

Diccionari de ramaderia

**Conselleria de Presidència
Agricultura i Pesca**

Palma, 2011

  Conselleria de Presidència del Govern de les Illes Balears
  Universitat de les Illes Balears
Disseny de la coberta: Ludmila Rivacoba
Edició: març de 2011

Maquetació i impressió: Gráficas Loyse, SL

ISBN13: 978-84-614-7188-1
DL: PM 417-2011

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autoritza  escrita dels titulars del copyright i estaran sotmeses a les sancions que estableix la llei.

Les persones que han participat en el procés d'elaboració d'aquest diccionari:

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Presidència
Àrea d'Agricultura i Pesca

Coordinació

Joan Carles Torrens Costa
Cap del Servei de Planificació
Margalida Sastre Moragues
Assessora lingüística

Especialista

Miquel Torrens Escalas
Institut de Biologia Animal de Balears

Universitat de les Illes Balears
Servei Lingüístic
Gabinet de Terminologia

Direcció

Ramon Bassa i Martín

Coordinació

M. Magdalena Ramon Andreu
Gabinet de Terminologia

Elaboració

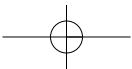
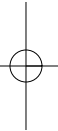
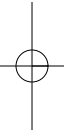
M. Magdalena Ramon Andreu
Cristina Robles de Pedro
Gabinet de Terminologia

Col·laboració

Inés Burguera Garcías
Becària del Gabinet de Terminologia

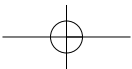
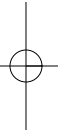
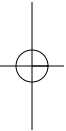
Agraïments

Antònia M. Calafat Rivas
Servei Lingüístic

Sumari

Presentació	9
Introducció	11
Arbre de camp	15
Abreviacions	17
Diccionari	19
Índex de termes catalans	218
Índex de termes castellans	246
Índex de noms científics	270
Bibliografia	275

La llengua de la terra nostra

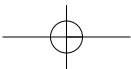
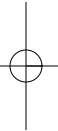
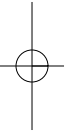
La llengua és l'element bàsic de cohesió d'aquest petit país nostre, i el món agrari n'és l'ànima. La pagesia ha donat lloc a un llenguatge ple de saba: *exsecallar, empeltar, sembrar, espedregar, cavar, eixarmar, segar, batre, tondre, munyir, pasturar, pellucar...* El llenguatge és ple d'imatges d'un temps no gaire llunyà que a poc a poc s'ha anat substituint i que necessàriament hem de mantenir viu, perquè sense vida pagesa els paisatges de les nostres illes són morts. Hem de ser capaços de llegar la riquesa d'aquesta terra nostra, els camps llaurats i esterrossats o conrats i els animals pasturant. I el parlar pagès, les paraules i també els costums, perquè en les seves arrels perviu la nostra identitat i el nostre futur com a poble. Les nostres festes més significatives continuen lligades a la terra i als seus cicles productius: Sant Antoni, Sant Sebastià, Sant Joan.

Els foravilers —escriu el poeta Damià Huguet— “parlen amb conducta cruel d'insatisfet i ràbia / de mala anyada, d'enyorades saons i de marors / que manquen entre els solcs / molt ben deixats / a escaire dels sementers que la grogor ja clapa.”

Els poetes i escriptors del segle XX són fills i néts de la terra, d'agricultors i ramaders, i per açò, quan parlen de *saons, solcs o sementers* i de *males anyades*, també ens parlen d'una manera d'entendre la vida, amb la vista fixada al cel i a les clapes dels costers, prudents i estalviadors, tradicionalistes i també creients, ens parlen del seny pagès i de l'estima que senten per unes activitats, les agroramaderes, fortament arrelades al nostre país.

Aquest diccionari vol ser un recull de les paraules característiques del món ramader, una eina que posam a l'abast de la ciutadania. És feina de tots mantenir viu el llenguatge específic dels nostres ramaders i, per extensió, mantenir viva la nostra ruralia. Sols així aconseguirem assegurar el nostre futur com a poble.

Albert Moragues i Gomila
Conseller de Presidència del Govern de les Illes Balears

Introducció

Aquest diccionari s'estructura en sis apartats:

- Aquesta **introducció**, que exposa en general l'estructura del diccionari i com s'ha de consultar.
- L'**arbre de camp**, un esquema del contingut del diccionari que en delimita l'abast temàtic, permet classificar-ne els termes i facilita el tractament del conjunt de la informació.
- La llista d'**abreviacions** amb la descodificació corresponent.
- El cos del **diccionari**, que recull tots els termes ordenats alfabèticament a partir del terme català i numerats correlativament.
- Tres **índexs de termes alfabètics**, un per al català, un per al castellà i un per als noms científics que apareixen al llarg del diccionari. Cada entrada d'un índex alfabètic té un número d'ordre que remet al terme corresponent del diccionari.
- La **bibliografia**, amb la referència a les fonts consultades al llarg de l'elaboració del diccionari, classificades en quatre apartats: disposicions legals (ordres), obres especialitzades (en general, obres temàtiques divulgatives de l'àmbit de la ramaderia i branques afins, seguint l'arbre de camp), obres terminològiques (diccionaris especialitzats de l'àmbit de la ramaderia i branques afins, seguint l'arbre de camp) i obres lexicogràfiques (diccionaris generals i enciclopèdies).

Estructura i consulta

El **DICCIONARI DE RAMADERIA** conté 2.148 termes catalans i les corresponents equivalències en castellà sempre que s'han pogut verificar, les categories gramaticals corresponents tant dels termes catalans com dels castellans i la definició. Cada terme català va precedit d'un número d'ordre, correlatiu al llarg del diccionari. A més a més, també inclou les relacions de sinonímia entre els termes i, quan s'ha considerat necessari, notes de tipus lingüístic o metalingüístic que completen la informació de les entrades.

Les **notes** informen sobre els plurals que poden generar dubtes (com és el cas d'*après*, de *pedigrí* o de *nadís*) o sobre l'ús de la denominació (com *ànnera*, en relació amb les variants dialectals, o *aplom* o *purí*, que s'usen generalment en plural); també poden ampliar la definició (com, per exemple, a *animal de remuc*, *bala* o *farratge*), o bé indicar la relació d'un terme amb un altre per oposició (com és el cas d'*animal de pèl* i *animal de ploma*, *bestiar de renda* i *bestiar de treball* o *fenotip* i *genotip*). Si s'ha cregut convenient afegir informació addicional de natura diferent sobre algun terme, s'han enumerat les notes (com als termes *cria podrida americana*, *sal* o *tortó*).

Els termes es presenten, tant al cos del diccionari com als índexs, segons l'ordre seqüencial dels components (*cavall de llavor* i no *llavor*, *cavall de*), i segueixen l'**ordenació alfabètica discontinua**, que evita interrupcions en els termes d'una sèrie i segons la qual els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics (principalment apòstrofs i guionets) i els signes no alfabètics precedeixen els signes alfabètics. Exemple:

granja
granja d'engreix
granja de multiplicació
granja de posta
granja de producció
granja de recria
granja de selecció
grapa
gratar
gratar
gràvid -a
grinyolar
grip aviària

Els substantius es presenten en singular, llevat dels casos dels plurals lexicalitzats (*galteres equines*, *lleteroles* o *ovins*). Els adjectius també es presenten en singular, amb la terminació femenina quan en tenen (*asíní -ina*, *clapat -ada* o *desbocat -ada*).

Les equivalències en castellà, quan n'hi ha més d'una, apareixen en ordre alfabètic. Exemple:

- 2033 **truja** *f*
sin. compl. **bacona** *f*
sin. compl. **gardenya** *f*
sin. compl. **porca** *f*
sin. compl. **verra** *f*
es cerda *f*
es cochina *f*
es marrana *f*
es puerca *f*

Femella del porc, que s'explota per fer cria i per la carn.

Cal dir que quan un terme català no presenta l'equivalència corresponent en castellà és perquè o bé no existeix o bé no se n'ha pogut verificar una equivalència fiable.

En relació amb els **sinònims**, els termes catalans considerats sinònims absoluts es remeten l'un a l'altre amb l'indicatiu *sin.* El sinònim que per ordre alfabètic apareix en primer lloc agrupa la definició, les equivalències i la nota, si en té. Exemple:

- 192 **avortament enzoòtic de les ovelles** *m*
sin. **clamidiosi ovina** *f*
es aborto enzoótico de las ovejas *m*
es clamidiosis ovina *f*

Malaltia bacteriana infecciosa de les ovelles, les cabres i les vaques, causada per *Chlamydophila abortus*, que es caracteritza per avortaments en el darrer període de gestació, fetus morts i naixement de cries que moren durant la primera setmana de vida.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 430 **clamidiosi ovina** *f*
sin. **avortament enzoòtic de les ovelles** *m*

En canvi, quan un sinònim s'ha considerat preferent, els sinònims complementaris (*sin. compl.*) hi remeten amb l'abreviatura *veg.* En aquest cas, el si-

nònim principal és el que duu tota la informació, inclosa la indicació dels sinònims complementaris. Exemple:

- 440 **clos** –a m i f
 sin. compl. serrat –ada m i f
 es cerrado –da m y f

Cap de bestiar amb totes les dents definitives, fet que indica, segons l'espècie animal, que ha superat una edat determinada.

- 1916 **serrat** –ada m i f
 veg. clos –a m i f

Pel que fa a les **sigles** (*sgl*), sempre remeten al terme desenvolupat. Exemple:

- 1170 **LBE** f
 veg. leucosi bovina enzoòtica f

- 1174 **leucosi bovina enzoòtica** f
 sgl LBE f
 es leucosis bovina enzoótica f
 sgl LBE f

Malaltia vírica dels bovins adults, causada pel retrovirus de la leucèmia bovina, família *Retroviridae*, que es caracteritza per limfocistosi persistent i limfosarcomes en diversos òrgans interns i que es pot manifestar amb problemes digestius, aprimament, debilitat general i de vegades manifestacions neurològiques.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

Arbre de camp

Alimentació del bestiar

Pasturatge del bestiar

Pinsos i farratges

Maquinària, instal·lacions i eines

Cria i explotació del bestiar

Reproducció del bestiar

Identificació del bestiar

Colors i particularitats

Maquinària, instal·lacions i eines

Espais per al bestiar

Espais tradicionals

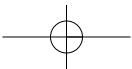
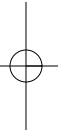
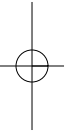
Espais vinculats a l'explotació industrial

Oficis i activitats ramaders

Malalties del bestiar

Malalties conegudes en l'àmbit de les illes Balears

Malalties de declaració obligatòria segons l'Organització
Mundial de la Salut Animal

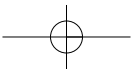
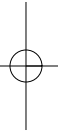
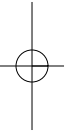
Abreviacions

<i>m</i>	substantiu masculí
<i>f</i>	substantiu femení
<i>m i f/ m y f</i>	substantiu masculí i femení
<i>m o f</i>	substantiu masculí o femení
<i>m pl</i>	substantiu masculí plural
<i>f pl</i>	substantiu femení plural
<i>v tr</i>	verb transitiu
<i>v intr</i>	verb intransitiu
<i>v tr i intr</i>	verb transitiu i intransitiu
<i>v pron</i>	verb pronominal
<i>loc</i>	locució
<i>adj</i>	adjectiu
<i>interj</i>	interjecció

<i>sin.</i>	sinònim
<i>sin. compl.</i>	sinònim complementari
<i>veg.</i>	vegeu

<i>sgl</i>	sigla
------------	-------

<i>es</i>	castellà
-----------	----------

A

- 1 **abegot** *m*
veg. **abellot** *m*
- 2 **abell** *m*
veg. **colònia** *f*
- 3 **abella** *f*
es **abeja** *f*
Insecte himenòpter de la família dels àpids que viu en societat en eixams i es cria per la mel i la cera.
Nota: Aquest terme designa, especialment, la femella.
- 4 **abella mare** *f*
veg. **reina** *f*
- 5 **abella obrera** *f*
veg. **obrero** *f*
- 6 **abella reina** *f*
veg. **reina** *f*
- 7 **abellaire** *m i f*
veg. **apicultor** -a *m i f*
- 8 **abellar** *m*
sin. compl. **abellera** *f*
es **abejar** *m*
es **colmenar** *m*
Lloc on hi ha els rusc.
- 9 **abeller** -a *m i f*
veg. **apicultor** -a *m i f*
- 10 **abellera** *f*
veg. **abellar** *m*
- 11 **abellot** *m*
sin. compl. **abegot** *m*
es **zángano** *m*
Abella mascle.
- 12 **abeurador** *m*
es **bebedero** *m*
Recipient o dispositiu que permet al bestiar o l'aviram beure de manera individual.
- 13 **abeurador** *m*
es **abrevadero** *m*
Recipient o dispositiu que permet al bestiar o l'aviram beure de manera col·lectiva.
- 14 **abeurador automàtic** *m*
es **abrevadero automático** *m*
Abeurador dotat d'un mecanisme de regulació d'entrada d'aigua.
- 15 **abeurall** *m*
sin. compl. **abeuratge** *m*
es **brebaje** *m*
Aliment molt clar, obtingut d'una barreja de cereals i aigua, que es dóna al bestiar i l'aviram.
- 16 **abeurar** *v tr*
es **abrevar** *v tr*
Donar beure al bestiar o l'aviram.
- 17 **abeuratge** *m*
veg. **abeurall** *m*

aboquir

- 18 **aboquir** *v tr*
veg. boquir v tr
- 19 **abric** *m*
veg. recer m
- 20 **acanir** *v tr*
Cobrir, el ca, la cussa.
- 21 **àcar** *m*
es ácaro m
Aràcnid de l'ordre dels àcars, de cos petit i generalment aplanat, molts dels quals són paràsits.
- 22 **acarapisosi de les abelles** *f*
sin. compl. acariosi de les abelles f
es acarapisosis de las abejas f
es acariosis de las abejas f
Malaltia parasitària de les abelles, causada per l'àcar *Acarapis woodi*, que es caracteritza per una alteració del vol quan la malaltia s'agreuja.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 23 **acaricida** *m*
es acaricida m
Substància o agent que s'empra per destruir els àcars paràsits.
- 24 **acariosi** *f*
es acariosis f
- 25 **acariosi de les abelles** *f*
veg. acarapisosi de les abelles f
- 26 **àcid acètic** *m*
es ácido acético m
Àcid que es forma a l'estómac dels remugants per la fermentació dels farratges i un dels principals nutrients d'aquests animals.
- 27 **àcid desoxiribonucleic** *m*
sgl ADN m
sgl DNA m
es ácido desoxirribonucleico m
sgl ADN m
sgl DNA m
Molècula complexa que es troba fonamentalment al nucli cel·lular i que constitueix la base molecular de la informació genètica.
- 28 **acoblament** *m*
sin. còpula f
sin. copulació f
es acoplamiento m
es cópula f
es copulación f
Unió sexual dels animals.
- 29 **acoblar** *v tr*
sin. copular v tr
es acoplar v tr
es copular v tr

adopció

- Fer unir sexualment un mascle i una femella.
- 30 **acoblar-se** *v pron*
sin. copular v intr
es acoplarse v pron
es copular v intr
- Unir-se sexualment un mascle i una femella per a la reproducció.
- 31 **acorador** *m*
veg. escorxador m
- 32 **acorador** *m*
- Ganiveta llarga amb fulla prima i acabada en punta que serveix per matar el porc a les matances.
- 33 **actinobacil·losi** *f*
es actinobacilosis f
- Malaltia bacteriana que afecta el bestiar boví i oví, produïda per *Actinobacillus lignieresii* i caracteritzada, entre d'altres símptomes, per la inflamació i l'enduriment de la llengua.
- 34 **actinomicosi** *f*
es actinomicosis f
- Malaltia bacteriana que afecta principalment el bestiar boví, rarament els porcs i els cavalls, produïda per *Actinomyces bovis* i caracteritzada per tumoració cervicofacial amb tendència a obrir-se i a supurar un pus groguenc.
- 35 **acubillar** *v tr*
es acubilar v tr
- Recollir el bestiar per tancar-lo al corral.
- 36 **aculeat -ada** *adj*
es aculeado -da adj
- Dit de l'insecte que té un agulló verinós.
- 37 **adenomatosi pulmonar ovina** *f*
es adenomatosis pulmonar ovina f
- Malaltia vírica contagiosa de les ovelles i les cabres, causada per un virus de la família *Retroviridae*, que es caracteritza per la formació de nòduls adenomatosos al parènquima pulmonar.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 38 **adives** *fpl*
es adivas fpl
- Inflamació de la gola de les bèsties.
- 39 **ADN** *m*
veg. àcid desoxiribonucleic m
- 40 **adopció** *f*
sin. compl. encobeïment m
es adopción f
- Procés pel qual una cria és alletada per una femella que no l'ha parida.

adreç de cavall

- 41 **adreç de cavall** *m*
es aderezo del caballo m
 Conjunt de gualdrapa i altres robes que serveixen per adornar la cavalleria.
- 42 **ADS** *f*
veg. **Agrupació de Defensa Sanitària** *f*
- 43 **agalàxia contagiosa** *f*
es agalaxia contagiosa f
 Malaltia bacteriana contagiosa de les ovelles i les cabres, causada principalment per *Mycoplasma agalactiae*, però també per *Mycoplasma capricolum* ssp. *capricolum*, *Mycoplasma mycoides* ssp. *mycoides* i *Mycoplasma putrefaciens*, que es caracteritza per mastitis, artritis, queratoconjuntivitis i, de vegades, avortament.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 44 **agambar** *v tr*
es criar v tr
 Criar un animal petit amb èxit.
- 45 **aglà** *m o f*
sin. gla f
es bellota f
 Fruit del gènere *Quercus* (alzi-na, roure i coscoll), utilitzat en l'alimentació animal, principalment pels porcs.
- 46 **aglanar** *v intr*
es bellotear v intr
 Pasturar, els porcs, glans.
- 47 **aglapir** *v tr*
sin. glapir v tr
 Agafar, el ca, el bestiar fugisser o la caça.
- 48 **agostejador** *m*
es agostadero m
 Camp o rostoll que es destina a la pastura del bestiar durant els mesos d'estiu.
- 49 **agostejar** *v intr*
es agostar v intr
 Pasturar els ramats pels rostolls durant els mesos d'estiu.
- 50 **agranar** *v tr*
es cebar [con granos] v tr
 Alimentar de gra els animals.
- 51 **Agrupació de Defensa Sanitària** *f*
sgl ADS f
es Agrupación de Defensa Sanitaria f
sgl ADS f
 Associació de ramaders, promoguda per les autoritats sanitàries, l'objectiu de la qual és l'eradicació o el control de determinades malalties del bestiar per millorar la productivitat de les ramaderies.

alfals

- 52 **agullada elèctrica** *f*
es aguijón eléctrico f

Bastó llarg elèctric amb una punta metàl·lica en un cap connectada a una pila que serveix per picar un animal perquè s'aixequi o es desplaci en una direcció determinada.

- 53 **aigüerol** *m*
es aguaza f

Hidartrosi que afecta les potes del bestiar, en forma de petits tumors tous i plens de líquid.

- 54 **aixanguer** *m*
es coyunda f

Fermall per subjectar l'espigó de l'arada o del carro al jou.

- 55 **aixerriar** *v tr*
es majadear v intr

Adobar un camp amb els excrements de les ovelles fent que aquestes hi dormin.

- 56 **ajocar-se** *v pron*
es recogerse v pron

Retirar-se les gallines a dormir.

- 57 **alatzà -ana** *adj*
es alazán -ana adj
es alazano -na adj

Dit del pelatge del cavall que és d'un color vermellós, semblant al de la canyella.

- 58 **albarda** *f*
es albarda f

Guarniment de les bèsties de càrrega en forma de coixí, generalment ple de palla, que s'adapta al llom de l'animal i sobre el qual es col·loquen arreus com les sàrries i els arganells.

- 59 **albí -ina** *adj*
es albino -na adj

Dit de l'animal caracteritzat per l'absència congènita, total o parcial, de pigmentació en l'organisme.

- 60 **alça** *f*
es alza f

Caixó sense fons ni tapa que es col·loca damunt del rusc durant l'estació propícia per a l'elaboració de la mel per augmentar-ne la capacitat.

- 61 **alejar** *v intr*
veg. aletejar v intr

- 62 **aletejar** *v intr*
sin. compl. alejar v intr
sin. compl. esvoletegar v intr
es aletear v intr

Moure les ales els ocells sense arribar a prendre el vol.

- 63 **alfals** *m*
es alfalfa f

Planta herbàcia de la família de les papilionàcies (*Medicago*

alifac

- sativa*), molt rica en proteïnes, que es conrea com a planta de farratge per alimentar el bestiar i l'aviram.
- 64 **alifac** *m*
es alifafe m
Tumor sinovial que es troba a les sofrages dels cavalls, de les mules, etc.
- 65 **aliment** *m*
es alimento m
Producte natural o elaborat que proporciona als éssers vius l'energia, les primeres matèries i els composts químics indispensables per al bon funcionament del cos.
- 66 **aliment concentrat** *m*
es alimento concentrado m
Aliment per al bestiar, amb un elevat valor energètic, una digestibilitat alta i un baix contingut en fibra, que prové dels conreus, de residus industrials, etc.
- 67 **aliment voluminos** *m*
es alimento no concentrado m
Aliment per al bestiar, caracteritzat per un alt contingut en substàncies cel·lulòsiques i aigua, amb poca concentració nutritiva, constituït per farratges verds, fulles, tiges, etc.
- 68 **alimentació proovulatòria** *f*
es flushing m
Sistema d'alimentació de les ovelles durant l'època d'acoblament, basat en un suport alimentari addicional de tipus energètic destinat a incrementar les taxes de fertilitat i prolificitat.
- 69 **alimentador** *m*
es alimentador m
Dispositiu que aboca el pinso sobre la menjadora.
- 70 **alimentari -ària** *adj*
es alimentario -ria adj
Relatiu o pertanyent als aliments i a l'alimentació.
- 71 **alimentós -osa** *adj*
es alimenticio -cia adj
es alimentoso -sa adj
Dit dels aliments o productes que nodreixen o alimenten.
- 72 **aliret** *m*
es relincho m
Crit que fa el cavall, l'ase o el mul joves.
- 73 **al·lel** *m*
es alelo m
Cadascuna de les formes alternatives d'un gen.

amblar

- 74 **alletadora** *f*
es amamantadora *f*
es máquina de amamantar *f*
 Màquina destinada a alletar artificialment les cries.
- 75 **alletament** *m*
sin. compl. lactació *f*
sin. compl. lactància *f*
es lactancia *f*
 Període durant el qual les cries s'alimenten de llet.
- 76 **alletament** *m*
sin. compl. lactància *f*
es amamantamiento *m*
es lactancia *f*
 Acció d'alimentar una cria amb llet.
- 77 **alletament artificial** *m*
es lactancia artificial *f*
 Alletament que es duu a terme quan una cria és privada de la lactància materna abans de temps.
- 78 **alletar** *v tr*
sin. compl. lactar *v tr*
es amamantar *v tr*
es lactar *v tr*
 Alimentar amb llet una cria.
- 79 **allocar-se** *v pron*
es enclocar *v intr*
es encloquecer *v intr*
 Tornar-se lloca la gallina.
- 80 **alotament** *m*
 Repartiment d'animals en grups homogenis d'acord amb les seves necessitats fisiològiques i segons criteris productius o comercials.
- 81 **alteració de la intel·ligència** *f*
es alteración de la inteligencia *f*
 Modificació de les facultats intel·lectuals del bestiar causada per factors fisiològics, com ara el zel, o per alteracions patològiques.
- 82 **amagriment** *m*
es enflaquecimiento *m*
 Pèrdua de pes corporal d'un animal, causat per una manca d'alimentació i diverses malalties.
- 83 **amagrir-se** *v pron*
es enflaquecer *v intr*
 Perdre un animal pes.
- 84 **amargenar** *v tr*
 Conduir el bestiar a pasturar pels marges.
- 85 **amarrir** *v tr*
es amorecer *v tr*
 Cobrir, el marrà, l'ovella.
- 86 **amblar** *v intr*
es amblar *v intr*
 Caminar un quadrúpede, sense sacsejar, movent alhora les potes d'un mateix costat.

ameba87 **ameba** *f**es ameba f*

Protozou patògen que parasita animals i causa l'amebiasi.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

88 **amebiasi de les abelles** *f**es amebiasis de las abejas f**es amebiosis de las abejas f*

Malaltia de les abelles provocada per l'ameba *Malpighamoeba mellificae*, que comporta la destrucció del revestiment epitelial.

92 **anàtids** *m pl**es anátidos m pl*

Família d'ocells aquàtics de l'ordre dels anseriformes, que comprèn les ànneres, les oques i els cignes.

89 **amollar** *v tr**sin. compl. aviar v tr**sin. compl. engegar v tr**es soltar v tr*

Deixar lliure un animal que per qualche motiu estava subjecte.

93 **ànec** *m**veg. ànnera f*94 **àneda** *f**veg. ànnera f*95 **àneda** *f**veg. ànnera f*96 **ànega** *f**veg. ànnera f*90 **anadura** *f**es andadura f*

Manera de moure's un animal en marxa.

97 **anella** *f**es anilla f*

Peça circular que, clavada en un suport rígid, serveix per fermar-hi una bèstia.

91 **anaplasmosi** *f**es anaplasmosis f*

Malaltia bacteriana del bestiar boví, oví i cabrum, causada principalment per *Anaplasma marginale* i per altres espècies del gènere *Anaplasma*, transmesa per paparres i mosques de diversos gèneres, que es caracteritza per febre, anèmia, icterícia i amagriments.

98 **anella** *f**es anillo m*

Peça metàl·lica que es col·loca a les potes o en altres parts del cos d'un animal com a sistema d'identificació, de subjecció o de control.

angina

- 99 **anellament** *m*
veg. **anellatge** *m*
- 100 **anellar** *v tr*
es anillar *v tr*
- Posar una anella al morro del porc perquè en grufar no malmeni el sembrat, al nas del bou per manejar-lo millor o a la pota d'un ocell per facilitar-ne la identificació.
- 101 **anellatge** *m*
sin. compl. **anellament** *m*
es anillado *m*
- Sistema d'identificació dels animals que consisteix a fixar-los una anella a una determinada part del cos segons l'animal.
- 102 **anèmia** *f*
es anemia *f*
- Deficiència a la sang que es caracteritza per la disminució del nombre d'eritròcits, de la quantitat d'hemoglobina i del valor de l'hematòcrit.
- 103 **anèmia dels garrins** *f*
veg. **anèmia dels porcells** *f*
- 104 **anèmia dels porcells** *f*
sin. compl. **anèmia dels garrins** *f*
es anemia de los lechones *f*
- Anèmia en els garrins causada per la deficiència de ferro i sals cúpriques en la llet que mamen.
- 105 **anèmia infecciosa equina** *f*
es anemia infecciosa equina *f*
- Malaltia vírica dels equins, causada per un virus del gènere *Lentivirus*, família *Retroviridae*, transmesa principalment per mosques dels gèneres *Stomoxys*, *Tabanus* i *Chrysops*, que es caracteritza per febre recurrent, anèmia, pèrdua de pes, debilitat muscular i edema a les parts baixes del cos.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 106 **aneurisma** *m*
es aneurisma *m*
- Dilatació anormal de les parets d'un vas sanguini, més freqüent en les artèries, en un punt determinat.
- 107 **aneurisma verminós** *m*
es aneurisma verminoso *m*
- Aneurisma de l'artèria mesentèrica superior i les seves ramificacions, provocat per larves d'estròngils.
- 108 **angina** *f*
es angina *f*
- Malaltia dels animals de peu rodó que provoca la inflamació de les primeres vies respiratòries digestives.

animal d'abastament

- 109 **animal d'abastament** *m*
es animal de abasto m

Animal de les espècies ramaderes (bovina, ovina, caprina, equina, porcina, etc.) destinat a l'alimentació humana.

- 110 **animal d'engreix** *m*
es animal de engorde m

Animal alimentat amb aliments concentrats, per fer-lo guanyar pes i conformació càrnia d'una manera ràpida i destinar-lo al consum humà.

- 111 **animal de bast** *m*
sin. compl. haveria f
es animal de carga m
es haberío m

Animal quadrúpede destinat a portar una càrrega, com el cavall, l'ase, la mula, el bou i la vaca.

- 112 **animal de llana** *m*
sin. bitè m
es animal de lana m

Animal domèstic que es cria per a la producció de llana.

- 113 **animal de llet** *m*
es animal de leche m

Animal domèstic que es cria per a la producció de llet (vacum de llet, cabrum de llet, oví de llet, etc.).

- 114 **animal de llet** *m*
veg. lletó -ona m i f

- 115 **animal de pastura** *m*
es animal de pasto m

Animal que s'alimenta d'herba i d'altres productes naturals del camp.

- 116 **animal de pèl** *m*
es animal de pelo m

Animal domèstic amb el cos recobert de pèl.

Nota 1: Per oposició a *animal de ploma*.

Nota 2: Són animals de pèl els cavalls, els ases, les mules, les vaques, les cabres, els porcs i els conills, entre d'altres.

- 117 **animal de peu forcat** *m*
es animal de pezuña hendida m

Animal domèstic artiodàctil.

Nota 1: Per oposició a *animal de peu rodó*.

Nota 2: Són animals de peu forcat les vaques, les ovelles, les cabres i els porcs.

- 118 **animal de peu rodó** *m*
es animal solípedo m

Animal domèstic perissodàctil.

Nota 1: Per oposició a *animal de peu forcat*.

Nota 2: Són animals de peu rodó els cavalls, els ases i les mules.

anoll

- 119 **animal de ploma** *m*
es animal de pluma *m*
 Animal domèstic amb el cos recobert de ploma.
Nota: Per oposició a *animal de pèl*.
- 120 **animal de remuc** *m*
sin. compl. remugant *m*
es animal rumiante *m*
es rumiante *m*
 Animal domèstic que remuga.
Nota: Són animals de remuc les ovelles, les cabres i les vaques, entre d'altres. Les ovelles i les cabres s'anomenen, específicament, *petits remugants*, i les vaques, *grans remugants*.
- 121 **animal de sella** *m*
sin. compl. cavalcadura *f*
sin. compl. muntura *f*
es animal de silla *m*
 Animal destinat a ser cavalcats amb sella.
Nota: Són animals de sella els cavalls, els ases i les mules.
- 122 **animal de senyal** *m*
 Animal de peu rodó amb cavitats a les dents que permeten saber-ne l'edat.
- 123 **animal de tir** *m*
es animal de tiro *m*
- Animal destinat a estirar un vehicle, a arrossegar una eina agrícola o a transportar algun tipus de mercaderia.
- 124 **ànnera** *f*
sin. compl. ànec *m*
sin. compl. àneda *f*
es pato *m*
 Ocell de la família dels anàtids, alguns dels quals migradors, de coll i potes curts i bec aplanat, les espècies i races domèstiques dels quals es crien per la carn, els ous i les plomes.
Nota: A les Illes Balears s'utilitzen, com a genèrics, les formes *ànnera* i *àneda*. Si es vol distingir el mascle, es pot fer servir la forma *ànec* o bé acompanyar les formes *ànnera* o *àneda* del substantiu *mascle* en funció d'aposició: *ànnera mascle*, per exemple.
- 125 **ànnera** *f*
sin. compl. àneda *f*
sin. compl. ànega *f*
es pata *f*
 Femella de l'ànnera, que es cria per la carn, els ous i les plomes.
- 126 **anoll** *m*
es añojo *m*
 Boví que té entre un any i dos anys.

anquejar127 **anquejar** *v intr*

Moure, de forma manifesta, especialment els animals de bast, les anques en caminar.

128 **ansí** *m*

es collar del yugo *m*

Cadascuna de les peces corbades en forma de U del jou de coll que es passen per sota el coll dels bous i són fixades al jou per la seva part superior.

129 **antibiòtic** *m*

es antibiótico *m*

Medicament o agent, natural o artificial, que elimina o inhibeix el creixement de microorganismes i la seva reproducció per evitar la progressió d'un procés infecció en un animal.

130 **antifúngic** *m*

sin. compl. antimicòtic m

sin. compl. fungicida m

es antifúngico *m*

es antimicótico *m*

es fungicida *m*

Medicament o agent que destrueix els fongs o n'inhibeix el creixement i la reproducció.

131 **antihelmíntic** *m*

sin. vermífug m

es antihelmíntico *m*

es vermífugo *m*

Medicament o agent que destrueix els cucs gastrointestinals i pulmonars.

132 **antimicòtic** *m*

veg. antifúngic m

133 **antiparasitari** *m*

es antiparasitario *m*

Medicament o agent que destrueix els paràsits o n'inhibeix el creixement i la reproducció.

134 **antiràbic** *m*

es antirrábico *m*

Medicament o agent que combat la ràbia.

135 **antivíric** *m*

es antivírico *m*

Medicament o agent que combat els virus.

136 **àntrax** *m*

veg. carboncle bacteridià m

137 **anyell -a** *m i f*

sin. be m

sin. me m

sin. xot m

sin. compl. corder m

sin. compl. xai -a m i f

es cordero -ra *m*

Fill de l'ovella fins a l'edat d'un any.

138 **anyell de llet** *m*

es cordero lechal *m*

après

Anyell que encara no pastura i que, per tant, s'alimenta de llet, ja sigui de la mare, d'una dida o artificial.

- 139 **anyellar** *v intr*
sin. compl. corderar v intr
sin. compl. xaïar v intr
es parir [la oveja] v intr

Parir l'ovella.

- 140 **apallar** *v tr*
es dar paja [a los animales] v tr

Donar palla al bestiar.

- 141 **aparellar** *v tr*
es aparear v tr

Unir sexualment les femelles amb els mascles per criar.

- 142 **apiari** *m*
sin. compl. casa apiari f
es apiario m

Instal·lació destinada a allotjar-hi els rucs per protegir-los contra el fred, els furtis i la destrucció.

- 143 **apicultor** *-a m i f*
sin. compl. abellaire m i f
sin. compl. abeller -a m i f
es apicultor -ra m y f

Persona que es dedica a l'apicultura.

- 144 **apicultura** *f*
sin. compl. producció apícola f
es apicultura f

Art de criar les abelles per aprofitar-ne principalment la mel i la cera.

- 145 **àpids** *m pl*
es ápidos m pl

Família d'himenòpters integrada per insectes aculeats que comprèn espècies solitàries i socials amb societats anuals o permanents, com les abelles i els borinots.

- 146 **apífug** *m*
es apífugo m

Substància que repel·leix les abelles.

- 147 **aplom** *m*
es aplomo m

Cada una de les línies verticals i imaginàries que determinen la direcció que han de seguir les extremitats dels quadrúpedes i els punts de recolzament d'aquestes al sòl a fi que estiguin ben constituïdes.

Nota: Usat generalment en plural.

- 148 **après** *m*
es aprisco m

Lloc destinat a munyir-hi el bestiar.

Nota: El plural d'*après* és *apressos*.

apuntador

- 149 **apuntador** –a *m i f*
es mamporrero –ra m y f
 Persona que s'ocupa de dirigir l'òrgan reproductor del mascle en l'acoblament o en l'extracció de semen amb una vagina artificial.
- 150 **aregar** *v tr*
es desbravar v tr
es domar v tr
 Ensenyar les bèsties a treballar en les feines agrícoles.
- 151 **arester** *m*
es boquera f
 Úlcera que apareix davall la llengua dels equins deguda a les arestes de gramínies i d'altres plantes que mengen aquests animals.
- 152 **armada** *f*
 Conjunt d'anyells o de porcells que el pagès compra acabats de desmamar, per engreixar-los i vendre'ls en ser grossos.
- 153 **arment** *m*
es manada f
 Ramat de bous o de cavalls.
- 154 **armenter** –a *m i f*
es manadero –ra m y f
 Pastor de l'arment.
- 155 **armentera** *f*
es pastizal m
 Lloc on pasturen els arments.
- 156 **arna** *f*
veg. rusc m
- 157 **arnès** *m*
es arnés m
 Conjunt de corretges al voltant del coll i del tòrax d'una bèstia de tir o de bast o d'un animal de companyia.
- 158 **arracada** *f*
veg. ganyell m
- 159 **arramadar** *v tr*
es reunir en rebaño v tr
 Agrupar els animals per formar un ramat.
- 160 **arramassador** –a *m i f*
es recovero –ra m y f
 Persona que recorre els pobles per comprar especialment aviram i ous per revendre'ls.
- 161 **arregnar** *v tr*
es poner las riendas v tr
 Posar les regnes a un cavall.
- 162 **arremolinar** *v tr*
es reunir v tr
 Reunir, el pastor, el bestiar, especialment les ovelles, en un ramat.

ascendent

- 163 **arremolinar-se** *v pron*
es acarrarse v pron

Ajuntar-se, el bestiar, especialment les ovelles, formant un remolí.

- 164 **arreus** *m pl*
es arreos m pl

Guarniment complet d'un cavall de tir o d'una bèstia de càrrega o de sella, constituït per un conjunt de peces de cuir, de fusta i de metall.

- 165 **arrufada de llavi** *f*
sin. reflex de Flehmen m
es reflejo de Flehmen m
es reflejo del labio curvo m

Conducta sexual d'un animal mascle consistent a aixecar el llavi superior i entreobrir la boca per afavorir la captació de feromones procedents d'una femella en zel.

- 166 **arruixar** *v tr*
es ahuyentar v tr
es oxear v tr

Engegar el bestiar o l'aviram amb crits i gests.

- 167 **arteritis vírica equina** *f*
es arteritis viral equina f

Malaltia vírica contagiosa dels equins, causada per un virus del gènere *Arterivirus*, família *Arteriviridae*, que es caracteritza per febre, edema,

problemes respiratoris i avortaments.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 168 **artritis/encefalitis caprina** *f*
es artritis/encefalitis caprina f

Malaltia vírica de les cabres i les ovelles, causada per un virus del gènere *Lentivirus*, família *Retroviridae*, que es caracteritza per parèsia i paràlisi en els animals joves i per poliartritis i mastitis en els adults.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 169 **ascariasi** *f*
es ascariasis f

Malaltia parasitària causada per la presència de cucs ascàrides o de les seves larves al budell prim i en altres òrgans.

- 170 **ascendent** *m i f*
sin. compl. progenitor -a m i f
es ascendiente m y f
es progenitor -ra m y f

Individu de la línia ascendent que precedeix en la successió genealògica.

Nota: El terme *progenitor -ra* s'aplica generalment al pare i la mare.

ascosferosi

171 **ascosferosi** *f*
veg. **cria enguixada** *f*

172 **ase** *m*
sin. compl. ruc *m*
es asno *m*
es burro *m*

Mamífer perissodàctil, de la família i el gènere dels èquids (*Equus asinus*), semblant al cavall, que generalment s'utilitza com a bèstia de càrrega i de tir i també en encreuament amb el cavall per a la producció d'híbrids mulars.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle, ja sigui reproductor o no. El mascle reproductor rep un nom diferent que l'identifica com a tal, per exemple *guarà* o *ase de bram*.

173 **ase de bram** *m*
veg. **guarà** *m*

174 **asinal** *adj*
veg. **asiní -ina** *adj*

175 **asiní -ina** *adj*
sin. compl. asinal *adj*
es asinino -na *adj*
es asnino -na *adj*
Relatiu o pertanyent a l'ase i la somera.

176 **asma** *f*
es asma *f*

Malaltia respiratòria deguda a la contracció espasmòdica

de la musculatura llisa dels bronquis, que es caracteritza per accessos de dispnea, raneja, tossina i opressió pectoral.

177 **atac** *m*
es ataque *m*

Aparició o recaiguda sobtada d'una malaltia.

178 **atordiment** *m*
es aturdimiento *m*

Primera fase de la carnització consistent en la insensibilització de l'animal.

Nota: L'atordiment és obligatori per llei.

179 **atorir** *v tr*
veg. **torir** *v tr*

180 **au** *f*
veg. **ocell** *m*

181 **autòcton -a** *adj*
es autóctono -na *adj*

Dit de l'ésser viu que és originari del lloc on habita.

182 **averrir** *v tr*
es cubrir [el cerdo] *v tr*

Cobrir, el porc, la truja.

183 **aviar** *v tr*
veg. **amollar** *v tr*

avortar

184 **aviari** *m*

Instal·lació amb les condicions necessàries per criar i observar ocells, generalment no domèstics.

185 **aviari -ària** *adj*

es aviar adj

es aviario -ria adj

Relatiu o pertanyent als ocells.

186 **avícola** *adj*

es avícola adj

Relatiu o pertanyent a l'avi-cultura.

187 **avicultor -a** *m i f*

es avicultor -ra m y f

Persona que es dedica a l'avi-cultura.

188 **avicultura** *f*

sin. compl. producció avícola f

es avicultura f

es producción avícola f

Tècnica destinada a la cria i l'explotació de l'aviram.

189 **aviram** *m*

es avería f

es averío m

Conjunt d'ocells de corral, que inclou les gallines, les oques, les ànneres, els coloms, els faisans i els galls din-di, criats per obtenir-ne productes.

190 **avitaminosi** *f*

sin. hipovitaminosi f

es avitaminosis f

es hipovitaminosis f

Estat morbós produït per la manca o deficiència d'una o de diverses vitamines.

191 **avortament** *m*

es aborto m

Expulsió prematura del fetus abans que aquest sigui viable.

192 **avortament enzoòtic de les ovelles** *m*

sin. clamidiosi ovina f

es aborto enzoótico de

las ovejas m

es clamidiosis ovina f

Malaltia bacteriana infecciosa de les ovelles, les cabres i les vaques, causada per *Chlamy-dophila abortus*, que es caracteritza per avortaments en el darrer període de gestació, fetus morts i naixement de cries que moren durant la primera setmana de vida.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

193 **avortar** *v intr*

sin. compl. esvortar v intr

sin. compl. malparir v intr

es abortar v intr

avortí

Expulsar prematurament el fetus durant l'embaràs abans que sigui viable.

- 194 **avortí** *m*
sin. avortó m
es abortón m

Fetus animal parit abans de ser viable.

- 195 **avortó** *m*
sin. avortí m

B

- 196 **babesiosi** *f*
sin. **piroplasmosi** *f*
es babesiosis *f*
es piroplasmosis *f*
 Malaltia parasitària del bestiar boví, oví, cabrum i dels cans, causada per diverses espècies de protozous del gènere *Babesia*, transmesa per paparres de diverses espècies, que es caracteritza per febre, anèmia, icterícia i hemoglobi-núria.
Nota: En el cas dels equins i dels bovins, és una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 197 **baciva** *f*
sin. **bacivada** *f*
es rebaño de ganado horro *m*
 Ramat de bestiar baciú.
- 198 **baciva** *adj*
sin. **buida** *adj*
es horra *adj*
es vacía *adj*
 Dit de la femella animal que es troba en fase productiva de manteniment, que ni alleta ni està embarassada.
- 199 **bacivada** *f*
sin. **baciva** *f*
- 200 **bacivar** *v tr*
es separar de los machos
cabríos v tr
 Separar les ovelles bacives dels marrans.
- 201 **baciver** *m*
 Lloc on pastura el bestiar baciú.
- 202 **baciver** -a *m i f*
es vaciero -ra *m y f*
 Pastor de bestiar baciú.
- 203 **bacona** *f*
veg. **truja** *f*
- 204 **bacteri** *m*
es bacteria *f*
 Microorganisme unicel·lular d'estructura procariota causant de fermentacions, malalties o putrefacció en éssers vius o en matèria orgànica.
- 205 **bactericida** *m*
es bactericida *m*
 Medicament o agent que destrueix els bacteris.
- 206 **badall** *m*
 Instrument que serveix per fer obrir la boca a les bèsties i mantenir-la badada el temps necessari.

badall207 **badall** *m**es bostezo m*

Inspiració bucal, profunda, llarga i involuntària, amb separació de les mandíbules i seguida d'una expiració també profunda i prolongada, sovint sorollosa.

208 **bagàs** *m**es bagazo m**es gabazo m*

Residu obtingut de la canya de sucre, de les taronges, les olives i les llavors oleaginoses després d'haver-ne separat l'oli per pressió, entre d'altres productes, que es pot fer servir d'aliment per als remugants.

209 **bala** *f**es paca f*

Fardell o bolic atapeït de farratge, de formes i mides diverses, lligat amb vencisos o filferros.

Nota: Les formes habituals de les bales són prismàtica, rectangular i en rotllo. S'anomenen *bales petites* les que poden ser manejades per una persona sense ajuda de màquines, i *bales grosses*, les que s'han de manejar necessàriament amb maquinària agrícola.

210 **banyegar** *v tr**veg. mufar v tr*211 **barbada** *f**es barbada f*

Cadeneta de ferro que passa per davall la barba del cavall i uneix els dos extrems superiors del fre.

212 **barballera** *f**veg. ganyell m*213 **barballera** *f*

Plec penjant que fa la pell de sota el coll del bou i d'altres animals.

214 **barbó** *m**veg. mentó m*215 **barbó** *m**es barba f*

Penjoll de pèl, de més o menys llargada, que neix al mentó d'alguns animals, especialment dels boccs.

216 **barraample** *adj**es de quijada ancha adj*

Dit de l'animal boví que menja molt.

217 **barram** *m**sin. dentadura f**sin. dentat m**es dentadura f*

Conjunt de les dents d'un animal.

bel

- 218 **barraprim** –a *adj*
sin. prim de barra adj
es poco comedor –ra adj
 Dit de l'animal boví que menja poc.
- 219 **barrat** –ada *adj*
es barrado –da adj
 Dit del plomatge dels ocells amb taques grises o negres alternades amb altres de blanques.
- 220 **barrat** –ada *adj*
es barrado –da adj
 Dit especialment de les vaques i les ovelles que tenen el cap i les potes negres o de les que tenen el cap blanc amb taques negres.
- 221 **barrut** –uda *adj*
 Dit de l'animal que menja molt.
- 222 **bassa de purins** *f*
es balsa de purines f
 Bassa artificial i impermeable que s'utilitza per emmagatzemar temporalment purins.
- 223 **bast** *m*
es baste m
 Sella amb els arçons sortits que serveix per tragar carrega feixuga a l'esquena de la bèstia.
- 224 **baster** –a *m i f*
sin. seller –a m i f
sin. selleter –a m i f
es albardero –ra m y f
 Persona que fa, adoba o ven selles i altres guarniments de cuir per a les bèsties.
- 225 **bastet** *m*
sin. selletó m
sin. selló m
es sillín m
 Bast petit encoixinat que es col·loca a l'esquena dels animals de càrrega i que serveix per sostenir la sofra i evitar lesions del llom.
- 226 **bateria de gàbies** *f*
es batería de jaulas f
 Conjunt de gàbies, generalment metàl·liques, destinades a tancar-hi l'aviram o els conills per a la seva explotació.
- 227 **be** *m*
sin. anyell –a m i f
- 228 **beaces** *fpl*
es alforjas fpl
 Conjunt de dues bosses o cistells units per una corretja que es posa sobre l'esquena d'un animal per transportar càrregues.
- 229 **bel** *m*
es balido m
 Crit del bestiar de llana i del cabrum.

benestar animal

230 **benestar animal** *m*
es bienestar animal m

Conjunt de condicions, regulades per la normativa, en què s'han de mantenir els animals per evitar qualsevol tipus de patiment innecessari.

231 **berruga** *f*
veg. papil·loma m

232 **bessonner** *-a adj*

Dit de l'animal, normalment l'ovella o la cabra, que produeix bessons o té tendència a produir-ne.

233 **bèstia** *f*
sin. bístia f
es bestia f

Animal domèstic quadrúpede, especialment de càrrega.

234 **bestiar** *m*
es ganado m

Conjunt d'animals domèstics que es crien per obtenir productes o serveis.

Nota: A Eivissa i Formentera, el terme *bestiar* es restringeix a l'oví i al cabrum.

235 **bestiar boví** *m*
es ganado vacuno m

Bestiar format pels bous, les vaques i els vedells i per qualsevol altre animal domèstic de la subfamília dels bovins.

236 **bestiar cavallí** *m*
es ganado caballar m

Bestiar format per cavalls, eugues i poltres.

237 **bestiar de renda** *f*
es ganado de renta f

Bestiar destinat a subministrar els seus productes naturals, com ara carn, llet, pell, llana, etc.

Nota: Per oposició a *bestiar de treball*.

238 **bestiar de treball** *m*
es ganado de labor m

Bestiar del qual s'obté força motriu.

Nota: Per oposició a *bestiar de renda*.

239 **bestiar equí** *m*
es ganado equino m

Bestiar integrat per animals de les espècies equina, asinina i dels seus híbrids, els muls.

240 **bestiar gros** *m*
es ganado mayor m

Bestiar format pels animals de les espècies equina, asinina i dels seus híbrids, els muls, i de l'espècie bovina.

241 **bestiar menut** *m*
sin. bestiar petit m
es ganado menor m

bocatge

- Bestiar format per les ovelles, les cabres, els porcs i els co-nills.
- 242 **bestiar oví** *m*
es ganado ovino m
- Bestiar format per animals de l'espècie ovina.
- 243 **bestiar petit** *m*
sin. bestiar menut m
- 244 **BIA** *f*
veg. bronquitis infecciosa aviària f
- 245 **biberó** *m*
es biber n m
- Recipient graduat, generalment de vidre o de plàstic, amb un broc on es posa una tetina a tall de mugró, emprat per alletar artificialment una cria.
- 246 **bioclimatologia** *f*
es bioclimatolog a f
- Branca de la climatologia que estudia la relació del clima amb els éssers vius.
- 247 **biotip** *m*
sin. compl. biotipus m
es biotipo m
- Grup d'individus amb un genotip comú, com ara cadascuna de les races animals.
- 248 **biotipus** *m*
veg. biotip m
- 249 **bisbe** *m*
- Ventrell del porc farcit de pasta de camallot o de botifarró.
- 250 **bisbe** *m*
veg.  st mac m
- 251 **b stia** *f*
sin. b stia f
- 252 **bit ** *m*
sin. animal de llana m
- 253 **blanc -a** *adj*
es blanco -ca adj
- Dit del pelatge o del plomatge que és del color de la neu.
- 254 **boc** *m*
sin. compl. cabr  m
es cabrón m
es macho cabrío m
- Mascle de la cabra que s'utilitza com a semental.
- 255 **boc passador** *m*
- Boc sanat que s'utilitza com a guia de la guarda de cabres o de la guarda mixta de cabres i ovelles.
- 256 **bocatge** *m*
es boquera f
- Afta que es forma a la mucosa bucal.

bol

- Nota:* Per extensió, també s'aplica a l'*ectima contagiosa*.
- 257 **bol** *m*
es cuenco m

Recipient on es posa el menjar o el beure de determinats animals.
- 258 **bol** *m*
es bolo m

Píndola grossa i blana.
- 259 **bol ruminal** *m*
es bolo ruminal m

Aplicació de forma generalment cilíndrica, amb un microcip que s'introdueix per via oral perquè quedi dins la panxa dels bovins, dels ovins i del cabrum, que serveix per identificar l'animal.
- 260 **bol ruminal** *m*
es bolo ruminal m

Via d'administració d'un medicament consistent en una aplicació de forma esfèrica que conté el medicament que es vol administrar i que s'introdueix per via oral perquè quedi dins la panxa dels bovins, dels ovins i del cabrum, on allibera progressivament la substància medicamentosa.
- 261 **bonyiga** *f*
veg. buina f
- 262 **boquir** *v tr*
sin. compl. aboquir v tr
es cubrir [el cabrón] v tr

Cobrir, el boc, la cabra.
- 263 **bordar** *v intr*
veg. lladrar v intr
- 264 **borm** *m*
es muermo m

Malaltia bacteriana contagiosa dels equins, però també pot afectar les ovelles, les cabres, els cans i els moixos, causada per *Pseudomonas mallei*, que es caracteritza per lesions nodulars i ulceracions al tracte respiratori superior i els pulmons i també a la pell.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.
- 265 **borrec -ega** *m i f*
es borrego -ga m i f

Animal de llana que té entre un i dos anys de vida.
- 266 **borreguer -a** *m i f*
es borreguero -ra m y f

Persona que té cura dels borrecs.

boví

- 267 **borromba** *f*
es esquilón m
 Esquella grossa, més ampla de dalt que de baix, que es penja al coll de les vaques i de les egües a muntanya.
- 268 **botifarró** *m*
 Embotit fet de budell prim farcit de carn magra i sang de porc capolades, trempada amb sal, pebre i espícies.
- 269 **bou** *m*
veg. travesser m
- 270 **bou** *m*
sin. compl. brau m
sin. compl. toro m
es toro m
 Mascle de la vaca, que s'explota com a reproductor, per la carn i per al treball agrícola.
Nota: Bou no sempre és sinònim de toro o de brau, ja que pot estar sanat.
- 271 **bou castrat** *m*
es buey m
 Bou que, amb la castració, és més apte per ser emprat per als treballs agrícoles, com a bèstia de càrrega i per a l'obtenció de carn.
- 272 **bouada** *f*
sin. bovada f
es boyada f
 Gran quantitat de bous.
- 273 **boual** *m o f*
sin. boval m o f
sin. boveral m
es boyera f
es boyeriza f
 Estable de bous.
- 274 **bouer** *-a m i f*
sin. bover -a m i f
es boyero -ra m y f
es boyerizo -za m y f
 Pastor de bous.
- 275 **bovada** *f*
sin. bouada f
- 276 **boval** *m o f*
sin. boual m o f
- 277 **bover** *-a m i f*
sin. bouer -a m i f
- 278 **boveral** *m*
sin. boual m o f
- 279 **boví** *-ina adj*
sin. vaccí -ina adj
sin. vaquí -ina adj
es bovino -na adj
 Relatiu o pertanyent als bovins.
- 280 **boví** *-ina adj*
sin. vacum adj
es bovino -na adj
es boyuno -na adj
es vacuno -na adj
 Dit del bestiar format pels bous, les vaques i els vedells.

bovicultor

- 281 **bovicultor** –a *m i f*
es bovicultor –ra *m y f*
 Persona que es dedica a la bo-
 vicultura.
- 282 **bovicultura** *f*
sin. compl. producció bovina f
es bovicultura *f*
 Activitat ramadera consistent
 en la cria i explotació del bestiar
 boví amb finalitats comercials.
- 283 **bòvids** *m pl*
es bóvidos *m pl*
 Família de mamífers de l'ordre
 dels artiodàctils, integrada
 per espècies remugants, que
 comprèn, entre d'altres, els
 bovins, els caprins i els ovins.
- 284 **bovins** *m pl*
es bovinos *m pl*
 Subfamília de mamífers bò-
 vids, integrada per espècies
 remugants de grans dimen-
 sions, forts i pesants, que
 comprèn les vaques.
- 285 **bracal** *m*
es calostro [de las vacas] *m*
 Calostre de les vaques.
- 286 **bragada** *f*
es bragada *f*
 Entrecuix del cavall i d'altres
 animals.
- 287 **bragat** –ada *adj*
es bragado –da *adj*
- Dit dels bous i d'altres animals
 que tenen l'entrecuix de color
 diferent de la resta del cos.
- 288 **bram** *m*
es rebuzno *m*
 Crit de l'ase.
- 289 **bramar** *v intr*
es rebuznar *v intr*
 Fer brams els ases.
- 290 **bramul** *m*
sin. mugit m
es berrido [vedell] *m*
es bramido *m*
es mugido *m*
 Crit del bou i d'animals afins.
- 291 **bramular** *v intr*
sin. mugir v intr
es berrear [vedell] *v intr*
es mugir *v intr*
 Fer bramuls els bous i animals
 afins.
- 292 **brau** *m*
veg. bou m
- 293 **brauell** –a *m i f*
es novillo –lla *m y f*
 Bou o vaca jove, abans de l'e-
 dat reproductora, que encara
 no està domat ni aregat.
- 294 **brava** *f*
es novilla *f*
 Vaca jove, d'entre un i dos
 anys, reservada a la reproduc-

brilla

ció, que encara no ha parit cap vegada.

- 295 **bresca** *f*
es bresca f
es panal m

Conjunt de cel·les de cera hexagonals que fabriquen les abelles dins del rusc destinat a emmagatzemar-hi la mel i el pol·len i a la cria de les larves.

- 296 **brescador** *m*
sin. crestador m
sin. desoperculador m
es castradera f
es cortadera f
es desoperculador m

Ganivet en forma de paleta que serveix per brescar les arnes de les abelles.

- 297 **brescam** *m*
es macón m
es secón m

Bresca sense mel, resseca i de color fosc.

- 298 **brescam** *m*
 Conjunt de bresques.

- 299 **brescar** *v tr*
sin. crestar v tr
sin. desopercular v tr
es brescar v tr
es castrar v tr
es desopercular v tr

Treure els opercles que tanquen les cel·les per poder extreure'n la mel.

- 300 **brevilini -ínia** *adj*
es brevilíneo -nea adj

Dit de la raça o de l'individu proporcionalment més curt que la mitjana de l'espècie, fet que li dona un aspecte més compacte.

- 301 **brià** *m*

Dermatosi humida i amb crostes escatoses, que es manifesta en diferents malalties dèrmiques, com ara la tinya, la sarna o les dermatitis al·lèrgiques.

- 302 **bricallaire** *m i f*
sin. bricaller -a m i f
es recupero -ra m y f

Persona que compra ous, aviram, conills, etc., per tornarlos a vendre.

- 303 **bricaller -a** *m i f*
sin. bricallaire m i f

- 304 **brida** *f*
sin. brilla f
es brida f

Peça del guarniment d'alguns animals, que es col·loca al cap, formada pel fre, les regnes i les corretges, i que serveix per guiar-los i controlar-los.

- 305 **brilla** *f*
sin. brida f

- 306 **brilla** *f*
es bocado m

Fre o mos de les cavalcadures.

broca

307 **broca** *f*
es trenca *f*

Cadascuna de les varetes que es posen als ruscs per sostenir les bresques.

308 **brom** *m*
sin. compl. passa *f*
es moquillo canino *m*

Malaltia vírica contagiosa dels cans, principalment dels animals joves, causada per un virus del gènere *Morbillivirus*, que es caracteritza per febre alta, catarro respiratori i ocular, gastroenteritis, molt sovint amb complicacions pneumòniques i neurològiques i una mortalitat elevada.

309 **bronquitis** *f*
es bronquitis *f*

Inflamació dels bronquis.

310 **bronquitis infecciosa aviària** *f*
sg/ BIA *f*
es bronquitis infecciosa aviar *f*
sg/ BIA *f*

Malaltia vírica molt contagiosa de les gallines, sobretot dels animals més joves, causada per un virus del gènere *Coronavirus*, família *Coronaviridae*, que es caracteritza fonamentalment per símptomes respiratoris i de vegades per nefritis i problemes en la producció d'ous.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

311 **bronquitis parasitària** *f*
sin. bronquitis verminosa *f*
es bronquitis verminosa *f*

Bronquitis que afecta el bestiar boví, equí, oví, cabrum i porquí, provocada per paràsits nematodes, caracteritzada per respiració dificultosa, accessos de tossina, expulsió de mocs, desgana i afllaquiment.

312 **bronquitis verminosa** *f*
sin. bronquitis parasitària *f*

313 **brucel·losi** *f*
sin. compl. febres de Malta *fpl*
es brucelosis *f*

Malaltia bacteriana infecciosa contagiosa dels mamífers domèstics, causada per bacteris del gènere *Brucella* (*B. abortus*, *B. canis*, *B. melitensis* i *B. suis*), que es caracteritza principalment per avortaments.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

314 **brunzir** *v intr*
es zumbar *v intr*

Produir un so una abella quan es mou ràpidament dins l'aire.

bursitis infecciosa aviària

- 315 **budellada** *f*
sin. budellam m
es mondongo m
es tripas fpl
 Conjunt dels budells d'un animal.

- 316 **budellam** *m*
sin. budellada f

- 317 **buida** *adj*
sin. baciva adj

- 318 **buina** *f*
sin. compl. bonyiga f
es boñiga f
 Excrement del bestiar, especialment del boví i l'equí.

- 319 **burra** *f*
veg. somera f

- 320 **bursitis infecciosa aviària** *f*
sin. compl. malaltia de Gumboro f
es bursitis infecciosa aviar f
es enfermedad de Gumboro f
 Malaltia vírica molt contagiosa de les gallines, generalment dels animals joves, causada per un virus del gènere *Avibirnavirus*, família *Birnaviridae*, que es caracteritza per diarrea aquosa, apatia, tremolors, postració, lesions a la bossa de Fabrici i mortalitat elevada.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons

l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

C

- 321 **ca** *m*
sin. cus m
sin. compl. gos m
es can m
es perro m

Mamífer domèstic de la família dels cànids (*Canis familiaris*), de mida, forma i pelatge molt divers segons la raça, caracteritzat per tenir els sentits de l'olfacte i l'oïda molt desenvolupats, que es té principalment com a animal de companyia, per guardar i per caçar.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle.

- 322 **ca eivissenc** *m*
sin. llebrer eivissenc m
es podenco ibicenco m

Ca de gran aptitud per a la caça, molt àgil, de salt potent i de molt bon olfacte, utilitzat en la caça del conill a barres.

Nota: És d'una raça autòctona d'Eivissa, d'on pren el nom, i també de la resta de les illes Balears.

- 323 **cabanya** *f*
es cabaña f

Conjunt de caps de bestiar d'una determinada espècie o raça, propi d'un país, una comarca, un propietari, etc.

- 324 **cabeçada** *f*
sin. compl. cabeçó m
es cabezada f

Conjunt de corretges entrelligades que subjecten el cap de la bèstia cavallina quan ha d'estirar un vehicle.

Nota: Usat generalment en plural.

- 325 **cabeçó** *m*
veg. cabeçada f

- 326 **cabellera** *f*
sin. crina f
sin. crinera f
es crin f

Conjunt de crins del bescoll dels èquids.

- 327 **cabestrar** *v tr*
es encabestrar v tr

Posar el cabestre al cap d'una bèstia.

- 328 **cabestre** *m*
sin. cabestrell m
sin. morralles fpl
es cabestro m

Corda que, per mitjà d'alguns nusos, forma ramals en diferents direccions, de manera que s'adapta al cap d'una bèstia i serveix per subjectar-la

cabriolar

- en haver-la de menar o en tenir-la lligada.
- 329 **cabestrejar** *v tr*
es cabestrear v tr
- Menar una bèstia pel cabestre.
- 330 **cabestrell** *m*
sin. cabestre m
- 331 **cabra** *f*
es cabra f
- Mamífer artiodàctil remugant domèstic de la subfamília dels caprins, de grandària semblant a l'ovella, de pèl curt i aspre, de cua curta, que pot presentar o no banyes arquejades, i que es cria per aprofitar-ne la carn, la llet i, de vegades, el pelatge i el cuir.
- Nota:* Aquest terme designa, especialment, la femella.
- 332 **cabraboc** *m*
es freemartin m
- Femella estèril del bestiar boví o cabrum per haver rebut, durant l'embaràs de la seva mare, hormones masculines d'un germà bessó del sexe masculí.
- 333 **cabrada** *f*
es cabrada f
es cabrió m
- Ramat de cabres.
- 334 **cabrer** *-a m i f*
es cabrerizo -za m y f
es cabrero -ra m y f
- Pastor de cabres.
- 335 **cabrera** *f*
es cabrería f
es chiquero m
- Lloc tancat i cobert destinat a tancar-hi les cabres a la nit.
- 336 **cabridada** *f*
es camada de cabritos f
- Conjunt de cabrits nascuts d'un mateix part o en una mateixa època de parts.
- 337 **cabridar** *v intr*
es parir [la cabra] v intr
- Parir la cabra.
- 338 **cabridella** *f*
es chota f
- Cabreta de llet.
- 339 **cabriola** *f*
es cabriola f
- Salt en què el cavall dona un parell de coces quan és enlaire.
- 340 **cabriolar** *v intr*
es cabriolar v intr
es cabriolear v intr
- Fer, un cavall, cabrioles.

cabrisa

341 **cabrisa** *f*
es cabreriza *f*

Lloc on s'arreglen i tanquen les cabres.

342 **cabrit** **-ida** *m i f*
sin. xot **-a** *m i f*
es cabrito **-ta** *m y f*

Nadó de la cabra des que neix fins que deixa de mamar.

Nota: Com a genèric s'utilitza la forma masculina *cabrit*; es fa la distinció de sexe quan es vol distingir el sexe de la cria de la cabra.

343 **cabró** *m*
veg. boc *m*

344 **cabrum** *adj*
es cabrió **-fa** *adj*

Dit del bestiar integrat per cabres, bocs i cabrits.

345 **cadell** **-a** *m i f*
sin. cussó **-ona** *m i f*
sin. quissó **-ona** *m i f*
es cachorro *m*

Ca jove, fins a l'edat que presenta la dentició permanent, cap al mig any de vida.

346 **cadellada** *f*
sin. quissonada *f*
es camada de perros *f*

Conjunt de cadells nats d'un part.

347 **cadellada** *f*
sin. quissonada *f*

Conjunt de cadells.

348 **cadellar** *v intr*
sin. quissoiar *v intr*
es parir [la perra] *v intr*

Parir la cussa.

349 **calçat** **-ada** *adj*
es calzado **-da** *adj*

Dit dels quadrúpedes quan tenen una o més potes blanques en contrast amb el color fosc del cos.

350 **calderada** *f*

Menjar per als porcs preparat fent bullir patates, cols, naps i altres restes vegetals.

351 **calostre** *m*
es calostro *m*

Líquid espès de color groc secretat per la glàndula mamària just abans i després del part, que és ric en energia, immunoglobulines, sals minerals i vitamines.

352 **camallot** *m*

Embotit de carn magra i sang del porc amb espícies que es posa dins la cotna de la cama i cuixa del porc.

353 **camella** *f*
es gamella *f*

canyet

Cadascun dels bastons corbats de fusta que van ficats verticalment dins els forats dels extrems del jou i s'atesen al coixí de la bèstia, servint de punt de resistència al moviment muscular de l'animal.

- 354 **camí de ferradura** *m*
es camino de herradura f

Camí més o menys estret per on poden passar bèsties però no carros.

- 355 **campilobacteriosi genital bovina** *f*
es campilobacteriosis genital bovina f

Malaltia bacteriana dels òrgans genitals de les vaques, causada per *Campylobacter fetus* ssp. *venerealis*, que es caracteritza per infertilitat, mortalitat embrionària primerenca i avortaments repetits.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 356 **canal** *m*
es canal m

Conducte d'un organisme per on circulen substàncies líquides o semilíquides.

- 357 **canal** *f*
es canal m o f

Cos d'un animal d'abastament dessagnat, escorxat i sense vísceres i sense el cap ni les extremitats.

- 358 **canal** *f*
es canal m

Depressió allargada o solc que presenta un òrgan o una estructura anatòmica.

- 359 **càncer** *m*
es càncer m

Creixement tumoral dels teixits, de caràcter maligne i pertorbador de les funcions biològiques normals.

- 360 **caní -ina** *adj*
es canino -na adj

Relatiu o pertanyent al ca.

- 361 **canicultura** *f*
es canicultura f

Cria i explotació de cans.

- 362 **cansalada** *f*
veg. xulla f

- 363 **cant** *m*
es canto m

So específic emès pels ocells mascles adults en el marc del comportament reproductor.

- 364 **canyet** *m*
es carnero m

canyet

- Lloc on s'enterren o s'incineren les bèsties mortes.
- 365 **canyet** *m*
sin. canyot m
es cañeta f
es carrizo m
- Planta del gènere *Phragmites*, pròpia de prats i albuferes, que constitueix un bon farratge per al bestiar, especialment l'equí i el boví.
- 366 **canyot** *m*
sin. canyet m
- 367 **cap de bestiar** *m*
es cabeza de ganado f
es res f
- Individu que forma part d'un bestiar.
- 368 **capador** -a *m i f*
veg. castrador -a m i f
- 369 **capar** *v tr*
veg. castrar v tr
- 370 **capçana** *f*
es espavarán m
- Tumor de la cara interna de la canya de la cama posterior d'un cavall o mul.
- 371 **capó** *m*
sin. caponat m
es capón m
- Animal mascle que ha estat castrat generalment per afavorir-ne l'engreix i destinat a l'alimentació humana.
- 372 **capoladora** *f*
es trituradora f
- Màquina amb un cilindre horitzontal dins el qual roden ganivets que serveix per triturar la carn a les matances.
- 373 **caponador** -a *m i f*
es capador -ra m y f
es castrador -ra m y f
- Persona que es dedica a caponar, especialment els animals de ploma.
- 374 **caponar** *v tr*
es capar v tr
- Castrar un pollastre per afavorir-ne l'engreix.
- 375 **caponar** *v tr*
es pisar v tr
- Cobrir, el mascle de l'aviram, la femella.
- 376 **caponat** *m*
sin. capó m
- 377 **caponera** *f*
es caponera f
- Gàbia, generalment de fusta, destinada a engreixar els capons.

carboncle bacteridià

378 **caprí -ina** *adj*
es cabruno -na *adj*
es caprino -na *adj*
 Relatiu o pertanyent a la cabra.

379 **capricultor -a** *m i f*
es capricultor -ra *m y f*
 Persona que es dedica a la capricultura.

380 **capricultura** *f*
sin. compl. caprinotècnia f
sin. compl. producció caprina f
es capricultura *f*
es caprinotècnia *f*
es producción caprina *f*
 Activitat ramadera consistent en la cria i l'explotació de cabres.

381 **caprinotècnia** *f*
veg. capricultura f

382 **caprins** *m pl*
es caprinos *m pl*
 Subfamília de bòvids, de talla mitjana, constitució robusta, extremitats molt fortes, que comprèn les cabres.

383 **caquèxia** *f*
sin. emaciació f
es caquexia *f*
es emaciación *f*
 Alteració important de l'estat corporal dels animals a conseqüència de determinades malalties, caracteritzada per emmagriment considerable, astènia i anèmia.

384 **caràcter** *m*
es carácter *m*

Expressió d'un tret específic en un individu per actuació conjunta de la seva constitució genètica (genotip) i l'ambient.

385 **caragol** *m*
sin. compl. cargol m
es caracol *m*

Mol·lusc gasteròpode que es caracteritza per tenir el cos dins una closca en espiral, algunes espècies del qual es destinen principalment al consum humà.

386 **carboncle bacteridià** *m*
sin. compl. àntrax m
es ántrax *m*
es carbunco bacteridiano *m*

Malaltia bacteriana infecciosa dels animals domèstics, principalment dels remugants, altament mortal, causada per *Bacillus anthracis*, que es caracteritza per un quadre septicèmic amb hemorràgies als orificis naturals, tumefacció esplènica i infiltracions serohemorràgiques en teixits subcutanis i serosos.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

carboncle simptomàtic

- 387 **carboncle simptomàtic** *m*
sin. gangrena emfisematosa f
es carbunco sintomático m
es gangrena enfisematosa f

Malaltia infecciosa que afecta totes les espècies animals, causada pel bacteri *Clostridium chauvoei*, caracteritzada per la formació de tumefaccions emfisematoses en les masses musculars més voluminoses.

- 388 **carència** *f*
es carencia f

Absència o insuficiència en l'organisme d'elements nutritius indispensables.

- 389 **careta d'apicultor** *f*
es carilla f
es máscara f

Careta, generalment de tela metàl·lica, que serveix per protegir la cara i el cap de l'apicultor de les picades de les abelles quan aquest manipula el rusc.

- 390 **cargol** *m*
veg. caragol m

- 391 **càrrega ramadera** *f*
es carga ganadera f

Relació entre el nombre de caps de bestiar i la superfície que ocupen dins l'explotació.

Nota: S'expressa en unitats de bestiar gros (UBG) per hectàrea.

- 392 **carrerada** *f*
es cañada f

Camí que segueix el bestiar transhumant quan puja a la muntanya o en baixa, per aprofitar les pastures naturals.

- 393 **càrritx** *m*

Herba perenne de la família de les gramínies (*Ampelodesmos mauritanica*), robusta, de fulles primes i molt llargues, aprofitada com a pastura pels animals domèstics, com ara els cavalls, els ases, les mules, les vaques, les ovelles i les cabres.

- 394 **carritxer -a** *m i f*
es segador -ra de carrizo m y f

Persona que sega càrritx per al bestiar.

- 395 **carritxera** *f*

Mata de càrritx.

- 396 **casa apiari** *f*
veg. apiari m

- 397 **cascavell** *m*
sin. esquellerinc m
sin. esquellí m
sin. esquellinc m
es campanilla f
es cascabel m
es cencerrillo m

cavall

- Cada un dels picarols o campanetes que guarneixen un collar de ca o d'animal de bast.
- 398 **casera** *f*
veg. rusc m
- 399 **caseta** *f*
veg. cel·la f
- 400 **castany** *-a adj*
es castaño -ña adj
- Dit del plomatge o del pelatge que és torrat fosc, com el d'una castanya madura.
- 401 **castració** *f*
sin. compl. sanadura f
es castración f
- Extirpació o inutilització dels òrgans reproductors d'un animal generalment destinat al consum humà per afavorir-ne l'engreix, la massa muscular i millorar la qualitat i l'olor de la carn.
- 402 **castrador** *-a m i f*
sin. compl. capador -a m i f
sin. compl. sanador -a m i f
es capador -ra m y f
es castrador -ra m y f
- Persona que es dedica a castrar animals.
- 403 **castrar** *v tr*
sin. compl. capar v tr
sin. compl. sanar v tr
es capar v tr
es castrar v tr
- Practicar la castració d'un animal.
- 404 **cavalcadura** *f*
veg. animal de sella f
- 405 **cavalcar** *v tr*
sin. cobrir v tr
sin. muntar v tr
sin. compl. saltar v tr
es cabalgar v tr
es cubrir v tr
es montar v tr
es saltar v tr
- Posar-se el mascle damunt la femella per fecundar-la.
- 406 **cavalcar** *v tr i intr*
sin. muntar v tr i intr
es cabalgar v intr
es montar v intr
- Anar sobre l'esquena d'un animal, dirigint-lo.
- 407 **cavall** *m*
es caballo m
- Mamífer domèstic, herbívor, de la família dels èquids (*Equus caballus*), de grans dimensions, de constitució forta i bon corredor, amb el bescoll i la coa poblats de pèls llargs i abundants, emprat sobretot com a animal de sella i de tir.

cavall de llavor

- Nota:* Aquest terme designa, especialment, el mascle.
- 408 **cavall de llavor** *m*
sin. cavall llavorer m
sin. cavall semental m
es caballo padre m
es caballo semental m
 Cavall utilitzat per a la reproducció.
- 409 **cavall de tir** *m*
es caballo de tiro m
 Cavall ensinistrat per tirar carros o per a les feines del camp.
- 410 **cavall llavorer** *m*
sin. cavall de llavor m
- 411 **cavall semental** *m*
sin. cavall de llavor m
- 412 **cavall trotador** *m*
sin. trotador m
es trotador m
es trotón m
 Cavall de raça criat per a les curses al trot.
- 413 **cavallada** *f*
es caballada f
 Ramat de cavalls i d'egües.
- 414 **cavallerís -issa** *m i f*
es caballerizo -za m y f
 Persona que s'ocupa del manteniment d'una cavallerissa i dels animals que s'hi allotgen.
- 415 **cavallerissa** *f*
es caballeriza f
 Estable de cavalls.
- 416 **cavallí -ina** *adj*
es caballar adj
 Relatiu o pertanyent als cavalls.
- 417 **cel·la** *f*
sin. compl. caseta f
es alveolo m
es alvéolo m
es celda f
es celdilla f
 Cadascuna de les cavitats de forma hexagonal d'una bresca que construeixen les abelles per criar-hi els ous, les larves i les nimfes i per emmagatzemar-hi la mel i el pol·len.
- 418 **cera** *f*
es cera f
 Substància sòlida, blana, groguenca i fusible, que les abelles segreguen i amb la qual fan la bresca dels rusc.
- 419 **cera estampada** *f*
es cera estampada f
 Làmina rectangular de cera feta mecànicament que imita l'envà de separació de la bresca amb les parets de les cel·les, que s'introdueix al rusc per facilitar la construcció de la bresca.

clamidiosi

420 **cerificador** *m**es cerificador m*

Aparell elèctric, solar o de vapor, que serveix per obtenir la cera pura de les bresques mitjançant l'acció calorífica.

421 **cerra** *f**es cerda f*

Pèl gruixat i aspre que presenten alguns animals, com els porcs, els cavalls a la coa o els cans de determinades races.

Nota: Les races de cans amb cerres s'anomenen *cans cerruts*.

422 **certificat veterinari** *m**es certificado veterinario m*

Document que estén un veterinari col·legiat en un imprès oficial, on es constata un fet determinat.

423 **cerut** *m**es cera aleda f*

Substància cerosa amb què les abelles unten el rusc abans de fer-hi la bresca.

424 **cerut** *m**es cerón m*

Bresca expremuda, sense mel, que roman reduïda a cera.

425 **cingla** *f**es cincha f*

Corretja de cuir o de cànem amb què se subjecta l'albarda, el bast o la sella per davall el ventre de l'animal.

426 **cisticercosi bovina** *f**es cisticercosis bovina f*

Malaltia parasitària de les vaques, causada per la forma larvària del cestode *Taenia saginata*, que es caracteritza per la manca de símptomes.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

427 **cisticercosi porcina** *f**es cisticercosis porcina f*

Malaltia parasitària dels porcs, causada per *Cysticercus cellulosae*, forma larvària de *Taenia solium*, que es caracteritza per la manca de símptomes.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

428 **clamidiosi** *f**es clamidiosis f*

Grup de malalties bacterianes infeccioses, provocades per bacteris del gènere *Chlamydo-*

clamidiosi aviària

- phila*, que afecten el bestiar boví, oví i cabrum, que es caracteritzen per avortaments i per naixements de cries dèbils i que es poden transmetre a l'espècie humana.
- 429 **clamidiosi aviària** *f*
es clamidiosis aviar f
- Malaltia bacteriana infecciosa de l'aviram, causada per *Chlamydophila psittaci*, que es caracteritza per anorèxia i pèrdua de pes, diarrea, deposicions groguenques, sinusitis, conjuntivitis, biliverdinúria, descàrrega nasal i dificultat respiratòria.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.
- 430 **clamidiosi ovina** *f*
sin. avortament enzoòtic de les ovelles m
- 431 **clapat -ada** *adj*
es pío -a adj
- Dit del pelatge dels quadrúpedes que presenta clapes ben definides.
- 432 **clau** *m*
es clavo m
- Tumor que es forma a la peüngla dels quadrúpedes ungulats.
- 433 **clau** *m*
es clavo m
- Inflor vermella de les bèsties a les nafres de l'esquena que entra dins la carn.
- 434 **clau** *m*
es lerda f
es lerdón m
- Tumor que es forma al genoll de les bèsties a la manera de bòfega.
- 435 **clau** *m*
es canino m
es colmillo m
- Cadascuna de les dents més punxegudes, situades entre els incisius i els queixals.
- 436 **clau** *m*
- Corretja cordellada que subjecta per baix les costelles al coixí de la collera i que serveix per estrènyer o eixamplar adaptant el coixí al coll de la bèstia.
- 437 **clavera** *f*
es clavera f
- Forat situat a la part inferior de la ferradura dels cavalls, destinat al cap del clau.
- 438 **cloqueig** *m*
es cloqueo m
- Crit sord de la gallina lloca.

còlera aviari

- 439 **cloquejar** *v intr*
es cloquear v intr
Fer crits sords la gallina lloca.
- 440 **clos -a** *m i f*
sin. compl. serrat -ada m i f
es cerrado -da m y f
Cap de bestiar amb totes les dents definitives, fet que indica, segons l'espècie animal, que ha superat una edat determinada.
- 441 **closa** *f*
veg. pleta f
- 442 **clucales** *fpl*
sin. compl. ulleres fpl
es anteojerias fpl
Conjunt de dues peces del guarniment del cap d'un animal, generalment de cuir, que tapa parcialment els ulls per evitar la visió lateral i que es maregi.
Nota: Vulgarment es diuen *cucales*.
- 443 **coble** *m*
es madrina f
Corda o corretja que uneix dues bèsties perquè vagin iguals de costat.
- 444 **coble** *m*
es traïlla f
Conjunt de dos collars units
- amb una cadena, que serveix per subjectar unitats dos cans de caça quan van a caçar.
- 445 **cobrir** *v tr*
sin. cavalcar v tr
- 446 **coça** *f*
sin. compl. guitza f
es cox f
Moviment violent de les potes posteriors d'un quadrúpede.
- 447 **coejar** *v intr*
sin. coetejar v intr
sin. compl. cuejar v intr
sin. compl. cuetejar v intr
es colear v intr
es rabear v intr
Remenar, un animal, la coa.
- 448 **coetejar** *v intr*
sin. coejar v intr
- 449 **còlera aviari** *m*
es cólera aviar m
Malaltia bacteriana contagiosa de l'aviram, causada per *Pasteurella multocida*, que es caracteritza per febre elevada, descàrregues mucoses per la boca, diarrea greu, plomes ericades i mort amb cianosi.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

còlic450 **còlic** *m**es cólico m*

Malaltia dels animals que es caracteritza per dolor agut, intermitent, causat per l'obstrucció o la distensió d'un òrgan o conducte a l'àrea abdominal.

451 **còlic d'arena** *m**es cólico de arena m*

Còlic causat per la ingestió d'arena o de terra.

452 **collar** *m**es gargantillo m*

Taca al voltant del coll en el plomatge o pelatge d'alguns animals.

453 **collar** *m**es collar m*

Cèrcol que es posa al voltant del coll d'un animal per subjectar-lo, per ajudar-lo a treballar, per identificar-lo o per penjar-hi un picarol o una esquila.

454 **collera** *f**es collera f*

Collar de cuir, farcit de palla o de crin, que es posa al coll de l'animal per junyir-lo a la carreta, a l'arada, etc.

455 **colònia** *f**sin. compl. abell m**es colonia f*

Conjunt d'abelles d'un rusc, constituït per la reina, un gran nombre d'obreres, la cria i els abellots.

456 **columbicultura** *f**es colombicultura f*

Part de l'avicultura que s'ocupa de la cria i l'explotació dels coloms i d'espècies afins.

457 **cóm** *m**sin. gobi f**sin. grípia f**sin. obi m**es dornajo m**es gamella f*

Recipient emprat com a menjadora o abeurador per al bestiar.

458 **comparet** *m**es pegujalero m*

Ramader amb poques terres de conreu o amb pocs caps de bestiar.

459 **comportament animal** *m**veg. conducta animal f*460 **condicionalitat** *f**es condicionalidad f*

Condicció per la qual les explotacions ramaderes han de complir un seguit de normatiues per poder accedir a les ajudes procedents de l'Administració.

coniller

- 461 **conducta animal** *f*
sin. compl. comportament animal *m*
es comportamiento animal m
es conducta animal f
 Conjunt d'accions amb què els animals afronten els canvis que es produeixen en el medi i s'hi adapten.
- 462 **conill** *m*
es conejo m
 Mamífer domèstic de la família dels lepòrids (*Oryctolagus cuniculus*), d'orelles llargues, coa molt curta i potes posteriors més llargues que les anteriors, del qual s'aprofita la carn, la pell i el pelatge.
Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle.
- 463 **conill canonge** *m*
sin. conill de canonge m
 Conill jove, que encara no ha acabat de créixer.
- 464 **conill de canonge** *m*
sin. conill canonge m
- 465 **conilla** *f*
es coneja f
 Femella del conill, que s'explota per la carn, la pell, el pelatge i com a reproductora.
- 466 **conillada** *f*
sin. compl. llodrigada f
sin. compl. llorigada f
es camada de conejos f
 Ventrada de conillons.
- 467 **conillaire** *m i f*
es conejero -ra m y f
 Persona que es dedica a la cria o a la venda de conills.
- 468 **conillam** *m*
es conejos m pl
es multitud de conejos f
 Multitud de conills.
- 469 **conillar** *m*
veg. coniller m
- 470 **conillar** *v intr*
sin. compl. llorigar v intr
es parir [la coneja] v intr
 Parir la conilla.
- 471 **coniller** *m*
sin. compl. conillar m
es conejar m
es conejera f
 Lloc destinat a la cria de conills.
- 472 **coniller -a** *adj*
es conejero -ra adj
 Relatiu o pertanyent als conills.

conillera

- 473 **conillera** *f*
es conejar m
es conejera f
 Lloc o gàbia on es tanquen els conills.
- 474 **conilló** *m*
sin. compl. llodrigó m
sin. compl. llorigó m
es gazapo m
 Cria de conill.
- 475 **consanguinitat** *f*
es consanguinidad f
 Semblança genètica entre individus pel fet que tenen avantpassats comuns en generacions recents.
- 476 **contagi** *m*
es contagio m
 Transmissió d'una malaltia infecciosa d'un animal a un altre per contacte directe o indirecte.
- 477 **control ramader** *m*
es control ganadero m
 Control periòdic i sistemàtic de la producció dels animals d'una granja per avaluar-ne el valor fenotípic amb finalitats de maneig, de gestió i de millora genètica.
Nota: El control ramader inclou el control lleter, el control de creixement, etc.
- 478 **còpula** *f*
sin. acoblament m
- 479 **copulació** *f*
sin. acoblament m
- 480 **copular** *v tr*
sin. acoblar v tr
- 481 **copular** *v intr*
sin. acoblar-se v pron
- 482 **corbassa** *f*
 Tumor que es forma en el garró dels quadrúpedes ungulats.
- 483 **corder** *m*
veg. anyell -a m i f
- 484 **corderar** *v intr*
veg. anyellar v intr
- 485 **corma** *f*
es corma f
 Cep format per dos trossos de fusta que s'adapta al peu de l'animal per impedir que camini lliurement.
- 486 **cornadís** *m*
sin. compl. menjadora autoblocant f
es cornadizo m
 Menjadora en què el bestiar en estabulació pot quedar travat.
- 487 **corral** *m*
es corral m

covament

Lloc tancat, generalment immediat o molt a prop de la casa, proveït de menjadores, abeuradors i jaços, destinat a tenir-hi el bestiar.

488 **corral badívol** *m*
es corral al descubierto m

Corral descobert destinat especialment a l'aviram.

489 **corralet** *m*
Corral petit i tancat destinat als animals domèstics petits o a sembrar-hi verdures per al consum propi.

490 **corralina** *f*
Part d'un corral on s'aïllen les femelles a punt de parir o els animals malalts.

491 **corretja** *f*
es correa f
Corda o cadena que s'uneix al collar o a l'arnès d'un animal de companyia per tenir-lo fermat.

492 **corretja** *f*
Cadascuna de les tires de cuir destinades a tancar el collar dels animals de tir quan el duen posat.

493 **cort** *f*
sin. establa f
sin. estable m
sin. pallissa f
sin. quadra f
es corte f
es establo m

Lloc tancat, proveït de menjadores, abeuradors i jaços, destinat a tenir-hi el bestiar.

494 **cortal** *m*
es corral m

Terreny tancat i en part cobert, normalment apartat de la casa, on es tanca ocasionalment el bestiar.

495 **coturnicultura** *f*
es coturnicultura f

Activitat ramadera consistent en la cria de guatlles domèstiques amb finalitats comercials.

496 **covada** *f*
veg. llocada f

497 **covador** *m*
sin. compl. cover m
sin. compl. nial m
es nidal m
es ponadero m

Lloc preparat perquè les gallines i altres ocells domèstics hi vagin a covar els ous.

498 **covament** *m*
veg. incubació f

covar

499 **covar** *v tr*
veg. **incubar** *v tr*

500 **covarot** *m*
sin. **ponedor** *m*
sin. compl. **nial** *m*
es nidal *m*

Ou, artificial o natural, que es posa al covador perquè la gallina hi vagi a pondre.

501 **cover** *m*
veg. **covador** *m*

502 **covera** *f*
es cloquera *f*

Ganes de covar que demostren les gallines i altres ocells quan es fan lloques.

503 **cowdriosis** *f*
sin. compl. **heartwater** [en] *f*
es cowdriosis *f*

Malaltia bacteriana dels rumugants salvatges i domèstics de l'Àfrica, causada per *Cowdria ruminantium*, transmesa per paparres del gènere *Amblyomma*, que es caracteritza per febre alta sobtada, hidropericardi, edema pulmonar i trastorns nerviosos.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

504 **crestador** *m*
sin. **brescador** *m*

505 **crestar** *v tr*
sin. **brescar** *v tr*

506 **crestat** *m*
sin. compl. **crestó** *m*
es castrón *m*
Boc castrat.

507 **crestó** *m*
veg. **crestat** *m*

508 **cria** *f*
sin. compl. **criança** *f*
es cría *f*
es crianza *f*

Activitat ramadera que consisteix a fer procrear els animals i tenir cura de les cries per comercialitzar-les o explotar-les.

509 **cria** *f*
es cría *f*

Conjunt de tècniques o procediments emprats per criar animals per comercialitzar-los o explotar-los.

510 **cria** *f*
es cría *f*

Cadascun dels fills d'una femella durant el temps que mama o mentre en depèn per sobreviure.

criador

- 511 **cria** *f*
es cría *f*
 Conjunt de fills d'una femella nats d'un mateix part.
- 512 **cria enguixada** *f*
sin. compl. ascosferosi *f*
es ascosferosis *f*
es cría de yeso *f*
es cría encalada *f*
es cría enyesada *f*
 Malaltia micòtica de les cries de les abelles, causada per *Ascosphaera apis*, que envaeix el teixit del cos de les larves i en provoca la mort.
- 513 **cria ensacada** *f*
es cría sacciforme *f*
 Malaltia vírica que afecta les cries de les abelles a les cel·les ja operculades.
- 514 **cria extensiva** *f*
es cría extensiva *f*
 Sistema de cria del bestiar i l'aviram, amb una densitat baixa d'animals, en el qual l'alimentació es basa en l'aprofitament dels recursos pasturables del terreny on es troben.
- 515 **cria intensiva** *f*
es cría intensiva *f*
 Sistema de cria del bestiar i l'aviram, amb una densitat elevada d'animals, en el qual per alimentar-los s'ha de ma-
- ximitzar el potencial agrícola del terreny o adquirir els aliments fora de l'explotació.
- 516 **cria podrida americana** *f*
es loque americana *f*
 Malaltia bacteriana de les larves d'abelles, causada per *Paenibacillus larvae* ssp. *larvae*, que es caracteritza per provocar la mort de les larves.
Nota 1: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
Nota 2: La cria podrida americana és més greu que la cria podrida europea.
- 517 **cria podrida europea** *f*
es loque europea *f*
 Malaltia bacteriana de les larves d'abelles, causada per *Melissococcus pluton*, que es caracteritza per provocar la mort de les larves.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 518 **criador** -a *m i f*
es criador -ra *m y f*
 Persona que es dedica a la cria d'animals.

criança

- 519 **criança** *f*
veg. cria *f*
- 520 **criar** *v tr*
es criar *v tr*
- Tenir cura, la mare, de les cries perquè tinguin un desenvolupament adequat.
- 521 **criar** *v intr*
veg. parir *v tr*
- 522 **crin** *m o f*
es cerda *f*
- Cada un dels pèls aspres i llargs que alguns animals tenen al bescoll i a la coa.
- 523 **crina** *f*
sin. cabellera *f*
- 524 **crinera** *f*
sin. cabellera *f*
- 525 **crinut -uda** *adj*
- Dit de l'animal que té abundància de crins.
- 526 **criptòrquid** *m*
sin. esclavó *m*
es ciclán *m*
es criptórquido *m*
- Masclle que té un sol testicle visible o que els té tots dos enfonyats dins el cos.
- 527 **criteri de selecció** *m*
es criterio de selección *m*
- Criteri sobre el qual es realitzen les mesures de cara a tenir en compte un objectiu de selecció determinat.
- 528 **crònic -a** *adj*
es crónico -ca *adj*
- Dit d'una malaltia permanent o de llarga durada.
- 529 **cròtal** *m*
es crótalo *m*
es pinza de oreja *f*
- Peça de plàstic o de metall amb un codi d'identificació que es fixa a l'orella del bestiar per identificar-lo.
- Nota: Col·loquialment s'anomena arracada.*
- 530 **cubicle** *m*
es cubículo *m*
- Compartiment individual en una granja de vaques, obert per un costat i destinat al descans de les vaques.
- 531 **cuc** *m*
veg. helmint *m*
- 532 **cuejar** *v intr*
veg. coejar *v intr*
- 533 **cuetejar** *v intr*
veg. coejar *v intr*
- 534 **culana** *f*
- Sobrassada embotida dins el budell cular del porc.

cussó

- 535 **cuniculicultor** –a *m i f*
sin. cunicultor –a *m i f*
es cunicultor –ra *m y f*

Persona que es dedica a la cuniculicultura.

- 536 **cuniculicultura** *f*
sin. cunicultura *f*
es cunicultura *f*

Activitat ramadera consistent en la cria i l'explotació de conills.

- 537 **cunicultor** –a *m i f*
sin. cuniculicultor –a *m i f*

- 538 **cunicultura** *f*
sin. cuniculicultura *f*

- 539 **curar** *v tr*
sin. compl. guarir *v tr*
es curar *v tr*

Fer que l'animal malalt recuperi la salut.

- 540 **cus** *m*
sin. ca *m*

- 541 **cussa** *f*
sin. compl. gossa *f*
es perra *f*

Femella del ca, que es té principalment com a animal de companyia, per guardar i per caçar.

- 542 **cussó** –ona *m i f*
sin. cadell –a *m i f*

D

- 543 **dansa de les abelles** *f*
es danza de las abejas *f*
- Execució de moviments que duen a terme les abelles exploradores per indicar a les treballadores la situació d'una zona mel·lífera.
- 544 **decomís** *m*
es decomiso *m*
- Prohibició de comercialitzar una partida, una canal o una part d'una canal com a conseqüència d'una inspecció veterinària i no haver superat els requisits sanitaris o comercials legalment establerts.
- 545 **defecte** *m*
es defecto *m*
- Conformació natural no correcta d'un animal que repercuteix negativament en el seu rendiment productiu i en la seva qualitat estètica o racial.
- 546 **degollador** *m*
es degolladero *m*
- Lloc de l'escorxador on es degollen i sagnen els animals destinats al consum humà.
- 547 **degollador** *m*
es jifero *m*
- Ganivet que s'utilitza per degollar els animals.
- 548 **degollador** –a *m i f*
es jifero –ra *m y f*
- Persona encarregada de degollar els animals.
- 549 **degollar** *v tr*
es degollar *v tr*
- Matar un animal amb un ganivet mitjançant una punció o un tall en un vas sanguini important, generalment l'aorta.
- 550 **demble** *m*
es pasitrote *m*
- Trot curt que adopten espontàniament els equins.
- 551 **dentada** *f*
sin. compl. dentegada *f*
es dentellada *f*
- Cop que dona un animal amb les dents quan envesteix una presa.
- 552 **dentadura** *f*
sin. barram *m*
- 553 **dentar** *v tr*
- Determinar l'edat d'un cap de bestiar a partir de les dents.

descendència

- 554 **dentar** *v intr*
es echar dientes v tr
Treure les dents un animal.
- 555 **dentat** *m*
sin. barram m
- 556 **dentegada** *f*
veg. dentada f
- 557 **dermatitis pustulosa ovina** *f*
veg. ectima contagiosa f
- 558 **dermatofiosi** *f*
es dermatofilosis f
Malaltia bacteriana de les vaques, ovelles i cavalls i, no tan freqüentment, de les cabres, els cans i els moixos, causada per *Dermatophilus congolensis*, que es caracteritza per una dermatitis exudativa i pustulosa.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 559 **dermatosi nodular contagiosa** *f*
es dermatosis nodular contagiosa f
Malaltia vírica de les vaques, les ovelles, les cabres i els porcs, causada per un virus del gènere *Capripoxvirus*, família *Poxviridae*, que es caracteritza per l'aparició de nòduls a totes les capes de la pell, tumefacció dels ganglis limfàtics i lesions varioliques de la mucosa de les cavitats orals i nasals.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 560 **desabellar** *v tr*
es desabejar v tr
Treure les abelles d'un rusc.
- 561 **desbocar-se** *v pron*
es desbocarse v pron
Posar-se a córrer un equí abri-vadament desobeint el fre.
- 562 **desbocat -ada** *adj*
es desbocado -da adj
Dit d'un equí que no obeeix el fre.
- 563 **desbridar** *v tr*
veg. desembridar v tr
- 564 **descavalcador** *m*
es apeadero m
Pedrís que fa de graó per baixar del cavall o per pujar-hi.
- 565 **descendència** *f*
es descendencia f
Conjunt d'individus d'una genealogia que han estat engendrats per un mateix genitor o per una mateixa parella de genitors i que comparteix part del patrimoni genètic.

descinglar

566 **descinglar** *v tr*

es descinchar v tr

Treure la cingla a un cavall o a una altra bèstia.

567 **desclosa** *f*

sin. compl. eclosió f

es eclosión f

Trencada i sortida de l'ou d'un animal en estat larval o ja desenvolupat.

568 **descloure** *v tr*

es eclosionar v intr

Trencar l'ou el pollet per néixer.

569 **descovar-se** *v pron*

Deixar de covar un ocell.

570 **descremar** *v tr*

sin. desnatar v tr

es descremar v tr

es desnatar v tr

Treure la matèria grassa o la nata de la llet.

571 **descrestar** *v tr*

es descrestar v tr

Llevar la cresta a un gall o a una gallina.

572 **desembridar** *v tr*

sin. compl. desbridar v tr

es desembridar v tr

Treure la brida d'un equí.

573 **desencabestrar** *v tr*

Treure el cabestre a un equí.

574 **desencorralar** *v tr*

es desacorralar v tr

Treure el bestiar i l'aviram del corral.

575 **deshidratació** *f*

es deshidratación f

Disminució de la quantitat d'aigua de l'organisme per ser més elevada la pèrdua d'aquest element vital que l'aportació, que pot tenir conseqüències patològiques importants, fins i tot letals.

576 **desinfecció** *f*

es desinfección f

Destrucció dels microorganismes patògens per prevenir o eliminar les malalties epidèmiques en els animals, un objecte, un medi o una instal·lació.

577 **desinfectant** *m*

es desinfectante m

Substància, agent o producte que elimina els microorganismes que causen infeccions.

578 **desinfectar** *v tr*

es desinfectar v tr

Dur a terme una desinfecció amb un producte desinfectant.

desparasitar

- 579 **desinsectació** *f*
es desinsectación *f*
Destrucció dels insectes, especialment els patògens o transmissors de malalties, d'un medi, d'una instal·lació o d'un animal.
- 580 **desinsectar** *v tr*
es desinsectar *v tr*
Dur a terme una desinsectació.
- 581 **deslletament** *m*
es destete *m*
Final del període en què l'animal es cria amb llet materna.
- 582 **deslletar** *v tr*
sin. compl. desmamar *v tr*
es desbecerrar [un vedell] *v tr*
es descabritar [un cabrit] *v tr*
es desmamar *v tr*
es destetar *v tr*
Separar un lletó de la seva mare.
- 583 **desmamador** *m*
es destetadera *f*
Dispositiu emprat per desmamar les cries dels animals ramaders, que consisteix en un instrument de ferro amb punxes que es posa a les mamelles de la mare.
- 584 **desmamador** -a *adj*
Dit de l'animal que pot desmamar-se.
- 585 **desmamar** *v tr*
veg. deslletar *v tr*
- 586 **desnatadora** *f*
es desnatadora *f*
Màquina que s'utilitza per separar la matèria grassa de la llet.
- 587 **desnatar** *v tr*
sin. descremar *v tr*
- 588 **desniar** *v tr*
sin. compl. desnierar *v tr*
es sacar del nido [los polluelos] *v tr*
Treure una cria del niu perquè la lloca torni a pondre.
- 589 **desnierar** *v tr*
veg. desniar *v tr*
- 590 **desnutrició** *f*
es desnutrición *f*
Trastorn en la nutrició perquè l'assimilació de substàncies nutritives és inferior a la seva pèrdua, provocant la depauperació progressiva de l'organisme.
- 591 **desoperculador** *m*
sin. brescador *m*
- 592 **desopercular** *v tr*
sin. brescar *v tr*
- 593 **desparasitar** *v tr*
es desparasitar *v tr*

despondre's

- Destruir els paràsits interns o externs d'un animal.
- 594 **despondre's** *v pron*
es desponerse v pron
Deixar, les gallines, de pondre.
- 595 **desratització** *f*
es desratización f
Eliminació de les rates i altres rosegadors d'una instal·lació ramadera amb raticides.
- 596 **desratitzar** *v tr*
es desratizar v tr
Dur a terme una desratització.
- 597 **devesa** *f*
es dehesa f
Terreny no conreat de gran superfície cobert de vegetació natural, que s'aprofita per al pasturatge.
- 598 **diagnosi** *f*
sin. compl. diagnòstic m
es diagnóstico m
Identificació d'una malaltia que duu a terme un veterinari.
- 599 **diagnòstic** *m*
veg. diagnosi f
- 600 **diarrea neonatal** *f*
es diarrea neonatal f
- Síndrome propi d'explotacions intensives, d'origen multifactorial (virus, bacteris i protozous), que afecta les cries de les espècies bovina, ovina, caprina i porcina, i que es caracteritza per diarrea aguda, deshidratació i mortalitat elevada.
- 601 **diarrea vírica bovina** *f*
es diarrea viral bovina f
Malaltia vírica de les vaques, les ovelles, les cabres i els porcs, causada per un virus del gènere *Pestivirus*, família *Flaviviridae*, majoritàriament subclínica, que es caracteritza per inflamació del tracte respiratori i entèric.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 602 **DIB** *m*
veg. document d'identificació bovina m
- 603 **dida** *f*
sin. nodrissa f
es nodriza f
Femella que alleta la cria d'una altra.
- 604 **dieta** *f*
es dieta f
Control dels aliments que ingereix el bestiar diàriament.

domesticació

- 605 **digestibilitat** *f*
es digestibilidad f
 Percentatge de l'aliment que passa a l'organisme animal mitjançant la digestió dels aliments i la seva absorció intestinal.
- 606 **dispnea** *f*
es disnea f
 Dificultat per respirar amb una sensació d'opressió.
- 607 **distòcia** *f*
es distocia f
 Part amb una evolució anormal, lenta, difícil i perillosa per a la vida de la mare i del fetus.
- 608 **distribuïdor d'aliment** *m*
es distribuidora f
 Aparell destinat a subministrar regularment aliment per als animals ramaders, en unes quantitats predeterminades.
- 609 **DNA** *m*
veg. àcid desoxiribonucleic m
- 610 **dòcil** *adj*
sin. ximple adj
es dócil adj
 Dit de l'animal que obeeix i se sotmet fàcilment a les persones.
- 611 **document d'identificació bovina** *m*
sgl DIB m
es documento de identificación para bovinos m
sgl DIB m
 Document oficial que identifica cada animal d'espècie bovina i que l'acompanya obligatòriament en tots els seus trasllats.
- 612 **dogal** *m*
es dogal m
 Corda que, lligada al coll d'un animal o unida al cabestrell, serveix per menar-lo o fermar-lo.
- 613 **domar** *v tr*
es domar v tr
 Amansir un animal i ensinistrar-lo, especialment un cavall o un altre equí.
- 614 **domèstic -a** *adj*
es doméstico -ca adj
 Dit de l'animal que ha estat domesticat a casa i que es cria per obtenir-ne una producció, un servei o una companyia.
- 615 **domesticació** *f*
es domesticación f
 Procés de transformació, per l'acció humana, d'una espècie salvatge en una espècie do-

domesticar

mèstica per obtenir-ne productes o serveis.

616 **domesticar** *v tr*
es domesticar v tr

Transformar un animal salvatge en domèstic.

617 **dosi** *f*
es dosis f

Quantitat d'un medicament que s'administra a un animal per obtenir un efecte terapèutic.

618 **dragó** *m*
es dragón m

Taca blanca que es fa als ulls del cavall i d'altres animals quadrúpedes.

619 **dula** *f*
es dula f

Ramat format per caps de bestiar de diferents propietaris i que un sol pastor, pagat per tots els propietaris, treu a pasturar.

620 **duler -a** *m i f*
es dulero -ra m y f

Pastor llogat per passar per les cases a recollir els caps de bestiar i tenir cura de la dula.

621 **durina** *f*
sin. compl. mal del coit m
es durina f
es mal de coito m

Malaltia contagiosa dels equins, causada per *Trypanosoma equiperdum*, que es caracteritza per tumefacció dels ganglis limfàtics, inflamació dels òrgans genitals i paràlisi dels membres posteriors.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

E

- 622 **eclosió** *f*
veg. **desclosa** *f*
- 623 **ectima contagiosa** *f*
sin. compl. **dermatitis**
pustulosa ovina *f*
es dermatitis pustulosa ovina *f*
es ectima contagioso *m*
- Malaltia vírica contagiosa de les ovelles i les cabres, causada per un virus del gènere *Parapoxvirus*, que es caracteritza per l'aparició d'erupcions i la formació de crostes principalment al voltant dels llavis.
- Nota:* És una zoonosi.
- 624 **ectoparàsit** *m*
es ectoparásito *m*
- Paràsit que viu sobre la superfície externa de l'hoste.
- 625 **edema maligne** *m*
sin. compl. **gangrena gasosa** *f*
es edema maligno *m*
es gangrena gaseosa *f*
- Malaltia bacteriana de curs mortal que afecta els animals domèstics, causada per diverses espècies del gènere *Clostridium* (*C. perfringens* i *C. septicum*), i que es caracteritza per prominències edematoses a les zones on hi ha ferida, que es poden generalitzar a tota una regió.
- 626 **EEB** *f*
veg. **encefalopatia espongiforme bovina** *f*
- 627 **EEE** *f*
veg. **encefalomielitis equina de l'est** *f*
- 628 **EEO** *f*
veg. **encefalomielitis equina de l'oest** *f*
- 629 **egua** *f*
sin. compl. **euga** *f*
es yegua *f*
- Femella del cavall, que es cria pel treball, com a animal de sella i també per la carn.
- 630 **eguada** *f*
sin. **eguassada** *f*
sin. compl. **eugada** *f*
sin. compl. **eugassada** *f*
es yeguada *f*
- Ramat d'egües.
- 631 **eguassada** *f*
sin. **eguada** *f*
- 632 **eguasser** *m*
sin. compl. **eugasser** *m*
es burro yegüero *m*
es garañón *m*
- Ase destinat a ser ajuntat a una egua.

eguasser

- 633 **eguasser** –a *m i f*
sin. compl. egüer –a *m i f*
sin. compl. eugasser –a *m i f*
es yegüerizo –za *m y f*
es yegüero –ra *m*

Persona que té cura de les egües.

- 634 **egüer** –a *m i f*
veg. eguasser –a *m i f*

- 635 **eguí** *m*
sin. compl. renill *m*
es relinchido *m*
es relincho *m*

Crit del cavall.

- 636 **eguinar** *v intr*
sin. compl. renillar *v intr*
es relinchar *v intr*

Fer eguins el cavall.

- 637 **eixalar** *v tr*
es alicortar *v tr*

Escurçar o tallar les ales a un ocell per evitar que voli.

- 638 **eixam** *m*
es enjambre *m*

Grup nombrós d'abelles compost per la reina, les obreres i els abellots, que abandona el rusc per construir una nova colònia.

- 639 **eixamal** *m*
sin. eixamener *m*
es enjambradero *m*

Lloc on eixamenen les abelles.

- 640 **eixamenada** *f*
veg. eixamenament *m*

- 641 **eixamenadora** *f*

Recipient de fang on es fan cremar excrements de bou per provocar fum que aparti les abelles d'un eixam.

- 642 **eixamenament** *m*
sin. compl. eixamenada *f*
es enjambrazón *m*

Formació d'un eixam per formar una nova colònia, que es produeix quan el nombre d'abelles d'un rusc augmenta molt.

- 643 **eixamenar** *v tr*
es enjambrar *v tr*

Fer formar artificialment un eixam a les abelles que han d'abandonar un rusc molt poblat perquè formin una altra colònia.

- 644 **eixamenar-se** *v pron*
es enjambrarse *v pron*

Formar, les abelles, un eixam.

- 645 **eixamener** *m*
sin. eixamal *m*

emasculador

- 646 **eixamenera** *f*
es maesa f
es maestra f
 Reina que governa l'eixam.
- 647 **eixivernada** *f*
es invernada f
 Estada en un lloc durant l'hivern.
- 648 **eixivernar** *v intr*
es invernar v intr
 Passar l'hivern en un indret, especialment el bestiar.
- 649 **eixiverniu** *m*
 Temps que dura l'eixivernada d'un animal en un lloc i el seu cost.
- 650 **eixorc -a** *adj*
veg. estèril adj
- 651 **eixorellar** *v tr*
es desorejar v tr
 Escurçar les orelles d'un ca perquè s'adigui amb l'estàndard de la seva raça.
- 652 **eixorellar** *v tr*
es desorejar v tr
 Tallar un tros d'orella a un animal per identificar-lo.
- 653 **eixorquia** *f*
veg. esterilitat f
- 654 **eixugada** *f*
es secado m
 Pèrdua de la producció de llet d'una femella lletera.
- 655 **eixugar** *v tr*
es secar v tr
 Fer que una vaca o un altre animal lleter deixi de donar llet.
- 656 **eixugar-se** *v pron*
es secarse v pron
 Perdre, les femelles lleteres, totalment la llet.
- 657 **eixuta** *adj*
es seca adj
 Dit de la femella lletera que se li ha retirat la llet.
- 658 **ejaculació** *f*
es eyaculación f
es eyaculado m
 Expulsió de l'esperma del mascle.
- 659 **elipomètric -a** *adj*
veg. hipomètric -a adj
- 660 **emaciació** *f*
sin. caquèxia f
- 661 **emasculador** *m*
es emasculador m

embarrar

- Instrument utilitzat per al control de l'hemorràgia en la castració de mascles.
- 662 **embarrar** *v tr*
es encorrallar v tr
Tancar el bestiar dins el corral o la pleta.
- 663 **embrocar** *v tr*
es entrencar v tr
Posar les broques a un rusc.
- 664 **emmetzinament** *m*
sin. enverinament m
es envenenamiento m
Intoxicació provocada.
- 665 **emplomament** *m*
es emplumamiento m
Aparició de les plomes en un ocell.
- 666 **emplomar** *v intr*
veg. plomar v intr
- 667 **en bateria** *loc*
es en batería loc
Sistema de cria d'aviram o de conills que consisteix a tenir-los tancats en gàbies disposades en bateria.
- 668 **encabestrar** *v tr*
es encabestrar v tr
Posar el cabestre a un equí.
- 669 **encabritar-se** *v pron*
es encabritarse v pron
Alçar-se un cavall damunt les potes de darrere.
- 670 **encebador** *m*
Dispositiu format per un depòsit per a aliments i un embut amb un tub que penetra dins la boca de l'animal fins a la gola.
- 671 **enceball** *m*
es cebo m
Aliment amb què s'engreixa un animal.
- 672 **encebament** *m*
es cebado m
Alimentació forçada d'un animal de granja per obtenir-ne un rendiment alt.
- 673 **encebar** *v tr*
es cebar v tr
es sainar v tr
Donar un menjar adequat a un animal per augmentar-ne el pes.
- 674 **encebar** *v tr*
es cebar v tr
Posar en els quadres dels ruscs mòbils cera estampada per incitar les abelles a continuar construint bresques.

encefalomielitis equina de l'oest

- 675 **encefalitis japonesa** *f*
es encefalitis japonesa *f*

Malaltia vírica principalment dels cavalls i dels porcs, causada per un virus del gènere *Flavivirus*, família *Togaviridae*, transmesa per moscards del gènere *Aedes*, *Anopheles* i *Culex*, que es caracteritza per hipertèmia, locomoció incoordinada, estupor i carrisqujada de dents en els cavalls, i per problemes reproductius en els porcs.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 676 **encefalitis per virus Nipah** *f*
es encefalitis por virus Nipah *f*

Malaltia vírica molt contagiosa dels porcs, causada pel virus Nipah del gènere *Pteropus*, família *Paramyxoviridae*, que es caracteritza per pneumònia, meningitis i avortaments en les femelles.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 677 **encefalomielitis equina de l'est** *f*
sgl **EEE** *f*
es encefalomielitis equina del
 Este *f*
sgl **EEE** *f*

Malaltia vírica del cavall i les mules, present a la meitat oriental de l'Amèrica del Nord, Mèxic i les costes centre-americanes i sud-americanes de la mar del Carib, causada per un virus del gènere *Alphavirus*, família *Togaviridae*, transmesa per moscards, que es caracteritza per la presència de febre, anorèxia, depressió forta i espasmes.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 678 **encefalomielitis equina de l'oest** *f*
sgl **EEO** *f*
es encefalomielitis equina del
 Oeste *f*
sgl **EEO** *f*

Malaltia vírica dels cavalls i les mules, present a l'oest del riu Mississipí, causada per un virus del gènere *Alphavirus*, família *Togaviridae*, transmesa per moscards, que es caracteritza per la presència de febre, anorèxia, depressió forta i espasmes.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

encefalomielitis equina veneçolana

- 679 **encefalomielitis equina veneçolana** *f*
es encefalomielitis equina venezolana *f*

Malaltia vírica dels cavalls i les mules de Colòmbia, Veneçuela, Mèxic, Texas i Florida, causada per un virus del gènere *Alphavirus*, família *Togaviridae*, transmesa per moscards, que es caracteritza per febre, diarrea i alteracions nervioses.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 680 **encefalopatia espongiforme bovina** *f*
sin. compl. **malaltia de les vaques boges** *m*
sgl EEB *f*
es encefalopatia espongiforme bovina *f*
es enfermedad de las vacas locas *f*
sgl EEB *f*

Malaltia contagiosa de les vaques, causada per una proteïna infecciosa anomenada prió i associada a la ingesta d'aliments contaminats, que es caracteritza per una degeneració del sistema nerviós central que acaba amb la mort de l'animal.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 681 **enclavadura** *f*
es clavadura *f*

Ferida causada a un animal de peu rodó per clavament defectuós de la ferradura.

- 682 **encobeïment** *m*
veg. **adopció** *f*

- 683 **encoixinat** *m*
es almohadilla *m*

Coixí que va davall el bast per evitar que la fusta danyi l'animal.

- 684 **enconar** *v tr*

Ensenyar, un animal jove, a menjar donant-li les primeres menjades.

- 685 **encorrallar** *v tr*
es acorrallar *v tr*
es encorrallar *v tr*

Tancar el bestiar i l'aviram dins el corral.

- 686 **encreuament** *m*
es cruce *m*
es cruzamiento *m*

Aparellament entre individus que són de poblacions diferents, ja siguin línies, estirps o races.

- 687 **endèmia** *f*
sin. compl. **enzoòtia** *f*
es endemia *f*
es enzootia *f*

engreixador

- Presència permanent d'una malaltia en un territori afectant una població animal determinada.
- 688 **endoparàsit** *m*
es endoparásito *m*
Paràsit que viu a l'interior de l'hoste.
- 689 **energètica** *f*
es energética *f*
Branca de l'etnologia que estudia les variacions fisiològiques, psíquiques i patològiques de les diverses races.
- 690 **energia** *f*
es energía *f*
Facultat que té un aliment determinat de produir calor, que es transforma en treball mecànic i producció animal.
- 691 **enfusadura** *f*
veg. laminitis *f*
- 692 **engallinar** *v tr*
es acorralar *v tr*
Tancar l'aviram dins el galliner.
- 693 **enganxar** *v tr*
es enganchar *v tr*
Subjectar un animal de tir a una màquina agrícola o a un carro perquè l'arrossegui.
- 694 **engegar** *v tr*
veg. amollar *v tr*
- 695 **engranall** *m*
sin. esca *f*
es cebo *m*
Escampada de grans que fan els caçadors en un lloc per atreure la caça.
- 696 **engranall** *m*
es cebadero *m*
Lloc on els caçadors fan l'escampada dels grans.
- 697 **engranallar** *v tr*
es cebar *v tr*
Escampar grans per atreure la caça.
- 698 **engreix** *m*
es engorde *m*
Activitat ramadera que consisteix a alimentar de manera intensiva els animals destinats a la producció de carn.
- 699 **engreixador** *m*
es cebadero *m*
Lloc on es fa l'engreix del bestiar.
- 700 **engreixador** –a *m i f*
es cebador –ra *m y f*
Ramader que es dedica a comprar bestiar i aviram jove per engreixar-lo.

engreixadora

- 701 **engreixadora** *f*
es engrasadora f

Màquina que serveix per engrèixer el pinso.

- 702 **engreixament** *m*
es engrase m

Operació que consisteix a incorporar greix al pinso amb l'engreixadora.

- 703 **engreixar** *v tr*
es engrasar v tr

Alimentar de manera intensiva els animals destinats a la producció de carn.

- 704 **enjojar** *v tr*
veg. junyir v tr

- 705 **enllaçar** *v tr*
es enlazar v tr

Agafar amb el llaç un animal, especialment un cavall no domat.

- 706 **ensegonada** *f*
es pasta de salvado y agua f

Pasta feta amb segó i aigua que es dona al bestiar i a l'avi-ran.

- 707 **enselladura** *f*
es ensilladura f

Corba del dors d'un equí on es posa la sella.

- 708 **enselladura** *f*
veg. ensellament m

- 709 **ensellament** *m*
sin. compl. enselladura f
es arreos m pl
es montura f

Conjunt format per la sella i els seus accessoris que es posa a una bèstia per cavalcar-la o carregar-la.

- 710 **ensellar** *v tr*
es ensillar v tr

Posar la sella a una bèstia.

- 711 **ensellar** *v tr*
es ensillar v tr

Agafar forma còncaua la línia dorsal d'un animal.

- 712 **ensellat -ada** *adj*
es ensillado -da adj

Dit de l'animal que presenta un enfonsament dorsal anormal.

- 713 **ensinistrador -a** *m i f*
es adiestrador -ra m y f

Persona que es dedica a fer aprendre a un animal determinades destreses o habilitats.

- 714 **ensinistrament** *m*
es adiestramiento m

Acció i efecte d'instruir un animal perquè sigui obedient.

epidèmia

- 715 **ensinistrar** *v tr*
es adiestrar v tr
es amaestrar v tr

Ensenyar a un animal determinades destreses o habilitats.

- 716 **ensitjament** *m*
es ensilado m
es ensilaje m

Procediment de conservació del farratge, que consisteix a premsar-lo i emmagatzemar-lo en una sitja o en un embolcall de plàstic per provocar-ne la fermentació, principalment làctica i alcohòlica.

- 717 **ensitjar** *v tr*
es ensilar v tr

Dur a terme l'ensitjament.

- 718 **ensitjat** *m*
es ensilado m
es ensilaje m

Aliment que ha estat sotmès a un procés d'ensitjament.

- 719 **enteritis** *f*
es enteritis f

Inflamació dels intestins d'origen bacterià, víric o parasitari, que es caracteritza principalment per vòmits, diarrea i dolor abdominal.

- 720 **enteritis vírica de l'ànnera** *f*
sin. compl. pesta de l'ànnera f

es enteritis viral del pato f
es peste del pato f

Malaltia contagiosa de les ànneres, les oques i els cignes, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, subfamília *Alphaherpesvirinae*, que es caracteritza per llagrimaig, papelles aferrades, fotofòbia, polidipsia, pèrdua de gana, diarrea líquida, atàxia i flux nasal.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 721 **enterotoxèmia** *f*
es basquilla [en ovejas y cabras] f
es enterotoxemia f

Malaltia bacteriana dels animals domèstics, causada per les toxines de diferents espècies del gènere *Clostridium*, que es caracteritza per enteritis tòxica amb posterior septicèmia i toxèmia.

- 722 **enverinament** *m*
sin. emmetzinament m

- 723 **enzoòtia** *f*
veg. endèmia f

- 724 **epidèmia** *f*
sin. compl. epizoòtia f
sin. compl. marfuga f
sin. compl. passa f
es epizootia f

epidemiologia

- Malaltia que ataca simultàniament un nombre elevat d'animals en un període de temps determinat.
- 725 **epidemiologia** *f*
es epidemiología f
- Estudi de la relació entre les malalties i els factors que predisposen o determinen la seva presentació.
- 726 **epididimitis ovina** *f*
es epididimitis ovina f
- Malaltia bacteriana de les ovelles, causada per *Brucella ovis*, que es caracteritza per inflamació de l'epidídim, orquitis i infertilitat en els mascles.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.
- 727 **epizoòtia** *f*
veg. epidèmia f
- 728 **època de parts** *f*
es paridera f
- Període de l'any en què pareixen la majoria de femelles d'un ramat.
- 729 **equí -ina** *adj*
es equino -na adj
- Relatiu o pertanyent als equins.
- 730 **èquids** *m pl*
es équidos m pl
- Família de l'ordre dels perisodàctils, integrada per individus actuals i extingits, que es caracteritzen per tenir una peül·la central i molt desenvolupada a cada extremitat i un diastema darrere les dents incisives, i que comprèn, entre d'altres, els equins.
- 731 **equinocccosi** *f*
es equinococosis f
- Parasitosi dels cans i els moixos, causada per tènies del gènere *Echinococcus* (*Echinococcus granulosus* i *Echinococcus multilocularis*), que es caracteritza per símptomes imprecisos.
- Nota:* És una zoonosi.
- 732 **equins** *m pl*
es equinos m pl
- Subfamília dels èquids, integrada per individus amb una sola peül·la a cada extremitat, que comprèn un únic gènere amb totes les espècies actuals: els cavalls, els ases i les zebres.
- 733 **eradicació** *f*
es erradicación f
- Supressió total de la transmissió d'una malaltia entre els animals d'una població, mitjançant l'extermini de l'agent patògen.

escuar

- 734 **esbiec** *m*
es balido m
 Bel de la cabra, especialment quan té por.
- 735 **esca** *f*
sin. engranall m
- 736 **escagassament** *m*
 Acció i efecte d'escagassar-se.
- 737 **escagassar-se** *v pron*
 Tenir diarrea.
- 738 **escaler** *-a adj*
es limonero -ra adj
 Dit del cavall que va entre els braços del carro.
- 739 **esclavó** *m*
sin. criptòrquid m
- 740 **escoar** *v tr*
sin. escuar v tr
es descolar v tr
es desrabar v tr
es desrabotar v tr
es rabotear v tr
 Llevar la coa a un animal.
- 741 **escornadora** *f*
es descornadora f
 Instrument tallant que s'utilitza per llevar les banyes als bòvids o per evitar que els surtin.
- 742 **escornar** *v tr*
es descornar v tr
 Llevar les banyes d'un animal o impedir que creixin per evitar que facin mal.
- 743 **escorxador** *m*
sin. compl. acorador m
es degolladero m
es matadero m
 Lloc destinat a sacrificar els animals d'abastament públic per al consum humà, d'acord amb una normativa.
- 744 **escorxador** *-a m i f*
es jifero m
es matarife m
 Persona que es dedica a escorxar animals.
- 745 **escorxament** *m*
es desolladura f
es despellejadura f
 Operació que consisteix a arrencar la pell de l'animal, excepte la del porc i la dels ocells.
- 746 **escorxar** *v tr*
sin. compl. espellar v tr
es desollar v tr
es despellejar v tr
 Llevar la pell i la budellada d'un animal mort per poder-lo menjar.
- 747 **escuar** *v tr*
sin. escoar v tr

esgarrapar

748 **esgarrapar** *v tr*
veg. **rapinyar** *v tr*

749 **esparavany** *m*
es **esparaván** *m*

Sobreòs que es fa a la regió de la juntura tarsiana dels cavalls i que els impedeix el moviment de la garra.

750 **esparrall** *m*
veg. **secall** *m*

751 **especejament** *m*
es **despiece** *m*

Separació de les peces comercials de les canals dels animals, segons un mètode anàtic.

752 **especejar** *v tr*
es **despiezar** *v tr*

Separar les peces comercials dels quarts de la canal en els bovins o de les canals senceres en la resta d'espècies animals, segons un mètode anàtic.

753 **espècie** *f*
es **especie** *f*

Conjunt d'individus de característiques genètiques, morfològiques i fisiològiques semblants, que es reproduïxen entre ells i tenen una descendència viable i fèrtil.

754 **espellar** *v tr*
veg. **escorxar** *v tr*

755 **esperma** *f*
sin. compl. **semen** *m*
es **esperma** *m* o *f*
es **semen** *m*

Líquid blanquinós molt viscos, emès en el moment de l'ejaculació, compost pels espermatozoides i les secrecions de diverses glàndules de les vies genitals masculines (líquid seminal), que possibilita la fecundació dels oòcits madurs.

756 **espermatozoide** *m*
sin. compl. **espermatozou** *m*
es **espermatozoide** *m*
es **espermatozoo** *m*

Cèl·lula sexual masculina destinada a la fecundació de l'oòcit madur, que s'origina als testicles a partir dels espermatogonis.

757 **espermatozou** *m*
veg. **espermatozoide** *m*

758 **esperó** *m*
es **espuela** *m*

Instrument de metall, amb una punxa o un disc amb punxes, que es posa a la part posterior de les botes de muntar i que serveix per estimular el cavall punyint-lo en el ventre de la cavalcadura.

759 **esperó** *m*
es **espolón** *m*

esquellí

Eminència ossosa que es forma a la part posterior dels tarsos de certes aus, especialment els galls, i que els serveix d'arma defensiva.

760 **esperonar** *v tr*
es espolear v tr

Punyir, el cavall, amb els esperons.

761 **espiga** *f*
es espiga f

Línia de confluència dels pèls que tenen diferent sentit que s'observa en alguns equins i que pot tenir formes variades.

762 **espigó** *m*
es timón m

Jou o llança del carro o l'arada al qual van enganxats els dos bous o muls.

763 **espollar** *v intr*
sin. compl. espollinar-se v pron
es abortar [la somera] v intr

Avortar una egua o somera.

764 **espollinar-se** *v pron*
veg. espollar v intr

765 **esporcellar-se** *v pron*
es abortar [la truja] v intr

Avortar la truja.

766 **esquartermament** *m*

es cuarteamiento m

es descuartizamiento m

Trossejament de la canal d'un animal en quarts.

767 **esquarterar** *v tr*

es cuartear v tr

es descuartizar v tr

Tallar la canal d'un animal en quarts.

768 **esquella** *f*

es cencerro m

es esquila f

Campana petita, cilíndrica o quasi cilíndrica, que es posa al coll dels caps de bestiar que guien un ramat.

769 **esqueller -a** *m i f*

es cabestro m

es manso m

Cap de bestiar que, en un ramat, porta l'esquella i fa de guia.

770 **esqueller -a** *m i f*

es fabricante de esquilas m y f

Persona que fa esquelles o en ven.

771 **esquellerinc** *m*

sin. cascavell m

772 **esquellí** *m*

sin. cascavell m

esquellinc

773 **esquellinc** *m*
sin. cascavell *m*

774 **esquelló** *m*
es esquileta *f*
Esquilla petita.

775 **esquilada** *f*
veg. tosa *f*

776 **esquilador** *-a m i f*
veg. tonedor *-a m i f*

777 **esquilador** *m*
veg. tonedora *f*

778 **esquilar** *v tr*
veg. tondre *v tr*

779 **establa** *f*
sin. cort *f*

780 **establada** *f*
es ganado [de un establo] *m*
Conjunt de caps de bestiar allotjats dins una establa.

781 **estable** *m*
sin. cort *f*

782 **establer** *-a m i f*
es establero *-ra m y f*
Persona que té cura d'un estable i dels animals que s'hi allotgen.

783 **estabulació** *f*
es estabulación *f*

Cria i manteniment del bestiar en estables o en centres adequats a aquest fi.

784 **estabulació en compartiments** *f*
es estabulación en cubículos *f*

Estabulació en què els animals estan lligats i tenen un lloc fix per a cada un d'ells.

785 **estabulació lliure** *f*
es estabulación libre *f*

Estabulació en què els animals poden moure's lliurement dins l'estable i també poden sortir-ne.

786 **estabulació permanent** *f*
es estabulación permanente *f*

Estabulació en què els animals romanen dins els estables durant períodes llargs o durant tot l'any.

787 **estabular** *v tr*
es estabular *v tr*

Criar i mantenir el bestiar en estables.

788 **estabulari** *m*
es estabulario *m*

Lloc on es crien animals, generalment domèstics, destinats a l'experimentació.

estirp

- 789 **estacar** *v tr*
es estacar v tr
Fermar un animal en una estaca per obligar-lo a pasturar en un lloc determinat o perquè no fugi.
- 790 **estàndard racial** *m*
es estándar racial m
Descripció escrita dels caràcters ètnics, històrics, geogràfics i productius que defineixen una raça.
- 791 **estarrufar-se** *v pron*
veg. estufar-se v pron
- 792 **estel** *m*
es lucero m
Taca blanca, d'una mida superior als tres centímetres, que tenen alguns quadrúpedes al front.
- 793 **estèril** *adj*
sin. compl. eixorc -a adj
sin. compl. forro -a adj
es estéril adj
es horro -rra adj
Dit de l'animal que presenta esterilitat.
- 794 **esterilitat** *f*
sin. compl. eixorquia f
es esterilidad f
Incapacitat del mascle per fecundar i de la femella per concebre un nou ésser.
- 795 **esterilització** *f*
es esterilización f
Intervenció que es practica a un animal per anul·lar la capacitat de reproducció.
- 796 **esterilització** *f*
es esterilización f
Mesura higiènica que consisteix a destruir tots els microorganismes que hi ha en un objecte, un medi, etc., per mitjans físics o químics i evitar la transmissió de gèrmens patògens.
- 797 **esterilitzar** *v tr*
es esterilizar v tr
Privar un animal de la capacitat de reproduir-se.
- 798 **esterilitzar** *v tr*
es esterilizar v tr
Destruir tots els microorganismes que hi ha en un objecte, un medi, etc., per mitjans físics o químics, i evitar la transmissió de gèrmens patògens.
- 799 **estiregassó** *m*
veg. pèsol m
- 800 **estirp** *m*
es stirpe m
Grup d'animals emparentats que presenten unes característiques comunes que els diferencien d'altres grups de la mateixa raça.

estiuada

801 **estiuada** *f*
veg. **estivada** *f*

802 **estiuar** *v intr*
veg. **estivar** *v intr*

803 **estiuatges** *m pl*
veg. **estivatges** *m pl*

804 **estivada** *f*
sin. compl. estiuada *f*
es veraneo *m*

Pasturatge del bestiar durant l'època d'estiu.

805 **estivar** *v intr*
sin. compl. estiuar *v intr*
es veranear *v intr*

Passar l'estiu, el bestiar, en una zona d'estiuada.

806 **estivatges** *m pl*
sin. compl. estiuatges *m pl*

Pastures de muntanya que s'aprofiten a l'estiu.

807 **estómac** *m*
sin. compl. bisbe *m*
es estómago *m*

Ventrell de l'home o de qualsevol animal.

808 **estomatitis vesicular** *f*
es estomatitis vesicular *f*

Malaltia vírica contagiosa dels equins, les vaques, les ovelles i les cabres i, no tan freqüent-

ment, els porcs, causada per un virus del gènere *Vesiculovirus* de la família *Rhabdoviridae* i transmesa per moscards del gènere *Simulium*, que es caracteritza per l'aparició de vesícules que s'estenen per la llengua i les amígdals, el casc i les peüngles.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

809 **estrapada** *f*
es estrapada *f*

Salt violent que fa un cavall alçant les potes de davant i tirant coces per fer caure el cavalcador.

810 **estre** *m*
sin. zel *m*
es celo *m*
es estro *m*

Fase del cicle sexual en què les femelles es fan receptives cap al mascle i accepten l'acoblament.

811 **estrella** *f*
es estrella *f*

Taca blanca, d'una mida inferior als tres centímetres, que tenen alguns quadrúpedes al front.

812 **estrep** *m*
es estribo *m*

etinosi

Cadascuna de les peces de metall, de fusta o de cuir que, penjada a cada costat de la sella amb una corretja, subjecta i sosté el peu del genet.

813 **estrès** *m*
es estrés m

Resposta fisiològica d'un animal davant una situació que posi en perill el seu equilibri intern o la seva supervivència i que, a la llarga, el pot perjudicar.

814 **estríjol** *m*
es almohaza f
es rascadera f

Raspall amb pues de ferro, fixat a un mànec de fusta, amb què es neteja el pèl del bestiar.

815 **estrijolada** *f*
es almohazado m

Operació de netejar el pèl d'un animal domèstic amb l'estríjol.

816 **estrijolar** *v tr*
es almohazar v tr

Netejar el pèl d'un animal domèstic amb l'estríjol.

817 **estroncar** *v tr*
es restañar v tr

Aturar una hemorràgia.

818 **estrosi** *f*
es estrosis f
es oestrosis f

Miasi nasal que afecta les ovelles i les cabres, causada per larves de la mosca *Oestrus ovis*, i que provoca rinitis catarral esternutatòria, secreció mucopurulenta o fins i tot sanguinolenta, respiració fatigosa, ronca i sorollosa.

819 **estufar-se** *v pron*
sin. compl. estarrufar-se v pron
es ahuecarse [les plomes]
v pron
es erizarse [el pèl] v pron

Posar un animal el pèl o les plomes drets.

820 **esventrar** *v tr*
es destripar v tr

Obrir el ventre d'un animal.

821 **esvoletegar** *v intr*
veg. aletejar v intr

822 **esvortar** *v intr*
veg. avortar v intr

823 **etinosi** *f*
es etinosis f

Malaltia de les abelles, causada pel petit escarabat del rusc *Aethina tumida*, família *Nitidulidae*, les larves del qual defequen sobre la bresca i provoquen la fermentació de la mel

etiologia

- i la formació d'escuma amb olor de putrefacció.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 824 **etiologia** *f*
es etiología f
Branca de la veterinària que estudia les causes de les malalties.
- 825 **etnologia** *f*
es etnología f
Branca de la veterinària que estudia les races.
- 826 **etologia** *f*
es etología f
Branca de la veterinària que estudia la conducta dels animals.
- 827 **euga** *f*
veg. egua f
- 828 **eugada** *f*
veg. eguada f
- 829 **eugassada** *f*
veg. eguada f
- 830 **eugasser** *m*
veg. eguasser m
- 831 **eugasser -a** *m i f*
veg. eguasser -a m i f
- 832 **eumètric -a** *adj*
es eumétrico -ca adj
Dit de la raça o l'individu amb un pes o una mida similars a la mitjana de la seva espècie.
- 833 **eutòcia** *f*
es eutocia f
Part amb una evolució fisiològica normal.
- 834 **explotació** *f*
es explotación f
Conjunt d'instal·lacions i activitats dedicades a la producció ramadera per a la seva comercialització.
- 835 **explotació indemne** *f*
es explotación indemne f
Explotació ramadera que ha estat sotmesa a una sèrie d'anàlisis i de controls sanitaris i que, una vegada coneguts els resultats, és declarada lliure d'una malaltia determinada i es vacuna el seu bestiar d'aquesta malaltia.
- 836 **explotació oficialment indemne** *f*
es explotación oficialmente indemne f
Explotació ramadera que ha estat sotmesa a una sèrie d'anàlisis i de controls sanitaris i que, una vegada coneguts els

extractor

resultats, és declarada lliure d'una malaltia determinada, sense que s'hagi vacunat el seu bestiar d'aquesta malaltia.

- 837 **extensiu -iva** *adj*
es extensivo -va *adj*

Dit d'un sistema d'explotació de bestiar o d'aviram pròpia de grans extensions de terreny, en què s'inverteixen pocs recursos i poques hores de treball, sense un rendiment gaire elevat.

- 838 **exterior** *m*
veg. **morfologia** *f*

- 839 **extinció** *f*
es extinción *f*

Desaparició d'una espècie o d'un tàxon que presenta una línia evolutiva determinada.

- 840 **extractor** *m*
es extractor *m*

Aparell centrifugador que s'utilitza per extreure la mel de les bresques.

F

- 841 **faisà** *m*
es faisán m

Ocell domèstic de la família dels fasiànids (*Phasianus colchicus*), de coa llarga, amb el plomatge de colors brillants, el cos castany rogenc reticulat de negre, el cap i el coll blau verdós metàl·lic, i la pell nua del voltant dels ulls vermella, que arriba a fer 89 centímetres de llargada, viu en estat semidomèstic i es cria per obtenir-ne carn i ous.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle. També s'utilitza per anomenar altres ocells del mateix gènere o de gèneres afins.

- 842 **faisana** *f*
es faisana f

Femella del faisà, que es cria per la carn i els ous.

- 843 **faisanera** *f*
es faisanería f

Lloc on es crien els faisans.

- 844 **faixa** *f*
es fajado m

Marca llarga i ampla de color diferent al color de base que envolta el tronc d'alguns animals.

- 845 **falb -a** *adj*
es cervuno -na adj

Dit del pelatge d'un color entre roig i groc, especialment del dels equins, dels cans, dels moixos i dels conills.

- 846 **farina** *f*
es harina f

Aliment en pols obtingut de la mòlta de grans de cereals i de substàncies d'origen animal i d'altres substàncies d'origen vegetal.

- 847 **farina d'ossos** *f*
es harina de huesos f

Farina obtinguda de la maccació d'ossos d'animals descarnats i assecats, amb què es pot alimentar el bestiar i l'aviaram.

- 848 **farina de gluten** *f*
es gluten meal m
es harina de gluten f

Farina obtinguda a partir del gra de blat de moro, amb un alt contingut proteic i energètic, que es dona mesclada amb el pinso al bestiar i l'aviaram adults.

- 849 **farina de peix** *f*
es harina de pescado f

fava

Farina obtinguda de restes de peixos o de peixos sencers després d'extreure'n l'oli, de triturar-los i d'assecar-los, que s'empra per elaborar pinso per al bestiar.

850 **farinada** *f*
es puchada f

Menjar, especialment per alimentar el bestiar, fet bàsicament de farines.

851 **farratge** *m*
es forraje m

Planta herbàcia, la part aèria de la qual s'utilitza per alimentar el bestiar, que pot ser pasturada directament pel bestiar o bé segada en verd, per aprofitar-la els animals assecada (fenc) o fermentada (ensitjat), ja que és un aliment ric en fibra, essencial en la dieta dels animals herbívors.

Nota: Les principals plantes farratgeres a les Illes Balears són els cereals d'hivern conreats per a farratge (la civada, l'ordi i el triticle), les gramínies farratgeres d'hivern com el raigràs i altres margalls, les lleguminoses farratgeres com l'alfals, la veça, l'enclova, els trèvols i els pèsols farratgers, i també gramínies farratgeres i cereals d'estiu com el blat de les Índies, el sorgo i el brom, entre d'altres.

852 **farratger** *-a adj*
es forrajero -ra adj

Dit de la planta que se serveix com a farratge per alimentar el bestiar.

853 **fase larvària** *f*
sin. compl. larva f
es fase larvaria f
es larva f

Qualsevol dels estadis immadurs dels artròpodes i dels helmints en procés de transformació previs a l'estadi adult.

Nota: En els artròpodes, *larva* s'aplica a una fase larvària concreta, que és la compresa entre l'ou i la nimfa.

854 **fava** *f*
es habón m

Lesió cutània, en forma d'elevació de la pell, aplanada, vermellosa, pruriginosa i de vores arrodonides.

855 **fava** *f*
es haba f

Tumor de sang coagulada en forma de fava que es forma a la boca de les bèsties.

856 **fava** *f*
es haba f

Llavor de la favera (*Vicia faba*), utilitzada en l'alimentació del

febre

bestiar, que es caracteritza per l'elevat contingut en proteïna.

Nota: Les llavors de les varietats utilitzades en l'alimentació animal solen ser d'una mida inferior a les destinades a l'alimentació humana, i per això s'anomenen amb el diminutiu *favó*.

857 **febre** *m*
es fiebre *f*

Estat sistèmic, caracteritzat principalment per un increment de la temperatura corporal (hipertèrmia), i que manifesta la reacció de l'organisme a un procés patològic.

858 **febre aftosa** *f*
sin. compl. glossopeda *f*
es fiebre aftosa *f*
es glosopeda *f*

Malaltia vírica molt contagiosa de les vaques, les ovelles, les cabres i els porcs, causada per un virus del gènere *Aphthovirus*, família *Picornaviridae*, que es caracteritza per febre alta, desenvolupament de vesícules a la boca, als espais interdigitals de les peüngles, la grufa i les glàndules mamàries.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

859 **febre catarral maligna** *f*
es fiebre catarral maligna *f*

Malaltia vírica esporàdica de les vaques, les ovelles i les cabres, i no tan freqüentment dels porcs, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, subfamília *Gammaherpesvirinae*, que es caracteritza per inflamació de les mucoses, inflamació dels ganglis limfàtics, lesions a la pell, salivació, trastorns respiratoris i nerviosos.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

860 **febre catarral ovina** *f*
veg. llengua blava *f*

861 **febre de la llet** *f*
sin. compl. febre vitulària *f*
es fiebre de la leche *f*
es fiebre vitularia *f*

Patologia pròpia de les vaques de llet, que típicament es produeix en les primeres quaranta-vuit hores després del part, en què la davallada brusca dels nivells de calci provoca una debilitat muscular generalitzada, col·lapse circulatori, depressió tendint a la inconsciència i, finalment, la mort, si no es tracta a temps.

fecundació

- 862 **febre de la vall del Rift** *f*
es fiebre del Valle del Rift *f*

Malaltia vírica de les vaques, les ovelles i les cabres, observada en països del centre i del sud d'Àfrica, causada per un virus del gènere *Phlebovirus*, família *Bunyaviridae*, i transmesa per moscards del gènere *Aedes*, que es caracteritza per febre, debilitat aguda i mortalitat elevada en els animals joves, i avortament en les femelles gestants.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 863 **febre del Nil occidental** *f*
es fiebre del Nilo occidental *f*

Malaltia de les aus i ocasionalment dels cavalls i altres mamífers, causada per un virus del gènere *Flavivirus*, família *Flaviviridae*, transmesa per moscards del gènere *Culex*, amb pocs signes clínics, que es pot caracteritzar per paràlisi de les potes i les ales en els ocells, i per pèrdua de gana, contracció muscular, paràlisi parcial, convulsions i incapacitat per ingerir en els cavalls.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 864 **febre hemorràgica de Crimea** *f*
es fiebre hemorràgica de Crimea *f*

Malaltia vírica d'animals domèstics, causada per un virus del gènere *Nairovirus*, família *Bunyaviridae*, transmesa per la paparra *Hyalomma marginatum*, que és asimptomàtica.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 865 **febre Q** *f*
es fiebre Q *f*

Malaltia bacteriana infecciosa dels animals domèstics, causada per *Coxiella burnetii*, generalment asimptomàtica, que es caracteritza per causar avortaments i desordres reproductius en les vaques, les ovelles i les cabres.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 866 **febre vitulària** *f*
veg. febre de la llet *f*

- 867 **febres de Malta** *fpl*
veg. brucel·losi *f*

- 868 **fecundació** *f*
es fecundación *f*

fecunditat

- Procés inherent a la reproducció sexual en què es produeix la unió de l'òvul i l'espermatozou a fi d'originar un zigot que donarà lloc a un nou individu.
- 869 **fecunditat** *f*
es fecundidad f
Capacitat d'una femella de produir cries amb freqüència i en gran nombre, resultat del producte de la fertilitat i la prolificitat.
- 870 **fedà** *f*
es oveja fecundada f
Ovella fecundada.
- 871 **felí -ina** *adj*
es felino -na adj
Relatiu o pertanyent als fèlids.
- 872 **fèlids** *m pl*
es félidos m pl
Família de mamífers carnívors digitígrads, de cap arrodonit i musell curt, integrada pels moixos, els lleons, els tigres i els lleopards.
- 873 **femella** *f*
es hembra f
Animal de sexe femení.
- 874 **femer** *m*
es estercolero m
Lloc on es dipositen els fems perquè fermentin.
- 875 **fems** *m pl*
es estiércol m
Barreja d'excrements d'animal amb el seu jaç que, descomposats per fermentació, es converteixen en compost, producte amb un elevat valor fertilitzant.
- 876 **fenc** *m*
es heno m
Farratge sec, sotmès a un procés de fenificació, que pot conservar-se emmagatzemat, per consumir-lo el bestiar posteriorment.
- 877 **fenificació** *f*
es henaje f
Procés d'assecamment al sol pel qual es transforma el farratge verd acabat de segar en fenc destinat a emmagatzemar-se per a un consum posterior.
- 878 **fenificadora** *f*
es henificadora f
Màquina que serveix per a la fenificació del farratge verd.
- 879 **fenificar** *v tr*
es henificar v tr
Assecar el farratge fresc escampat al sol per conservar-lo com a fenc.

ferrar

- 880 **fenotip** *m*
sin. compl. fenotipus m
es fenotipo m
 Conjunt de caràcters visibles que un individu presenta com resultat de la interacció entre la seva dotació genètica i l'ambient en què es desenvolupa.
Nota: Per oposició a *genotip*.
- 881 **fenotipus** *m*
veg. fenotip m
- 882 **fer armada** *v tr*
es criar v tr
 Destinar cries d'una determinada espècie domèstica, una vegada desmamades, al seu engreix.
- 883 **fer cabrioles** *v tr*
es cabriolar v intr
es cabrioletar v intr
 Saltar enlaire un quadrúpede, aixecant alhora totes les potes del terra.
- 884 **ferida** *f*
es herida f
 Lesió traumàtica causada per mitjans mecànics i caracteritzada per una interrupció de la continuïtat normal de les estructures del cos.
- 885 **fermar** *v tr*
es atar v tr
- Lligar un animal amb una corda, cadena o corretja perquè no pugui fugir.
- 886 **fermentació** *f*
es fermentación f
 Procés de transformació de substàncies orgàniques produït pels enzims de llevats, bacteris o fongs, que s'aplica sovint com a tècnica de conservació d'aliments.
Nota: En ramaderia, s'aplica a la conservació de farratges en forma d'ensitjat.
- 887 **fermentar** *v intr*
es fermentar v intr
 Degradar-se, una substància orgànica, per acció enzimàtica.
- 888 **ferrador** *-a m i f*
es herrador -ra m y f
 Persona que es dedica a clavar les ferradures a les bèsties.
- 889 **ferradura** *f*
es herradura f
 Peça estreta de ferro corbada que s'adapta a les peüngles dels equins o dels bovins, a la qual es fixa amb claus, amb la finalitat de protegir-les.
- 890 **ferrar** *v tr*
es herrar v tr

ferrat

- Clavar les ferradures a les peüngles de les bèsties.
- 891 **ferrat** *-ada adj*
es herrado -da adj
Dit de l'animal que duu ferradures.
- 892 **ferro** *m*
es hierro m
Micronutrient mineral essencial per als animals, ja que participa en la distribució de l'oxigen a tot l'organisme.
Nota: En condicions de cria intensiva, és habitual que se'n produeixin deficiències en els animals que mamen, especialment els porcells, motiu pel qual han de ser suplementats.
- 893 **ferro de marcar** *m*
es hierro m
Instrument de ferro, amb un mànec i un dibuix identificatiu, que, ja sigui amb foc o per congelació amb nitrogen líquid, serveix per marcar un animal.
- 894 **fertilitat** *f*
es fertilidad f
Capacitat que té una femella per quedar fecundada i tenir descendència, fet que depèn de factors genètics i ambientals.
- Nota:* Es pot entendre com un índex reproductiu que reflecteix el nombre de femelles que queden prenyades en relació amb el total de femelles que tenien la possibilitat d'haver-hi quedat.
- 895 **fesa** *f*
es corte m
es muesca f
Tall llarg i estret que es fa a les orelles del bestiar per identificar-lo.
- 896 **fesol** *m*
veg. pèsol m
- 897 **fetus** *m*
es feto m
Organisme en desenvolupament dins l'úter, des del moment en què es diferencien les primeres estructures anatòmiques fins al moment del part.
- 898 **fi fina** *adj*
es puro -ra adj
Dit de l'animal que és de raça pura, sense gens de mescla.
- 899 **fibra alimentària** *f*
es fibra alimentaria f
Part dels aliments vegetals que, pel fet de ser resistents a l'acció dels suc digestius, només pot ser aprofitada d'una manera important pels ani-

fossa de munyida

mals herbívors, amb determinades parts del sistema digestiu que actuen com a cambres de descomposició gràcies a la flora microbiana present.

900 **filiació** *f*
es filiación f

Relació de parentiu que s'estableix entre un fill i els seus genitors.

901 **fira ramadera** *f*
es feria ganadera f

Lloc on s'exposa bestiar uns dies determinats, amb diverses finalitats, com ara la mostra o la compravenda.

902 **follada** *adj*

Dit de la femella lletera que, a causa d'una mamitis, ha perdut la capacitat de produir llet en una mamella o més.

903 **fonell** *m*
es témpano m

Pedra, suro o fusta amb què es tapen les obertures d'un rusc.

904 **fonellar** *v tr*
es tempanar v tr

Tapar amb fonells les obertures d'un rusc.

905 **fong** *m*
es hongo m

Organisme saprofític, paràsit o simbiòtic, de cos vegetatiu, sovint filamentós, i de reproducció per espores, que comprèn diferents grups, alguns dels quals participen en diverses patologies animals i humanes.

906 **forcat** *m*
es horcajo m

Peça de fusta en forma de forca que es posa al bescoll de les haveries.

907 **forro** *-a adj*
veg. estèril adj

908 **fòsfor** *m*
es fósforo m

Macromineral que compleix diverses funcions essencials en l'organisme, com ara el metabolisme energètic, el transport de greixos, la constitució cel·lular i l'activitat enzimàtica, i que, a més, constitueix els ossos i les dents.

909 **fossa de munyida** *f*
es foso de ordeño m

Zona en la sala de munyida que es troba per davall el nivell on hi ha les femelles per munyir, des d'on es controla i es duu a terme el procés de munyida.

fossa de purins

- 910 **fossa de purins** *f*
sin. compl. purinera *f*
es fosa de purín *f*

Fossa impermeabilitzada i coberta on s'emmagatzemen els purins produïts en una granja.

- 911 **fre** *m*
es freno *m*

Instrument de ferro al qual es lliguen les regnes, que es posa a la boca de les bèsties, i serveix per subjectar-les i menar-les.

- 912 **freixura** *f*
sin. compl. perdiu *f*
es asadura *f*

Pulmons de boví, oví, cabrum i porcí sacrificats.

Nota: En el cas dels ovins i els caprins, la freixura també inclou el cor i el fetge. En qualsevol cas, és una part anatòmica freqüentment objecte de decomís per part dels serveis veterinaris a causa de lesions d'origen parasitari.

- 913 **fuet** *m*
es látigo *m*

Instrument fet amb una corda o una corretja de cuir fixada a un mànec, que serveix per colpejar els animals de tir i de càrrega i fer-los caminar.

- 914 **fuetada** *f*
es latigazo *m*
 Cop de fuet.

- 915 **fugida** *f*
es estampida *f*

Correguda ràpida i desesperada del bestiar per escapar d'una amenaça o d'un perill, real o no.

- 916 **fumador** *m*
es ahumador *m*

Aparell on es crema un combustible fumigen que serveix per amansir les abelles i manipular-les còmodament.

- 917 **fumar** *v tr*
es ahumar *v tr*

Omplir de fum el rusc, en les operacions apícoles, per evitar les picades de les abelles.

- 918 **fumat -ada** *adj*
es ahumado -da *adj*

Dit del pelatge o del plomatge de color gris ennegrit.

- 919 **fumigant** *m*
es fumigante *m*

Substància que s'evapora o es descompon en productes gasosos i que s'utilitza per eliminar insectes, rosegadors, fongs i bacteris.

furgar

- 920 **fumigar** *v tr*
es fumigar v tr

Sotmetre una instal·lació ramadera a una desinfecció i a una desinsectació amb productes gasosos, vapors o solucions líquides.

- 921 **fungicida** *f*
veg. antifúngic m

- 922 **furgar** *v tr*
sin. grufar v tr
es hocicar v tr
es hozar v tr

Remenar la terra amb el morro, especialment els porcs, per cercar menjar o per refrescar-se.

G

- 923 **gàbia** *f*
es jaula f
Caixa tancada, amb un o més costats amb filferros, barrots, o llistons, separats per espais buits, emprada per tenir-hi ocells o altres animals.
- 924 **gabiaire** *m i f*
es jaulero -ra m y f
Persona que fa o ven gàbies.
- 925 **gabial** *m*
es pajarera f
Gàbia gran per a ocells o per a altres animals de dimensions petites.
- 926 **gabiam** *m*
Conjunt de diverses gàbies.
- 927 **gaiato** *m*
es cayado m
Bastó encorbat en la part superior que usen els pastors per enganxar els animals.
- 928 **galamó** *m*
es muermo m
Inflor submandibular dels animals, normalment de naturalesa edematosa i d'origen divers, com ara malalties parasitàries o subnutrició.
- 929 **gall** *m*
sin. compl. gall domèstic m
es gallo m
Masclle de l'espècie d'aus *Gallus domesticus*, de la família de les gal·linàcies, que es distingeix de la femella o gallina per tenir la cresta més grossa i carnosa i els tarsos armats amb esperons llargs i aguts, i que s'explota per la carn i com a reproductor.
- 930 **gall de baralla** *m*
sin. gall de brega m
es gallo de pelea m
Gall amb un fort instint de lluita i que, degudament ensinistrat, s'aprofita per a les bregues de galls.
- 931 **gall de brega** *m*
sin. gall de baralla m
- 932 **gall dindi** *m*
veg. indiot m
- 933 **gall domèstic** *m*
veg. gall m
- 934 **galler -a** *m i f*
es gallero -ra m y f
Persona que cria galls de baralla.

galop

- 935 **gallet** *m*
es gallito *m*

Gall jove destinat a ser mascle reproductor.
- 936 **gallimarsot** *m*

Gall amb la cresta poc desenvolupada a causa d'un defecte fisiològic o hormonal, que recorda l'aspecte d'una gallina.
- 937 **gallina** *f*
sin. compl. gallina domèstica f
es gallina *f*

Au de l'espècie *Gallus domesticus*, que es distingeix del gall per ser més petita, amb la cresta també més petita i estar generalment mancada d'esperons, criada especialment per la carn i els ous.

Nota: Aquest terme designa, especialment, la femella.
- 938 **gallina domèstica** *f*
veg. gallina f
- 939 **gallina ponedora** *f*
es gallina ponedora *f*

Gallina que es cria per la producció d'ous destinats al consum humà.
- 940 **gallina reproductora** *f*
es gallina reproductora *f*

Gallina que es cria per pondre ous per incubar i obtenir-ne nous individus.
- 941 **gal·linaci -àcia** *adj*
sin. gallinaci -àcia adj
es galináceo -cea *adj*
es gallináceo -cea *adj*

Pertanyent o relatiu als galls o a les gallines.
- 942 **gallinaci -àcia** *adj*
sin. gal·linaci -àcia adj
- 943 **gallinaire** *m i f*
es gallinero -ra *m y f*

Persona que es dedica al comerç de gallines.
- 944 **gallinam** *m*
es gallinería *f*

Conjunt de gallines.
- 945 **gallinassa** *f*
es gallinaza *f*

Conjunt dels fems de les gallines.
- 946 **galliner** *m*
es gallinero *m*

Lloc que fa de corral de l'aviaram, especialment de les gallines i els galls.
- 947 **galop** *m*
es galope *m*

Manera de marxar ràpida i a salts dels equins, en què entre salt i salt toquen successivament a terra la pota posterior esquerra, la dreta, l'anterior

galopar

- esquerra i la dreta, sense haver-hi més de dues potes en contacte amb el sòl.
- 948 **galopar** *v intr*
es galopar v intr
Anar, un cavall, al galop.
- 949 **galteres equines** *f pl*
es papera equina f
Malaltia bacteriana contagiosa que afecta els equins, especialment els cavalls, causada per *Streptococcus equi* ssp. *equi*, i que es caracteritza per febre, catarro purulent de la mucosa nasal i inflamació i hipertròfia dels ganglis regionals.
- 950 **gam** *f*
veg. gamadura f
- 951 **gamadiu -iva** *adj*
Dit del lloc on es gamen les ovelles que hi pasturen.
- 952 **gamadura** *f*
sin. compl. gam f
Malaltia llarga del bestiar de llana caracteritzada per la pèrdua progressiva de les forces i de l'ànim.
- 953 **gamar-se** *v pron*
Emmalaltir-se les ovelles i les cabres de gamadura.
- 954 **gàmeta** *f*
es gameto m
Cadascuna de les cèl·lules amb una dotació cromosòmica formada per una sola sèrie de cromosomes que, en la reproducció sexual, es fusionen amb una altra i donen lloc al zigot.
- 955 **gangrena emfisematosa** *f*
sin. carboncle simptomàtic m
- 956 **gangrena gasosa** *f*
veg. edema maligne m
- 957 **ganyell** *m*
sin. mamella f
sin. mamelló m
sin. compl. arracada f
sin. compl. barballera f
es mamella f
Cadascun dels dos apèndixs de pell que tenen sota la barba alguns animals, com algunes races (i els seus híbrids) de cabres, ovelles i porcs.
- 958 **garba de vena** *f*
Garba d'ordi o de civada ja plena o granada, però no seca, que es dona al bestiar.
Nota: Per extensió, aquest terme s'aplica a qualsevol farratge dessecat, independentment de la seva composició botànica. En aquest sentit es pot entendre com a sinònim de *fenc*.

gastrofilosi

- 959 **garbó** *m*
es capón m

Feix de sarments o de branquillons que s'utilitzava tradicionalment per alimentar el bestiar.

- 960 **garbonera** *f*
es sarmentera f

Lloc on es guarden els garbons per donar al bestiar.

- 961 **gardeny** *m*
es gruñido m

Grunyit de la truja.

- 962 **gardenya** *f*
veg. truja f

- 963 **gardenyar** *v intr*
es gruñir v intr

Grunyir la truja.

- 964 **garrí-ina** *m i f*
veg. porcell -a m i f

- 965 **garrinada** *f*
veg. porcellada f

- 966 **garrinar** *v intr*
veg. porcellar v intr

- 967 **garrofa** *f*
veg. garrova f

- 968 **garrova** *f*
sin. compl. garrofa f
es algarroba f

Fruit del garrover, de color bru fosc, amb la polpa carnososa i comestible, emprat com a aliment del bestiar, que aporta energia i fibra.

- 969 **gastroenteritis** *f*
es gastroenteritis f

Inflamació de l'estómac i dels budells d'origen molt divers, com ara víric, bacterià o parasitari, que provoca vòmits i diarrea.

- 970 **gastroenteritis transmissible** *f*
sgl GET f
es gastroenteritis transmissible f
sgl GET f

Malaltia vírica contagiosa dels porcs, causada per un virus del gènere *Coronavirus*, família *Coronaviridae*, que es caracteritza per vòmits, de vegades hemàtics, diarrea profusa i mortalitat molt elevada en els porcells.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 971 **gastrofilosi** *f*
es gasterofilosis f
es gastrofilosis f

Miasi gastrointestinal dels equins, causada per les larves de diverses espècies de mosques del gènere *Gasterophilus*

gat

- (*G. haemorrhoidalis*, *G. intestinalis* i *G. nasalis*), caracteritzada per mala digestió i deglució deficient dels aliments, que es tradueix en úlceres i, de vegades, en còlics i diarrees.
- 972 **gat** *m*
veg. **moix** *m*
- 973 **gata** *f*
veg. **moixa** *f*
- 974 **gatera** *f*
sin. compl. gatonera *f*
es gatera *f*
Forat fet en una porta o en una paret per on poden entrar i sortir els cans i els moixos.
- 975 **gatinada** *f*
veg. **moixonada** *f*
- 976 **gatar** *v intr*
sin. gatonar *v intr*
es parir [la gata] *v intr*
Parir la moixa.
- 977 **gató -ona** *m i f*
veg. **moixó** *m*
- 978 **gatonada** *f*
veg. **moixonada** *f*
- 979 **gatonar** *v intr*
sin. gatar *v intr*
- 980 **gatonera** *f*
veg. **gatera** *f*
- 981 **gelat -ada** *adj*
Dit de l'ase o mul de color blanquinos.
- 982 **gelea reial** *f*
es jalea real *f*
Substància nutritiva, fluida i transparent, rica en glúcids, proteïnes i vitamines, que segreguen les abelles obreres per alimentar les larves durant els primers dies de vida i també les reines.
- 983 **gen** *m*
es gen *m*
Fragment d'àcid nucleic que codifica la síntesi d'una proteïna que es podrà expressar en el fenotip de l'individu.
- 984 **genealogia** *f*
sin. compl. pedigrí *m*
es genealogía *f*
es pedigrí *m*
Cronologia del conjunt d'ascendents i descendents d'un individu amb part del seu patrimoni genètic en comú.
Nota: El plural de *pedigrí* és *pedigrís*.
- 985 **generació** *f*
es generación *f*
Cadascuna de les descendències successives d'un individu o d'un encreuament.

ginjolar

- 986 **genètica** *f*
es genética *f*

Branca de la veterinària que estudia la transmissió de la informació hereditària i la variació de les espècies.
- 987 **genèticament modificat** *-ada loc*
veg. **transgènic** *-a adj*
- 988 **genitals** *m pl*
es genitales *m pl*

Òrgans de la reproducció, masculins o femenins.
- 989 **genitor** *-a m i f*
es genitor *-ra m y f*

Individu que ha engendrat un fill, a qui transmet una part del patrimoni genètic.
- 990 **genoma** *m*
es genoma *m*

Conjunt genètic d'una cèl·lula o d'un virus.
- 991 **genotip** *m*
sin. compl. **genotipus** *m*
es genotipo *m*

Informació genètica total d'un organisme.
Nota: Per oposició a *fenotip*.
- 992 **genotipus** *m*
veg. **genotip** *m*
- 993 **gestació** *f*
es gestación *f*

Procés de formació i desenvolupament d'un embrió en les femelles dels animals vivípars.
- 994 **gestant** *f*
es gestante *f*

Femella en període de gestació.
- 995 **gestant** *adj*
veg. **gràvid** *-a adj*
- 996 **GET** *f*
veg. **gastroenteritis transmissible** *f*
- 997 **giardiosi** *f*
es giardiosis *f*

Malaltia parasitària d'origen protozooari que afecta els animals domèstics, caracteritzada per la inflamació catarral intestinal, diarrea variable i persistent, de vegades sanguinolenta, i, en ocasions, vòmits.
Nota: És una zoonosi.
- 998 **ginjolar** *v intr*
sin. **grinyolar** *v intr*
es gañir *v intr*

Llançar crits de dolor o d'impaciència un ca o altres animals.

gla

999 **gla** *f*
sin. aglà m o f

1000 **glapir** *v tr*
sin. aglapir v tr

1001 **glicosà** *f*
veg. glucosa f

1002 **glossopeda** *f*
veg. febre aftosa f

1003 **glucosa** *f*
sin. compl. glicosà f
es glucosa f

Carbohidrat format per un sucre senzill, directament assimilable pels animals, utilitzat com a font d'energia, que s'emmagatzema al fetge i als músculs.

1004 **gobi** *f*
sin. cóm m

1005 **godall** *m*
veg. porcell -a m i f

1006 **godí** *m*
veg. porcell -a m i f

1007 **golès** *m*
es cruz m

Punt on s'ajunten els dos espatllons d'un animal cavallí o asenal, que és molt sensible als contactes exteriors.

1008 **goll** *m*
es bocio m

Augment del volum de la glàndula tiroide que origina en els animals una prominència a la part anterior del coll.

1009 **gorà** *m*
veg. guarà m

1010 **gorrí -ina** *m i f*
veg. porcell -a m i f

1011 **gos** *m*
veg. ca m

1012 **gossa** *f*
veg. cussa f

1013 **gra** *m*
es grano m

Llavor del cereal.

Nota: Els grans de cereals són la font principal d'energia de l'alimentació del bestiar i, per tant, s'inclouen, habitualment, en les seves racions.

1014 **gramínies** *f pl*
es gramíneas f pl

Família de plantes la llavor de les quals és un gra, que comprèn els cereals i moltes herbes i constitueix una part important de l'alimentació animal.

1015 **grana** *f*
es pienso m

gratar

Porció de civada o d'altres cereals que es dóna com a aliment al bestiar de càrrega.

- 1016 **granger** –ra *m i f*
es granjero –ra *m y f*

Persona que mena una granja.

- 1017 **granja** *f*
es granja *f*

Lloc destinat a la cria i l'explo-
tació de bestiar o d'aviram.

- 1018 **granja d'engreix** *f*
es granja de engorde *f*

Granja de ramaderia intensiva
que es dedica a l'engreix d'a-
nimals produïts en altres
granges.

- 1019 **granja de multiplicació** *f*
es granja de multiplicación *f*

Granja de ramaderia intensiva
que es dedica a produir repro-
ductors per a les granges de
producció a partir de progeni-
tors selectes.

- 1020 **granja de posta** *f*
es granja de puesta *f*

Granja de ramaderia intensiva
que es dedica a l'explotació
de gallines ponedores.

- 1021 **granja de producció** *f*
es granja de producción *f*

Granja de ramaderia intensiva
dedicada a obtenir animals
per a les granges d'engreix, les
de recria o les de posta, a par-
tir d'animals que provenen de
les granges de multiplicació.

- 1022 **granja de recria** *f*
es granja de recría *f*

Granja de ramaderia intensiva
que es dedica a la cria i recria
de gallines ponedores, des
que tenen un dia fins a les vint
setmanes o un poc abans d'i-
niciar la posta.

- 1023 **granja de selecció** *f*
es granja de selección *f*

Granja de ramaderia intensiva
que es dedica a produir ani-
mals selectes.

- 1024 **grapa** *f*
es garra *f*

Part de les extremitats d'un
quadrúpede que recolza a ter-
ra quan camina, especialment
quan constitueix un òrgan de
prensi .

- 1025 **gratar** *v tr*
es escabar *v tr*

Remoure, determinats ani-
mals, la superfície de la terra
per cercar menjar o per ama-
gar-ne.

gratar1026 **gratar** *v tr**es rascar v tr*

Fregar, l'animal, amb les ungles alguna part del seu cos, que pot ser un símptoma d'alguna malaltia pruriginosa, com ara la sarna.

1027 **gràvid** *-a adj**sin. compl. gestant adj**es gestante adj**es grávido -da adj*

Dit de la femella que conté un embrió o un fetus.

1028 **grinyolar** *v intr**sin. ginjolar v intr*1029 **grip aviària** *f**veg. influença aviària f*1030 **grip equina** *f**veg. influença equina f*1031 **grip porcina** *f**veg. influença porcina f*1032 **grípia** *f**sin. cóm m*1033 **gris** *-a adj**sin. pèl de rata adj**es gris adj**es ratonero -ra adj*

Dit del pelatge o del plomatge entre blanc i negre.

Nota: S'aplica, especialment, als quadrúpedes i als ocells.

1034 **grit** *m**es grit m*

Preparat de grans de sorra, compost de sílex, granit o quars, que es dóna a l'aviram per afavorir la trituració del menjar.

1035 **groc groga** *adj**es amarillo -lla adj*

Dit del pelatge semblant al color del sofre, més clar o més fosc.

1036 **gropera** *f**es baticola f**es grupera f*

Corretja que surt de darrere la sella i acaba en un trau per on es fa passar la coa de l'animal.

1037 **grufa** *f**es jeta f*

Part anterior del morro del porc.

1038 **grufar** *v tr**sin. furgar v tr*1039 **gruny** *m**es gruñido m*

Crit sord del porc.

1040 **grunyar** *v intr**es gruñir v intr*

Fer crits el porc.

guatllet

- 1041 **grunyir** *v intr*
es gruñir v intr
Emetre, el ca, sons roncs quan amenaça o rondina.
- 1042 **grunyit** *m*
es gruñido m
Cadascun dels sons roncs que emet el ca quan amenaça o rondina.
- 1043 **gualdrapa** *f*
es gualdrapa f
Peça de tela que protegeix i adorna la gropa d'una muntura.
- 1044 **guarà** *m*
sin. compl. ase de bram m
sin. compl. gorà m
es garañón m
Ase de llavor destinat a cobrir les someres i les egües.
- 1045 **guarda** *f*
sin. ramat m
es hato m
es rebaño m
Conjunt d'animals que es crien i es fan pasturar plegats.
- 1046 **guarir** *v tr*
veg. curar v tr
- 1047 **guarnimenter** *-a m i f*
es guarnicionero -ra m y f
Persona que fa guarniments o en ven.
- 1048 **guarniments** *m pl*
es guarniciones fpl
Conjunt de corretges, collar, brides i altres arreus que es posen a un animal de sella per al transport o la feina en general.
- 1049 **guarnir** *v tr*
es aparejar v tr
Posar els guarniments a un animal de tragí.
- 1050 **guàtlera** *f*
sin. compl. guatlla f
es codorniz f
Ocell de la família dels fasiànids (*Coturnix coturnix*), de formes arrodonides i de color terrós, que es cria per la carn i els ous.
Nota: Aquest terme designa, especialment, la femella.
- 1051 **guatlerot** *m*
sin. compl. guatllet m
es codorniz macho f
Masclle de la guàtlera.
- 1052 **guatlla** *f*
veg. guàtlera f
- 1053 **guatllet** *m*
veg. guatlerot m

guia d'origen i sanitat pecuària

1054 **guia d'origen i sanitat
pecuària** *f*

es guía de origen y sanidad
pecuaria *f*

Document oficial que empara
el trasllat del bestiar entre ra-
maderies.

1055 **guit -a** *adj*
es coceador -ra *adj*

Dit de l'animal que acostuma
a tirar coces.

1056 **guitza** *f*
veg. **coça** *f*

H

- 1057 **hàbitat** *m*
es hábitat m
 Medi en què viu una planta o un animal.
- 1058 **habronemosi** *f*
es habronemosis f
 Nematodosi dels equins, causada per les larves i els adults del nematode *Draschia megastoma* i per les espècies de nematodes *Habronema majus* i *Habronema muscae*, que es caracteritza per una síndrome gàstrica, cutània o conjuntival, segons la zona afectada.
- 1059 **haca** *f*
es haca f
es jaca f
 Cavall de sella vigorós, de constitució lleugera i talla petita, que va de 140 a 148 cm d'alçada a la creu.
- 1060 **hacanea** *f*
es hacanea f
 Haca d'origen anglès que presta els mateixos serveis que el cavall ordinari.
- 1061 **havana** *adj*
es habana adj
 Dit del pelatge dels quadrúpedes de color xocolata fosc.
- 1062 **haveria** *f*
veg. animal de bast m
- 1063 **heartwater** [en] *f*
veg. coudriosi f
- 1064 **helicicultor** -a *m i f*
es helicultor -ra m y f
 Persona que es dedica a la cria i l'explotació de caragols.
- 1065 **helicicultura** *f*
es helicultura f
 Activitat ramadera consistent en la cria de caragols amb finalitats comercials.
- 1066 **helmint** *m*
sin. compl. cuc m
sin. compl. verm m
es gusano m
es helminto m
es verme m
 Animal invertebrat no artròpode, de cos tou, cilíndric, allargassat i, generalment, contràtil.
- 1067 **helmintosi** *f*
sin. verminosi f
es helmintosis f
es verminosis f
 Malaltia parasitària causada per helmints.

hemorràgia**1068 hemorràgia f**

sin. compl. sangfluix m
es hemorragia f

Vessament de sang fora del sistema cardiovascular provocat per una ruptura traumàtica o patològica.

1069 hemostàsia f

es hemostasia f

Detenció d'una hemorràgia de manera espontània o per mitjans físics o químics.

1070 hepatitis vírica de l'ànnera f

es hepatitis viral del pato f

Malaltia vírica molt contagiosa de les ànneres joves, causada per un virus del gènere *Enterovirus*, que es caracteritza per letargia i atàxia amb pèrdua d'estabilitat, caigudes de costat, espasmes i mort.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1071 herbassar m

es herbazal m

Indret poblat d'herba abundant.

1072 herbassejar v intr

veg. herbejar v intr

1073 herbatge m

es herbaje m

Herba dels prats.

1074 herbejar v intr

sin. compl. herbassejar v intr

es herbajar v intr

es herbagear v intr

Pasturar, el bestiar, l'herba dels prats.

1075 hermafroditisme m

es hermafroditismo m

Defecte congènit consistent en la presència d'òrgans sexuals masculins i femenins en un mateix individu.

1076 hèrnia f

sin. compl. trencadura f

es hernia f

es quebradura f

Sortida total o parcial d'una víscera o d'una altra formació anatòmica per un orifici natural o accidental de la paret del seu receptacle.

1077 heterosi f

sin. compl. vigor híbrid m

es heterosis f

es vigor híbrido m

Fenomen pel qual la primera generació d'híbrids és més forta que els seus progenitors consanguinis.

hipertèrmia

- 1078 **heterozigosi** *f*
es heterocigosis f

Estat d'un individu, d'una cèl·lula, etc., que, per a un gen determinat, té dos al·lels diferents en els dos *loci* d'un parell de cromosomes homòlegs.

- 1079 **heterozigot** *-a adj*
es heterocigoto -ta adj

Dit d'un individu, d'una cèl·lula, etc., que presenta heterozigosi.

- 1080 **híbrid** *-a adj*
es híbrido -da adj

Dit de l'animal que resulta de l'encreuament de dos individus d'espècies diferents.

- 1081 **hibridació** *f*
es hibridación f

Creuament entre dos individus d'una espècie diferent.

- 1082 **hidatidosi** *f*
es hidatidosis f

Malaltia parasitària dels equins, les vaques, les ovelles, les cabres i els porcs, causada per les formes larvàries del gènere *Equinococcus* (*E. granulosus* i *E. multilocularis*), que es caracteritza per símptomes poc evidents i la presència de quists plens de líquid.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 1083 **hidrartrosi** *f*
veg. hidroartrosi f

- 1084 **hidroartrosi** *f*
sin. compl. hidrartrosi f
es hidrartrosis f

Inflamació d'una articulació per acumulació de líquid serós.

- 1085 **higiene alimentària** *f*
es higiene alimentaria f

Conjunt de condicions amb l'objecte de garantir les qualitats sanitàries necessàries dels aliments.

- 1086 **hipermètric** *-a adj*
es hipermétrico -ca adj

Dit de l'individu o la raça que té una mida o un pes superiors a la mitjana de la seva espècie.

- 1087 **hipersensibilitat** *f*
es hipersensibilidad f

Reacció immunitària exagerada.

- 1088 **hipertèrmia** *f*
es hipertermia f

Elevació de la temperatura corporal del cos per damunt de la normal.

hipertròfia

- 1089 **hipertròfia** *f*
es hipertrofia f

Augment anormal del volum d'un teixit o d'un òrgan a causa de l'augment de la mida de les cèl·lules que el formen.

- 1090 **hipervitaminosi** *f*
es hipervitaminosis f

Estat morbós produït per l'administració excessiva de vitamines.

- 1091 **hipisme** *m*
es hipismo m

Conjunt de coneixements relatius a la cria i a l'ensinistrament de cavalls.

- 1092 **hipobiosi** *f*
sin. compl. inhibició larvària f
es hipobiosis f
es inhibición larvaria f

Interrupció temporal del desenvolupament d'alguns nematodes durant el cicle evolutiu quan les condicions no els són propícies.

- 1093 **hipodermosi** *f*
es hipodermosis f

Malaltia parasitària de les vaques, produïda per les larves de mosques del gènere *Hypoderma* (espècies *Hypoderma bovis* i *Hypoderma lineatum*), que es caracteritza principalment per la presència de nòduls

subcutanis, perforacions de la pell i un estat de tensió important que provoca una pèrdua de pes i una baixa producció de llet.

- 1094 **hipomètric** *-a adj*
sin. compl. elipomètric -a adj
es hipométrico -ca adj

Dit de la raça o l'individu que té una mida o un pes inferior a la mitjana de la seva espècie.

- 1095 **hipotècnia** *f*
sin. compl. producció equina f
es hipotecnia f
es producción equina f

Tècnica de la cria i l'ensinistrament dels cavalls.

- 1096 **hipotèrmia** *f*
es hipotermia f

Disminució de la temperatura corporal per davall de la normal.

- 1097 **hipovitaminosi** *f*
sin. avitaminosi f

- 1098 **homeopatia** *f*
es homeopatía f

Mètode terapèutic que consisteix a tractar les malalties amb substàncies a dosis molt petites, que, a dosis més altes, podrien produir en un animal sa els símptomes de la malaltia que es vol combatre.

hoste

- 1099 **homogeneïtzar** *v tr*
es homogeneizar *v tr*
Sotmetre la llet a un tractament que consisteix a repartir la part greixosa de manera uniforme en tota la massa líquida.

- 1100 **homozigosi** *f*
es homocigosis *f*
Estat d'un individu, d'una c l lula, etc., amb dos al lles idèntics en un o m s *loci* d'un parell de cromosomes homòlegs.

- 1101 **homozigot** *-a adj*
es homocigoto *-ta adj*
Dit d'un individu, d'una c l lula, etc., que presenta homozigosi.

- 1102 **hormona** *f*
es hormona *f*
Substància química secretada per les glàndules endocrines, que té un efecte específic regulador del metabolisme o de l'activitat d'uns teixits determinats.

- 1103 **hoste** *m*
es hospedador *m*
es huésped *m*
Organisme animal o vegetal sobre el qual o a costa del qual viu un paràsit.

I

- 1104 **identificació animal** *f*
es identificación animal f
- Part que s'ocupa dels diversos sistemes que serveixen per identificar els animals, ja sigui individualment o com a distintiu de pertinença a un col·lectiu, com ara una ramaderia.
- 1105 **identificació electrònica** *f*
es identificación electrónica f
- Part que s'ocupa dels diversos sistemes d'identificació animal basats en la implantació en l'animal d'algun dispositiu de naturalesa electrònica que conté un codi individual llegible amb un instrument dissenyat expressament per a aquesta finalitat.
- 1106 **identificació social** *f*
es identificación social f
- Identificació obligatòria fixada per l'Administració pública per a un determinat grup d'animals.
- 1107 **il·luminar** *v tr*
es iluminar v tr
- Donar llum artificial als animals d'una granja per estimular-los la producció o la reproducció.
- 1108 **imant ruminal** *m*
es imán ruminal m
- Imant administrat per via oral que se situa al rumen dels bovins perquè s'hi adereixin les peces metàl·liques que els animals hagin ingerit accidentalment.
- 1109 **immunitat** *f*
es inmunidad f
- Capacitat d'un animal de reaccionar sense manifestacions patològiques a la presència d'una infecció.
- 1110 **immunoglobulina** *f*
es inmunoglobulina f
- Cadascuna de les proteïnes, presents en el sèrum i en d'altres fluids corporals, que participen en la resposta immunitària.
- 1111 **implant** *m*
es implante m
- Comprimit medicinal, substància radioactiva o fragment de teixit fresc que s'introdueix davall la pell per reabsorbir-se lentament.
- 1112 **impotència** *f*
es impotencia f
- Incapacitat d'un mascle per assolir l'erecció.

indigestió

- 1113 **incompatibilitat** *f*
es incompatibilidad f
 Anul·lació de l'efecte d'un medicament per l'acció d'un altre.
- 1114 **incubació** *f*
sin. compl. covament m
es empolladura f
es incubación f
 Acció de donar escalfor als ous perquè s'hi desenvolupin els embrions.
- 1115 **incubació** *f*
es incubación f
 Període durant el qual els ous són covats.
- 1116 **incubació artificial** *f*
es incubación artificial f
 Tècnica reproductiva que consisteix a incubar els ous amb calor artificial per augmentar-ne la producció.
- 1117 **incubadora** *f*
es incubadora f
 Aparell provist de sistemes de regulació de temperatura i d'humitat que serveix per covar els ous artificialment.
- 1118 **incubar** *v tr*
sin. compl. covar v tr
es empollar v tr
es incubar v tr
- 1119 **indemne** *adj*
es indemne adj
 Dit d'un animal, d'una població animal o d'una zona geogràfica lliure d'una malaltia determinada.
- 1120 **índex de selecció** *m*
es índice de selección m
 Avaluació genètica d'un animal destinat a la reproducció.
- 1121 **índex de transformació** *m*
es índice de consumo m
 Relació entre la quantitat d'aliments que consumeix un animal de cria durant un temps determinat i l'augment de pes en viu que experimenta l'animal en aquest temps.
- 1122 **indicació** *f*
es indicación f
 Prescripció terapèutica que s'adopta davant una malaltia determinada, segons el malalt i la forma de la malaltia.
- 1123 **indigestió** *f*
es indigestión f
 Trastorn funcional transitori de l'aparell digestiu produït per una mala digestió.

indiot1124 **indiot** *m**sin. compl. gall dindi* *m**es gallipavo* *m**es pavo* *m*

Gal·linàcia de l'espècie *Meleagris gallopavo*, més gros que el gall domèstic, amb plomatge negre o gris i, de vegades, blanc, i amb coloracions vermelles a la pell nua del coll i del cap i una excrescència característica que penja sobre el bec.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle.

1125 **indiota** *f**sin. compl. polla d'índia* *f**es pava* *f*

Femella de l'indiot, que es cria per la carn.

1126 **infecció** *f**es infección* *f*

Penetració en l'organisme d'un animal d'un agent patogen susceptible de desenvolupar-se i de produir substàncies tòxiques que originin una malaltia.

1127 **infertilitat** *f**es infertilidad* *f*

Infecunditat transitòria.

1128 **infestació** *f**es infestación* *f*

Infecció provocada per un ectoparàsit.

1129 **inflamació** *f**es inflamación* *f*

Reacció d'una part de l'organisme com a resposta a una agressió física, química o bacteriana, que serveix per eliminar, diluir o encerclar l'agent agressiu i els teixits lesionats.

1130 **inflament** *m**veg. meteorisme* *m*1131 **influença aviària** *f**sin. compl. grip aviària* *f**sin. compl. pesta aviària* *f**es gripe aviar* *f**es influenza aviar* *f**es peste aviar* *f*

Malaltia vírica molt contagiosa dels pollastres i menys freqüentment dels indiot, les oques i les ànneres, causada per virus del gènere *Influenzavirus*, tipus A, de la família *Orthomyxoviridae*, que es caracteritza per una prostació i depressió extrema, disminució sobtada del nombre d'ous, edema del cap, la cresta i la barba, diarrea i signes nerviosos, amb una alta mortalitat.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

inspecció

- 1132 **influença equina** *f*
sin. compl. grip equina f
es gripe equina f
es influenza equina f

Malaltia vírica molt contagiosa dels cavalls, causada per un virus del gènere *Influenzavirus*, tipus A, família *Orthomyxoviridae*, que es caracteritza per febre, tossina seca i dolorosa, flux nasal mucopurulent, fatiga i pèrdua de gana.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1133 **influença porcina** *f*
sin. compl. grip porcina f
es gripe porcina f
es influenza porcina f

Malaltia vírica molt contagiosa dels porcs, especialment els porcells, causada per un virus del gènere *Influenzavirus*, tipus A, que es caracteritza per catarro de les vies respiratòries, broncopneumònia, depressió, anorèxia, debilitat muscular i postració.

- 1134 **ingesta** *f*
es ingesta f

Conjunt d'aliments sòlids i líquids que s'introdueixen en l'organisme per via bucal amb finalitats alimentàries.

- 1135 **ingestió** *f*
es ingestión f

Introducció d'aliments o d'altres substàncies al tub digestiu per via bucal.

- 1136 **inhibició larvària** *f*
veg. hipobiosi f

- 1137 **injecció** *f*
es inyección f

Introducció a l'interior d'un organisme d'una solució o suspensió estèril amb una xeringa o amb altres instruments adequats.

- 1138 **inseminació** *f*
es inseminación f

Introducció de l'esperma dins l'aparell genital d'una femella per fecundar l'òvul.

- 1139 **inseminació artificial** *f*
es inseminación artificial f

Tècnica reproductiva que consisteix a dipositar l'esperma d'un mascle a l'aparell genital de la femella per mitjans mecànics per fecundar-la.

- 1140 **inspecció** *f*
es inspección f

Revisió i avaluació dels registres, les instal·lacions, les condicions dels animals i altres dades practicada per un ins-

instal·lació de munyida

- pector oficial per determinar que una ramaderia compleix la normativa.
- 1141 **instal·lació de munyida** *f*
es instalación de ordeño *f*
 Conjunt d'equipaments per poder munyir mecànicament les femelles d'aptitud làctia.
- 1142 **intensitat de selecció** *f*
es intensidad de selección *f*
 Mesura per expressar la superioritat genètica d'un grup d'animals seleccionats en relació amb el conjunt de la població.
- 1143 **intensiu -iva** *adj*
es intensivo -va *adj*
 Dit del sistema de cria ramadera que es duu a terme en instal·lacions tancades, en què cada animal rep una gran quantitat d'aliments concentrats, per aconseguir un alt rendiment productiu.
- 1144 **interval generacional** *m*
es intervalo entre generaciones *m*
es intervalo generacional *m*
 Mitjana d'edat dels genitors una vegada és nada tota la seva descendència.
- 1145 **intoxicació** *f*
sin. compl. toxicosi *f*
es intoxicación *f*
es toxicosis *f*
 Malaltia provocada per l'acció en l'organisme animal de substàncies tòxiques de naturalesa diversa, com ara plantes, productes químics o metalls pesants.
- 1146 **intramuscular** *adj*
es intramuscular *adj*
 Dit del mètode terapèutic que aplica el fàrmac dins el teixit muscular de l'animal.
- 1147 **intravenós -osa** *adj*
es intravenoso -sa *adj*
 Dit del mètode terapèutic que aplica el fàrmac dins les venes d'un animal.
- 1148 **involució uterina** *f*
es involución uterina *f*
 Retorn de la matriu a la seva dimensió normal després del part.
- 1149 **isabela** *adj*
es isabelo -la *adj*
 Dit del cavall que té el pelatge de color crema, amb les extremitats i la crina de color negre.

J

- 1150 **jaç** *m*
sin. compl. jaça f
es lecho m
es yacija f
 Llit de material tou disposat en terra perquè el bestiar i l'aviram s'hi ajegui o dormi.
- 1151 **jaça** *f*
veg. jaç m
- 1152 **jerarquia** *f*
es jerarquía f
 Expressió de les relacions de dominància i subordinació en un grup animal, que tendeixen a ser estables i a configurar un ordre social dins el grup i que s'estableixen sovint mitjançant interaccions agressives.
- 1153 **jóc** *m*
sin. compl. joca f
es aseladero m
es aselador m
 Lloc on va a dormir l'aviram.
- 1154 **joca** *f*
veg. jóc m
- 1155 **jòneg –nega** *m i f*
es becerro –rra m y f
 Bou jove, de menys de dos anys.
- 1156 **jou** *m*
es yugo m
 Peça de fusta o de metall, més o menys corbada, amb què es junyeixen els animals pel cap o pel coll a l'arada o al carro.
- 1157 **jouell** *m*
es camella f
es gamella f
 Cadascuna de les dues meitats del jou, a la qual va junyit un animal.
- 1158 **jova** *f*
es yunta f
 Parella de bous junyits per llaurar.
- 1159 **juntura** *f*
sin. compl. lletura f
es coyunda f
 Corda del jou.
- 1160 **junyir** *v tr*
sin. compl. enjovar v tr
es enyugar v tr
es uncir v tr
 Posar el jou als animals de tir.

L

- 1161 **lactació** *f*
veg. **alletament** *m*
- 1162 **lactació** *f*
es lactación *f*
Període de secreció i excreció de llet de les femelles, que va des del part fins a eixugar-se.
- 1163 **lactància** *f*
veg. **alletament** *m*
- 1164 **lactància** *f*
veg. **alletament** *m*
- 1165 **lactar** *v tr*
veg. **alletar** *v tr*
- 1166 **laminitis** *f*
sin. compl. enfusadura *f*
es infosura *f*
es laminitis *f*
Malaltia d'origen multifactorial, sobretot per sobrealimentació, que afecta especialment el bestiar equí i boví i que consisteix en una inflamació de les làmines del casc o el potó.
- 1167 **lanífer -a** *adj*
es lanífero -ra *adj*
Dit de l'animal que produeix llana.
- 1168 **laringotraqueïtis infecciosa aviària** *f*
es laringotraqueïtis infecciosa aviar *f*
- Malaltia vírica contagiosa dels pollets i menys freqüentment dels faisans, les perdius i els indiots, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, subfamília *Alphaherpesvirinae*, que es caracteritza, en la seva forma més virulenta, per inflamació hemorràgica de la laringe i de la tràquea.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1169 **larva** *f*
veg. **fase larvària** *f*
- 1170 **LBE** *f*
veg. **leucosi bovina enzoòtica** *f*
- 1171 **lector de microxips** *m*
es lector de microchips *m*
Aparell utilitzat per llegir el codi electrònic contingut en un microxip.
- 1172 **leishmaniosi** *f*
es leishmaniosis *f*
Malaltia parasitària principalment dels cans, causada per diverses espècies de flagel·lats del gènere *Leishmania*, família *Trypanosomatidae*, que es caracteritza generalment per lesions a la pell amb alopecia,

hiperqueratosi i descamació, i lesions visceral amb limfoadenopatia i hetapomegàlia.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

1173 **leptospirosi** *f*
es leptospirosis f

Malaltia bacteriana contagiosa infecciosa dels animals domèstics, causada per espiroquetes del gènere *Leptospira*, família *Leptospiraceae*, que es caracteritza per presència de febre, alteració hepàtica i renal i avortaments.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

1174 **leucosi bovina enzoòtica** *f*
sg/ LBE f
es leucosis bovina enzoótica f
sg/ LBE f

Malaltia vírica dels bovins adults, causada pel retrovirus de la leucèmia bovina, família *Retroviridae*, que es caracteritza per limfocitosis persistent i limfosarcomes en diversos òrgans interns i que es pot manifestar amb problemes digestius, aprimament, debilitat general i de vegades manifestacions neurològiques.

limfadenitis caseosa ovina

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1175 **lignina** *f*
es lignina f

Substància constituent de la paret cel·lular dels vegetals, present en una certa proporció en els farratges, que es caracteritza per la seva indigestibilitat.

1176 **lila** *adj*
es lila adj

Dit del pelatge de color morat clar.

Nota: S'aplica, especialment, als conills i els moixos.

1177 **limfadenitis caseosa ovina** *f*
sin. compl. pseudotuberculosis ovina f

es linfadenitis caseosa ovina f
es seudotuberculosis ovina f

Malaltia bacteriana contagiosa del bestiar oví, causada per *Corynebacterium pseudotuberculosis*, que es caracteritza per la presència de nòduls caseosos als ganglis limfàtics i, segons quins siguin els ganglis afectats, un aprimament progressiu de l'animal.

limfangitis epizoòtica

- 1178 **limfangitis epizoòtica** *f*
es linfangitis epizoòtica *f*

Malaltia micòtica contagiosa dels cavalls, causada per *Histoplasma capsulatum*, var. *farciñosum*, que es caracteritza per una dermatitis multifocal piogranulomatosa, de caràcter supuratiu, ulcerós i invasiu, i per limfangitis.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1179 **línia** *f*
es línea *f*

Grup d'animals procedents d'un ascendent comú i que presenten una gran homogeneïtat en la seva aparença externa i en la seva constitució genètica que els diferencia d'altres individus de la mateixa stirp.

- 1180 **listeriosi** *f*
es listeriosis *f*

Malaltia infectocontagiosa, causada pel bacteri *Lysteria monocytogenes*, que afecta els animals domèstics i que es caracteritza per simptomatologia nerviosa i avortaments.

- 1181 **lladrar** *v intr*
sin. compl. borderar *v intr*
es ladrar *v intr*

Fer lladrucs el ca de manera amenaçadora.

- 1182 **lladruc** *m*
es ladrido *m*

Crit curt, fort i explosiu del ca.

- 1183 **llana** *f*
es lana *f*

Part més exterior i pelosa que cobreix el cos de les ovelles i moltons, constituïda per pèl de creixement continu, per tant no sotmès a muda estacional.

- 1184 **llana suarda** *f*
sin. compl. llana sutza *f*
es lana suarda *f*

Llana verge que conserva tot el greix perquè no s'ha sotmès al desgreixatge.

- 1185 **llana sutza** *f*
veg. llana suarda *f*

- 1186 **llança** *f*
es lanza *f*

Peça allargada, de fusta o de metall, fixada pel seu extrem inferior al joc de davant d'un carruatge, a cada costat de la qual s'enganxa un animal de tir.

- 1187 **llatzeret** *m*
es lazareto *m*

llet

Lloc aïllat on es troben els animals sotmesos a quarantena.

1188 **llavora** *f*

sin. **porcasta** *f*

sin. **porcastra** *f*

es cerda joven f

Truja jove destinada a la reproducció.

1189 **llavorer** *-a adj*

sin. **reproductor** *-a adj*

sin. **semental** *adj*

es reproductor -ra adj

es semental adj

Dit de l'animal destinat a la reproducció.

1190 **llebrer** *-a adj*

es lebre *adj*

Dit del ca domèstic caracteritzat pel cos estret, el ventre retret, el crani reduït, el morro en punta i les cames molt llargues i primes.

1191 **llebrer eivissenc** *m*

sin. **ca eivissenc** *m*

1192 **lebbrot** *m*

es liebre macho f

Llebre mascle.

1193 **llengua blava** *f*

sin. compl. **febre catarral ovina** *f*

es fiebre catarral ovina f

es lengua azul f

Malaltia vírica de les ovelles, i no tan freqüentment de les

vaques i les cabres, causada per un virus del gènere *Orbivirus*, família *Reoviridae*, transmesa per la picadura de moscards del gènere *Culicoides*, que es caracteritza per febre alta, una salivació excessiva, edema de la cara i la llengua i cianosi de la llengua.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1194 **lletura** *f*

veg. **juntura** *f*

1195 **lleonat** *-ada adj*

es leonado -da adj

Dit del pelatge o del plomatge que és entre roig i groc.

1196 **llepar** *v tr*

es lamer v tr

Passar la llengua un animal sobre un altre o sobre ell mateix, generalment per netejar una cria o una part del seu cos.

1197 **llesta** *f*

Conjunt d'anyells d'un ramat que es destinen a la cria.

1198 **llet** *f*

es leche f

Fluid blanc o groguenc segregat per les glàndules mamà-

llet belada

- ries de les femelles dels mamífers, que serveix per nodrir les seves cries.
- 1199 **llet belada** *f*
Llet de les ovelles el primer dia que les munyen, després de desmamar-ne el xotet.
- 1200 **llet colestà** *f*
Llet que, encara que li hagin posat herba colera, no es pren i torna dolenta.
- 1201 **llet concentrada** *f*
es leche concentrada *f*
es leche evaporada *f*
Llet sotmesa a un procés d'eliminació d'una part de l'aigua per evaporació, que es pot reconstituir per addició d'aigua.
- 1202 **llet crua** *f*
veg. **llet natural** *f*
- 1203 **llet descremada** *f*
veg. **llet desnatada** *f*
- 1204 **llet desnatada** *f*
sin. compl. **llet descremada** *f*
es leche descremada *f*
es leche desnatada *f*
Llet que conté un 0,50% de matèria grassa com a màxim, d'acord amb la normativa establerta.
- 1205 **llet en pols** *m*
es leche deshidratada *f*
es leche en polvo *m*
Llet sotmesa a un procés de deshidratació total per evaporació en aire calent fins que queda reduïda a pols.
- 1206 **llet entera** *f*
sin. **llet sencera** *f*
es leche completa *f*
es leche entera *f*
Llet que no ha estat desnatada, amb un màxim d'un 3,5% de matèria grassa, d'acord amb la normativa establerta.
- 1207 **llet espessa** *f*
Llet que s'extreu de la caldera després de fer el formatge i que es menja amb sucre.
- 1208 **llet esterilitzada** *f*
es leche esterilizada *f*
Llet sotmesa a un procés de destrucció de tots els gèrmens per aplicació de calor.
- 1209 **llet fermentada** *f*
es leche fermentada *f*
Llet esterilitzada a la qual s'han afegit ferments làctics.
- 1210 **llet formatjada** *f*
Llet que surt de la peça de formatge en prémer-la damunt el cavall de formatjar o a la premsa.

lleter

- 1211 **llet homogeneïtzada** *f*
es leche homogeneizada *f*
 Llet sotmesa a un procés de reducció de la grandària dels glòbuls grassos.
- 1212 **llet maternitzada** *f*
es leche maternizada *f*
 Llet sotmesa a un procés de modificació de la composició, per addició de lactosa i reducció de caseïna, per fer-la similar a la llet de la dona.
- 1213 **llet molsissa** *f*
 Llet no formatjada i feta prendre remenant-la amb un brançó tendre de figuera.
- 1214 **llet nativa** *f*
veg. **llet natural** *f*
- 1215 **llet natural** *f*
sin. compl. **llet crua** *f*
sin. compl. **llet nativa** *f*
es leche cruda *f*
 Llet obtinguda directament de les femelles lleteres, sense haver estat sotmesa a cap tipus de tractament.
- 1216 **llet negra** *f*
 Llet dels primers dies després del part.
- 1217 **llet presa** *f*
veg. **quallada** *f*
- 1218 **llet quallada** *f*
veg. **quallada** *f*
- 1219 **llet semidescremada** *f*
veg. **llet semidesnatada** *f*
- 1220 **llet semidesnatada** *f*
sin. compl. **llet semidescremada** *f*
es leche semidescremada *f*
es leche semidesnatada *f*
 Llet que conté entre un 1,5% i un 1,8% de matèria grassa, d'acord amb la normativa establerta.
- 1221 **llet sencera** *f*
sin. **llet entera** *f*
- 1222 **llet UHT** *f*
sin. **llet uperitzada** *f*
es leche UHT *f*
es leche uperizada *f*
 Llet esterilitzada per injecció de vapor sobreescalfat durant un segon, amb la posterior eliminació del vapor i refredada immediatament al buit.
Nota: La sigla *UHT* prové de l'anglès *ultra-high temperature* («temperatura superalta»).
- 1223 **llet uperitzada** *f*
sin. **llet UHT** *f*
- 1224 **lleter -a** *m i f*
es lechero -ra *m y f*
 Persona que s'ocupa d'exploitar els animals ramaders productors de llet.

lleter

- 1225 **lleter** –a *adj*
es lechero –ra *adj*
 Dit de l'animal o del bestiar que s'explota per a la producció de llet.
- 1226 **lleteroles** *fpl*
es lechecillas *fpl*
 Porcions de carn molla i greixosa, de color blanquinós, adherides al fetge, al cor, al lleu i a altres vísceres dels mamífers.
Nota: Les lleteroles corresponen al tim, òrgan que és evident en els animals joves i rudimentari en els animals adults.
- 1227 **lletó** –ona *m i f*
sin. compl. animal de llet m
sin. compl. nodrissó m
es lechal m y f
 Animal que encara s'alimenta de llet.
- 1228 **lletó** –ona *adj*
es lechal adj
 Dit de l'animal que encara mama.
- 1229 **llibre d'explotació ramadera** *m*
es libro de explotación ganadera m
 Document oficial expedit pels serveis veterinaris oficials, on consta la identificació de la ramaderia, la identificació del titular i la de l'amo o d'una altra figura arrendatària, a més dels trasllats i de les incidències que es produeixen en el ramat.
- 1230 **llibre de tractaments medicamentosos** *m*
es libro de medicamentos m
 Document oficial expedit pels serveis veterinaris oficials, on consten els tractaments amb fàrmacs que s'apliquen als animals de la ramaderia, i en què cada tractament és signat pel ramader i el veterinari responsable.
- 1231 **lligallo** *m*
 Comunitat ramadera de municipis d'una comarca, la funció de la qual és recollir, custodiar i lliurar als propietaris els caps de bestiar que s'han perdut.
- 1232 **llimoner** *m*
es caballo limonero m
 Cavall que va enganxat tot sol a les vares del carro.
- 1233 **llista** *f*
 Marca blanca i llarga de la cara d'alguns equins, que s'estén des del front fins al morro.
- 1234 **llit** *m*
veg. secundines fpl
- 1235 **llobada** *f*
 Clapa d'herba d'un prat que el bestiar deixa sense pasturar.

longilini

- 1236 **lloca** *f*
es clueca f

Femella d'aviram, especialment la gallina, que cova els ous i cria els seus pollets.
- 1237 **llocada** *f*
sin. nierada f
sin. compl. covada f
es nidada f
es pollada f

Conjunt de pollets nascuts dels ous covats alhora per una mateixa lloca.
- 1238 **llodrigada** *f*
veg. conillada f
- 1239 **llodrigó** *m*
veg. conilló m
- 1240 **llombrígol** *m*
sin. tascó m

Peça de fusta corbada que forma la part central inferior del jou de llaurar.
- 1241 **llombrígol** *m*
es ombligo m

Cicatriu formada en mig del ventre dels animals en rompre's o tallar-se i assecar-se el cordó umbilical.
- 1242 **llonganissa** *f*
es longaniza f

Embotit de budell llarg i prim farcit de carn magra de porc
- capolada i adobada amb pebre i altres espècies.
- 1243 **llongues** *fpl*

Regnes llargues amb què es governa l'animal que bat o que llaura junyit a l'arada.
- 1244 **lloper** *-a adj*
es lobero -ra adj

Dit del pelatge dels quadrúpedes que és una mescla de pèls negres i rojos o negres i grocs.
- 1245 **llograda** *f*
veg. conillada f
- 1246 **llograr** *v intr*
veg. conillar v intr
- 1247 **llogró** *m*
veg. conilló m
- 1248 **llúpia** *f*
es lobanillo m
es lupia f

Quist produït per un tumor indolent, generalment a la cara o al cap, de contingut normalment purulent.
- 1249 **longilini** *-ínia adj*
es longilíneo -nea adj

Dit de l'animal o la raça amb unes proporcions llargues en relació amb la mitjana de la seva espècie.

M

- 1250 **macromineral** *m*
es macromineral m

Mineral necessari en quantitats importants, mesurables en grams per dia.

- 1251 **maedi-visna** *m*
sin. pneumònia progressiva ovina f

es maedi-visna m
es neumonía progresiva ovina f

Malaltia vírica de les ovelles i les cabres, causada per un virus del gènere *Lentivirus*, família *Retroviridae*, que es caracteritza per pneumònia intersticial crònica, mastitis, artritis crònica proliferativa i meningoencefalitis.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1252 **magnesi** *m*
es magnesio m

Mineral amb diverses funcions essencials en l'organisme, com ara el desenvolupament de l'esquelet o la funció muscular.

Nota: El seu dèficit agut (hipomagnesèmia aguda) provoca paràlisi i mort en els animals afectats.

- 1253 **majoral** *-a m i f*
es mayoral -la m y f

Pastor principal encarregat de governar el ramat i també, en representació del propietari, de dirigir els altres treballadors del camp.

- 1254 **mal de potó** *m*
veg. panadís oví m

- 1255 **mal del coit** *m*
veg. durina f

- 1256 **mal roig** *m*
es erisipela porcina f
es mal rojo m

Malaltia bacteriana del bestiar porcí, que es caracteritza per l'aparició de taques cutànies prominents vermelloses o violàcies, quadres septicèmics, d'artritis crònica i d'endocarditis i morts sobtades.

- 1257 **malaltia** *f*
es enfermedad f

Procés d'alteració de l'estat del cos o d'algun òrgan d'un animal que posa en perill la seva salut.

- 1258 **malaltia contagiosa** *f*
veg. malaltia infecciosa f

malaltia de Newcastle

- 1259 **malaltia d'Ausjeszky** *f*
es enfermedad de Ausjeszky f

Malaltia vírica molt contagiosa principalment dels porcs, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, que es caracteritza per febre alta, vòmits, respiració dificultosa, trastorns nerviosos, avortaments i altres problemes reproductius.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1260 **malaltia de declaració obligatòria** *f*
sgl MDO f
es enfermedad de declaración obligatoria f
sgl EDO f

Malaltia de la qual s'ha de declarar obligatòriament el diagnòstic a les autoritats competents en sanitat animal i que figura a la llista de l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1261 **malaltia de Gumboro** *f*
veg. bursitis infecciosa aviària f

- 1262 **malaltia de les vaques boges** *f*
veg. encefalopatia
espongiforme bovina f

- 1263 **malaltia de Marek** *f*
es enfermedad de Marek f

Malaltia vírica de les gallines, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, que es caracteritza per paràlisi parcial o total de les potes i les ales i per la formació de limfomes a les vísceres.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1264 **malaltia de Nairobi** *f*
es enfermedad de Nairobi f

Malaltia infecciosa de les ovelles i les cabres, causada per un virus del gènere *Nairovirus*, família *Bunyaviridae*, transmesa per paparres sobretot de l'espècie *Rhipicephalus appendiculatus*, que es caracteritza per febre alta, gastroenteritis hemorràgica, diarrea, rinorrea mucopurulenta, dispnea i avortament.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 1265 **malaltia de Newcastle** *f*
es enfermedad de Newcastle f

Malaltia vírica contagiosa dels ocells, causada per un virus del gènere *Rubulavirus*, família *Paramyxoviridae*, que es caracteritza per problemes respiratoris i nerviosos, interrupció par-

malaltia hemorràgica del conill

cial o completa de la producció d'ous, ous deformats, diarrea verda i teixits inflats al voltant dels ulls i el coll.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 1266 **malaltia hemorràgica del conill** *f*
es enfermedad hemorrágica del conejo f

Malaltia vírica dels conills, causada per un virus del gènere *Calicivirus*, que es caracteritza per una coagulopatia massiva amb hemorràgies a diversos òrgans i mort sobtada, i icterícia amb despigmentació de les orelles, la conjuntiva i la capa subcutània.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1267 **malaltia hereditària** *f*
es enfermedad hereditaria f
 Malaltia genètica que es transmet dels progenitors als seus descendents.

- 1268 **malaltia infecciosa** *f*
sin. compl. malaltia contagiosa f
es enfermedad contagiosa f
es enfermedad infecciosa f

Malaltia que es transmet per contacte directe o indirecte amb l'animal que la pateix.

- 1269 **malaltia parasitària** *f*
sin. compl. parasitosis f
es enfermedad parasitaria f
es parasitosis f

Malaltia produïda per paràsits.

- 1270 **malaltia vesicular porcina** *f*
es enfermedad vesicular porcina f

Malaltia vírica contagiosa dels porcs, causada per un virus del gènere *Enterovirus*, família *Picornaviridae*, que es caracteritza per l'aparició sobtada de coixera, vesícules a les extremitats, als espais interdigitals dels peus i de vegades als mugrons i a la mucosa bucal.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

- 1271 **malaltia vírica** *f*
sin. compl. virosi f
es enfermedad vírica f
es virosis f

Malaltia produïda per virus.

- 1272 **malparir** *v intr*
veg. avortar v intr

- 1273 **maltès -esa** *adj*
es rojo y blanco adj

manescal oficial

- Dit del pelatge de les cabres que és roig i blanc.
- 1274 **mama** *f*
veg. mamella *f*
- 1275 **mamada** *f*
es mamada *f*
- Quantitat de llet que mama una cria d'animal d'un cop.
- 1276 **mamar** *v tr*
es mamar *v tr*
- Xuclar una cria, amb els llavis i la llengua, la llet de les mameles d'una femella.
- 1277 **mamella** *f*
sin. compl. mama *f*
es mama *f*
- Cadascun dels òrgans glanduloses que en els mamífers segreguen la llet amb què s'alimenten les cries.
- 1278 **mamella** *f*
sin. ganyell *f*
- 1279 **mamelló** *m*
sin. ganyell *f*
- 1280 **mamífer** *m*
es mamífero *m*
- Individu pertanyent a la classe d'animals vertebrats, de temperatura constant i vivípar, amb el cos proveït de glàndules mamàries i generalment recobert de pèl.
- 1281 **mamitis** *f*
veg. mastitis *f*
- 1282 **manada** *f*
es manada *f*
- Conjunt d'ovelles, de cabres o d'altres bèsties.
- 1283 **mànega de maneig** *f*
sin. màniga de maneig *f*
es manga de manejo *f*
- Pas estret construït amb tanques de material divers per on es fa passar el bestiar perquè quedi immobilitzat i poder-lo sotmetre a controls sanitaris, identificatius, productius, etc.
- 1284 **maneig** *m*
es manejo *m*
- Conjunt d'actuacions que repercuteixen en el funcionament d'una ramaderia.
- 1285 **manescal** *-a m i f*
veg. veterinari *-ària m i f*
- 1286 **manescal** *-a col·legiat* *-ada m i f*
veg. veterinari *-ària col·legiat* *-ada m y f*
- 1287 **manescal** *-a habilitat* *-ada m i f*
veg. veterinari *-ària habilitat* *-ada m i f*
- 1288 **manescal** *-a oficial m i f*
veg. veterinari *-ària oficial m i f*

màniga de maneig

1289 **màniga de maneig** *f*
sin. mànega de maneig f

1290 **mantega** *f*
es manteca f
es mantequilla f

Substància grassa groguenca, sòlida i homogènia, obtinguda en batre i amassar la llet o la seva nata.

1291 **marca** *f*
es marca f

Senyal distintiu natural d'un animal en el pelatge o plomatge d'alguna part del cos.

1292 **marca** *f*
es marca f

Senyal distintiu que es fa a un animal per identificar-lo de manera individual o col·lectiva.

1293 **marcador** *m*
sin. senyador m
es marcador m

Esprai o barra de cera, que pot ser de diferents colors, utilitzat per marcar el bestiar.

1294 **marcatge** *m*
es marcado m

Sistema d'identificació consistent a posar una marca a un animal.

1295 **marcatge col·lectiu** *m*
es marcado colectivo m

Marcatge amb la finalitat d'identificar el bestiar d'un ramat i indicar-ne l'origen, la propietat o la qualitat.

1296 **marcatge d'orella** *m*
veg. marcatge per incisions m

1297 **marcatge individual** *m*
es marcado individual m

Marcatge amb la finalitat d'identificar cada individu que forma part d'un ramat per diferenciar-los entre ells.

1298 **marcatge per ferro** *m*
es marcado al fuego m
es marcado por fuego m

Marcatge que consisteix a aplicar sobre la pell dels animals un ferro roent, el qual sol tenir forma de número o de lletra.

1299 **marcatge per fred** *m*
es marcado en frío m
es marcado por frío m

Marcatge que consisteix a aplicar sobre la pell dels animals un ferro submergit en nitrogen líquid per refredar-lo, el qual sol tenir forma de número o de lletra, i deixa com a marca el creixement de pèl blanc en la zona afectada.

mastitis

- 1300 **marcatge per incisions** *m*
sin. compl. marcatge d'orella *m*
es marcado por incisiones *m*
es marcado por muescas *m*
 Marcatge que consisteix a fer una o diverses incisions a l'orella o les orelles dels animals.
Nota: Les incisions dibuixen a les orelles dels animals diverses figures concretes, cada una amb el nom corresponent, que serveixen principalment per distingir el bestiar entre ramaderies.
- 1301 **mardà** *m*
sin. moltó *m*
sin. xot de llavor *m*
sin. compl. marrà *m*
es carnero *m*
es morueco *m*
 Mascle de l'ovella que s'exploita com a semental.
- 1302 **mare** *f*
veg. úter *m*
- 1303 **mare** *f*
es madre *f*
 Genitora femella.
- 1304 **marfeguet** *f*
 Coixí de llaurar damunt el qual descansa el jou.
- 1305 **marfuga** *f*
veg. epidèmia *f*
- 1306 **marrà** *m*
veg. mardà *m*
- 1307 **marranís** *m*
veg. moltó *m*
- 1308 **marranxó** *m*
veg. porcell -a *m i f*
- 1309 **marró** *adj*
es marrón *adj*
 Dit del pelatge o del plomatge que és roig fosc, quasi negre.
- 1310 **martingala** *f*
es gamarra *f*
 Corretja que porta el cavall ensellat, que va des de la cingla fins a sota la gola del cavall, i serveix per evitar que aquest vagi amb el cap cot.
- 1311 **mascle** *m*
es macho *m*
 Animal de sexe masculí.
- 1312 **mascle marcador** *m*
es macho marcador *m*
 Rezelador, normalment vasectomitzat o castrat, proveït d'un arnès marcador que deixa un senyal al dors de les femelles que cobreix, indicant així les femelles en zel.
- 1313 **mastitis** *f*
sin. compl. mamitis *f*
es mastitis *f*

matador

Malaltia multifactorial, habitualment d'origen bacterià, que afecta les femelles mamíferes, sobretot les vaques, les cabres i les ovelles, però també les truges, les cusses i altres femelles, caracteritzada per una inflamació de la glàndula mamària, una alteració de la llet, una producció d'exudats purulents o sanguinolents i, segons l'agent infecciós, una alteració important de l'estat general de l'animal.

1314 **matador** –a *m i f*

Persona que es dedica a matar el porc a les matances.

1315 **matadura** *f*
sin. tocadura f
es matadura f

Nafra o pelada al cos d'un animal causada pel frec d'un aparell o dels guarniments.

1316 **matança** *f*
es matanza f

Acció de matar el porc a la manera tradicional, d'esquarterar-lo i de fer les operacions destinades a l'aprofitament de la carn de l'animal.

Nota: Usat generalment en plural.

1317 **matancer** –a *m i f*
es matancero m
es matarife m

Persona que pren part en les matances del porc.

1318 **matancer** –a *adj*

Relatiu o pertanyent a les matances del porc.

1319 **matèria orgànica** *f*
es materia orgánica f

Material que queda d'un aliment després d'extreure'n la humitat i la cendra.

1320 **matèria seca** *f*
es materia seca f

Material que queda d'un aliment després d'extreure'n la humitat.

1321 **matinar** *v intr*

Pasturar el ramat des de la punta de dia fins devers les deu del matí.

1322 **matriu** *f*
*veg. úter m*1323 **matxo** *m*
*veg. mul somerí m*1324 **MDO** *f*
*veg. malaltia de declaració obligatòria f*1325 **me** *m*
*sin. anyell –a m*1326 **meconi** *m*
sin. compl. molinada f
es meconio m

melatonina

Matèria viscosa de color bru verdós, composta de moc, bilis i restes epitelials, que constitueix les primeres femtes de l'animal tot just nat.

1327 **medalla** *f*
es medalla f

Placa amb un número que serveix per identificar els individus d'un ramat i que generalment es penja al collar.

1328 **medicació** *f*
es medicación f

Administració regular d'un o més medicaments amb una finalitat terapèutica concreta.

1329 **medicació** *f*
es medicación f

Conjunt de medicaments i de mitjans curatius amb una mateixa finalitat.

1330 **medicament** *m*
es medicamento m

Substància administrada a un animal que serveix per prevenir, curar o alleujar una malaltia i per corregir-ne o reparar-ne les seqüeles.

1331 **mediolini –ínia** *adj*
es mediolíneo –nea adj

Dit de l'animal o la raça que presenta unes proporcions

corporals semblants a la mitjana de la seva espècie.

1332 **mel** *f*
es miel f

Substància viscosa, groguenca i dolça, que produeixen les abelles en una distensió de l'èsofag a partir del nèctar de les flors, la qual dipositen a les bresques del rusc per alimentar les larves.

1333 **melassa** *f*
es melaza f

Substància xaroposa, de color fosc i de sabor dolç, que constitueix el residu de la cristallització del sucre de canya o de blada-rave i que és emprada com a additiu alimentós per al bestiar i l'aviram.

1334 **melat –ada** *adj*
es melado –da adj

Dit de l'animal que té el pelatge o el plomatge color de mel.

1335 **melatonina** *f*
es melatonina f

Hormona secretada per l'epífisi, amb múltiples funcions, entre les quals destaca la regulació de les funcions endocrines per permetre l'adaptació de l'animal als canvis estacionals.

meler

Nota: A causa de la seva capacitat per regular l'activitat d'altres hormones, en funció del fotoperíode es pot aplicar la seva forma sintètica als animals per alterar els cicles biològics normals, per exemple per induir cicles sexuals en femelles que presenten anestre estacional, com les ovelles, fora de l'època reproductiva natural.

1336 **meler** -a *m i f*

es melero -ra *m y f*

Persona que es dedica a vendre mel o a elaborar-ne.

1337 **mel·lificar** *v intr*

es melificar v intr

Fer mel les abelles.

1338 **menar** *v tr*

es llevar v tr

es manejar v tr

Conduir i dirigir el bestiar, generalment a pasturar, o un vehicle de tracció animal.

1339 **menjadora** *f*

es comedero m

Recipient on es posa el menjar per als animals.

1340 **menjadora autoblocant** *f*

veg. cornadís m

1341 **menjadora mòbil** *f*

es pesebre móvil m

Menjadora proveïda d'un suport amb rodes i arrossegada per un tractor, que és emprada en estabulació lliure o per oferir un complement alimentari a animals en règim extensiu.

1342 **mentó** *m*

sin. compl. barbó m

es mentón m

Extremitat inferior de la cara, sota el llavi inferior.

1343 **mercader** -a *m i f*

sin. compl. tractant m i f

es tratante de ganado m

Persona que compra bestiar i en ven.

1344 **mestís** -issa *adj*

es mestizo -za *adj*

Dit de l'animal que resulta de l'encreuament entre animals de la mateixa espècie, però de races diferents.

1345 **mestissatge** *m*

es mestizaje m

Encreuament entre animals de la mateixa espècie, però de races diferents.

1346 **mesurador de llet** *m*

es medidor de leche m

Aparell que es fa servir per controlar periòdicament la quantitat de llet produïda per una femella.

micoplasmosi aviària1347 **meteorisme** *m**sin. compl. inflamement* *m**es hinchamiento* *m**es meteorismo* *m*

Distensió del ventre dels animals per l'acumulació de gasos en el tub digestiu, causada habitualment per fermentacions anormals d'aliments rics en carbohidrats o proteïnes.

1348 **metritis contagiosa equina** *f**es metritis contagiosa equina* *f*

Malaltia bacteriana de les egües, causada per *Taylorella equigenitalis*, que es caracteritza per la presència d'un flux vaginal mucopurulent, cervicitis i vaginitis.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1349 **mèu** *m**sin. compl. miol* *m**es maído* *m**es maullido* *m**es miao* *m*

Crit del moix.

1350 **meular** *v intr**sin. miolar* *v intr**sin. miular* *v intr**es mallar* *v intr**es maullar* *v intr*

Fer mèus el moix.

1351 **miasi** *f**es miasis* *f*

Malaltia parasitària dels animals domèstics, causada per larves de mosques de les famílies *Calliphoridae*, *Gasterophilidae*, *Hypodermatidae*, *Oestridae* i *Sarcophagidae*, que es caracteritza per la invasió dels paràsits en ferides, incisions quirúrgiques, picadures d'altres paràsits i també en cavitats obertes del cos, com ara les fosses nasals, la boca, les òrbites i la vagina.

Nota: Les miasis causades per *Chrysomya bezziana* i *Cochliomyia hominivorax* són de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1352 **micoplasmosi aviària** *f**es micoplasmosis aviar* *f*

Malaltia bacteriana de les gallines, causada per *Mycoplasma gallisepticum* i *Mycoplasma synoviae*, que es caracteritza per símptomes respiratoris i un descens en la producció d'ous en la infecció per *M. gallisepticum*, i per una inflamació de les articulacions i les bosses sinovials amb resultat de caquèxia.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

micosi1353 **micosi** *f**es micosis f*

Malaltia infecciosa provocada per un fong.

col·loca al cos o al collar de l'animal.

Nota: Els microxips es poden col·locar en diferents parts del cos; les més habituals són davall la pell del coll (cans i moixos), davall la pell interdigital (cabres i ovelles), al rumen (cabres i ovelles) o al nivell del coll (equins).

1354 **micotoxicosi** *f**es micotoxicosis f*

Malaltia d'origen tòxic causada per la ingestió d'un aliment contaminat amb micotoxines.

1355 **micotoxina** *f**es micotoxina f*

Toxina producte del metabolisme de determinats fongs que es pot trobar de forma natural com a contaminant de diferents productes destinats a l'alimentació animal.

1358 **midó** *m**es almidón m*

Reserva glucídica obtinguda de les plantes, els cereals, els llegums, les glans i les castanyes, que s'empren en l'alimentació del bestiar.

1356 **micromineral** *m**sin. compl. oligoelement m**es micromineral m**es oligoelemento m*

Mineral necessari en la dieta dels animals en quantitats mínimes.

Nota: Són microminerals el cobalt, el seleni, el zinc, etc.

1359 **mineral** *m**es mineral m*

Principi immediat inorgànic imprescindible per al desenvolupament fisiològic normal de qualsevol organisme animal.

1357 **microxip** *m**es microchip m*

Sistema d'identificació consistent en un dispositiu electrònic que conté el codi d'identificació, recobert d'una estructura protectora, i que es

1360 **miol** *m**veg. mèu m*1361 **miolar** *v intr**sin. meular v intr*1362 **miular** *v intr**sin. meular v intr*1363 **mix** *m**veg. moix m*

moixa

1364 **mixa** *f*
veg. **moixa** *f*

1365 **mixomatosi** *f*
es mixomatosis *f*

Malaltia vírica dels conills, causada per un virus del gènere *Leporipoxvirus*, família *Poxviridae*, transmesa generalment per moscards dels gèneres *Culex*, *Aedes* i *Anopheles* i per les puces *Cediopsylla simplex*, *Odontopsyllus multispinosus* als EUA, i per *Spiropsyllus cuniculi* a Europa, que es caracteritza per edema, especialment al cap i als genitals, adenopaties, laxitud de les orelles, aprimament ràpid i mort.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1366 **mixt -a** *adj*
es mixto -ta *adj*

Dit de les races d'animals ramaders que són bones productores de carn i de llet.

1367 **moca** *f*
es bandullo *m*
es mondongo *m*

Conjunt d'estómac i budell, especialment dels animals morts.

1368 **modorra** *f*
es modorra *f*

Malaltia del bestiar de llana i cabrum, provocada per la presència de les larves de certs cucs en el cervell dels caps de bestiar.

Nota: Per extensió, de vegades s'aplica, erròniament, a qualsevol malaltia amb simptomatologia nerviosa, independentment del seu origen.

1369 **mogut -uda** *adj*
es caliente *adj*

Dit de l'animal que està excitat sexualment.

1370 **moix** *m*
sin. compl. **gat** *m*
sin. compl. **mix** *m*
es gato *m*

Mamífer domèstic de la família dels fèlids (*Felis catus*), que es caracteritza per tenir els sentits de la visió, l'oïda i l'orientació molt desenvolupats, una llengua rasposa i un pelatge espès i suau, que es té com a animal de companyia o com a caçador de rates.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle.

1371 **moixa** *f*
sin. compl. **gata** *f*
sin. compl. **mixa** *f*
es gata *f*

Femella del moix.

moixí

- 1372 **moixí -ina** *adj*
es gatuno -na adj

Relatiu o pertanyent al moix.

- 1373 **moixó** *m*
sin. compl. gató -ona m i f
es gatito -ta m y f
Cria del moix.

- 1374 **moixonada** *f*
sin. compl. gatinada f
sin. compl. gatonada f
es camada de gatos f
Conjunt de moixons nats d'un mateix part.

- 1375 **molí** *m*
es molino m
Màquina que s'utilitza per moldre aliments.

- 1376 **molí de sang** *m*
es molino de sangre m
Molí que utilitza la força muscular d'una bèstia per dur a terme el procés de mòlta.

- 1377 **molinada** *f*
veg. meconi m

- 1378 **mòlta** *f*
es molienda f
Operació de desintegració dels cereals, el producte resultant de la qual conté la farina, la sèmola i el segó.

- 1379 **moltó** *m*
sin. mardà m

- 1380 **moltó** *m*
sin. compl. marranís m
es carnero llano m
Marrà castrat per engreixar-lo i vendre'n la carn.

- 1381 **moreno -a** *adj*
Dit de la bèstia de capa negra amb ombres blanquinoses al voltant del nas, el morro, i al mig de les cuixes i els braços.

- 1382 **moreu -a** *adj*
es negruzco -ca adj
Dit del pelatge dels equins tirant a negre.

- 1383 **morfologia** *f*
sin. compl. exterior m
es exterior m
es morfología f
Estudi de la forma i les estructures externes dels animals i, en conseqüència, de les seves aptituds funcionals.

- 1384 **morral** *m*
sin. morrió m
es morral m
Talec que es penja sota el morro de les bèsties per donar-los menjar.

- 1385 **morral** *m*
es bozal m

mul

- Aparell fet de corretges o de filferro, adaptable als morros d'un animal, que serveix per impedir-li mossegar o menjar.
- 1386 **morraller** *m i f*
es guarnicionero *-ra m y f*
es talabartero *-ra m y f*
 Persona que fa morralles, en ven o n'adoba.
- 1387 **morralles** *f pl*
sin. **cabestre** *m*
- 1388 **morrió** *m*
sin. **morral** *m*
- 1389 **mos** *m*
es bocado *m*
 Part del fre que entra dins la boca de l'animal.
- 1390 **mosquejat** *-ada adj*
 Dit de l'animal clapat de taques obscures.
- 1391 **mosquer** *m*
es mosquitero *m*
 Xarxa o roba que es col·loca al cap de les bèsties per protegir-les de les mosques.
- 1392 **mossegar** *v tr*
sin. compl. **queixalar** *v tr*
es morder *v tr*
 Un animal, agafar amb les dents i estrènyer.
- 1393 **motxo** *-a adj*
veg. **sull** *-a adj*
- 1394 **muda** *f*
es muda *f*
 Procés de canvi de l'epidermis, les plomes, el pelatge, les banyes i les dents de llet a les dents definitives, en els rèptils, ocells i mamífers, segons sigui el cas.
- 1395 **mudar** *v tr*
es mudar *v tr*
 Fer la muda un animal.
- 1396 **mufar** *v tr*
sin. **topar** *v intr*
sin. compl. **banyegar** *v tr*
sin. compl. **sucar** *v tr*
es acornar *v tr*
es acornear *v tr*
es amorcar [el brau] *v tr*
es amurcar [el brau] *v tr*
es cornear *v tr*
 Donar cops amb el cap els animals banyuts.
- 1397 **mugir** *v intr*
sin. **bramular** *v intr*
- 1398 **mugit** *m*
sin. **bramul** *m*
- 1399 **mul** *m*
es mulo *m*
 Mascle híbrid del cavall i la somera o de l'ase i l'egua, es-

mul eguí

- tèril, que s'explota per al treball agrícola.
- Relatiu o pertanyent al mul o a la mula.
- 1400 **mul eguí** *m*
es mulo castellano m
Mul que prové del creuament d'un ase i d'una egua.
- 1406 **mulat** *m*
es muleto m
Mul jove.
- 1401 **mul somerí** *m*
sin. compl. matxo m
es burdegano m
es burreño m
es macho romo m
Mul que prové del creuament d'un cavall i d'una somera.
- 1407 **mulater** *-a m i f*
sin. compl. muler -a m i f
es mulatero m
es mulero -ra m y f
Persona que té cura de les mules.
- 1402 **mula** *f*
es mula f
Femella híbrida de l'ase i l'egua o del cavall i la somera, estèril, que s'explota per al treball agrícola.
- 1408 **mulatí** *-ina adj*
veg. mular adj
- 1403 **mula eguina** *f*
es mula yeguar f
Mula que prové del creuament d'una egua i d'un ase.
- 1409 **mulenc** *-a adj*
veg. mular adj
- 1404 **mula somerina** *f*
es mula mohína f
Mula que prové del creuament d'un cavall i d'una somera.
- 1410 **muler** *-a m i f*
veg. mulater -a m i f
- 1411 **multípar** *-a adj*
es multíparo -ra adj
Dit de la femella que ha parit més d'una vegada.
- 1412 **muntar** *v tr*
sin. cavalcar v tr
- 1413 **muntar** *v tr i intr*
sin. cavalcar v tr i intr
- 1405 **mular** *adj*
sin. compl. mulatí -ina adj
sin. compl. mulenc -a adj
es mular adj
- 1414 **muntura** *f*
veg. animal de sella m

mutació1415 **munyidor** *m*

Corral on es munyen les ovelles.

1416 **munyidor** *-a m o f*
es ordeñadero m

Recipient on cau la llet en munyir-la.

1417 **munyidora** *f*
es ordeñadora f

Aparell que funciona amb energia elèctrica i que serveix per extreure la llet del braguer del bestiar domèstic, generalment de les vaques, les cabres i les ovelles d'aptitud làctia.

1418 **munyir** *v tr*
es ordeñar v tr

Extreure la llet d'una femella manipulant el braguer, ja sigui de manera manual o mecànica.

1419 **muserola** *f*
es muserola f

Corretja de la brida que passa sobre el nas del cavall per evitar que obri massa la boca.

1420 **mutació** *f*
es mutación f

Alteració permanent d'un o més caràcters hereditaris a causa d'un canvi en el material genètic d'una cèl·lula, que es transmet a les cèl·lules filles.

N

- 1421 **nadís** *m*
es cría *f*

Nounat d'un quadrúpede, especialment d'egua o de somera.

Nota: El plural de *nadís* és *nadissos*.
- 1422 **nadó** *m*
sin. **nounat** –*ada* *m* i *f*
es cría *f*

Animal nascut de fa poc.
- 1423 **nafra** *f*
veg. **úlcer** *a* *f*
- 1424 **nagana** *f*
es nagana *f*

Malaltia del bestiar boví deguda a *Trypanosoma brucei*, transmesa per la mosca tse-tse.
- 1425 **naixedura** *f*
veg. **panadís** *oví* *m*
- 1426 **nariu** *m*
sin. **oronell** *m*
es ventana de la nariz *f*

Forat del nas.
- 1427 **natura** *f*
sin. **naturalesa** *f*

Òrgans genitals externs, especialment el de les femelles.
- 1428 **naturalesa** *f*
sin. **natura** *f*
- 1429 **nau** *f*
es nave *f*

Construcció on s'allotja el bestiar i es guarden els aliments i els equipaments d'una explotació ramadera.
- 1430 **necessitats nutritives** *fpl*
es necesidades nutritivas *fpl*

Quantitats necessàries dels diferents nutrients d'acord amb l'estat fisiològic i productiu d'un animal.
- 1431 **necessitats nutritives de manteniment** *fpl*
es necesidades nutritivas de mantenimiento *fpl*

Necessitats nutritives d'un animal per mantenir les seves funcions vitals.
- 1432 **necessitats nutritives de producció** *fpl*
es necesidades nutritivas de producción *fpl*

Necessitats nutritives d'un animal per poder créixer, mantenir una gestació, produir llet, llana, pèl, ploma o ous.
- 1433 **necròpsia** *f*
es necropsia *f*

nierada

Examen i dissecció del cadàver d'un animal amb la finalitat de diagnosticar-ne la causa de la mort.

ritza per avortaments en l'espècie bovina, i per paràlisi, debilitat cervical i dificultat per menjar en l'espècie canina.

- 1434 **nèctar** *m*
es néctar m

Líquid sucros, produït pels nectaris de les flors, que xuclen les abelles per alimentar-se'n i produir la mel.

- 1440 **nevat -ada** *adj*
es nevado -da adj

Dit del pelatge i del plomatge fosc amb taques blanques.

- 1435 **nectari** *m*
es nectario m

Glàndula de la flor que secreta el nèctar.

- 1441 **niador** *m*
veg. ponedor m

- 1442 **nial** *m*
veg. covador m

- 1443 **nial** *m*
veg. covarot m

- 1436 **negre -a** *adj*
es negro -gra adj

Dit del pelatge o del plomatge que és de color carbó.

- 1444 **nial** *adj*
es gárgol adj
es huero -ra adj

Dit de l'ou corromput i que no ha produït pollet.

- 1437 **nematode** *m*
es nematodo m

Cuc que pertany a la classe *Nematoda*.

- 1445 **niar** *v intr*
sin. compl. nidificar v intr
es anidar v intr
es nidificar v intr

- 1438 **nematodosi** *f*
es nematodosis f

Malaltia parasitària causada per nematodes.

Fer el niu, els ocells, per pondre-hi els ous, covar-los i criar-hi els polls.

- 1439 **neosporosi** *f*
es neosporosis f

Malaltia parasitària de l'espècie bovina i canina, provocada per protozous, que es caracte-

- 1446 **nidificar** *v intr*
veg. niar v intr

- 1447 **nierada** *f*
sin. llocada f

nimfomania

- 1448 **nimfomania** *f*
es ninfomanía f

Estat de la femella que contínuament està en zel o que hi està durant llargs períodes de temps amb uns intervals entre ells més curts del que és normal.

- 1449 **niu** *m*
es nido m

Construcció de l'aviram feta amb brins, palla, plomissol, etc., per pondre-hi els ous, covar-los i criar els petits.

- 1450 **nodrissa** *f*
sin. dida f

- 1451 **nodrissó** *m*
veg. lletó -ona m

- 1452 **nonat** *m*
es nonato m

Fetus tret del ventre d'una femella morta.

- 1453 **nosemosi de les abelles** *f*
es nosemosis de las abejas f

Malaltia parasitària de les abelles, causada pel protozou *Nosema apis*, que es caracteritza per disenteria i disminució de la capacitat de volar o impossibilitat de volar.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1454 **nounat -ada** *m i f*
sin. nadó m

- 1455 **nucli de selecció** *m*
es núcleo de selección m

Conjunt d'animals d'una granja de selecció que formen una línia o estirp pura d'alt valor genètic, a partir dels quals es genera una millora genètica.

Nota: També s'aplica al conjunt de ramaderies que compten amb exemplars d'alt valor genètic d'una raça pura.

- 1456 **nul·lípara** *f*
es nulípara f

Femella que no ha parit mai.

- 1457 **número d'identificació** *m*
es número de identificación m

Número assignat a un animal per identificar-lo individualment, ja sigui subministrat per la mateixa ramaderia o bé per l'Administració competent, amb la finalitat de poder realitzar controls productius, sanitaris, censals i de responsabilitat legal, entre d'altres.

- 1458 **nutrició** *f*
es nutrición f

Introducció en l'organisme dels materials energètics i plàstics necessaris per viure.

nutrient

1459 **nutrient** *m*

es nutriente *m*

Substància química continguda en els aliments, que l'organisme assimila mitjançant la digestió, i que és essencial per al manteniment, la producció i la salut dels animals.

O

- 1460 **obi** *m*
sin. cóm m
- 1461 **objectiu de selecció** *m*
es objetivo de selección m

Cadascun dels caràcters escol·lits per millorar en un programa de millora genètica.
- 1462 **obrar el porc** *v tr*

Desfer la canal del porc en les peces adequades per a l'elaboració d'embotits i altres viandes el dia de les matances.
- 1463 **obreboques** *m*
es abre bocas m

Instrument utilitzat per obrir i mantenir oberta la boca d'un animal durant una inspecció o una intervenció quirúrgica.
- 1464 **obrer** *f*
sin. compl. abella obrera f
es abeja neutra f
es abeja obrera f

Abella femella estèril de la comunitat, encarregada de produir la cera i la mel.
- 1465 **obstetrícia** *f*
es obstetricia f

Part de la ciència veterinària que s'ocupa de la gestació, el part i el postpart.
- 1466 **obstrucció** *f*
es obstrucción f

Tancament total o parcial d'un conducte orgànic a causa de l'acumulació i compactació de substàncies en el seu interior.
- 1467 **oc** *m*
es ganso m
es oca [macho] f

Mascle de l'oca, que es cria per la carn, el fetge i també per les plomes.
- 1468 **oca** *f*
es gansa f
es oca [hembra] f

Ocell de la família dels anàtids, de plomatge gris cendrós amb les parts inferiors blanques, de potes rosades, que es cria per la carn, el fetge i les plomes.

Nota: L'espècie domèstica és *Anser anser ssp. domesticus*.
- 1469 **ocater** *-a m i f*
sin. oquer -a m i f
es ansarero -ra m y f

Persona que es dedica a guardar oques.

orella de llebre1470 **ocell** *m**sin. compl. au f*
es ave f

Animal vertebrat, ovípar, de sang calenta, el cor amb quatre cavitats, respiració pulmonar, el bec corni, el cos cobert de plomes i les extremitats toràciques en forma d'ales generalment aptes per volar.

1471 **OIE** *f**veg. Organització Mundial de la Sanitat Animal f*1472 **oli** *m**es aceite m*

Greix de procedència vegetal, líquid a 20°, que, subministrat amb el pinso dels animals, aporta energia i àcids grassos essencials i facilita l'absorció de determinades substàncies, com ara les vitamines A i D, a més de millorar l'aspecte i palatabilitat del pinso i disminuir la formació de pòls.

1473 **oli de ginebró** *m*

Producte de la destil·lació del ginebró, semblant al quitrà, usat en manescalia popular contra la ronya de les ovelles i altres afeccions cutànies del bestiar.

1474 **oli de romaní** *m*

Oli d'oliva mesclat amb romaní, usat en manescalia com a cicatritzant.

1475 **oligoelement** *m**veg. micromineral m*1476 **olla colera** *f**es tinaja f*

Vas gran de terrissa, de forma semblant a una alfàbia però amb la boca més ampla, utilitzat per posar-hi la llet destinada a fer formatge.

1477 **oòcit** *m**veg. òvul m*1478 **optimitzar** *v tr**es optimizar v tr*

Elaborar una ració equilibrada amb la combinació més econòmica possible de les matèries primeres disponibles.

1479 **oquer** *-a m i f**sin. ocater -a m i f*1480 **ordiera** *f**es cebadera f*

Morralet que serveix per donar ordi als animals.

1481 **orella de llebre** *f*

Dit de les ovelles amb el pelatge negre al voltant de les orelles.

orellar

- 1482 **orellar** *v intr*
es orejear v intr
 Moure les orelles un animal.
- 1483 **Organització Mundial de la Sanitat Animal** *f*
sgl OIE f
es Organización Mundial de la Sanidad Animal f
sgl OIE f
 Organisme mundial els objectius principals del qual són unificar les normatives de cada estat, motivar i coordinar les investigacions i els experiments en matèria de malalties infeccioses, informar puntualment els governs de la seva evolució i dels mitjans emprats per combatre-les i per evitar-ne la difusió.
Nota: L'Organització Mundial de la Sanitat Animal va decidir conservar l'acrònim històric OIE, d'Oficina Internacional d'Epizooties, primer nom d'aquest organisme internacional d'ençà de la seva creació.
- 1484 **ormeig** *m*
es montura f
 Conjunt de guarniments d'un animal de càrrega.
- 1485 **oronell** *m*
sin. nariu m
- 1486 **osca** *f*
es muesca f
- 1487 **ou** *m*
veg. zigot m
- 1488 **ou** *m*
es huevo m
 Òvul, que pot estar fecundat o no, envoltat de reserves alimentàries i una closca calcària, de forma oval o esferoïdal, que ponen les femelles dels ocells.
- 1489 **ou** *interj*
 Expressió usada per fer aturar una bèstia.
- 1490 **ouat -ada** *adj*
es ovado -da adj
 Dit de l'animal femella que encara duu al cos els ous que ha de fer.
- 1491 **ovella** *f*
sin. compl. pècora f
es oveja f
es pécora f
 Mamífer remugant de l'espècie *Ovis aries*, que té com a característica principal, exceptuant-ne algunes races, la presència d'un pèl espès, flexible i de creixement continu (la llana), que es cria per la carn, la llana, la pell i la llet.

oxitocina

Nota: Aquest terme designa, especialment, la femella.

nós, que comprèn principalment les ovelles.

1492 **ovellenc** –a *adj*
veg. **oví** –ina *adj*

1498 **ovòcit** *m*
veg. **òvul** *m*

1493 **oveller** –a *m i f*
es ovejero –ra *m y f*
es pastor –ra de ovejas *m y f*

1499 **òvul** *m*
sin. compl. **oòcit** *m*
sin. compl. **ovòcit** *m*
es oocito *m*
es ovocito *m*
es óvulo *m*

Persona que té cura de les ovelles, especialment de les ovelles en cria.

Gàmeta femení produït per l'ovari que, després d'haver madurat i d'haver estat fecundat, és capaç de desenvolupar un nou organisme.

1494 **oví** –ina *adj*
sin. compl. **ovellenc** –a *adj*
es ovino –na *adj*

Relatiu o pertanyent a les ovelles.

1500 **ovulació** *f*
es ovulación *f*

1495 **ovicultura** *f*
sin. compl. **ovinotècnia** *f*
sin. compl. **producció ovina** *f*
es ovicultura *f*
es ovinotecnia *f*
es producción ovina *f*

Despreniment de l'ovari d'un òvul madur.

Cria i explotació d'ovelles.

1501 **oxitocina** *f*
es oxitocina *f*

Hormona peptídica secretada pel lòbul posterior de la hipòfisi, que estimula la secreció de la llet i que durant el part provoca la contracció uterina.

1496 **ovinotècnia** *f*
veg. **ovicultura** *f*

1497 **ovins** *m pl*
es ovinos *m pl*

Subfamília de mamífers de la família dels bòvids, de coll llarg i potes esveltes, generalment amb banyes anellades i anguloses, musell generalment sense barba i pelatge lla-

P

1502 **pago** *m*
veg. **paó** *m*

1503 **palla** *f*
es paja *f*

Conjunt de les tiges de cereals, seques i separades del gra, emprat com a farratge del bestiar i de l'aviram i per fer-ne el jaç.

1504 **palla** *adj*
es paja *adj*

Dit del pelatge o del plomatge que és de color groc clar, com el que sol tenir la palla del blat.

1505 **palleta** *f*
es pajuela *f*

Tub de plàstic, no reutilitzable, de diàmetre i volum molt petits, de 0,25 o de 0,50 ml, emprat per conservar-hi una dosi seminal.

1506 **pallissa** *f*
sin. cort *m*

1507 **pallissa** *f*
es pajar *m*

Lloc on es guarda la palla.

1508 **panadís oví** *m*
sin. compl. mal de potó *m*
sin. compl. naixedura *f*
es panadizo *m*
es pederó *m*

Malaltia bacteriana contagiosa de les ovelles, les cabres i les vaques, causada principalment per *Fusobacterium necrophorum* i *Prevotella melaninogenica* en el cas de les vaques, i per *Fusobacterium necrophorum* i *Dichelobacter nodosus* en el cas de les ovelles i les cabres, que es caracteritza per coixesa, dermatitis interdigital i necrosi de la peül·la.

Nota: El terme *mal de potó* per extensió s'aplica a qualsevol malaltia que cursa amb coixesa per afectació dels peus dels animals de peu forcat, independentment del seu origen.

1509 **pandèmia** *f*
sin. compl. pesta *f*
es pandemia *f*
es peste *f*

Malaltia epidèmica que afecta un gran nombre d'animals i que es propaga a zones geogràfiques extenses, de l'ordre de països o continents.

1510 **pandiculació** *f*
es pandiculación *f*

paràlisi

Conjunt d'estiraments que fan els quadrúpedes de les extremitats i la columna vertebral per llevar-se la peresa.

- 1511 **panotxa** *f*
es mazorca f
es panocha f
es panoja f

Espiga de blat de les Índies que se subministra sense desgranar al bestiar i l'aviram, i aporta fibra i energia.

- 1512 **pansa** *adj*
es pasa adj

Dit del pelatge que és bru o marró fosc.

Nota: S'aplica especialment a l'espècie asinina.

- 1513 **panteix** *m*
es jadeo m

Respiració fatigosa d'un animal per motius diversos.

- 1514 **panteixar** *v intr*
es jadear v intr

Respirar un animal amb panteix.

- 1515 **paó** *m*
sin. compl. pago m
es pavo real m

Ocell de la família dels fasiànids, espècie *Pavo cristatus*, amb una cresta de plomes rí-

gides, el cap, coll i pit blaus, el cos i les ales amb irisacions verdes i daurades, i una coa molt llarga que pot dreçar formant ventall.

Nota: La femella no té la vistosa coa que té el mascle.

- 1516 **paparra** *f*
es garrapata f

Àcar de la família dels ixòdids, de cos aplanat i oval, que parasita certs animals xuclant-los la sang i als quals pot transmetre malalties infeccioses.

- 1517 **papil·loma** *m*
sin. compl. berruga f
es papiloma m
es verruga f

Tumor benigne format per hipertròfia de les papil·les de la pell, que pot ser d'origen víric.

- 1518 **papil·lomatosi** *f*
es papilomatosis f

Malaltia vírica que afecta molts animals domèstics, transmesa per insectes i caracteritzada per l'aparició de papil·lomes, generalment autolimitants, a diferents parts del cos, segons l'espècie, però sobretot a la cara i el coll.

- 1519 **paràlisi** *f*
es parálisis f

paràsit

- Abolició de la funció motora o, per extensió, de qualsevol altra funció.
- 1520 **paràsit** *m*
es parásito *m*
Organisme que viu, temporalment o permanentment, damunt el cos d'un animal i del qual es nodreix, provocant-li sovint un perjudici.
- 1521 **parasitació** *f*
sin. compl. parasitisme *m*
es parasitación *f*
es parasitismo *m*
Infecció per paràsits.
- 1522 **parasitícida** *m*
es parasitícida *m*
Agent que serveix per combatre els paràsits.
- 1523 **parasitisme** *m*
veg. parasitació *f*
- 1524 **parasitosi** *f*
veg. malaltia parasitària *f*
- 1525 **paratuberculosis** *f*
es paratuberculosis *f*
Malaltia bacteriana contagiosa crònica principalment de les vaques, les ovelles i les cabres, causada per *Mycobacterium avium* ssp. *paratuberculosis*, que es caracteritza per enteritis crònica amb emaciació i diarrea progressives.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1526 **pare** *m*
es padre *m*
Genitor mascle.
- 1527 **parell de bèsties** *m*
sin. parell de bísties *m*
Conjunt de dues bèsties unides en un mateix ormeig.
- 1528 **parell de bísties** *m*
sin. parell de bèsties *m*
- 1529 **pareller** -a *m i f*
es yuntero *m*
Persona que mena un parell de bèsties.
- 1530 **parentiu** *m*
es parentesco *m*
Relació dels individus que tenen un o més ascendents en comú i que, per tant, presenten una part igual del patrimoni genètic.
- 1531 **parèsia** *f*
es paresia *f*
Paràlisi lleugera o incompleta.
- 1532 **paridora** *f*
es paridera *f*
Compartiment, generalment tancat, on es reclouen les ove-

pastor

lles, les cabres i les truges just abans del part, per controlar el part i l'alletament, protegir la mare i les cries de les inclemències meteorològiques i evitar que les truges esclafin els porcells.

- 1533 **parir** *v intr*
sin. compl. criar *v intr*
es parir *v intr*

Expel·lir, la femella, el fetus al final de la gestació.

- 1534 **part** *m*
es parto *m*

Conjunt de fenòmens fisiològics l'objecte dels quals és la sortida del fetus, que consisteixen en l'esborrament i la dilatació del coll uterí i l'expulsió del fetus i de la placenta.

- 1535 **particularitat** *f*
es particularidad *f*
 Qualsevol marca, com ara un remolí en el pelatge o el plogmatge d'un animal, que serveix per indentificar-lo individualment.

- 1536 **parvovirosi canina** *f*
es parvovirosis canina *f*
 Malaltia vírica molt contagiosa dels cans, causada per un virus del gènere *Parvovirus*, que afecta especialment els quissos, als quals provoca vòmits, diarrees amb sang, entre

altres símptomes, i de vegades la mort.

- 1537 **parvovirosi porcina** *f*
es parvovirosis porcina *f*

Malaltia vírica dels porcs, causada per un virus del gènere *Parvovirus*, que provoca problemes reproductius, com ara infertilitat, avortaments i mortalitat neonatal.

- 1538 **pas** *m*
es paso *m*

Moviment regular dels equins en caminar, en què mantenen ininterrompudament el contacte amb el terra posant les extremitats a terra l'una darrere l'altra.

- 1539 **passa** *f*
veg. brom *m*

- 1540 **passa** *f*
veg. epidèmia *f*

- 1541 **past** *m*
sin. pastura *f*
es pasto *m*
es pastura *f*

Herba que pastura el ramat.

- 1542 **pastor** *-a m i f*
es pastor *-ra m y f*

Persona que mena el bestiar a pasturar i en té cura.

pastora

- 1543 **pastora** *adj*
Dit de la bèstia que presenta un color roig fluix tirant a gris.
- 1544 **pastura** *f*
sin. past m
- 1545 **pastura** *f*
sin. compl. pasturatge m
es pasto m
es pasturaje f
Lloc on pastura el bestiar.
- 1546 **pastura** *f*
veg. pasturatge m
- 1547 **pasturar** *v intr*
es pacer v intr
es pastar v tr
Menjar, el bestiar, l'herba del camp.
- 1548 **pasturatge** *m*
veg. pastura f
- 1549 **pasturatge** *m*
sin. compl. pastura f
es pastoreo m
Acció de pasturar el ramat.
- 1550 **pasturatge continuat** *m*
es pastoreo continuo m
Pastura consistent a mantenir el bestiar lliure en tota la superfície disponible per a la pastura.
- 1551 **pasturatge diferit** *m*
es pastoreo diferido m
Pastura consistent a deixar cada any sense pasturar alguna parcel·la perquè es ressembri naturalment.
- 1552 **pasturatge rotacional** *m*
es pastoreo rotacional m
Pastura consistent a dividir el conjunt de la zona pasturable en parcel·les que són pasturades una darrere l'altra.
- 1553 **patogen -ògena** *adj*
es patógeno -na adj
Que és causa d'una malaltia.
- 1554 **patologia** *f*
es patología f
Condicció d'un òrgan, d'un teixit, etc., produïda per malaltia.
- 1555 **peça** *f*
es pieza f
Cadascuna de les parts en què es destria una canal.
- 1556 **pècora** *f*
veg. ovella f
- 1557 **pecuari -ària** *adj*
es pecuario -ria adj
Relatiu o pertanyent al bestiar.

perdiu

- 1558 **pediculosi** *f*
es pediculosis *f*
 Malaltia parasitària dels mamífers i els ocells, causada per polls, que provoca mal estat general de la pell, el pèl o les plomes, picor, nerviosisme i disminució de les produccions.
- 1559 **pedigrí** *m*
veg. genealogia *f*
- 1560 **pedra blava** *f*
veg. sulfat de coure *m*
- 1561 **pega** *f*
es pez *f*
 Substància negrosa i molt viscosa, obtinguda per destil·lació del quitrà vegetal o de resines diverses, que s'emptra per marcar el bestiar.
- 1562 **peguera** *f*
es peguera *f*
 Lloc on s'escalfa la pega per marcar el bestiar.
- 1563 **peixard** *-a adj*
sin. sal i vinagre *adj*
es overo *-ra adj*
 Dit del pelatge dels quadrúpedes amb una mescla de pèls blancs i grocs o alatzans en diferents proporcions.
- 1564 **péixer** *v tr*
es alimentar *v tr*
 Fornir un animal d'aliment o de pastura de manera que se'n pugui obtenir un bon rendiment.
- 1565 **pèl** *m*
sin. pelatge *m*
es capa *f*
es pelaje *m*
 Formació epidèrmica pròpia dels mamífers.
- 1566 **pèl de rata** *adj*
sin. gris *-a adj*
- 1567 **pelatge** *m*
sin. pèl *m*
- 1568 **pel-lagra** *f*
es pelagra *f*
 Malaltia deguda a un dèficit de vitamina PP, caracteritzada per trastorns gastrointestinals, cutanis, nerviosos i psíquics.
- 1569 **perdigó** *m*
es perdigón *m*
 Poll de la perdiu.
- 1570 **perdiu** *f*
es perdiz *f*
 Ocell de la família dels fasiànids, espècie *Alectoris rufa*, d'uns 34 cm de llargada, cos revingut, ales i coa curtes, plomatge de la part superior grisenc rogenc amb taques vermelles, negres i blanques, i

perdiu

- el bec i les potes vermelles, típic de conreus i erms i molt apreciat com a peça de caça.
- 1571 **perdiu** *f*
veg. freixura *f*
- 1572 **període d'incubació** *m*
es período de incubación *m*
- Temps transcorregut entre l'entrada d'un agent patògen en un animal i el desenvolupament dels primers símptomes de la malaltia.
- 1573 **peripneumònia contagiosa bovina** *f*
es perineumonía contagiosa bovina *f*
- Malaltia bacteriana contagiosa de les vaques, causada per *Mycoplasma mycoides* ssp. *mycoides*, que es caracteritza per febre moderada amb símptomes respiratoris pulmonars i pleurals.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1574 **perxa** *f*
- Barra que parteix de l'arbre d'una sínia, d'un pou de torn, d'un trull, etc., i que a l'altre cap porta el balancí on va enganxada la bèstia.
- 1575 **perxa** *f*
- Barra llarga penjada horitzontalment, amb claus o ganxos on es pengen les sobrassades i altres embotits de porc.
- 1576 **pèsol** *m*
sin. compl. estiregassó *m*
sin. compl. fesol *m*
sin. compl. pitxo *m*
sin. compl. xítzero *m*
es guisante *m*
- Llavor de la pesolera, utilitzada en l'alimentació animal pel seu alt valor proteic.
- 1577 **pesta** *f*
veg. pandèmia *f*
- 1578 **pesta aviària** *f*
veg. influenza aviària *f*
- 1579 **pesta bovina** *f*
es peste bovina *f*
- Malaltia vírica contagiosa de les vaques, causada per un virus del gènere *Morbillivirus*, família *Paramyxoviridae*, que es caracteritza per un estat tifoide greu i lesions ulceroses de les mucoses, especialment de les digestives.
- Nota:* És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1580 **pesta de l'ànnera** *f*
veg. enteritis vírica de l'ànnera *f*

peüngla

- 1581 **pesta dels petits remugants** *f*
es peste de los pequeños
 rumiantes *f*

Malaltia vírica de les ovelles i les cabres, causada per un virus del gènere *Morbillivirus*, família *Paramyxoviridae*, que es caracteritza per un augment sobtat de la temperatura, secreció nasal serosa, zones necròtiques petites a la mucosa nasal, congestió de la conjuntiva, estomatitis necròtica, diarrea profusa i una mortalitat elevada.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1582 **pesta equina africana** *f*
es peste equina africana *f*

Malaltia vírica molt greu dels equins, causada per un virus del gènere *Orbivirus*, família *Reoviridae*, transmesa per la picada de moscards del gènere *Culicoides*, i ocasionalment del gènere *Culex*, *Anopheles* i *Aedes*, que es caracteritza per quadres pulmonars i cardíacs, amb febre, tossina, dispnea i edema pulmonar.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1583 **pesta porcina africana** *f*
es peste porcina africana *f*

Malaltia vírica greu i altament contagiosa dels porcs, causada per un virus DNA, que es caracteritza per febre, pèrdua de pes, anorèxia, debilitat, diarrea, úlceres a la pell i artritis.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1584 **pesta porcina clàssica** *f*
es peste porcina clásica *f*

Malaltia vírica contagiosa dels porcs, causada per un virus del gènere *Pestivirus*, que es caracteritza per febre alta, disminució de la gana i abatiment general, disminució de leucòcits i plaquetes a la sang, tremolors i anadura irregular.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1585 **peu de pinya** *m*

Pota del cavall arronsada per un defecte de conformació.

- 1586 **peülla** *f*
veg. **potó** *m*

- 1587 **peüngla** *f*
veg. **potó** *f*

PG

- 1588 **PG** *f*
veg. **prostaglandina** *f*
- 1589 **piafar** *v intr*
es piafar v intr
- Alçar el cavall aturat les potes del davant, primer l'una i després l'altra, i tot seguit deixar-les caure amb força.
- 1590 **pica** *f*
es pica f
- Ingestió de matèries diferents a les que formen la dieta normal d'un animal, ja sigui per deficiències nutricionals, per estats patològics o per alteracions del comportament.
- 1591 **picar** *v tr*
- Mossegar sense força, un ca d'atura, un cap de bestiar per fer-lo anar cap on vol.
- 1592 **picar** *v tr*
- Tirar, el pastor, una pedra a un cap de bestiar per fer-lo fugir d'un lloc.
- 1593 **picar** *v tr*
es picar v tr
es picotear v tr
- Donar cops amb el bec un ocell especialment per agafar el menjar o per atacar.
- 1594 **picarol** *m*
es esquila f
- Esquilla petita, que fa de 4 a 12 cm d'alçada, generalment de forma aplanada, que duen penjada les cabres, les ovelles i els bous.
- 1595 **picaroler** *-a m i f*
- Persona que fa picarols i esquelles.
- 1596 **piga** *f*
es mota f
es peca f
- Taca petita present en el pelatge o el plomatge d'un animal.
- 1597 **pigallat** *-ada adj*
veg. **pigat** *-ada adj*
- 1598 **pigallós** *-osa adj*
veg. **pigat** *-ada adj*
- 1599 **pigard** *-a adj*
veg. **pigat** *-ada adj*
- 1600 **pigat** *-ada adj*
sin. compl. pigallat -ada adj
sin. compl. pigallós -osa adj
sin. compl. pigard -a adj
es moteado -da adj
- Dit de l'animal que té pigues o petites taques en el pelatge o el plomatge.
- 1601 **pigota** *f*
veg. **verola** *f*

piulet

- 1602 **pinça nasal** *f*
es pinza nasal f

Pinça que serveix per subjectar el bestiar pels oronells i immobilitzar-lo.

- 1603 **pinso** *m*
es pienso m

Preparat alimentari sec, homogeni i amb una elevada concentració de nutrients, que se subministra al bestiar.

- 1604 **pinso complementari** *m*
es pienso complementario m

Pinso compost que es mescla amb qualsevol altre tipus de pinso per suplementar-lo i aconseguir un pinso complet.

- 1605 **pinso complet** *m*
sin. compl. pinso equilibrat m
es pienso completo m

Pinso compost que cobreix totes les necessitats nutritives de manteniment i producció del bestiar.

- 1606 **pinso compost** *m*
es pienso compuesto m

Pinso format per la mescla de diversos pinsos simples complementat amb additius vitamínics i minerals.

- 1607 **pinso equilibrat** *m*
veg. pinso complet m

- 1608 **pinso medicat** *m*
es pienso medicado m

Pinso al qual s'ha afegit medicament amb finalitats terapèutiques, preventives o curatives.

- 1609 **pinjolada** *f*
es borujo m
es orujo m

Residu pastós de l'oliva, ric en matèria grassa, obtingut de les olives premades o d'altres fruits oleaginosos, que s'empra en l'alimentació del bestiar.

- 1610 **pipeta d'inseminació** *f*
es pipeta de inseminación f

Tub proveït d'un sistema d'impulsió en què s'acobla una palleta per inseminar artificialment una femella.

- 1611 **piroplasmosi** *f*
sin. babesiosi f

- 1612 **pitxo** *m*
veg. pèsol m

- 1613 **piu** *m*
sin. piulet m
es pio m

Crit del pollet.

- 1614 **piulet** *m*
sin. piu m

placenta

- 1615 **placenta** *m*
es placenta f
 Membrana que cobreix el fetus.
- 1616 **plany** *m*
es quejido m
 Crit fluix i suau del ca per dolor o pena.
- 1617 **plena** *adj*
veg. prenyada f
- 1618 **pleta** *f*
sin. compl. closa f
es cercado m
 Terreny no conreat, tancat de paret, en què pastura el bestiar.
- 1619 **pleuropneumònia contagiosa caprina** *f*
es pleuroneumonía contagiosa caprina f
 Malaltia bacteriana molt contagiosa de les cabres, causada per *Mycoplasma capricolum* ssp. *capripneumoniae*, que es caracteritza per broncopneumònia amb pleuresia serofibrinosa.
Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1620 **plomar** *v intr*
sin. compl. emplomar v intr
es emplumar v intr
es emplumecer v intr
 Treure les plomes un ocell.
- 1621 **pneumònia** *f*
es neumonía f
 Inflamació del pulmó.
- 1622 **pneumònia progressiva ovina** *f*
sin. maedi-visna m
- 1623 **població** *f*
es población f
 Conjunt d'individus d'una mateixa espècie en un medi geogràfic determinat que es poden encreuar entre ells.
- 1624 **poll** *m*
sin. pollet m
es pollito m
es polluelo m
 Cria d'ocell, especialment del gall.
- 1625 **poll** *m*
es piojo m
 Insecte de l'ordre *Phthiraptera* que parasita els animals i els provoca, com a símptoma característic, picor.
- 1626 **polla** *f*
es polla f
 Gallina jove que encara no ha començat a pondre.

poltrada

- 1627 **polla d'índia** *f*
veg. **indiota** *f*
- 1628 **pollastraire** *m i f*
sin. compl. pollastrer -a m i f
es pollero -ra m y f
Persona que es dedica a criar o a vendre pollastres.
- 1629 **pollastre** *m*
es pollo m
Gall jove.
- 1630 **pollastrejar** *v intr*
Començar a tenir cresta els polls mascles.
- 1631 **pollastrer -a** *m i f*
veg. **pollastraire** *m i f*
- 1632 **pollataire** *m i f*
sin. compl. pollater -a m i f
es pollero -ra m y f
Persona que comercia amb aviram.
- 1633 **pollater -a** *m i f*
veg. **pollataire** *m i f*
- 1634 **pol·len** *m*
es polen m
Polsim format en l'antera de les plantes, que recol·lecten les abelles per alimentar-se.
- 1635 **pollera** *f*
es pollera f
- Gàbia on es guarden els pollets, feta de canyes o de jonc i semblant a un cove sense fons, estret de dalt i ample de baix.
- 1636 **pollet** *m*
sin. poll m
- 1637 **pollí -ina** *m i f*
es pollino m
Cria dels animals de peu rodó.
- 1638 **pollinada** *f*
es manada de pollinos f
Manada de pollins.
- 1639 **pollinar** *v intr*
es parir [la burra o la yegua] v intr
Parir la somera o l'euga.
- 1640 **polpa** *f*
es pulpa f
Residu de matèries primeres procedent de les arrels de la bleda-rave de la indústria sucraera o dels tubercles de la patata després d'extreure'n la fècula, que s'empra com a aliment per al bestiar.
- 1641 **poltrada** *f*
es potrada f
Conjunt de poltres d'una mateixa euga o d'un mateix amo.

poltre

1642 **poltre** –a *m i f*
es potranco –ca *m*
es potro –tra *m*
 Cavall o euga jove.

1643 **poltrer** –a *m i f*
es potrero –ra *m y f*
 Persona que té cura dels poltres.

1644 **poltrú** *f*
 Embotit fet amb el budell cec o gruixat del porc farcit de pasta de sobrassada.

1645 **pondre** *v tr*
es poner *v tr*
 Fer els ous una femella d'un animal ovípar.

1646 **ponedor** *m*
sin. compl. niador *m*
es nidal *m*
es ponadero *m*
 Lloc destinat a pondre ous l'aviram.

1647 **ponedor** *m*
sin. covarot *m*

1648 **ponedor** –a *adj*
es ponedor –ra *adj*
 Dit de l'ocell que pon.

1649 **porc** *m*
es cerdo *m*
es cochino *m*
es marrano *m*
es puerco *m*

Mamífer domèstic de la família dels súids (*Sus scrofa* ssp. *domestica*), amb el cos gros, la pell dura i coberta de cerres, el morro llarg i mòbil i les potes curtes, que s'explota per la carn i per la pell.

Nota: Aquest terme designa, especialment, el mascle.

1650 **porc blanc** *m*
 Denominació genèrica de totes les races porcines, o els seus encreuaments, no autòctones de les illes Balears, que presenten una coloració blanca uniforme.

Nota: En són exemples les races landrace i large white.

1651 **porc clapat** *m*
 Denominació genèrica de totes les races porcines, o els seus encreuaments, no autòctones de les illes Balears, que presenten taques de coloració i mida variables.

Nota: En són exemples la raça *Pietrain* i els seus encreuaments.

porcellar

1652 **porc faixat** *m*

Denominació de totes les races porcines, o els seus encreuaments, no autòctones de les illes Balears, que presenten coloració negra amb una franja blanca que agafa les dues extremitats anteriors i la part anterior del tòrax.

Nota: En són exemples la raça *Hampshire* i els seus encreuaments.

1653 **porc gras** *m*

Porc que té el pes suficient per ser mort i donar una bona quantitat de carn com a aliment.

1654 **porc senglar** *m*

sin. **senglar** *m*
es jabalí *m*

Mamífer de la família dels suïds, espècie *Sus scrofa*, de pèl gruixat i aspre de color gris o negre i morro truncat del qual sobresurten els ullals.

1655 **porca** *f*
veg. **truja** *f*1656 **porcada** *f*
es piara *f*

Ramat de porcs.

1657 **porcasta** *f*
sin. **llavora** *f*1658 **porcastra** *f*
sin. **llavora** *f*1659 **porcastre** *-a m i f*

Porc mascle o femella des que el desmamen fins que té mig any.

1660 **porcater** *-a m i f*
veg. **porquerol** *-a m i f*1661 **porcater** *-a m i f*
veg. **porcicultor** *-a m i f*1662 **porcell** *-a m i f*
sin. compl. **garrí** *-ina m i f*
sin. compl. **godall** *m*
sin. compl. **godí** *m*
sin. compl. **gorrí** *-ina m i f*
sin. compl. **marranxó** *m*
es cochinitillo *m*
es lechón *m*

Cria del porc.

1663 **porcellada** *f*
sin. compl. **garrinada** *f*
sin. compl. **ventrada de porcells** *f*
es lechigada [de cochinitillos] *f*

Conjunt de porcells d'un mateix part.

1664 **porcellar** *v intr*
sin. compl. **garrinar** *v intr*
es parir [la cerda] *v intr*

Parir la truja.

porcí

- 1665 **porcí** –ina *adj*
sin. compl. porquí –ina *adj*
es porcino –na *adj*
 Relatiu o pertanyent al porc.
- 1666 **porcicultor** –a *m i f*
sin. compl. porcater –a *m i f*
sin. compl. porquer –a *m i f*
es porcicultor –ra *m y f*
 Persona que es dedica a la porcicultura.
- 1667 **porcicultura** *f*
sin. compl. producció porcina *f*
es porcicultura *f*
es producción porcina *f*
 Activitat dedicada a la cria i l'explotació dels porcs.
- 1668 **porquer** –a *m i f*
veg. porquerol –a *m i f*
- 1669 **porquer** –a *m i f*
veg. porcicultor –a *m i f*
- 1670 **porqueret** –a *m i f*
veg. porquerol –a *m i f*
- 1671 **porquerol** –a *m i f*
sin. compl. porcater –a *m i f*
sin. compl. porquer –a *m i f*
sin. compl. porqueret –a *m i f*
es porquerizo –za *m y f*
es porquero –ra *m y f*
 Persona que guarda els porcs.
- 1672 **porquí** –ina *adj*
veg. porcí –ina *adj*
- 1673 **positura** *f*
sin. compl. postura *f*
es postura *f*
 Manera de posar el cos un animal.
- 1674 **posta** *f*
es puesta *f*
 Període durant el qual els animals ovípars ponen.
- 1675 **posta** *f*
es postura *f*
es puesta *f*
 Conjunt d'ous posts en un període determinat.
- 1676 **postpart** *m*
sin. puerperi *m*
es posparto *m*
es postparto *m*
es puerperio *m*
 Període consecutiu al part durant el qual l'úter, fins aleshores gràvid, restableix, gràcies a un procés evolutiu, el seu estat normal.
- 1677 **postura** *f*
veg. positura *f*
- 1678 **potó** *m*
sin. compl. peülla *f*
sin. compl. peüngla *f*
es pezuña *f*
 Coberta còrnia que protegeix els dits sobre els quals s'aguanten els mamífers ungulats.

prim de barra

- 1679 **prada** *f*
es pradera f
 Prat gran, dens i humit, sense delimitacions.
- 1680 **prat** *m*
es prado m
 Camp cobert d'herba generalment destinat a la pastura del bestiar o a segar-lo per a far-ratge.
- 1681 **precoç** *adj*
es precoz adj
 Dit de l'animal que es desenvolupa més ràpidament del temps ordinari i que arriba abans a la pubertat.
- 1682 **prematur** *-a adj*
sin. compl. primerenc -a adj
es prematuro -ra adj
 Dit de l'animal nascut abans de temps, però viable.
- 1683 **premuniyir** *v tr*
es preordeñar v tr
 Desinfectar el braguer abans de muniyir-lo i al mateix temps estimular-lo per provocar la baixada de la llet amb l'extracció dels primers raigs de llet, els quals es rebutgen.
- 1684 **prendre el senyal** *v tr*
sin. prendre el signe v tr
 Començar alguna feina del camp o alguna fase de la cria-
- ça o de l'explotació de l'animal, especialment iniciar la temporada de desmamar els anyells o de muniyir les ovelles.
- 1685 **prendre el signe** *v tr*
sin. prendre el senyal v tr
- 1686 **prenyada** *adj*
sin. compl. plena adj
sin. compl. prenys adj
es llena adj
es preñada adj
 Dit de la femella que ha estat fecundada.
- 1687 **prenyar** *v tr*
es empreñar v tr
es preñar v tr
 Fecundar una femella vivípara.
- 1688 **prenys** *adj*
veg. prenyada adj
- 1689 **preparació de la canal** *f*
es faenado m
 Conjunt d'operacions que es practiquen a un animal d'abastament per obtenir-ne la canal.
- 1690 **prevenció** *f*
veg. profilaxi f
- 1691 **prim de barra** *adj*
sin. barraprim -a adj

primal1692 **primal** –a *m i f*

Fill de l'ovella o de la cabra des que ha fet un any fins que en té dos o prop de tres.

1693 **primala** *f*

sin. compl. **primalona** *f*

Femella de l'espècie ovina que té entre dos i tres anys de vida.

1694 **primalona** *f*

veg. **primala** *f*

1695 **primerenc** –a *adj*

veg. **prematuro** –a *adj*

1696 **primípara** *adj*

es primípara *adj*

Dit de la femella que pareix per primera vegada.

1697 **príncep** *m*

es príncipe *m*

Poll de l'abella reina que encara no pot procrear.

1698 **prió** *m*

es prión *m*

Agent infecció submicroscòpic no convencional format per proteïnes que provoca malalties degeneratives d'evolució lenta, com ara l'encefalopatia espongiforme bovina o la tremolor ovina.

1699 **probiòtic** *m*

es probiótico *m*

Additiu alimentari a base de microorganismes que s'afegeix a les racions dels animals per millorar l'aprofitament de l'aliment.

1700 **producció animal** *f*

veg. **zootècnia** *f*

1701 **producció apícola** *f*

veg. **apicultura** *f*

1702 **producció avícola** *f*

veg. **avicultura** *f*

1703 **producció bovina** *f*

veg. **bovicultura** *f*

1704 **producció caprina** *f*

veg. **capricultura** *f*

1705 **producció equina** *f*

veg. **hipotècnia** *f*

1706 **producció ovina** *f*

veg. **ovicultura** *f*

1707 **producció porcina** *f*

veg. **porcicultura** *f*

1708 **producte zoosanitari** *m*

es producto zoosanitario *m*

Fàrmac o agent, biològic o químic, que s'utilitza per al diagnòstic, la prevenció o el tractament de les malalties dels animals.

1709 **productivitat ramadera** *f*

es productividad ganadera *f*

prostaglandina

Producció obtinguda d'una explotació ramadera en relació amb la inversió que s'hi ha destinat.

- 1710 **profilaxi** *f*
sin. compl. prevenció f
es prevención f
es profilaxis f

Conjunt de mesures que s'apliquen per evitar l'aparició i l'extensió de malalties.

- 1711 **progenitor** -a *m i f*
veg. ascendent m i f

- 1712 **progenitura** *f*
es progenitura f

Conjunt de totes les cries que una femella ha parit durant la seva vida.

- 1713 **progestagen** *m*
es progestágeno m

Agent que té la capacitat de produir efectes similars a la progesterona.

- 1714 **progesterona** *f*
es progesterona f

Hormona sexual que té, entre d'altres, la funció del manteniment de la gestació.

- 1715 **prognatisme** *m*
es prognatismo m

Projecció notable d'un maxil·lar o de tots dos.

- 1716 **prolactina** *f*
es prolactina f

Hormona molt important en el desenvolupament de la glàndula mamària i en l'inici de la lactància.

- 1717 **prolapse** *m*
es prolapso m

Caiguda o descens, i exteriorització, d'un òrgan.

Nota: En el bestiar, són relativament freqüents els prolapses de la vagina i de l'úter.

- 1718 **prolificitat** *f*
es prolificidad f

Capacitat d'una femella de parir moltes cries en un sol part.

- 1719 **promotor del creixement** *m*
es promotor del crecimiento m

Additiu alimentari que s'afegeix a la ració dels animals per augmentar-ne la productivitat.

- 1720 **pronòstic** *m*
es pronóstico m

Evolució esperable d'una malaltia en funció dels símptomes i la naturalesa del cas.

- 1721 **prostaglandina** *f*
sgl PG f
es prostaglandina f
sgl PG f

proteïna

Substància química natural amb diverses funcions, entre les quals destaquen l'increment de les contraccions uterines i la lisi del cos luti, funcions per les quals els seus derivats sintètics s'utilitzen en la producció animal per regular el cicle sexual o per tractar algunes afeccions reproductives.

1722 **proteïna** *f*
es proteína f

Principi immediat imprescindible per al bon desenvolupament de l'organisme animal, integrat per aminoàcids, que formen els constituents característics dels teixits i els líquids orgànics.

1723 **proteïna bruta** *f*
es proteína bruta f

Estimació del contingut en proteïnes d'un aliment a partir del contingut en nitrogen determinat pel mètode de l'anàlisi aproximada.

1724 **protozou** *m*
es protozoo m

Individu del grup *Protozoa*, el qual comprèn un grup d'organismes essencialment unicel·lulars, eucariotes, normalment microscòpics, de reproducció sexual o asexual, i alguns amb capacitat locomotora.

1725 **prova de descendència** *f*
es prueba de descendencia f

Control del rendiment dels descendents d'un animal per avaluar-lo genèticament i poder fer una selecció per descendència.

1726 **pruija** *f*
es prurito m

Picor intensa.

1727 **prurigen lumbar** *m*
sin. compl. tremolor ovina f
es escrapie m
es prurigo lumbar m

Malaltia de les ovelles i les cabres, causada per un prió, que es caracteritza per anomalies del comportament, amb prurigen i descoordinació i, de vegades, paràlisi.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1728 **pseudotuberculosi ovina** *f*
veg. limfadenitis caseosa ovina f

1729 **puça** *f*
veg. sifonàpter m

1730 **puerperi** *m*
sin. postpart m

purinera

1731 **pulicosi** *f*
veg. **sifonapterosi** *f*

1736 **purinera** *f*
veg. **fossa de purins** *f*

1732 **pul·lorosi** *f*
es pulorosis *f*

Malaltia bacteriana infecciosa dels pollets, causada per *Salmonella pullorum*, que es caracteritza per diarrea blanquinosa i presència de plomissol pastós al voltant de l'anús.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1733 **punt de calçat** *m*
es punto de calzado *m*

Marca blanca i rodona que presenten alguns equins a la corona o al taló.

1734 **puntós -osa** *adj*
Dit del ca que es fa por fàcilment davant les renyades de l'amo.

1735 **purí** *m*
es purín *m*

Líquid constituït per una mescla de dejeccions sòlides i líquides, restes de jaç, restes de productes d'alimentació animal i aigua, que és usat com a adob.

Nota: Usat generalment en plural.

Q

- 1737 **quadra** *f*
sin. cort *f*
- 1738 **quadre** *m*
es bastidor *m*
es marco *m*
Cadascun dels marcs de fusta, generalment rectangulars, que, en un nombre variable, es col·loquen al rusc per suportar la bresca.
- 1739 **quadrúpede -a** *adj*
es cuadrúpedo -da *adj*
Dit de l'animal de quatre potes.
- 1740 **qualificació sanitària d'una ramaderia** *f*
es calificación sanitaria de una ganadería *f*
Estatus sanitari oficial d'una ramaderia d'acord amb les dades sanitàries obtingudes després de realitzar els controls establerts per la normativa.
- 1741 **quall** *m*
es cuajo *m*
Líquid per fer coagular la llet.
- 1742 **quall** *m*
es abomaso *m*
es cuajar *m*
- 1743 **quallada** *f*
sin. compl. llet presa *f*
sin. compl. llet quallada *f*
es cuajada *f*
Llet coagulada.
- 1744 **quarantena** *f*
es cuarentena *f*
Mesura d'aïllament provisional a què són sotmesos els animals susceptibles de ser portadors d'una malaltia infecciosa, que provenen d'un país amb epidèmies o endèmies o que no reuneixen els requisits legals.
- 1745 **quart de canal** *m*
sin. quarter *m*
es cuarto *m*
es cuarto de canal *m*
Peça anterior o cranial de la mitja canal de l'animal, entre la setena i la vuitena costella en angle recte respecte de l'espinada.
- 1746 **quartat -ada** *m i f*
Cap de bestiar boví, cabrum o oví que té devers quatre anys d'edat.

quota lletera

1747 **quarter** *m*
sin. quart de canal m

1748 **queca** *f*
sin. quica f
 Raça petita de gallina que se sol utilitzar per incubar els ous.

1749 **queixalar** *v tr*
veg. mossegar v tr

1750 **quic** *m*
 Mascle de la quica.

1751 **quica** *f*
sin. queca f

1752 **quintana** *f*
 Tros de terra, generalment de pastura, devora una casa de pagès.

1753 **quissó -ona** *m i f*
sin. cadell -a m i f

1754 **quissoiar** *v intr*
sin. cadellar v intr

1755 **quissonada** *f*
sin. cadellada f

1756 **quissonada** *f*
sin. cadellada f

1757 **quist hidatídic** *m*
es quiste hidatídico m

Fase larvària de cucs plans i paràsits del gènere *Echinococcus*, localitzada en diferents vísceres de diversos mamífers i caracteritzada per una vesícula plena de líquid que conté la part anterior del cuc amb els seus òrgans de fixació (escòlex) o, de vegades, quists fills.

Nota: La seva detecció en la inspecció *post mortem* de les vísceres dels animals sacrificats a l'escorxador és motiu de decomís d'aquestes vísceres.

1758 **quota lletera** *f*
es cuota lechera f

Quantitat màxima de llet, regulada per l'Administració, que pot produir una explotació lletera durant un any.

R

1759 **rabasta** *f*
veg. **retranca** *f*

1760 **ràbia** *f*
es rabia *f*

Malaltia vírica contagiosa dels mamífers, causada per un virus del gènere *Lyssavirus*, família *Rhabdoviridae*, transmesa per mossegada, que es caracteritza per atacar el sistema nerviós central, lesions neuronals, amb canvis de comportament sobtats i paràlisi progressiva.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

1761 **raça** *f*
es raza *f*

Grup d'animals amb característiques morfològiques, fisiològiques i psíquiques semblants, resultat de la diferenciació genètica que s'ha produït en una espècie determinada i, per tant, transmissibles a la descendència.

1762 **raça autòctona** *f*
es raza autóctona *f*

Raça originada a la zona on habita.

1763 **raça sintètica** *f*
es raza sintética *f*

Raça creada per les persones a partir de l'encreuament de dues o més races preexistents.

1764 **ració** *f*
es ración *f*

Porció total d'aliment que es dona diàriament a un animal per cobrir les seves necessitats de manteniment i de producció.

1765 **ració de volum** *f*
es ración de volumen *f*

Part de la ració dels herbívors constituïda per matèries riques en fibra.

1766 **racionadora de farratge** *f*
es dosificador de forraje *f*

Màquina utilitzada per distribuir farratge.

1767 **racionament** *m*
es racionamiento *m*

Part de l'alimentació que s'ocupa de determinar la quantitat d'aliments i nutrients necessaris per cobrir les necessitats nutritives dels animals, d'acord amb el seu estat fisiològic i productiu.

ramaderia industrial1768 **raïssó** *m**es chicharrón m*

Cadascun dels bocins de xulla o de carn que queda rostit i sense fondre's en coure el saïm del porc.

1769 **rama** *f**es ramón m*

Conjunt de branques d'un arbre, sobretot les més primes o allunyades de la soca que, un cop tallades, serveixen per alimentar el bestiar.

1770 **ramada** *f**es rebaño m*

Ramat molt nombrós, sobretot de bestiar de llana.

1771 **ramader -a** *m i f**es ganadero -ra m y f*

Persona que es dedica a la ramaderia.

1772 **ramader -a** *adj**es ganadero -ra adj*

Relatiu o pertanyent als ramats i a la ramaderia.

1773 **ramaderia** *f**es ganadería f*

Conjunt del bestiar d'un país, d'una comarca o d'un propietari.

1774 **ramaderia** *f**es ganadería f*

Conjunt d'activitats i de tècniques que tenen per objecte la cria i el comerç del bestiar i l'aviram.

1775 **ramaderia agrícola** *f**es ganadería agrícola f*

Ramaderia en què l'aliment del bestiar és sembrat i recol·lectat per l'home, generalment prop de les instal·lacions on romanen.

1776 **ramaderia amb estabulació** *f**veg. ramaderia intensiva f*1777 **ramaderia estant** *f**veg. ramaderia intensiva f*1778 **ramaderia extensiva** *f**es ganadería extensiva f*

Ramaderia en què els animals es troben lliures dins les parcel·les d'una finca i que s'alimenten preferentment amb els recursos alimentaris de la mateixa finca.

1779 **ramaderia industrial** *f**es ganadería industrial f*

Ramaderia en què l'aliment del bestiar, generalment pinsos composts, és produït o conreat per externs.

ramaderia intensiva

- 1780 **ramaderia intensiva** *f*
sin. compl. ramaderia amb
estabulació f
sin. compl. ramaderia estant f
es ganadería en estabulación f
es ganadería intensiva f

Ramaderia consistent a mantenir els ramats en instal·lacions o quadres i que s'alimenten gràcies a una explotació agrícola annexa o amb aliment industrial.

- 1781 **ramaderia transhumant** *f*
es ganadería trashumante f

Ramaderia en què els ramats segueixen l'evolució de les pastures i canvien de regió.

- 1782 **ramal** *m*
es ramal m
es ronzal m

Corda que es lliga als morros o a les morralles d'una bèstia per tenir-la fermada o per menar-la.

- 1783 **ramat** *m*
sin. guarda f

- 1784 **rapinyar** *v tr*
sin. compl. esgarrapar v tr
es arañar v tr

Envestir, el moix, el ca o el conill, un animal amb les urpes, esquinçant-li la pell.

- 1785 **raspa** *f*
es escofina para pezuñas f

Llima de dents triangulars o còniques que serveix per rebaixar o allisar les peülles dels animals.

- 1786 **rastell** *m*
es forrajera f

Bastiment format per dues barres horitzontals de fusta unides per moltes barretes perpendiculars, col·locat a la paret damunt la menjadora del bestiar per fer de suport de la palla, l'herba o el fenc perquè no s'escampi o es malmeti.

- 1787 **ratlla** *f*
sin. retxa f
es raya f

Marca llarga i estreta del pelatge d'alguns quadrúpedes de color diferent al color de base.

- 1788 **ratlla dorsal** *f*
es raya de mulo f

Ratlla de pèls foscos o negres que va des del golès fins a la coa.

Nota: Quan aquesta marca es complementa amb una altra ratlla perpendicular que va d'un braç a l'altre passant pels espatlons i creuant-se, per

reculant

tant, amb la ratlla dorsal, rep el nom de *creu de Sant Antoni*.

1789 **ratllat -ada** *adj*

sin. retxat -ada adj

es rayado -da adj

Dit del plomatge o del pelatge amb retxes.

1790 **rebolcador** *m*

es revolcadero m

Lloc condicionat per ajaçar-se i rebolcar-se els animals.

1791 **recental** *adj*

es recental adj

Dit d'un animal que encara mama.

1792 **recepta** *f*

es receta f

Prescripció que fa el veterinari del medicament que s'ha d'administrar a un animal malalt així com de les pautes d'administració.

1793 **recer** *m*

sin. compl. abric m

es abrigadero m

es abrigo m

Lloc per protegir el bestiar que es troba pasturant contra les inclemències climàtiques.

1794 **recessiu -iva** *adj*

es recesivo -va adj

Dit de l'al·lel, la sèrie d'al·lells o el caràcter que només s'expressa en els homozigots.

1795 **recordell** *m*

sin. retorn m

sin. tendral m

Anyell o cabrit nat en la segona cria que una ovella o cabra fa dins un mateix any.

1796 **recordellar** *v intr*

Parir per segona vegada dins un mateix any, l'ovella o la cabra.

1797 **recria** *f*

es recría f

Activitat ramadera que consisteix a continuar la cria dels animals des que es deslleten o abandonen la lloca fins que assoleixen l'edat reproductora i substitueixen els animals de rebuig.

1798 **recria** *f*

es recría f

Conjunt d'animals de recria.

1799 **recriar** *v tr*

es criar v tr

Continuar la cria d'un animal.

1800 **reculant** *m*

sin. reculera f

es cejadero m

reculera

- Cadascuna de les corretges que van de la retranca a les vares del carruatge, passant pel mig del cos de la bèstia, i serveixen per permetre que l'animal pugui recular i fer seguir amb ell el vehicle, sobretot en les baixades.
- 1801 **reculera** *f*
sin. reculant m
- 1802 **reflex de Flehmen** *m*
sin. arrufada de llavi f
- 1803 **refugi** *m*
es refugio m
- Lloc o construcció on es menen els animals per protegir-los del mal temps o d'algun perill.
- 1804 **reganyol** *m*
sin. reguinyol m
sin. remolí m
es remolino m
- Floc de pèls que creix en una direcció diferent de la resta, normalment formant una espiral.
- 1805 **regna** *f*
es rienda f
- Cadascuna de les dues corretges de la brida amb què es governen els animals de sella o de tir.
- Nota:* Usat generalment en plural.
- 1806 **reguinyol** *m*
sin. reganyol m
- 1807 **reguitnar** *v intr*
es cocear v intr
- Tirar coces un animal, especialment quan no vol obeir.
- 1808 **reina** *f*
sin. compl. abella mare f
sin. compl. abella reina f
es abeja maesa f
es abeja maestra f
es abeja reina f
es reina f
- Abella fèrtil, l'única de l'eixam, que conviu amb els mascles i un gran nombre de femelles estèrils.
- 1809 **remei** *m*
es remedio m
- Qualsevol mitjà destinat a guarir o alleujar una malaltia.
- 1810 **remolc de bestiar** *m*
es remolque de ganado m
- Remolc especialment concebut per transportar animals.
- 1811 **remolc menjadora de farratge** *m*
es remolque-pesebre de forraje m
- Remolc emprat per distribuir el farratge al bestiar.
- 1812 **remolc mescladora de pinso** *m*
es remolque mezclador de pienso m

reproducció

Remolc d'un sol eix amb una tremuja de fons estret proveïda d'uns òrgans, accionats per la presa de força, que barregen el pinso i el descarreguen a la menjadora.

1813 **remolí** *m*
sin. reganyol m

1814 **remugant** *m*
veg. animal de remuc m

1815 **remugar** *v tr*
sin. compl. ruminar v tr
es remugar v tr
es rumiar v tr

Mastegar de nou, els remugants, els aliments que s'havien empassat sense mastegar-los bé.

1816 **remugó** *m*
es rumia f

Renou que fa el bestiar quan remuga.

1817 **rendiment** *m*
es rendimiento m
Profit que s'obté de la producció d'un animal.

1818 **rendiment de viu a canal** *m*
es rendimiento de la canal m
Relació entre el pes de la canal i el pes en viu de l'animal.

1819 **renill** *m*
veg. eguí m

1820 **renillar** *v intr*
veg. eguinar v intr

1821 **renoc** *-a adj*
sin. compl. setmesó -ona adj
es raquítics -ca adj

Dit de l'animal amb símptomes de no desenvolupar-se correctament, respecte d'altres animals de la seva edat.

1822 **rentat** *-ada adj*
es lavado -da adj

Dit del pelatge dels quadrúpedes descolorit però no blanc.

1823 **repel·lent** *m*
es repelente m

Agent d'olor o sabor desagradables per a diferents espècies animals per impedir-ne la proximitat o els efectes destructius.

1824 **reposició** *f*
es reposición f

Conjunt de cries d'una granja que han de substituir els reproductors adults productius.

1825 **reproducció** *f*
es reproducción f

Procés mitjançant el qual els éssers vius asseguren l'aparició d'individus nous idèntics o semblants als progenitors.

reproducció sexual**1826 reproducció sexual *f****es reproducción sexual f*

Reproducció que s'efectua per la unió d'un gàmeta masculí i un de femení.

1827 reproductor -a *adj**sin. llavorer -a adj***1828 ressagot -a *adj****es rezagado -da adj*

Dit de l'animal que, en un ramat en marxa, va quedant endarrere.

1829 ressenya *f**es reseña f*

Sistema d'identificació animal basat en la descripció detallada de l'animal, mitjançant una relació de les seves característiques generals i de marques distintives específiques, amb la indicació de la seva naturalesa i el lloc d'ubicació.

Nota: La ressenya es fa de forma escrita. Les marques distintives (remolins i espigues de pèl, tatuatges, marques de foc, cicatrius, etc.) s'assenyalen en una representació gràfica de l'animal, anomenada també *silueta*.

1830 retorn *m**sin. recordell m***1831 retorn *m****es callo m*

Cadascun dels dos extrems de la ferradura.

1832 retranca *f**sin. tafarra f**sin. compl. rabasta f**es ataharre m*

Peça de cuir, sola, tela forta o fusta que subjecta la sella o el bast per davall la coa de la bèstia.

1833 retxa *f**sin. ratlla f***1834 retxat -ada *adj****sin. ratllat -ada adj***1835 rezelador *m****es recela m**es recelador m*

Mascle, normalment vasectomitzat, que s'utilitza per rezelar una femella.

1836 rezelar *v tr**es recelar v tr*

Detectar el zel d'una femella a partir de la reacció que mostra davant un mascle, amb l'objectiu d'identificar el millor moment per cobrir-la o inseminar-la.

robot munyidor

- 1837 **rinitis atròfica del porc** *f*
sin. compl. rinitis atròfica porcina *f*
es rinitis atròfica del cerdo *f*
es rinitis atròfica porcina *f*

Malaltia bacteriana contagiosa del bestiar porcí, causada per *Pasteurella multocida* i *Bordetella bronchiseptica*, que es caracteritza per secreció nasal purulenta, atròfia dels cornets nasals i deformació de la cara.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1838 **rinitis atròfica porcina** *f*
veg. rinitis atròfica del porc *f*

- 1839 **rinopneumonitis equina** *f*
es rinoneumonitis equina *f*

Malaltia vírica contagiosa dels equins, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, subfamília *Alphaherpesvirinae*, que es caracteritza per febre, rinitis serosa, leucopènia i de vegades avortaments en les femelles gestants.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1840 **rinotraqueïtis del gall dindi** *f*
es rinotraqueïtis del pavo *f*

Malaltia vírica molt contagiosa, principalment dels indiots

en creixement, causada per un virus del gènere *Pneumovirus*, família *Paramyxoviridae*, que es caracteritza per alteracions del tracte respiratori, tossina, descàrrega nasal aquosa, acumulació d'exsudats i disminució de la producció d'ous en les femelles.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1841 **rinotraqueïtis infecciosa bovina** *f*
es rinotraqueïtis infecciosa bovina *f*

Malaltia vírica de les vaques, causada per un virus de la família *Herpesviridae*, subfamília *Alphaherpesvirinae*, que es caracteritza per quadres respiratoris, genitals, abortius i nerviosos.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1842 **robot munyidor** *m*
es robot de ordeño *m*

Braç mecànic articulad, a l'extrem del qual s'acobla la mugronera, que duu a terme el procés de munyida mitjançant el control d'un ordinador, des de la desinfecció dels mugrons de la vaca fins a la

rodat

- conducció de la llet a un tanc de refrigeració.
- 1843 **rodat -ada** *adj*
es rodado -da adj
Dit dels equins que tenen taques arrodonides, generalment més fosques que el color general del seu pelatge.
- 1844 **roig roja** *adj*
sin. vermell -a adj
es rojo -ja adj
Dit del pelatge o del plomatge que és color d'argila tirant a groc.
- 1845 **roïsc -a** *adj*
Dit del pelatge de l'oví o del cabrum que té taques a la cara i a les extremitats.
- 1846 **ronya** *f*
veg. sarna f
- 1847 **ronyera** *f*
es cuchillo despalmador m
es legra f
Eina semblant a un ganivet amb dos talls retorts per la punta, utilitzat per raspar la superfície de les peülles del bestiar per desprendre'n adherències.
- 1848 **ros rossa** *adj*
es rubio -bia adj
- Dit del pelatge o del plomatge que és entre castany clar i daurat.
- 1849 **rossí** *m*
es rocín m
Cavall de mitjana qualitat, no tan bell com un cavall de raça, però bo per al treball.
- 1850 **rostoll** *m*
es rastrojo m
Conjunt de les tiges de cereals que romanen en terra després de la sega, que poden ser pasturades pel bestiar.
- 1851 **rostollar** *v intr*
es rastrojear v intr
Pasturar el bestiar pel rostoll.
- 1852 **ruà -ana** *adj*
es ruano -na adj
Dit del pelatge del cavall de color mesclat de blanc, roig i negre.
- 1853 **ruc** *m*
veg. ase m
- 1854 **ruc -a** *m i f*
es pollino -na m
Cria de l'espècie asinina, des del naixement fins que és adulta.
- 1855 **ruca** *f*
veg. somera f

rusticitat

- 1856 **ruminació** *f*
es rumiación f
 Acció de remugar.

- 1857 **ruminar** *v tr*
veg. remugar v tr

- 1858 **rusc** *m*
sin. compl. arna f
sin. compl. casera f
es colmena f
es peón m

Clos artificial destinat a allotjar una comunitat d'abelles.

- 1859 **rusc fix** *m*
es colmena fijista f

Rusc tradicional en troncs d'arbre, cistells de palla en forma de con invertit, escorces de suro o un simple caixó de fusta, molt difícils d'obrir per extreure'n la mel, si no es rompen, i també difícils d'inspeccionar.

- 1860 **rusc horitzontal** *m*
es colmena horizontal f

Rusc mòbil que no permet afegir-hi alces, en què la colònia només pot créixer o decreixer horitzontalment i de manera limitada.

- 1861 **rusc mòbil** *m*
es colmena movilista f

Rusc amb una sèrie de compartiments, generalment horitzontals, superposats i movibles, que permet un millor aprofitament de la mel i la cera i una millor inspecció de la colònia.

- 1862 **rusc vertical** *m*
es colmena vertical f

Rusc mòbil al qual es pot afegir una o diverses alces segons les necessitats.

- 1863 **ruscador** *-a m i f*
es colmenero -ra m y f

Persona que té cura dels ruscs de les abelles.

- 1864 **rústec** *-ega adj*
veg. rústic -a adj

- 1865 **rústic** *-a adj*
sin. compl. rústec -ega adj
es rústico -ca adj

Dit de l'animal que presenta rusticitat.

- 1866 **rusticitat** *f*
es rusticidad f

Conjunt de facultats que té un animal per resistir les variacions ambientals en què viu, com ara el clima, la temperatura, l'alimentació, etc.

S

- 1867 **sacrificar** *v tr*
es sacrificar v tr
 Matar un animal per al consum.
- 1868 **sacrifici** *m*
es sacrificio m
 Matança d'un animal per al consum.
Nota: Quan s'aplica a un animal accidentat o malalt per evitar-li sofriment, i fins i tot aprofitar-lo si és apte per al consum, es denomina *sacrifici d'urgència*.
- 1869 **saga** *f*
 Cap de bestiar que va al darrere de tot el ramat.
- 1870 **saïm** *m*
es manteca f
 Greix de porc reduït a l'estat líquid o semilíquid.
- 1871 **sal** *f*
es sal f
 Clorur sòdic que se subministra al bestiar en cas que es consideri que l'aliment no n'aporta suficient.
Nota 1: La sal es pot subministrar mesclada amb el pinso, distribuïda a voluntat o mitjançant preparacions com-
- cials, les quals, a més de sal, solen aportar altres nutrients minerals i vitamines.
Nota 2: Tant la manca com l'excés de sal provoquen quadres patològics al bestiar.
- 1872 **sal i vinagre** *adj*
sin. peixard -a adj
- 1873 **sala d'especejament** *f*
es sala de despiece f
 Establiment refrigerat on es duu a terme l'especejament de les peces que componen les canals del bestiar.
- 1874 **sala de munyir** *f*
es sala de ordeño f
 Espai tancat d'una granja de producció làctia on es disposen els animals en compartiments individuals per immobilitzar-los i poder-los munyir.
- 1875 **salar** *v tr*
es salar v tr
 Donar sal al bestiar per suplir-ne la carència.
- 1876 **salera** *f*
es salera f
 Pedra plana damunt la qual el pastor posa la sal que ha de menjar el bestiar.

sarda

- 1877 **salmonel·losi** *f*
es salmonelosis f
 Malaltia bacteriana contagiosa dels animals domèstics, causada per diversos serotips del gènere *Salmonella*, que es caracteritza per gastroenteritis diarreica, pneumònia, afecció articular i avortaments.
Nota: La salmonel·losi d'ovelles i cabres, causada per *Salmonella abortusovis*, és una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.
- 1878 **salmorrar** *v pron*
es salmuerarse v pron
 Emmalaltir-se el bestiar per haver menjat massa sal.
- 1879 **saltar** *v tr*
veg. cavalcar v tr
- 1880 **sanador** *-a m i f*
veg. castrador -a m i f
- 1881 **sanadura** *f*
veg. castració f
- 1882 **sanar** *v tr*
veg. castrar v tr
- 1883 **sanejament ramader** *m*
es saneamiento ganadero m
 Conjunt de controls, com ara vacunacions o proves analítiques, que es duen a terme per eradicar determinades malalties dels animals, amb l'objectiu de prevenir l'aparició de zoonosis i d'incrementar la productivitat de les ramaderies.
- 1884 **sangfluix** *m*
veg. hemorràgia f
- 1885 **sangonera** *f*
es sanguijuela f
 Individu de la classe dels hirudinis que s'adhereix a altres animals i els xucla la sang.
- 1886 **sanitat animal** *f*
es sanidad animal f
 Conjunt de serveis que són competència de l'Administració i que tenen com a objectiu la preservació de la salut animal i la de les persones quan aquesta pugui ser afectada a través dels animals.
- 1887 **sard** *-a adj*
 Dit d'una bèstia de casta petita.
- 1888 **sard** *-a adj*
es sardo -da adj
 Dit de la vaca que té el pelatge mesclat de negre, blanc i roig.
- 1889 **sarda** *adj*
es sarda adj
 Dit de la raça de bestiar que és autòctona de Sardenya.

sarna1890 **sarna** *f**sin. compl. ronya* *f**es roña* *f**es sarna* *f*

Malaltia cutània contagiosa que afecta els animals domèstics, produïda per diverses espècies d'àcars dels gèneres *Chorioptes*, *Sarcoptes* o *Psoroptes*, entre d'altres, i caracteritzada per la formació de petites vesícules que causen una forta picor.

Nota: En els equins, és una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1891 **sàrria** *f**es serón* *m*

Recipient d'espart o de palma, aproximadament d'un metre a vuit pams d'un metre a un metre i mig de llargària, que forma bossa a cadascun dels dos extrems, i serveix per transportar fruita, verdures, aviram, herba, fems, etc.

1892 **sarró** *m**es zurrón* *m*

Bossa de pell o de roba que usen els pastors per dur el menjar o les peces caçades.

1893 **sec** *-a adj**es seco* *-ca adj*

Dit de l'animal femella que no produeix llet, generalment des

que ha deixat d'alletar fins al pròxim part.

1894 **secall** *m**sin. compl. esparrall* *m**es animal desmedrado* *m*

Animal molt magre.

1895 **secundines** *fpl**sin. compl. llit* *m**sin. compl. segon part* *m**es secundinas* *fpl*

Conjunt format per la placenta i les membranes que emboliquen el fetus i que s'expel·leixen en la tercera fase del part, posteriorment a la sortida del fetus.

1896 **segall** *-a m i f**es chivo* *-va m y f*

Cabrit jove ja desmamat però que encara no ha acabat la creixença.

1897 **segó** *m**es salvado* *m*

Pellofa dels cereals, que se separa dels grans en la mòlta, ric en elements minerals, cel·lulosa i midó, que es dona com a aliment al bestiar i a l'aviram.

1898 **segó de blat de moro** *m**es gluten feed* *m*

Segó obtingut a partir del gra del blat de moro, consistent en una mescla de segó i glu-

senyal

ten, que es dóna mesclat amb el pinso al bestiar i l'aviram.

1899 **segon part** *m*

veg. secundines fpl

1900 **selecció artificial** *f*

es selecció artificial f

Elecció dels reproductors d'una població amb un alt valor genètic per a un o diversos caràcters d'interès, perquè el transmetin als seus descendents.

1901 **seleni** *m*

es selenio m

Micromineral que, juntament amb la vitamina E, és imprescindible per desenvolupar diverses funcions orgàniques, com l'activitat muscular o la reproducció.

1902 **sella** *f*

es silla f

Seient de cuir, adaptat a l'esquena del cavall, del qual pengen els gambals i els estreps.

1903 **seller -a** *m i f*

sin. baster -a m i f

1904 **selleter -a** *m i f*

sin. baster -a m i f

1905 **selletó** *m*

sin. bastet m

1906 **selló** *m*

sin. bastet m

1907 **semen** *m*

veg. esperma f

1908 **semental** *m*

es semental m

Mascle reproductor.

1909 **semental** *adj*

sin. llavorer -a adj

1910 **semiintensiu -iva** *adj*

es semiintensivo -va adj

Dit del sistema de producció basat en l'aprofitament, normalment mitjançant la pastura, dels recursos alimentaris propis de l'explotació combinat amb la suplementació amb aliments externs, quan els propis són insuficients per cobrir les necessitats alimentàries del bestiar.

1911 **sencer** *adj*

Dit del mascle no castrat i, per tant, apte com a reproductor.

1912 **senglar** *m*

sin. porc senglar m

1913 **senyador** *m*

sin. marcador m

1914 **senyal** *m*

es señal f

serigot

- Marca en forma de tall, osca o forat que es fa a l'orella d'un cap de bestiar per reconèixer-lo i evitar que es mescli amb els animals d'un altre ramat.
- 1915 **serigot** *m*
sin. compl. xerigot m
es suero m

Part aquosa de la llet, separada de la coagulable.
- 1916 **serrat -ada** *m i f*
veg. clos -a m i f
- 1917 **serreta** *f*
es perrillo m

Peça de ferro semicircular amb una vora dentada, que se subjecta damunt el morro d'un animal de tir per poder frenar-lo i governar-lo en accionar les regnes.
- 1918 **sestador** *m*
es sesteadero m

Lloc, cobert o no, on sesten les ovelles.
- 1919 **sestar** *v intr*
sin. compl. sestejar v intr
es sestar v intr

Ajuntar-se el bestiar, especialment les ovelles, per fer-se ombra mútuament i protegir-se del sol o per descansar en un lloc d'ombra.
- 1920 **sestejar** *v intr*
veg. sestar v intr
- 1921 **setmesó -ona** *adj*
veg. renoc -a adj
- 1922 **sexar** *v tr*
es sexar v tr

Identificar el sexe d'un animal.
- 1923 **sexatge** *m*
es sexado m
es sexaje m

Operació que té com a finalitat identificar el sexe d'un animal després de néixer.
- 1924 **sifonàpter** *m*
sin. compl. puça f
es pulga f
es sifonáptero m

Insecte de l'ordre dels sifonàpters que parasita insectes i mamífers, algunes espècies del qual són portadors de malalties infeccioses.
- 1925 **sifonapterosi** *f*
sin. compl. pulicosi f
es pulicosis f
es sifonapterosis f

Malaltia parasitària dels mamífers i els ocells, provocada per artròpodes de l'ordre *Siphonaptera*, que es caracteritza per transmetre malalties causades per virus, bacteris i cestodes.

sobrepeu

- 1926 **síntoma** *m*
es síntoma m

Canvi físic o psíquic que revela una malaltia.

- 1927 **sincronització de zels** *f*
es sincronización de celos f

Inducció del zel, mitjançant diverses tècniques reproductives, en un grup de femelles al mateix temps per concentrar l'època de parts, ja sigui per motius de maneig, sanitaris o comercials.

- 1928 **síndrome** *f*
es síndrome m

Conjunt de símptomes que apareixen conjuntament característics d'una malaltia.

- 1929 **sistema d'identificació** *m*
es sistema de identificación m

Cadascuna de les tècniques utilitzades per reconèixer un animal, ja sigui individualment, com a membre d'una ramaderia o com a pertanyent a una determinada espècie i raça.

- 1930 **sitja** *f*
es silo m

Depòsit on s'emmagatzemen i es conserven els cereals, el farratge o el pinso per al bestiar i l'aviram.

- 1931 **sobrassada** *f*
es sobrasada f

Embotit fet de budell gruixat del porc farcit de carn de porc crua, capolada i pastada amb pebre vermell, pebre coent i sal.

- 1932 **sobrealimentació** *f*
es sobrealimentación f

Distribució d'una ració superior a la normal d'acord amb l'estat fisiològic o productiu de l'animal, amb finalitats reproductives o terapèutiques.

- 1933 **sobrecanya** *f*
es sobrecaña f

Tumor ossi que es forma a la part externa de la canyella dels equins, sota el genoll.

- 1934 **sobremà** *m*
es sobremano m

Tumor ossi que es forma sobre la corona dels ungles davaners dels equins.

- 1935 **sobrepastatge** *m*
es sobrepastado m

Explotació excessiva de la vegetació d'un camp de pastura per part del bestiar, que provoca la degradació del sòl.

sobrepeu

- 1936 **sobrepeu** *m*
es sobrepié m
 Tumor ossi que es forma sobre la corona dels ungles posteriors dels equins.
- 1937 **sobrepoblació** *f*
sin. compl. superpoblació f
es sobrepoblación f
es superpoblación f
 Situació d'una espècie animal en un territori determinat quan el nombre d'individus d'aquesta espècie excedeix els recursos naturals disponibles.
- 1938 **socarrar el porc** *v tr*
sin. socorrrar el porc v tr
es chamuscar el cerdo v tr
 Cremar el pèl del porc mort, amb argelagues a flames, per deixar-ne la pell ben neta.
- 1939 **socorrrar el porc** *v tr*
sin. socarrar el porc v tr
- 1940 **sofra** *f*
es sufra f
es zofra f
 Corretja ampla que passa per damunt el selletó i que té a cada extrem una anella formada pel mateix cuir dins la qual passen els braços del carro, que són així sostinguts.
- 1941 **sofrenada** *f*
es sofrenada f
- Estrebada forta que es dóna a les regnes per aturar el cavall o dominar-lo.
- 1942 **sofrenar** *v tr*
es sofrenar v tr
 Fer sofrenades.
- 1943 **soia sencera** *f*
es full fat soya f
 Gra de soia cuit que s'afegeix al pinso per aportar energia i proteïna al bestiar i l'aviram.
- 1944 **soll** *f*
es pocilga f
 Lloc tancat de paret on es tenen tancats els porcs.
- 1945 **somera** *f*
sin. compl. burra f
sin. compl. ruca f
es asna f
es burra f
 Femella de l'ase.
- 1946 **somerer -a** *m i f*
es burrero -ra m y f
 Persona que guarda les some-res.
- 1947 **sostre** *m*
es pajar m
 Cambra destinada a guardar-hi la palla, que sol estar situada damunt l'estable.

sutza

- 1948 **suarda** *f*
sin. compl. sutza f
es suarda f

Substància greixosa i serosa excretada per la pell dels moltons.

- 1949 **subclínic** *-a adj*
es subclínico -ca adj

Dit de la malaltia o el trastorn que no es manifesta clínicament.

- 1950 **subcutani** *-ània adj*
es subcutáneo -nea adj

Dit del mètode terapèutic que s'aplica immediatament davall la pell.

- 1951 **sucar** *v tr*
veg. mufar v tr

- 1952 **sulfat de coure** *m*
sin. compl. pedra blava f
es piedra azul f
es sulfato de cobre m

Compost químic derivat del coure que forma cristalls blaus i que s'utilitza com a desinfectant.

- 1953 **sull** *-a adj*
sin. compl. motxo -a adj
es mocho -cha adj

Dit de l'animal que no té banyes.

- 1954 **superpoblació** *f*
veg. sobrepoblació f

- 1955 **surar** *v intr*
es medrar v intr

Fer que una cria d'animal es mantengui viva i en creixença i que augmenti en vitalitat o en força.

- 1956 **surra** *f*
es surra f

Tripanosomosi dels cavalls, causada per *Trypanosoma evansi*, que es caracteritza per febre, hemorràgies diverses, anèmia progressiva, emaciació i mort.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 1957 **sutza** *f*
veg. suarda f

T

- 1958 **taca** *f*
es mancha *f*
 Floc de pèls o de plomes d'un color diferent al color dominant de l'animal.
- 1959 **tacat -ada** *adj*
es manchado -da *adj*
 Dit del pelatge o del plomatge amb taques.
- 1960 **tafarra** *f*
sin. retranca *f*
- 1961 **tallabecs** *m*
es cortapicos *m*
 Instrument elèctric que serveix per tallar el bec de l'aviram amb una fulla que pot estar roent per cauteritzar alhora.
- 1962 **tallacoos** *m*
es cortacolas *m*
 Instrument emprat per tallar la coa dels animals domèstics.
- 1963 **talonejar** *v tr*
es talonear *v tr*
 Pegar al cavall amb els talons per incitar-lo.
- 1964 **tanc de purins** *m*
es tanque de purín *m*
 Depòsit tancat col·locat damunt un remolc, proveït d'una bomba que distribueix els purins.
- 1965 **tanc de refrigeració de la llet** *m*
es tanque refrigerante de la leche *m*
 Depòsit metàl·lic en què s'emmagatzema i conserva la llet a baixes temperatures.
- 1966 **tanca elèctrica** *f*
es cerca eléctrica *f*
es cerca electrificada *f*
 Tanca amb cables pels quals passa una tensió elèctrica de baixa intensitat, les descàrregues de la qual impedeixen que el bestiar surti del lloc on ha d'estar tancat.
- 1967 **tara** *f*
es tara *f*
 Imperfecció, generalment física, d'un animal, que en fa disminuir el valor, especialment l'estètic.
- 1968 **tascó** *m*
sin. llombrígol *m*
- 1969 **tatuatge** *m*
es tatuaje *m*
 Sistema d'identificació indeleble per al bestiar i els cans que consisteix a introduir, per mitjà de puncions, pigments co-

theileriosi

lorants en forma de marques, lletres o números davall la pell de l'animal.

1970 **temperament** *m*
es temperamento m

Conjunt de reaccions habituals d'un animal amb l'entorn, que solen derivar de la seva constitució psíquica.

1971 **temps de munyida** *m*
es tiempo de ordeño m

Temps necessari per extreure la llet d'una femella.

1972 **tendral** *m*
sin. recordell m

1973 **tendral** *m*
es recental m

Animal, especialment oví, que tot just ha deixat de mamar i comença a menjar.

1974 **terçat -ada** *m i f*
es animal trasandusco -ca m y f

Animal cabrum o oví de dos a tres anys d'edat i que ha fet, per tant, la segona muda de la dentició.

1975 **territorialitat** *f*
es territorialidad f

Conducta per la qual un animal dóna a conèixer un territori o el defensa, que es pot ma-

nifestar amb amenaces, marcatges o expressions vocals.

1976 **test de les gallines** *m*

Plat o vas de terrissa per posar-hi el menjar o l'aigua de les gallines.

1977 **testera** *f*
es testera f

Corretja que forma part de la brida i que va col·locada darrere el cap.

1978 **tètan** *m*
veg. tètanus m

1979 **tètanus** *m*
sin. compl. tètàn m
es tétanos m

Malaltia bacteriana infecciosa causada per la toxina de *Clostridium tetani* i caracteritzada per la contracció convulsiva dels músculs estriats.

1980 **tetina** *f*
es tetilla f
es tetina f

Peça, generalment de goma, que es posa al broc d'un biberó o en una màquina d'alletar per fer de mugró.

1981 **theileriosi** *f*
es theileriosis f

tifosi aviària

Malaltia parasitària de les vaques, les ovelles i les cabres, causada per diverses espècies de protozous del gènere *Theileria*, transmesa per paparres dels gèneres *Amblyomma* i *Hyalomma*, que es caracteritza per hipertròfia de la melsa i els ganglis limfàtics, febre, dispnea i hemorràgies en òrgans interns.

Nota: La theileriosi bovina és una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1982 **tifosi aviària** *f*
es tifosis aviar f

Malaltia bacteriana infecciosa i contagiosa de l'aviram, causada per *Salmonella gallinarum*, que es caracteritza per hidratació, respiració dificultosa, diarrea, debilitat i degeneració hepàtica.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

1983 **tigrat -ada** *adj*
sin. compl. virat -ada adj
es atigrado -da adj

Dit de l'animal que té el pelatge amb ratlles semblants a les del tigre.

1984 **timpanisme** *m*
es timpanismo m

Distensió de l'abdomen per presència de gas en l'estómac, els budells o la cavitat peritoneal.

1985 **tinya** *f*
es tiña f

Afecció contagiosa de la pell dels animals, deguda a fongs, que es caracteritza per la formació de taques cobertes d'escames, de crostes, etc., o per la caiguda del pèl.

1986 **tipus racial** *m*
es prototipo m
es tipo racial m

Model ideal d'un animal que reuneix el conjunt de caràcters morfològics que caracteritza una raça.

1987 **tirant** *m*
es tirante m

Corretja, corda o peça rígida sotmesa a una tracció, que serveix per estirar una arada o una carreta.

1988 **tocadura** *f*
sin. matadura f

1989 **toís -issa** *m i f*

Cap de bestiar de llana d'un a dos anys, quan ja es pot tondre.

tossina

- 1990 **tondre** *v tr*
sin. compl. esquilar v tr
es esquilar v tr
 Tallar arran el pèl o la llana d'un animal, amb finalitats comercials, est tiques o d'higiene.
- 1991 **tonedor** * a m i f*
sin. compl. esquilador  a m i f
es esquilador  ra m y f
 Persona que es dedica a esquilar animals.
- 1992 **tonedora** *f*
sin. compl. esquilador m
es esquiladora f
 Aparell que serveix per esquilar els animals.
- 1993 **topar** *v intr*
sin. mufar v tr
- 1994 **tord** * a adj*
es tordo  da adj
 Dit del pelatge dels equins mesclat de p ls blancs i negres en proporcions diferents, amb les extremitats, la crina i la coa d'un color més clar o més fosc.
- 1995 **torir** *v tr*
sin. compl. atorir v tr
 Cobrir, el brau, la vaca.
- 1996 **torissa** *f*
 Femella de bestiar de llana des que neix fins que té un any.
- 1997 **toro** *m*
veg. bou m
- 1998 **tortó** *m*
es torta f
 Residu sòlid ric en proteïnes, obtingut després de tractar les llavors i els fruits oleaginosos per extreure'n l'oli, emprat en l'alimentació del bestiar.
Nota 1: Els tort s principals emprats per alimentar el bestiar són els de cacauet, soia, colza, lli, copra, palma, girasol i llavors de cotó.
Nota 2: El plural de *tortó*  s *tort s*.
- 1999 **tos** *f*
sin. compl. tossina f
es tos f
 Expulsió violenta i renouera de l'aire dels pulmons produïda per la irritació de les vies respiratòries o per l'acció reflexa d'un desordre nerviós, g strik, etc.
- 2000 **tosa** *f*
sin. compl. esquilada f
es esquileo m
 Acció i efecte d'esquilar.
- 2001 **tossina** *f*
veg. tos f

toxèmia de la gestació de l'ovella

2002 **toxèmia de la gestació de l'ovella** *f*

es toxemia de gestación de la oveja *f*

Malaltia de les ovelles de gestació múltiple cap al final de l'embaràs, causada per la impossibilitat de cobrir les seves necessitats energètiques, que es caracteritza per depressió, ceguera, paràlisi, coma i mort.

2003 **toxicosi** *f* *veg.* **intoxicació** *f*

2004 **tractament** *m* *es* tratamiento *m*

Conjunt de mitjans que s'empren per guarir una malaltia o alleujar-ne els símptomes.

2005 **tractant** *m i f* *veg.* **mercader** –*a m i f*

2006 **traginar** *v tr* *es* trajinar *v tr*

Transportar d'un lloc a un altre mercaderies, sigui una persona, a braç o a l'esquena, sigui damunt una bèstia o amb un vehicle.

2007 **traiga** *f* *es* barzón *m* *es* trasca *f*

Anella de fusta o de ferro que va penjada per l'aixanguer a la

part central del jou, dins la qual passa i se subjecta l'espi-gó de l'arada o del carro.

2008 **transferència embrionària** *f* *es* transferencia embrionaria *f*

Tècnica reproductiva consistent a col·locar un o diversos embrions d'una femella fecundada en l'úter d'una altra o altres, perquè s'hi implantin i originin una gestació.

Nota: El que normalment es pretén amb aquesta tècnica és multiplicar ràpidament els descendents d'una femella d'alt valor genètic.

2009 **transgènic** –*a adj* *sin. compl.* **genèticament modificat** –*ada loc* *es* transgénico –*ca adj*

Dit de l'animal al qual han introduït, en les cèl·lules somàtiques i germinals, artificialment un gen aliè, normalment d'una altra raça o d'una altra espècie.

2010 **transhumància** *f* *es* trashumancia *f*

Migració estacional dels ramats segons la disponibilitat i l'aprofitament de les pastures.

tricolor

- 2011 **trava** *f*
es traba *f*
 Corda o corretja amb què es lliguen dues potes d'un animal per impedir-li córrer o saltar i també per immobilitzar-lo per examinar-lo.
- 2012 **travador** *m*
es cuartilla *f*
es trabadero *m*
 Part prima corresponent a la primera falange de les potes d'una bèstia, que és per on aquestes es traven.
- 2013 **travesser** *m*
sin. compl. bou *m*
 Peça de fusta que uneix els dos caps del jou part damunt el tascó on va penjada la traiga.
- 2014 **tremolor ovina** *f*
veg. prurigen lumbar *m*
- 2015 **tremuja** *f*
es tolva *f*
 Depòsit en forma de piràmide o de con invertit que, a manera d'embut, deixa caure per la part inferior l'aliment del bestiar i de l'aviram.
- 2016 **trencadura** *f*
veg. hèrnia *f*
- 2017 **trescador** *m*
es piquera *f*
 Cadascun dels forats del rusc perquè les abelles puguin entrar-hi i sortir-ne.
- 2018 **trescament** *m*
es tría *f*
 Acció de trescar les abelles.
- 2019 **trescar** *v intr*
es triar *v intr*
 Anar i tornar les abelles, des del rusc fins a les plantes que els subministren l'aliment.
- 2020 **tresenca** *f*
 Animal de l'espècie ovina que té entre 3 i 4 anys.
- 2021 **treta** *f*
 Acció de separar del ramat el bestiar destinat a la venda.
- 2022 **trèvol** *m*
es trébol *m*
 Planta lleguminosa de diferents gèneres botànics, especialment *Trifolium*, *Medicago* i *Melilotus*, que constitueixen farratges que es caracteritzen pel seu elevat contingut en proteïna.
- 2023 **trèvol de jardí** *m*
veg. vinagrella *f*
- 2024 **tricolor** *adj*
es tricolor *adj*
 Dit del platge o el plomatge de tres colors.

tricomonosi bovina**2025 tricomonosi bovina f***es tricomonosis bovina f*

Malaltia venèria de les vaques, causada pel flagel·lat *Tritrichomonas foetus*, que es caracteritza per infertilitat i avortament.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2026 tripanosomosi f*es tripanosomosis f*

Malaltia principalment dels equins, les vaques i les ovelles, causada per diverses espècies de protozous del gènere *Trypanosoma* i transmesa per mosques del gènere *Glossina*, que es caracteritza per febre, parasitemia, anèmia progressiva i abatiment.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2027 triquinel·losi f*sin. compl. triquinosi f**es triquinelosis f**es triquinosis f*

Malaltia parasitària dels porcs, causada pel nematode *Trichinella spiralis*, que es caracteritza per la presència de larves enquistades en el teixit muscular.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal i una zoonosi.

2028 triquinosi f*veg. triquinel·losi f***2029 tropilaelapsosi f***es tropilaelapsosis f*

Malaltia de les abelles, causada pels àcars del gènere *Tropilaelaps*, que afecta fonamentalment la cria de les abelles i que es caracteritza per malformacions a diferents parts del cos.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2030 trot m*es trote m*

Manera ràpida de caminar els equins avançant i posant a terra alternativament els dos parells diagonals de potes amb un període de suspensió a l'aire.

2031 trotador m*sin. cavall trotador m***2032 truger m***es porqueriza f*

Compartiment d'una cort on es tanca la truja amb la seva cria.

tularèmia2033 **truja** *f**sin. compl. bacona* *f**sin. compl. gardenya* *f**sin. compl. porca* *f**sin. compl. verra* *f**es cerda* *f**es cochina* *f**es marrana* *f**es puerca* *f*

Femella del porc, que s'explo-
ta per fer cria i per la carn.

per *Mycobacterium bovis*, que es
caracteritza per la formació
de granulomes nodulars, amb
lesions sobretot als ganglis
limfàtics, pulmons, budells,
melsa, pleura i peritoneu.

Nota: És una malaltia de de-
claració obligatòria segons
l'Organització Mundial de la
Sanitat Animal i una zoonosi
en el cas de les vaques.

2034 **trujada** *f**es piara de cerdas* *f*

Ramat de truges o de truges i
garrins.

2037 **tularèmia** *f**es tularèmia* *f*

Malaltia bacteriana infecciosa
dels mamífers domèstics,
principalment dels conills, les
llebres i les ovelles, causada
per *Francisella tularensis*, trans-
mesa per paparres i tàvecs,
que es caracteritza per de-
pressió greu, septicèmia i
mort.

Nota: És una malaltia de de-
claració obligatòria segons
l'Organització Mundial de la
Sanitat Animal i una zoonosi.

2035 **tuberculosi aviària** *f**es tuberculosi aviar* *f*

Malaltia bacteriana contagio-
sa dels ocells, causada per
Mycobacterium avium, que es
caracteritza per la formació
de granulomes nodulars, amb
lesions sobretot al tracte in-
testinal, el fetge i la melsa.

Nota: És una malaltia de de-
claració obligatòria segons
l'Organització Mundial de la
Sanitat Animal.

2036 **tuberculosi bovina** *f**es tuberculosi bovina* *f*

Malaltia bacteriana contagio-
sa de les vaques i d'altres ani-
mals domèstics, com ara ove-
lles, cabres i cavalls, causada

U

- 2038 **UBG** *f*
veg. **unitat ramadera** *f*
- 2039 **udol** *m*
sin. compl. udolament *m*
es aullido *m*

Crit prolongat i planívol dels cans i dels llops.
- 2040 **udolament** *m*
veg. **udol** *m*
- 2041 **udolar** *v intr*
es aullar *v intr*

Fer udols.
- 2042 **úlcer**a *f*
sin. ulceració *f*
sin. compl. nafra *f*
es llaga *f*
es úlcera *f*
es ulceración *f*

Ferida consistent en una solució de continuïtat de la pell o mucosa en la superfície d'un teixit o d'un òrgan, deguda a un procés necròtic.
- 2043 **ulceració** *f*
*sin. úlcer*a *f*
- 2044 **ull de perdiu** *adj*
es ojo de perdiz *adj*

Dit de l'animal que té taques vermelles al voltant dels ulls.
- 2045 **ullerat -ada** *adj*
es ojalada [ovelles] *adj*

Dit dels quadrúpedes, especialment les ovelles i les cabres, que tenen el pelatge del voltant dels ulls d'un color diferent de la resta del cos.
- 2046 **ulleres** *f pl*
veg. **clucals** *f pl*
- 2047 **ungüent** *m*
es ungüento *m*

Forma d'administració d'una substància amb activitat terapèutica per via tòpica, constituïda per una mescla de greixos amb el principi actiu i que s'aplica en el tractament d'algunes afeccions de la pell.
- 2048 **unitat alimentària** *f*
veg. **unitat farratgera** *f*
- 2049 **unitat de bestiar gros** *f*
veg. **unitat ramadera** *f*
- 2050 **unitat farratgera** *f*
sin. compl. unitat alimentària *f*
es unidad alimenticia *f*
es unidad forrajera *f*

Unitat de mesura del valor energètic d'un aliment i de les necessitats energètiques d'un animal equivalent a la quantitat d'energia neta obtinguda a partir d'un quilo de farina d'ordi.

úter

- 2051 **unitat ramadera** *f*
sin. compl. unitat de bestiar
gros *f*

sgl **UBG** *f*

sgl **UR** *f*

es unidad de ganado mayor *f*

es unidad ganadera *f*

sgl **UGM** *f*

Unitat que s'utilitza en càlculs agronòmics i ramaders, com ara la càrrega ramadera d'una explotació, equivalent a un cap de bestiar boví adult.

Nota: El bestiar boví de més de dos anys i el bestiar equí de més de sis mesos compta com 1 UR; els vedells de sis mesos a dos anys, 0,6 UR; truges en cicle complet, 0,5 UR; porcs d'engreix, 0,3 UR, i ovelles i cabres, 0,15 UR.

- 2052 **uperitzar** *v tr*
es uperisar *v tr*
es uperizar *v tr*

Sotmetre la llet a un procés d'esterilització per injecció de vapor sobreescalfat durant un segon, amb la posterior eliminació del vapor i refredada immediatament al buit.

- 2053 **UR** *f*
veg. unitat ramadera *f*

- 2054 **urea** *f*
es urea *f*

Substància química de naturalesa orgànica molt rica en

nitrogen que se subministra als remugants, els quals, gràcies a la flora bacteriana ruminal, són capaços de transformar el nitrogen en proteïna.

- 2055 **urolitiasi** *f*
es urolitiasis *f*

Malaltia dels animals, especialment els remugants, que es caracteritza per la formació de càlculs en l'aparell urinari a causa, sobretot, de desequilibris minerals en la ració.

- 2056 **úter** *m*
sin. compl. mare *f*
sin. compl. matriu *f*
es matriz *f*
es útero *m*

Òrgan genital femení que manté l'embrió o el fetus en condicions adequades durant el seu desenvolupament.

Nota: El terme *mare*, com a sinònim de *matriu*, s'aplica únicament als animals i s'utilitza amb l'article literari: *la mare*.

- 2057 **úter** *m*
es útero *m*

Òrgan de l'aparell reproductor femení dels ocells, situat al final de l'oviducte, encarregat de la retenció i el manteniment dels ous.

V

- 2058 **vaca** *f*
es vaca f
 Femella adulta de l'espècie bovina, que es cria per la carn, la llet i com a reproductora.
Nota: Aquest terme designa, especialment, la femella.
- 2059 **vaca alletant** *m*
es vaca lactante m
es vaca nodriza f
 Vaca en estat de producció làctia, ja sigui per al consum humà o per surar vedells.
- 2060 **vaca de llet** *f*
veg. vaca lletera f
- 2061 **vaca lletera** *f*
sin. compl. vaca de llet f
es vaca lechera f
 Vaca destinada principalment a la producció de llet.
- 2062 **vaca seca** *f*
es vaca seca f
 Vaca que es troba en la fase de no produir llet, és a dir, des del final de l'última lactació fins al pròxim part.
- 2063 **vacada** *f*
es vacada f
 Ramat de bestiar boví.
- 2064 **vaccí** *m*
veg. vacuna f
- 2065 **vaccí -ina** *adj*
sin. boví -ina adj
- 2066 **vaccinació** *f*
veg. vacunació f
- 2067 **vaccinar** *v tr*
veg. vacunar v tr
- 2068 **vacum** *adj*
sin. boví -ina adj
- 2069 **vacuna** *f*
sin. compl. vaccí m
es vacuna f
 Substància d'origen microbià que s'inocula a l'animal per estimular la formació d'anticossos i aconseguir una immunització específica contra determinades infeccions.
- 2070 **vacunació** *f*
sin. compl. vaccinació f
es vacunación f
 Administració d'una vacuna a un animal.
- 2071 **vacunar** *v tr*
sin. compl. vaccinar v tr
es vacunar v tr
 Administrar una vacuna a un animal.

veça

- 2072 **vagina artificial** *f*
es vagina artificial f

Aparell que imita les condicions d'una vagina natural, sobretot pel que fa a la pressió, la temperatura i la lubrificació, utilitzat per recollir l'esperma d'un mascle.

- 2073 **valor millorant** *m*
es valor mejorante m

Valor genètic d'un individu per a un caràcter determinat.

- 2074 **valor nutritiu** *m*
es valor nutritivo m

Capacitat que té un aliment per cobrir les necessitats nutritives d'un animal.

- 2075 **vaquer -a** *m i f*
sin. compl. vaquerís -issa m i f
es vaquerizo -za m y f
es vaquero -ra m y f

Persona que té cura de les vaques i dels bovins en general.

- 2076 **vaqueria** *f*
es vaquería f

Lloc on tenen les vaques per vendre'n la llet.

- 2077 **vaquerís -issa** *m i f*
veg. vaquer -a m i f

- 2078 **vaquí -ina** *adj*
sin. boví -ina adj

- 2079 **variabilitat** *f*
es variabilidad f

Fenomen comú a tots els éssers vius pel qual els diferents caràcters, que són propis de cada espècie, mostren variacions entre uns individus i uns altres.

- 2080 **varietat** *f*
es variedad f

Grup d'animals d'una mateixa espècie que es distingeix per alguns trets que no són comuns a tots els individus d'aquesta espècie.

- 2081 **varroosi** *f*
es varroosis f

Malaltia parasitària de les abelles adultes i les larves, causada per l'àcar *Varroa jacobsoni*, que es caracteritza per no presentar manifestacions clíniques en el període de latència, però que en poc temps pot provocar la mort prematura de les abelles amb la desaparició de la colònia.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

- 2082 **veça** *f*
es algarroba f
es arveja f
es veza f

vedell

- Llavor de la veça (*Vicia sativa*) que es dóna com a pinso al bestiar i l'aviram per la proteïna o que es pot sembrar per produir farratge.
- 2083 **vedell** -a *m i f*
es ternero -ra *m y f*
Cria de la vaca de menys d'un any.
- 2084 **vedellada** *f*
es manada de terneros *f*
Conjunt de vedells.
- 2085 **vedellar** *v intr*
es parir [la vaca] *v intr*
Parir la vaca.
- 2086 **veixiga** *f*
es vejiga *f*
Abscés que es fa a la nafra d'una bèstia de càrrega.
- 2087 **vell** *m*
sin. velló *m*
es vellón *m*
Llana que cobreix el cos dels animals llanuts.
- 2088 **velló** *m*
sin. vell *m*
- 2089 **vencilló** *m*
Corretja que va fixa a cada costella del collar i serveix per lligar aquest amb el braç del carro o del forcat.
- 2090 **ventrada** *f*
sin. compl. ventregada *f*
es camada *f*
es lechigada *f*
es ventregada *f*
Conjunt d'animalons nats d'un mateix part.
- 2091 **ventrada de porcells** *f*
veg. porcellada *f*
- 2092 **ventregada** *f*
veg. ventrada *f*
- 2093 **verm** *m*
veg. helmint *m*
- 2094 **vermell** -a *adj*
sin. roig roja *adj*
- 2095 **vermífug** *m*
sin. antihelmíntic *m*
- 2096 **verminosi** *f*
sin. helmintosi *f*
- 2097 **verola** *f*
sin. compl. pigota *f*
es viruela *f*
Malaltia infecciosa i contagiosa d'origen víric, caracteritzada per estat febril i per l'erupció de pústules a la pell.
- 2098 **verola aviària** *f*
es viruela aviar *f*
Malaltia vírica de les gallines i els indiots, causada per un virus del gènere *Avipoxvirus*, fa-

verratell

mília *Poxviridae*, transmesa per moscards dels gèneres *Aedes* i *Culex*, que es caracteritza per lesions proliferatives i crostes a la pell i lesions de tipus diftèric a les membranes mucoses de la boca i la gola.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2099 **verola caprina** *f*
es viruela caprina *f*

Malaltia vírica contagiosa greu de les cabres, causada per un virus del gènere *Capripoxvirus*, família *Poxviridae*, que es caracteritza per febre i per l'aparició d'una erupció variol·lica principalment a la boca, els ulls, les mamelles, els mugrons, l'escrot i la cara interna de les cuixes.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2100 **verola del camell** *f*
es viruela del camello *f*

Malaltia infecciosa i contagiosa dels camells i els dromedaris, causada per un virus del gènere *Orthopoxvirus*, que es caracteritza per l'aparició de pústules al voltant del nas, els morros i les àrees alopeciques.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2101 **verola equina** *f*
es viruela equina *f*

Malaltia vírica dels equins, causada per un virus del gènere *Orthopoxvirus*, que es caracteritza principalment per erupcions de la pell, de les mucoses de la boca i del nas.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2102 **verola ovina** *f*
es viruela ovina *f*

Malaltia vírica contagiosa greu de les ovelles, causada per un virus del gènere *Capripoxvirus*, família *Poxviridae*, que es caracteritza per febre i per l'aparició d'un exantema papulós a la pell i a les mucoses.

Nota: És una malaltia de declaració obligatòria segons l'Organització Mundial de la Sanitat Animal.

2103 **verra** *f*
veg. truja *f*

2104 **verratell** *m*

Porc jove, de menys d'un any, destinat a utilitzar-se com a semental.

verro2105 **verro** *m**es verraco m*

Porc mascle no castrat destinat a cobrir les truges.

2106 **veterinari -ària** *m i f*

sin. compl. manescal -a m i f
es veterinario -ria m y f

Persona legalment autoritzada per professar i exercir la veterinària.

2107 **veterinari -ària col·legiat****-ada** *m i f*

sin. compl. manescal -a col·legiat -ada m i f
es veterinario -ria colegiado -da m y f

Manescal que pertany a un col·legi oficial de manescals i que, com a tal, pot exercir unes tasques específiques.

2108 **veterinari -ària habilitat -ada***m i f*

sin. compl. manescal -a habilitat -ada m i f
es veterinario -ria habilitado -da m y f

Manescal autoritzat pels serveis veterinaris oficials per exercir unes funcions determinades, normalment reservades als manescals oficials.

2109 **veterinari -ària oficial** *m i f*

sin. compl. manescal -a oficial m i f
es veterinario -ria oficial m y f

Manescal amb règim de funcionari que exerceix funcions de vigilància i control sanitari en explotacions ramaderes o en establiments alimentaris.

2110 **veterinària** *f**es veterinaria f*

Ciència i art de prevenir i curar malalties dels animals.

2111 **via d'administració** *f**es vía de administración f*

Forma d'administració d'un medicament o d'un aliment en l'organisme animal.

2112 **vici** *m**es vicio m*

Mal costum que de vegades adquireix un animal i que li fa disminuir el rendiment productiu.

2113 **vigor híbrid** *m**veg. heterosi f*2114 **vinagrella** *f*

sin. compl. trèvol de jardí m
es acedera f
es vinagrera f

Nom que es dona a diverses espècies de plantes, gèneres *Oxalis*, *Rumex*, etc., algunes de les quals són potencialment tòxiques per al bestiar, especialment l'oví, al qual provoca paràlisi, aprimament progres-

volateria

siu i fins i tot la mort de l'animal afectat.

- 2115 **virat -ada** *adj*
veg. **tigrat -ada** *adj*

- 2116 **virosi** *f*
veg. **malaltia vírica** *f*

- 2117 **virus** *m*
es virus *m*

Agent infecció submicroscòpic, paràsit endocel·lular obligat de plantes, animals i bacteris, format per un nucli central constituït per àcid desoxiribonucleic o per àcid ribonucleic, envoltat per una càpsida proteica.

- 2118 **vitamina** *f*
es vitamina *f*

Nutrient orgànic essencial per al desenvolupament correcte de l'organisme animal, el qual el necessita en petites quantitats i normalment no el pot sintetitzar.

- 2119 **volateria** *f*
es volateria *f*

Conjunt d'animals de ploma, especialment els que es crien per al consum humà.

X

- 2120 **xacra** *f*
es *achaque m*
Mal físic d'un animal generalment a causa de les seqüeles d'una malaltia o de la vellesa.
- 2121 **xai** *-a m i f*
veg. **anyell** *-a m*
- 2122 **xaïar** *v intr*
veg. **anyellar** *v intr*
- 2123 **xaier** *-a m i f*
Pastor de xais.
- 2124 **xapa** *f*
es *chapa f*
Peça de metall prima que es fixa a l'orella del bestiar per identificar-lo.
- 2125 **xerigot** *m*
veg. **serigot** *m*
- 2126 **xeringa** *f*
es *jeringa f*
Instrument que s'utilitza per a la introducció i l'extracció de substàncies en l'organisme.
- 2127 **ximble** *adj*
sin. **dòcil** *adj*
- 2128 **xítxero** *m*
veg. **pèsol** *m*
- 2129 **xo** *interj*
es *so interj*
Expressió que es fa servir per fer aturar un animal equí.
- 2130 **xot** *m*
sin. **anyell** *m*
- 2131 **xot** *m*
es *cordero m*
Mascler de l'ovella.
- 2132 **xot** *-a m i f*
sin. **cabrit** *-ida m i f*
- 2133 **xot de cordeta** *m*
sin. **xotet de cordeta** *m*
Xot ximple que es mena fermat amb una corda.
- 2134 **xot de llavor** *m*
sin. **mardà** *m*
- 2135 **xot passador** *m*
Xot que va davant la guarda, amb un picarol més gros, per guiar les ovelles.
- 2136 **xotet de cordeta** *m*
sin. **xot de cordeta** *m*
- 2137 **xotinar** *v tr*
Avesar un anyell a mamar d'una ovella que no és la seva mare.

xulla vermella

2138 **xulla** *f*

sin. compl. **cansalada** *f*

sin. compl. **xulla blanca** *f*

es tocino m

Greix que recobreix el pit i el dors del porc.

2139 **xulla** *f*

Carn magra de porc.

2140 **xulla blanca** *f*

veg. **xulla** *f*

2141 **xulla vermella** *f*

Carn que no és cansalada i que, pastada, resulta de color vermell i s'utilitza per fer so-brassada.

Z

- 2142 **zebrat -ada** *adj*
es cebrado -da *adj*

Dit de l'animal, especialment del cavall o de l'euga, que té ratlles negres semblants a les de la zebra.

- 2143 **zel** *m*
sin. **estre** *m*

- 2144 **zigot** *m*
sin. compl. **ou** *m*
es cigoto *m*
es huevo *m*

Cèl·lula diploide formada per la fusió d'un gàmeta femení amb un gàmeta masculí abans de començar la segmentació.

- 2145 **zoometria** *f*
es zoometría *f*

Branca de la morfologia especialitzada en l'estudi de les mides d'un animal.

- 2146 **zoonosi** *f*
es zoonosis *f*

Malaltia que es transmet dels animals a l'espècie humana i viceversa.

- 2147 **zootècnia** *f*
sin. compl. **producció animal** *f*
es producción animal *f*
es zootecnia *f*

Ciència que estudia la cria, la multiplicació i la millora dels animals domèstics.

- 2148 **zootècnic -a** *m i f*
es zootécnico -ca *m y f*

Persona especialista en zootècnia.

Índex de termes catalans

A

- abegot, 1
- abell, 2
- abella, 3
- abella mare, 4
- abella obrera, 5
- abella reina, 6
- abellaire, 7
- abellar, 8
- abeller -a, 9
- abellera, 10
- abellot, 11
- abeurador, 12
- abeurador, 13
- abeurador automàtic, 14
- abeurall, 15
- abeurar, 16
- abeuratge, 17
- aboquir, 18
- abric, 19
- acanir, 20
- àcar, 21
- acarapisi de les abelles, 22
- acaricida, 23
- acariosi, 24
- acariosi de les abelles, 25
- àcid acètic, 26
- àcid desoxiribonucleic, 27
- acoblament, 28
- acoblar, 29
- acoblar-se, 30
- acorador, 31
- acorador, 32
- actinobacil·losi, 33
- actinomicosi, 34
- acubillar, 35
- aculeat -ada, 36
- adenomatosi pulmonar ovina, 37
- adives, 38
- ADN, 39
- adopció, 40
- adreç de cavall, 41
- ADS, 42
- agalàxia contagiosa, 43
- agambar, 44
- aglà, 45
- aglanar, 46
- aglapir, 47
- agostejador, 48
- agostejar, 49
- agranar, 50
- Agrupació de Defensa Sanitària, 51
- agullada elèctrica, 52
- aigüerol, 53
- aixanguer, 54
- aixerriar, 55
- ajocar-se, 56
- alatza -ana, 57
- albarda, 58
- albí -ina, 59
- alça, 60
- alejar, 61
- aletejar, 62
- alfals, 63
- alifac, 64
- aliment, 65
- aliment concentrat, 66
- aliment voluminós, 67
- alimentació proovulatòria, 68
- alimentador, 69
- alimentari -ària, 70
- alimentós -osa, 71
- aliret, 72
- al·lel, 73
- alletadora, 74
- alletament, 75
- alletament, 76
- alletament artificial, 77
- alletar, 78
- allocar-se, 79

- alotament, 80
alteració de la intel·ligència, 81
amagrint, 82
amagrir-se, 83
amargenar, 84
amarrir, 85
amblar, 86
ameba, 87
amebiasi de les abelles, 88
amollar, 89
anadura, 90
anaplasmosi, 91
anàtids, 92
ànec, 93
àneda, 94
àneda, 95
ànega, 96
anella, 97
anella, 98
anellament, 99
anellar, 100
anellatge, 101
anèmia, 102
anèmia dels garrins, 103
anèmia dels porcells, 104
anèmia infecciosa equina, 105
aneurisma, 106
aneurisma verminós, 107
angina, 108
animal d'abastament, 109
animal d'engreix, 110
animal de bast, 111
animal de llana, 112
animal de llet, 113
animal de llet, 114
animal de pastura, 115
animal de pèl, 116
animal de peu forcat, 117
animal de peu rodó, 118
animal de ploma, 119
animal de remuc, 120
animal de sella, 121
animal de senyal, 122
animal de tir, 123
ànnera, 124
ànnera, 125
anoll, 126
anquejar, 127
ansí, 128
antibiòtic, 129
antifúngic, 130
antihelmíntic, 131
antimicòtic, 132
antiparasitari, 133
antiràbic, 134
antivíric, 135
àntrax, 136
anyell -a, 137
anyell de llet, 138
anyellar, 139
apallar, 140
aparellar, 141
apiari, 142
apicultor -a, 143
apicultura, 144
àpids, 145
apífug, 146
aplom, 147
après, 148
apuntador -a, 149
aregar, 150
arester, 151
armada, 152
arment, 153
armenter -a, 154
armentera, 155
arna, 156
arnès, 157
arracada, 158
arramadar, 159
arramassador -a, 160
arregnar, 161
arremolinar, 162
arremolinar-se, 163

arreus, 164
 arrufada de llavi, 165
 arruixar, 166
 arteritis vírica equina, 167
 artritis/encefalitis caprina, 168
 ascariasi, 169
 ascendent, 170
 ascosferosi, 171
 ase, 172
 ase de bram, 173
 asinal, 174
 asiní -ina, 175
 asma, 176
 atac, 177
 atordiment, 178
 atorir, 179
 au, 180
 autòcton -a, 181
 averrir, 182
 aviar, 183
 aviari, 184
 aviari -ària, 185
 avícola, 186
 avicultor -a, 187
 avicultura, 188
 aviram, 189
 avitaminosi, 190
 avortament, 191
 avortament enzoòtic de
 les ovelles, 192
 avortar, 193
 avortí, 194
 avortó, 195

B

babesiosi, 196
 baciva, 197
 baciva, 198
 bacivada, 199

bacivar, 200
 baciver, 201
 baciver -a, 202
 bacona, 203
 bacteri, 204
 bactericida, 205
 badall, 206
 badall, 207
 bagàs, 208
 bala, 209
 banyegar, 210
 barbada, 211
 barballera, 212
 barballera, 213
 barbó, 214
 barbó, 215
 barraample, 216
 barram, 217
 barraprim -a, 218
 barrat -ada, 219
 barrat -ada, 220
 barrut -uda, 221
 bassa de purins, 222
 bast, 223
 baster -a, 224
 bastet, 225
 bateria de gàbies, 226
 be, 227
 beaces, 228
 bel, 229
 benestar animal, 230
 berruga, 231
 bessoner -a, 232
 bèstia, 233
 bestiar, 234
 bestiar boví, 235
 bestiar cavallí, 236
 bestiar de renda, 237
 bestiar de treball, 238
 bestiar equí, 239
 bestiar gros, 240
 bestiar menut, 241

bestiar oví, 242
 bestiar petit, 243
 BIA, 244
 biberó, 245
 bioclimatologia, 246
 biotip, 247
 biotípus, 248
 bisbe, 249
 bisbe, 250
 bístia, 251
 bitè, 252
 blanc -a, 253
 boc, 254
 boc passador, 255
 bocatge, 256
 bol, 257
 bol, 258
 bol ruminal, 259
 bol ruminal, 260
 bonyiga, 261
 boquir, 262
 bordar, 263
 borm, 264
 borrec -ega, 265
 borreguer -era, 266
 borromba, 267
 botifarró, 268
 bou, 269
 bou, 270
 bou castrat, 271
 bouada, 272
 boual, 273
 bouer -a, 274
 bovada, 275
 boval, 276
 bover -a, 277
 boveral, 278
 boví -ina, 279
 boví -ina, 280
 bovicultor -a, 281
 bovicultura, 282
 bòvids, 283
 bovins, 284
 bracal, 285
 bragada, 286
 bragat -ada, 287
 bram, 288
 bramar, 289
 bramul, 290
 bramular, 291
 brau, 292
 brauell -a, 293
 brava, 294
 bresca, 295
 brescador, 296
 brescam, 297
 brescam, 298
 brescar, 299
 brevilini -ínia, 300
 brià, 301
 bricallaire, 302
 bricaller -a, 303
 brida, 304
 brilla, 305
 brilla, 306
 broca, 307
 brom, 308
 bronquitis, 309
 bronquitis infecciosa aviària, 310
 bronquitis parasitària, 311
 bronquitis verminosa, 312
 brucel·losi, 313
 brunzir, 314
 budellada, 315
 budellam, 316
 buida, 317
 buina, 318
 burra, 319
 bursitis infecciosa aviària, 320

C

- ca, 321
- ca eivissenc, 322
- cabanya, 323
- cabeçada, 324
- cabeçó, 325
- cabellera, 326
- cabestrar, 327
- cabestre, 328
- cabestregar, 329
- cabestrell, 330
- cabra, 331
- cabraboc, 332
- cabrada, 333
- cabrer -a, 334
- cabrera, 335
- cabridada, 336
- cabridar, 337
- cabridella, 338
- cabriola, 339
- cabriolar, 340
- cabrisa, 341
- cabrit -ida, 342
- cabró, 343
- cabrum, 344
- cadell -a, 345
- cadellada, 346
- cadellada, 347
- cadellar, 348
- calçat -ada, 349
- calderada, 350
- calostre, 351
- camallot, 352
- camella, 353
- camí de ferradura, 354
- campilobacteriosi genital
 - bovina, 355
- canal, 356
- canal, 357
- canal, 358
- càncer, 359
- caní -ina, 360
- canicultura, 361
- cansalada, 362
- cant, 363
- canyet, 364
- canyet, 365
- canyot, 366
- cap de bestiar, 367
- capador -a, 368
- capar, 369
- capçana, 370
- capó, 371
- capoladora, 372
- caponador -a, 373
- caponar, 374
- caponar, 375
- caponat, 376
- caponera, 377
- caprí -ina, 378
- capricultor -a, 379
- capricultura, 380
- caprinotècnia, 381
- caprins, 382
- caquèxia, 383
- caràcter, 384
- caragol, 385
- carboncle bacteridià, 386
- carboncle simptomàtic, 387
- carència, 388
- careta d'apicultor, 389
- cargol, 390
- càrrega ramadera, 391
- carrerada, 392
- càrritx, 393
- carritxer -a, 394
- carritxera, 395
- casa apiari, 396
- cascavell, 397
- casera, 398
- caseta, 399
- castany -a, 400
- castració, 401

- castrador -a, 402
castrar, 403
cavalcadura, 404
cavalcar, 405
cavalcar, 406
cavall, 407
cavall de llavor, 408
cavall de tir, 409
cavall llavorer, 410
cavall semental, 411
cavall trotador, 412
cavallada, 413
cavallerís -issa, 414
cavallerissa, 415
cavallí -ina, 416
cel·la, 417
cera, 418
cera estampada, 419
cerificador, 420
cerra, 421
certificat veterinari, 422
cerut, 423
cerut, 424
cingla, 425
cisticercosi bovina, 426
cisticercosi porcina, 427
clamidiosi, 428
clamidiosi aviària, 429
clamidiosi ovina, 430
clapat -ada, 431
clau, 432
clau, 433
clau, 434
clau, 435
clau, 436
clavera, 437
cloqueig, 438
cloquejar, 439
clos -a, 440
closa, 441
clucals, 442
coble, 443
coble, 444
cobrir, 445
coça, 446
coejar, 447
coetejar, 448
còlera aviari, 449
còlic, 450
còlic d'arena, 451
collar, 452
collar, 453
collera, 454
colònia, 455
columbicultura, 456
cóm, 457
comparet, 458
comportament animal, 459
condicionalitat, 460
conducta animal, 461
conill, 462
conill canonge, 463
conill de canonge, 464
conilla, 465
conillada, 466
conillaire, 467
conillam, 468
conillar, 469
conillar, 470
coniller, 471
coniller -a, 472
conillera, 473
conilló, 474
consanguinitat, 475
contagi, 476
control ramader, 477
còpula, 478
copulació, 479
copular, 480
copular, 481
corbassa, 482
corder, 483
corderar, 484
corma, 485

cornadís, 486
 corral, 487
 corral badívol, 488
 corralet, 489
 corralina, 490
 corretja, 491
 corretja, 492
 cort, 493
 cortical, 494
 coturnicultura, 495
 covada, 496
 covador, 497
 covament, 498
 covar, 499
 covarot, 500
 cover, 501
 covera, 502
 coudriosi, 503
 crestador, 504
 crestar, 505
 crestat, 506
 crestó, 507
 cria, 508
 cria, 509
 cria, 510
 cria, 511
 cria enguixada, 512
 cria ensacada, 513
 cria extensiva, 514
 cria intensiva, 515
 cria podrida americana, 516
 cria podrida europea, 517
 criador -a, 518
 criança, 519
 criar, 520
 criar, 521
 crin, 522
 crina, 523
 crinera, 524
 crinut -uda, 525
 criptòrquid, 526
 criteri de selecció, 527

crònic -a, 528
 cròtal, 529
 cubicle, 530
 cuc, 531
 cuejar, 532
 cuetejar, 533
 culana, 534
 cuniculicultor -a, 535
 cuniculicultura, 536
 cunicultor -a, 537
 cunicultura, 538
 curar, 539
 cus, 540
 cussa, 541
 cussó -ona, 542

D

dansa de les abelles, 543
 decomís, 544
 defecte, 545
 degollador, 546
 degollador, 547
 degollador -a, 548
 degollar, 549
 demble, 550
 dentada, 551
 dentadura, 552
 dentar, 553
 dentar, 554
 dentat, 555
 dentegada, 556
 dermatitis pustulosa avina, 557
 dermatofili, 558
 dermatosi nodular contagiosa, 559
 desabellar, 560
 desbocar-se, 561
 desbocat -ada, 562
 desbridar, 563
 descavalcador, 564

descendència, 565
 descinglar, 566
 desclosa, 567
 descloure, 568
 descobrir-se, 569
 descremar, 570
 descrestar, 571
 desembridar, 572
 desencabestrar, 573
 desencorralar, 574
 deshidratació, 575
 desinfecció, 576
 desinfectant, 577
 desinfectar, 578
 desinsectació, 579
 desinsectar, 580
 deslletament, 581
 deslletar, 582
 desmamador, 583
 desmamador -a, 584
 desmamar, 585
 desnatadora, 586
 desnatar, 587
 desniar, 588
 desnierar, 589
 desnutrició, 590
 desoperculador, 591
 desopercular, 592
 desparasitar, 593
 despondre's, 594
 desratització, 595
 desratitzar, 596
 devesa, 597
 diagnosi, 598
 diagnòstic, 599
 diarrea neonatal, 600
 diarrea vírica bovina, 601
 DIB, 602
 dida, 603
 dieta, 604
 digestibilitat, 605
 dispnea, 606

distòcia, 607
 distribuïdor d'aliment, 608
 DNA, 609
 dòcil, 610
 document d'identificació bovina,
 611
 dogal, 612
 domar, 613
 domèstic -a, 614
 domesticació, 615
 domesticar, 616
 dosi, 617
 dragó, 618
 dula, 619
 duler -a, 620
 durina, 621

E

eclosió, 622
 ectima contagiosa, 623
 ectoparàsit, 624
 edema maligne, 625
 EEB, 626
 EEE, 627
 EEO, 628
 egua, 629
 eguada, 630
 eguassada, 631
 eguasser, 632
 eguasser -a, 633
 egüer -a, 634
 eguí, 635
 eguinar, 636
 eixalar, 637
 eixam, 638
 eixamal, 639
 eixamenada, 640
 eixamenadora, 641
 eixamenament, 642

- eixamenar, 643
eixamenar-se, 644
eixamener, 645
eixamenera, 646
eixivernada, 647
eixivernar, 648
eixiverniu, 649
eixorc -a, 650
eixorellar, 651
eixorellar, 652
eixorquia, 653
eixugada, 654
eixugar, 655
eixugar-se, 656
eixuta, 657
ejaculació, 658
elipomètric -a, 659
emaciació, 660
emasculador, 661
embarrar, 662
embrocar, 663
emmetzinament, 664
emplomament, 665
emplomar, 666
en bateria, 667
encabestrar, 668
encabritar-se, 669
encebador, 670
enceball, 671
encebament, 672
encebar, 673
encebar, 674
encefalitis japonesa, 675
encefalitis per virus Nipah, 676
encefalomielitis equina de l'est,
677
encefalomielitis equina de l'oest,
678
encefalomielitis equina
venezolana, 679
encefalopatia espongiforme
bovina, 680
enclavadura, 681
encobeïment, 682
encoixinat, 683
enconar, 684
encorralar, 685
encreuament, 686
endèmia, 687
endoparàsit, 688
energètica, 689
energia, 690
enfusadura, 691
engallinar, 692
enganxar, 693
engegar, 694
engranall, 695
engranall, 696
engranallar, 697
engreix, 698
engreixador, 699
engreixador -a, 700
engreixadora, 701
engreixament, 702
engreixar, 703
enjojar, 704
enllaçar, 705
ensegonada, 706
enselladura, 707
enselladura, 708
ensellament, 709
ensellar, 710
ensellar, 711
ensellat -ada, 712
ensinistrador -a, 713
ensinistrament, 714
ensinistrar, 715
ensitjament, 716
ensitjar, 717
ensitjat, 718
enteritis, 719
enteritis vírica de l'ànnera, 720
enterotoxèmia, 721
enverinament, 722

- enzoòtia, 723
epidèmia, 724
epidemiologia, 725
epididimitis ovina, 726
epizoòtia, 727
època de parts, 728
equí -ina, 729
èquids, 730
equinococcosi, 731
equins, 732
eradicació, 733
esbiec, 734
esca, 735
escagassament, 736
escagassar-se, 737
escaler -a, 738
esclavó, 739
escoar, 740
escornadora, 741
escornar, 742
escorxador, 743
escorxador -a, 744
escorxament, 745
escorxar, 746
escuar, 747
esgarrapar, 748
esparavany, 749
esparrall, 750
especejament, 751
especejar, 752
espècie, 753
espellar, 754
esperma, 755
espermatozoide, 756
espermatozou, 757
esperó, 758
esperó, 759
esperonar, 760
espiga, 761
espigó, 762
espollar, 763
espollinar-se, 764
esporcellar-se, 765
esquarterament, 766
esquarterar, 767
esquella, 768
esqueller -a, 769
esqueller -a, 770
esquellerinc, 771
esquellí, 772
esquellinc, 773
esquelló, 774
esquilada, 775
esquilador -a, 776
esquilador, 777
esquilar, 778
establa, 779
establada, 780
estable, 781
establer -a, 782
estabulació, 783
estabulació en compartiments,
784
estabulació lliure, 785
estabulació permanent, 786
estabular, 787
estabulari, 788
estacar, 789
estàndard racial, 790
estarrufar-se, 791
estel, 792
estèril, 793
esterilitat, 794
esterilització, 795
esterilització, 796
esterilitzar, 797
esterilitzar, 798
estiregassó, 799
estirp, 800
estiuada, 801
estiuar, 802
estiuatges, 803
estivada, 804
estivar, 805

estivatges, 806
 estómac, 807
 estomatitis vesicular, 808
 estrapada, 809
 estre, 810
 estrella, 811
 estrep, 812
 estrès, 813
 estríjol, 814
 estrijolada, 815
 estrijolar, 816
 estroncar, 817
 estrosi, 818
 estufar-se, 819
 esventrar, 820
 esvoletegar, 821
 esvortar, 822
 etinosi, 823
 etiologia, 824
 etnologia, 825
 etologia, 826
 euga, 827
 eguada, 828
 eguassada, 829
 eguasser, 830
 eguasser -a, 831
 eumètric -a, 832
 eutòcia, 833
 explotació, 834
 explotació indemne, 835
 explotació oficialment indemne,
 836
 extensiu -iva, 837
 exterior, 838
 extinció, 839
 extractor, 840

F

faisà, 841

faisana, 842
 faisanera, 843
 faixa, 844
 falb -a, 845
 farina, 846
 farina d'ossos, 847
 farina de gluten, 848
 farina de peix, 849
 farinada, 850
 farratge, 851
 farratger -a, 852
 fase larvària, 853
 fava, 854
 fava, 855
 fava, 856
 febre, 857
 febre aftosa, 858
 febre catarral maligne, 859
 febre catarral ovina, 860
 febre de la llet, 861
 febre de la vall del Rift, 862
 febre del Nil occidental, 863
 febre hemorràgica de Crimea, 864
 febre Q, 865
 febre vitulària, 866
 febres de Malta, 867
 fecundació, 868
 fecunditat, 869
 feda, 870
 felí -ina, 871
 felids, 872
 femella, 873
 femer, 874
 fems, 875
 fenc, 876
 fenificació, 877
 fenificadora, 878
 fenificar, 879
 fenotip, 880
 fenotipus, 881
 fer armada, 882
 fer cabrioles, 883

ferida, 884
 fermar, 885
 fermentació, 886
 fermentar, 887
 ferrador -a, 888
 ferradura, 889
 ferrar, 890
 ferrat -ada, 891
 ferro, 892
 ferro de marcar, 893
 fertilitat, 894
 fesa, 895
 fesol, 896
 fetus, 897
 fi fina, 898
 fibra alimentària, 899
 filiació, 900
 fira ramadera, 901
 follada, 902
 fonell, 903
 fonellar, 904
 fong, 905
 forcat, 906
 forro -a, 907
 fòsfor, 908
 fossa de munyida, 909
 fossa de purins, 910
 fre, 911
 freixura, 912
 fuet, 913
 fuetada, 914
 fugida, 915
 fumador, 916
 fumar, 917
 fumat -ada, 918
 fumigant, 919
 fumigar, 920
 fungicida, 921
 furgar, 922

G

gàbia, 923
 gabiaire, 924
 gabial, 925
 gabiam, 926
 gaiato, 927
 galamó, 928
 gall, 929
 gall de baralla, 930
 gall de brega, 931
 gall dindi, 932
 gall domèstic, 933
 galler -a, 934
 gallet, 935
 gallimarsot, 936
 gallina, 937
 gallina domèstica, 938
 gallina ponedora, 939
 gallina reproductora, 940
 gal·linaci -àcia, 941
 gallinaci, àcia, 942
 gallinaire, 943
 gallinam, 944
 gallinassa, 945
 galliner, 946
 galop, 947
 galopar, 948
 galteres equines, 949
 gam, 950
 gamadiu -iva, 951
 gamadura, 952
 gamar-se, 953
 gàmeta, 954
 gangrena emfisematosa, 955
 gangrena gasosa, 956
 ganyell, 957
 garba de vena, 958
 garbó, 959
 garbonera, 960
 gardeny, 961
 gardenya, 962

gardenyar, 963
garrí -ina, 964
garrinada, 965
garrinar, 966
garrofa, 967
garrova, 968
gastroenteritis, 969
gastroenteritis transmissible, 970
gastrofilosi, 971
gat, 972
gata, 973
gatera, 974
gatinada, 975
gatinar, 976
gató -ona, 977
gatonada, 978
gatonar, 979
gatonera, 980
gelat -ada, 981
gelea reial, 982
gen, 983
genealogia, 984
generació, 985
genètica, 986
genèticament modificat -ada, 987
genitals, 988
genitor -a, 989
genoma, 990
genotip, 991
genotipus, 992
gestació, 993
gestant, 994
gestant, 995
GET, 996
giardiosi, 997
ginjolar, 998
gla, 999
glapir, 1000
glicosa, 1001
glossopeda, 1002
glucosa, 1003
gobi, 1004
godall, 1005
godí, 1006
golès, 1007
goll, 1008
gorà, 1009
gorrí -ina, 1010
gos, 1011
gossa, 1012
gra, 1013
gramínies, 1014
grana, 1015
granger -a, 1016
granja, 1017
granja d'engreix, 1018
granja de multiplicació, 1019
granja de posta, 1020
granja de producció, 1021
granja de recreia, 1022
granja de selecció, 1023
grapa, 1024
gratar, 1025
gratar, 1026
gràvid -a, 1027
grinyolar, 1028
grip aviària, 1029
grip equina, 1030
grip porcina, 1031
grípia, 1032
gris -a, 1033
grit, 1034
groc groga, 1035
gropera, 1036
grufa, 1037
grufar, 1038
gruny, 1039
grunyir, 1040
grunyir, 1041
grunyit, 1042
gualdrapa, 1043
guarà, 1044
guarda, 1045
guarir, 1046

guarnimenter -a, 1047
 guarniments, 1048
 guarnir, 1049
 guàtlera, 1050
 guatlerot, 1051
 guatlla, 1052
 guatllet, 1053
 guia d'origen i sanitat pecuària,
 1054
 guit -a, 1055
 guitza, 1056

H

hàbitat, 1057
 habronemosi, 1058
 haca, 1059
 hacanea, 1060
 havana, 1061
 haveria, 1062
 heartwater, 1063
 helicicultor -a, 1064
 helicultura, 1065
 helmint, 1066
 helmintosi, 1067
 hemorràgia, 1068
 hemostàsia, 1069
 hepatitis vírica de l'ànnera, 1070
 herbassar, 1071
 herbassejar, 1072
 herbatge, 1073
 herbejar, 1074
 hermafrodisme, 1075
 hèrnia, 1076
 heterosi, 1077
 heterozigosi, 1078
 heterozigot -a, 1079
 híbrid -a, 1080
 hibridació, 1081
 hidatidosi, 1082

hidrartrosi, 1083
 hidroartrosi, 1084
 higiene alimentària, 1085
 hipermètric -a, 1086
 hipersensibilitat, 1087
 hipertèrmia, 1088
 hipertròfia, 1089
 hipervitaminosi, 1090
 hipisme, 1091
 hipobiosi, 1092
 hipodermosi, 1093
 hipomètric -a, 1094
 hipotècnia, 1095
 hipotèrmia, 1096
 hipovitaminosi, 1097
 homeopatia, 1098
 homogeneïtzar, 1099
 homozigosi, 1100
 homozigot -a, 1101
 hormona, 1102
 hoste, 1103

I

identificació animal, 1104
 identificació electrònica, 1105
 identificació social, 1106
 il·luminar, 1107
 imant ruminal, 1108
 immunitat, 1109
 immunoglobulina, 1110
 implant, 1111
 impotència, 1112
 incompatibilitat, 1113
 incubació, 1114
 incubació, 1115
 incubació artificial, 1116
 incubadora, 1117
 incubar, 1118
 indemne, 1119

índex de selecció, 1120
 índex de transformació, 1121
 indicació, 1122
 indigestió, 1123
 indiot, 1124
 indiota, 1125
 infecció, 1126
 infertilitat, 1127
 infestació, 1128
 inflamació, 1129
 inflament, 1130
 influença aviària, 1131
 influença equina, 1132
 influença porcina, 1133
 ingesta, 1134
 ingestió, 1135
 inhibició larvària, 1136
 injecció, 1137
 inseminació, 1138
 inseminació artificial, 1139
 inspecció, 1140
 instal·lació de munyida, 1141
 intensitat de selecció, 1142
 intensiu -iva, 1143
 interval generacional, 1144
 intoxicació, 1145
 intramuscular, 1146
 intravenós -ossa, 1147
 involució uterina, 1148
 isabela, 1149

J

jaç, 1150
 jaça, 1151
 jerarquia, 1152
 jóc, 1153
 joca, 1154
 jòneg -nega, 1155
 jou, 1156

jouell, 1157
 jova, 1158
 juntura, 1159
 junyir, 1160

L

lactació, 1161
 lactació, 1162
 lactància, 1163
 lactància, 1164
 lactar, 1165
 laminitis, 1166
 lanífer -a, 1167
 laringotraqueïtis infecciosa aviària,
 1168
 larva, 1169
 LBE, 1170
 lector de microxip, 1171
 leishmaniosi, 1172
 leptospirosi, 1173
 leucosi bovina enzoòtica, 1174
 lignina, 1175
 lila, 1176
 limfadenitis caseosa ovina, 1177
 limfangitis epizoòtica, 1178
 línia, 1179
 listeriosi, 1180
 lladnar, 1181
 lladruc, 1182
 llana, 1183
 llana suarda, 1184
 llana sutza, 1185
 llança, 1186
 llatzeret, 1187
 llavora, 1188
 llavorer -a, 1189
 llebrer -a, 1190
 llebrer eivissenc, 1191
 llebrot, 1192

llengua blava, 1193
 llentura, 1194
 lleonat -ada, 1195
 llepar, 1196
 llesta, 1197
 llet, 1198
 llet belada, 1199
 llet colestà, 1200
 llet concentrada, 1201
 llet crua, 1202
 llet descremada, 1203
 llet desnatada, 1204
 llet en pols, 1205
 llet entera, 1206
 llet espessa, 1207
 llet esterilitzada, 1208
 llet fermentada, 1209
 llet formatjada, 1210
 llet homogeneïtzada, 1211
 llet maternitzada, 1212
 llet molsissa, 1213
 llet nativa, 1214
 llet natural, 1215
 llet negra, 1216
 llet presa, 1217
 llet quallada, 1218
 llet semidescremada, 1219
 llet semidesnatada, 1220
 llet sencera, 1221
 llet UHT, 1222
 llet uperitzada, 1223
 lleter -a, 1224
 lleter -a, 1225
 lleteroles, 1226
 lletó -ona, 1227
 lletó -ona, 1228
 llibre d'exploració ramadera, 1229
 llibre de tractaments
 medicamentosos, 1230
 lligallo, 1231
 llimoner, 1232
 llista, 1233

llit, 1234
 llobada, 1235
 lloca, 1236
 llocada, 1237
 llodrigada, 1238
 llodrigó, 1239
 llombrícol, 1240
 llombrícol, 1241
 llonganissa, 1242
 llongues, 1243
 lloper -a, 1244
 llorigada, 1245
 llorigar, 1246
 llorigó, 1247
 llúpia, 1248
 longilini -ínia, 1249

M

macromineral, 1250
 maedi-visna, 1251
 magnesi, 1252
 majoral -a, 1253
 mal de potó, 1254
 mal del coit, 1255
 mal roig, 1256
 malaltia, 1257
 malaltia contagiosa, 1258
 malaltia d'Ausjeszky, 1259
 malaltia de declaració obligatòria,
 1260
 malaltia de Gumboro, 1261
 malaltia de les vaques boges, 1262
 malaltia de Marek, 1263
 malaltia de Nairobi, 1264
 malaltia de Newcastle, 1265
 malaltia hemorràgia del conill,
 1266
 malaltia hereditària, 1267
 malaltia infecciosa, 1268

- malaltia parasitària, 1269
 malaltia vesicular porcina, 1270
 malaltia vírica, 1271
 malparir, 1272
 maltès -esa, 1273
 mama, 1274
 mamada, 1275
 mamar, 1276
 mamella, 1277
 mamella, 1278
 mamelló, 1279
 mamífer, 1280
 mamitis, 1281
 manada, 1282
 mànega de maneig, 1283
 maneig, 1284
 manescal -a, 1285
 manescal -a col·legiat -ada, 1286
 manescal -a habitat -ada, 1287
 manescal -a oficial, 1288
 màniga de maneig, 1289
 mantega, 1290
 marca, 1291
 marca, 1292
 marcador, 1293
 marcatge, 1294
 marcatge col·lectiu, 1295
 marcatge d'orella, 1296
 marcatge individual, 1297
 marcatge per ferro, 1298
 marcatge per fred, 1299
 marcatge per incisions, 1300
 mardà, 1301
 mare, 1303
 marfeguet, 1304
 marfuga, 1305
 marrà, 1306
 marranís, 1307
 marranxó, 1308
 marró, 1309
 martingala, 1310
 mascle, 1311
 mascle marcador, 1312
 mastitis, 1313
 matador -a, 1314
 matadura, 1315
 matança, 1316
 matancer -a, 1317
 matancer -a, 1318
 matèria orgànica, 1319
 matèria seca, 1320
 matinar, 1321
 matriu, 1322
 matxo, 1323
 MDO, 1324
 me, 1325
 meconi, 1326
 medalla, 1327
 medicació, 1328
 medicació, 1329
 medicament, 1330
 mediolini -ínia, 1331
 mel, 1332
 melassa, 1333
 melat -ada, 1334
 melatonina, 1335
 meler -a, 1336
 mel·lificar, 1337
 menar, 1338
 menjadora, 1339
 menjadora autoblocant, 1340
 menjadora mòbil, 1341
 mentó, 1342
 mercader -a, 1343
 mestís -issa, 1344
 mestissatge, 1345
 mesurador de llet, 1346
 meteorisme, 1347
 metritis contagiosa equina, 1348
 mèu, 1349
 meular, 1350
 miasi, 1351
 micoplasmosi aviària, 1352
 micosi, 1353

micotoxicosi, 1354
 micotoxina, 1355
 micromineral, 1356
 microxip, 1357
 midó, 1358
 mineral, 1359
 miol, 1360
 miolar, 1361
 miular, 1362
 mix, 1363
 mixa, 1364
 mixomatosi, 1365
 mixt -a, 1366
 moca, 1367
 modorra, 1368
 mogut -uda, 1369
 moix, 1370
 moixa, 1371
 moixí -ina, 1372
 moixó, 1373
 moixonada, 1374
 molí, 1375
 molí de sang, 1376
 molinada, 1377
 mòlta, 1378
 moltó, 1379
 moltó, 1380
 moreno -a, 1381
 moreu -a, 1382
 morfologia, 1383
 morral, 1384
 morral, 1385
 morraller, 1386
 morralles, 1387
 morrió, 1388
 mos, 1389
 mosquejat -ada, 1390
 mosquer, 1391
 mossegar, 1392
 motxo -a, 1393
 muda, 1394
 mudar, 1395

mufar, 1396
 mugir, 1397
 mugit, 1398
 mul, 1399
 mul eguí, 1400
 mul somerí, 1401
 mula, 1402
 mula eguina, 1403
 mula somerina, 1404
 mular, 1405
 mulat, 1406
 mulater -a, 1407
 mulatí -ina, 1408
 mulenc -a, 1409
 muler -a, 1410
 múltipar -a, 1411
 muntar, 1412
 muntar, 1413
 muntura, 1414
 munyidor, 1415
 munyidor -a, 1416
 munyidora, 1417
 munyir, 1418
 muserola, 1419
 mutació, 1420

N

nadís, 1421
 nadó, 1422
 nafra, 1423
 nagana, 1424
 naixedura, 1425
 nariu, 1426
 natura, 1427
 naturalesa, 1428
 nau, 1429
 necessitats nutritives, 1430
 necessitats nutritives de
 manteniment, 1431

necessitats nutritives de producció,
1432

necròpsia, 1433

nèctar, 1434

nectari, 1435

negre -a, 1436

nematode, 1437

nematodosi, 1438

neosporosi, 1439

nevat -ada, 1440

niador, 1441

nial, 1442

nial, 1443

nial, 1444

niar, 1445

nidificar, 1446

nierada, 1447

nimfomania, 1448

niu, 1449

nodrissa, 1450

nodrissó, 1451

nonat, 1452

nosemosi de les abelles, 1453

nounat -ada, 1454

nucli de selecció, 1455

nul·lípara, 1456

número d'identificació, 1457

nutrició, 1458

nutrient, 1459

O

obi, 1460

objectiu de selecció, 1461

obrar el porc, 1462

obreboques, 1463

obrer, 1464

obstetrícia, 1465

obstrucció, 1466

oc, 1467

oca, 1468

ocater -a, 1469

ocell, 1470

OIE, 1471

oli, 1472

oli de ginebró, 1473

oli de romaní, 1474

oligoelement, 1475

olla colera, 1476

òdicit, 1477

optimitzar, 1478

oquer -a, 1479

ordiera, 1480

orella de llebre, 1481

orellar, 1482

Organització Mundial de la Sanitat

Animal, 1483

ormeig, 1484

oronell, 1485

osca, 1486

ou, 1487

ou, 1488

ou, 1489

ouat -ada, 1490

ovella, 1491

ovellenc -a, 1492

oveller -a, 1493

oví -ina, 1494

ovicultura, 1495

oviotècnia, 1496

ovins, 1497

ovòcit, 1498

òvul, 1499

ovulació, 1500

oxitocina, 1501

P

pago, 1502

palla, 1503

palla, 1504
 palleta, 1505
 pallissa, 1506
 pallissa, 1507
 panadís oví, 1508
 pandèmia, 1509
 pandiculació, 1510
 panotxa, 1511
 pansa, 1512
 panteix, 1513
 panteixar, 1514
 paó, 1515
 paparra, 1516
 papil·loma, 1517
 papil·lomatosi, 1518
 paràlisi, 1519
 paràsit, 1520
 parasitació, 1521
 parasitícid, 1522
 parasitisme, 1523
 parasitosi, 1524
 paratuberculosi, 1525
 pare, 1526
 parell de bèsties, 1527
 parell de bísties, 1528
 pareller -a, 1529
 parentiu, 1530
 parèsia, 1531
 paridora, 1532
 parir, 1533
 part, 1534
 particularitat, 1535
 parvovirosi canina, 1536
 parvovirosi porcina, 1537
 pas, 1538
 passa, 1539
 passa, 1540
 past, 1541
 pastor -a, 1542
 pastora, 1543
 pastura, 1544
 pastura, 1545
 pastura, 1546
 pasturar, 1547
 pasturatge, 1548
 pasturatge, 1549
 pasturatge continuat, 1550
 pasturatge diferit, 1551
 pasturatge rotacional, 1552
 patogen -ògena, 1553
 patologia, 1554
 peça, 1555
 pècora, 1556
 pecuari -ària, 1557
 pediculosi, 1558
 pedigrí, 1559
 pedra blava, 1560
 pega, 1561
 peguera, 1562
 peixard -a, 1563
 péixer, 1564
 pèl, 1565
 pèl de rata, 1566
 pelatge, 1567
 pel·lagra, 1568
 perdigó, 1569
 perdiu, 1570
 perdiu, 1571
 període d'incubació, 1572
 peripneumònia contagiosa bovina,
 1573
 perxa, 1574
 perxa, 1575
 pèsol, 1576
 pesta, 1577
 pesta aviària, 1578
 pesta bovina, 1579
 pesta de l'ànnera, 1580
 pesta dels petits remugants, 1581
 pesta equina africana, 1582
 pesta porcina africana, 1583
 pesta porcina clàssica, 1584
 peu de pinya, 1585
 peülla, 1586

peüngla, 1587	polla d'índia, 1627
PG, 1588	pollastraire, 1628
piafar, 1589	pollastre, 1629
pica, 1590	pollastrejar, 1630
picar, 1591	pollastrer -a, 1631
picar, 1592	pollataire, 1632
picar, 1593	pollater -a, 1633
picarol, 1594	pol·len, 1634
picaroler -a, 1595	pollera, 1635
piga, 1596	pollet, 1636
pigallat -ada, 1597	pollí -ina, 1637
pigallós -osa, 1598	pollinada, 1638
pigard -a, 1599	pollinar, 1639
pigat -ada, 1600	polpa, 1640
pigota, 1601	poltrada, 1641
pinça nasal, 1602	poltre -a, 1642
pinso, 1603	poltres -a, 1643
pinso complementari, 1604	poltrú, 1644
pinso complet, 1605	pondre, 1645
pinso compost, 1606	ponedor, 1646
pinso equilibrat, 1607	ponedor, 1647
pinso medicat, 1608	ponedor -a, 1648
pinyolada, 1609	porc, 1649
pipeta d'inseminació, 1610	porc blanc, 1650
piroplasmosi, 1611	porc clapat, 1651
pitxo, 1612	porc faixat, 1652
piu, 1613	porc gras, 1653
piulet, 1614	porc senglar, 1654
placenta, 1615	porca, 1655
plany, 1616	porcada, 1656
plena, 1617	porcasta, 1657
pleta, 1618	porcastra, 1658
pleuropneumònia contagiosa	porcastre -a, 1659
caprina, 1619	porcater -a, 1660
plomar, 1620	porcater -a, 1661
pneumònia, 1621	porcell -a, 1662
pneumònia progressiva ovina,	porcellada, 1663
1622	porcellar, 1664
població, 1623	porcí -ina, 1665
poll, 1624	porcicultor -a, 1666
poll, 1625	porcicultura, 1667
polla, 1626	porquer -a, 1668

porquer -a, 1669
 porqueret -a, 1670
 porquerol -a, 1671
 porquí -ina, 1672
 positura, 1673
 posta, 1674
 posta, 1675
 postpart, 1676
 postura, 1677
 potó, 1678
 prada, 1679
 prat, 1680
 precoç, 1681
 prematur -a, 1682
 premunyir, 1683
 prendre el senyal, 1684
 prendre el signe, 1685
 prenyada, 1686
 prenyar, 1687
 prenys, 1688
 preparació de la canal, 1689
 prevenció, 1690
 prim de barra, 1691
 primal -a, 1692
 primala, 1693
 primalona, 1694
 primerenc -a, 1695
 primípara, 1696
 príncep, 1697
 prió, 1698
 probiòtic, 1699
 producció animal, 1700
 producció apícola, 1701
 producció avícola, 1702
 producció bovina, 1703
 producció caprina, 1704
 producció equina, 1705
 producció ovina, 1706
 producció porcina, 1707
 producte zoosanitari, 1708
 productivitat ramadera, 1709
 profilaxi, 1710

progenitor -a, 1711
 progenitura, 1712
 progestagen, 1713
 progesterona, 1714
 prognatisme, 1715
 prolactina, 1716
 prolapse, 1717
 prolificitat, 1718
 promotor del creixement, 1719
 pronòstic, 1720
 prostaglandina, 1721
 proteïna, 1722
 proteïna bruta, 1723
 protozou, 1724
 prova de descendència, 1725
 pruija, 1726
 prurigen lumbar, 1727
 pseudotuberculosi ovina, 1728
 puça, 1729
 puerperi, 1730
 pul·lorosi, 1731
 pulicosi, 1732
 punt de calçat, 1733
 puntós -osa, 1734
 purí, 1735
 purinera, 1736

Q

quadra, 1737
 quadre, 1738
 quadrúpede -a, 1739
 qualificació sanitària d'una
 ramaderia, 1740
 quall, 1741
 quall, 1742
 quallada, 1743
 quarantena, 1744
 quart de canal, 1745
 quartat -ada, 1746

quarter, 1747
 queca, 1748
 queixalar, 1749
 quic, 1750
 quica, 1751
 quintana, 1752
 quissó -ona, 1753
 quissoiar, 1754
 quissonada, 1755
 quissonada, 1756
 quist hidatídic, 1757
 quota lletera, 1758

R

rabasta, 1759
 ràbia, 1760
 raça, 1761
 raça autòctona, 1762
 raça sintètica, 1763
 ració, 1764
 ració de volum, 1765
 racionadora de farratge, 1766
 racionament, 1767
 raïssó, 1768
 rama, 1769
 ramada, 1770
 ramader -a, 1771
 ramader -a, 1772
 ramaderia, 1773
 ramaderia, 1774
 ramaderia agrícola, 1775
 ramaderia amb estabulació, 1776
 ramaderia estant, 1777
 ramaderia extensiva, 1778
 ramaderia industrial, 1779
 ramaderia intensiva, 1780
 ramaderia transhumant, 1781
 ramal, 1782
 ramat, 1783

rapinyar, 1784
 raspa, 1785
 rastell, 1786
 ratlla, 1787
 ratlla dorsal, 1788
 ratllat -ada, 1789
 rebolcador, 1790
 recental, 1791
 recepta, 1792
 recer, 1793
 recessiu -iva, 1794
 recordell, 1795
 recordellar, 1796
 recria, 1797
 recria, 1798
 recriar, 1799
 reculant, 1800
 reculera, 1801
 reflex de Flehmen, 1802
 refugi, 1803
 reganyol, 1804
 regna, 1805
 reguinyol, 1806
 reguitnar, 1807
 reina, 1808
 remei, 1809
 remolc de bestiar, 1810
 remolc menjadora de farratge, 1811
 remolc mescladora de pinso, 1812
 remolí, 1813
 remugant, 1814
 remugar, 1815
 remugó, 1816
 rendiment, 1817
 rendiment de viu a canal, 1818
 renill, 1819
 renillar, 1820
 renoc -a, 1821
 rentat -ada, 1822
 repel·lent, 1823
 reposició, 1824
 reproducció, 1825

reproducció sexual, 1826
 reproductor -a, 1827
 ressagot -a, 1828
 ressenya, 1829
 retorn, 1830
 retorn, 1831
 retranca, 1832
 retxa, 1833
 retxat -ada, 1834
 rezelador, 1835
 rezelar, 1836
 rinitis atròfica del porc, 1837
 rinitis atròfica porcina, 1838
 rinopneumonitis equina, 1839
 rinotraqueïtis del gall dindi, 1840
 rinotraqueïtis infecciosa bovina,
 1841
 robot munyidor, 1842
 rodat -ada, 1843
 roig roja, 1844
 roïsc -a, 1845
 ronya, 1846
 ronyera, 1847
 ros -rossa, 1848
 rossí, 1849
 rostoll, 1850
 rostollar, 1851
 ruà -ana, 1852
 ruc, 1853
 ruc -a, 1854
 ruca, 1855
 ruminació, 1856
 rumiar, 1857
 rusc, 1858
 rusc fix, 1859
 rusc horitzontal, 1860
 rusc mòbil, 1861
 rusc vertical, 1862
 ruscador -a, 1863
 rústec -ega, 1864
 rústic -a, 1865
 rusticitat, 1866

S

sacrificar, 1867
 sacrifici, 1868
 saga, 1869
 saïm, 1870
 sal, 1871
 sal i vinagre, 1872
 sala d'especejament, 1873
 sala de munyir, 1874
 salar, 1875
 salera, 1876
 salmonel·losi, 1877
 salmorrar, 1878
 saltar, 1879
 sanador -a, 1880
 sanadura, 1881
 sanar, 1882
 sanejament ramader, 1883
 sangfluix, 1884
 sangonera, 1885
 sanitat animal, 1886
 sard -a, 1887
 sard -a, 1888
 sarda, 1889
 sarna, 1890
 sàrria, 1891
 sarró, 1892
 sec -a, 1893
 secall, 1894
 secundines, 1895
 segall -a, 1896
 segó, 1897
 segó de blat de moro, 1898
 segon part, 1899
 selecció artificial, 1900
 seleni, 1901
 sella, 1902
 seller -a, 1903
 selleter -a, 1904
 selletó, 1905
 selló, 1906

semen, 1907
 semental, 1908
 semental, 1909
 semiintensiu -iva, 1910
 sencer, 1911
 senglar, 1912
 senyador, 1913
 senyal, 1914
 serigot, 1915
 serrat -ada, 1916
 serreta, 1917
 sestador, 1918
 sestar, 1919
 sestejar, 1920
 setmesó -ona, 1921
 sexar, 1922
 sexatge, 1923
 sifonàpter, 1924
 sifonapterosi, 1925
 símptoma, 1926
 sincronització de zels, 1927
 síndrome, 1928
 sistema d'identificació, 1929
 sitja, 1930
 sobrassada, 1931
 sobrealimentació, 1932
 sobreccanya, 1933
 sobremà, 1934
 sobrepasturatge, 1935
 sobrepeu, 1936
 sobrepoblació, 1937
 socarrar el porc, 1938
 socorrar el porc, 1939
 sofra, 1940
 sofrenada, 1941
 sofrenar, 1942
 soia sencera, 1943
 soll, 1944
 somera, 1945
 somerer -a, 1946
 sostre, 1947
 suarda, 1948

subclínic -a, 1949
 subcutani -ània, 1950
 sucar, 1951
 sulfat de coure, 1952
 sull -a, 1953
 superpoblació, 1954
 surar, 1955
 surra, 1956
 sutza, 1957

T

taca, 1958
 tacat -ada, 1959
 tafarra, 1960
 tallabecs, 1961
 tallacoès, 1962
 talonejar, 1963
 tanc de purins, 1964
 tanc de refrigeració de la llet, 1965
 tanca elèctrica, 1966
 tara, 1967
 tascó, 1968
 tatuatge, 1969
 temperament, 1970
 temps de munyida, 1971
 tendral, 1972
 tendral, 1973
 terçat -ada, 1974
 territorialitat, 1975
 test de les gallines, 1976
 testera, 1977
 tètan, 1978
 tètanus, 1979
 tetina, 1980
 theileriosi, 1981
 tifosi aviària, 1982
 tigrat -ada, 1983
 timpanisme, 1984
 tinya, 1985

tipus racial, 1986
 tirant, 1987
 tocadura, 1988
 toís -issa, 1989
 tondre, 1990
 tonedor -a, 1991
 tonedora, 1992
 topar, 1993
 tord -a, 1994
 torir, 1995
 torissa, 1996
 toro, 1997
 tortó, 1998
 tos, 1999
 tosa, 2000
 tossina, 2001
 toxèmia de la gestació de l'ovella, 2002
 toxicosi, 2003
 tractament, 2004
 tractant, 2005
 tragar, 2006
 traiga, 2007
 transferència embrionària, 2008
 transgènic -a, 2009
 transhumància, 2010
 trava, 2011
 travador, 2012
 travesser, 2013
 tremolor ovina, 2014
 tremuja, 2015
 trencadura, 2016
 trescador, 2017
 trescament, 2018
 trescar, 2019
 tresenca, 2020
 treta, 2021
 trèvol, 2022
 trèvol de jardí, 2023
 tricolor, 2024
 tricomonosi bovina, 2025
 tripanosomiasi, 2026

triquinel·losi, 2027
 triquinosi, 2028
 tropilaelapsosi, 2029
 trot, 2030
 trotador, 2031
 truger, 2032
 truja, 2033
 trujada, 2034
 tuberculosi aviària, 2035
 tuberculosi bovina, 2036
 tularèmia, 2037

U

UGB, 2038
 udol, 2039
 udolament, 2040
 udolar, 2041
 úlcera, 2042
 ulceració, 2043
 ull de perdiu, 2044
 ullerat -ada, 2045
 ulleres, 2046
 ungüent, 2047
 unitat alimentària, 2048
 unitat de bestiar gros, 2049
 unitat farratgera, 2050
 unitat ramadera, 2051
 uperitzar, 2052
 UR, 2053
 urea, 2054
 urolitiasi, 2055
 úter, 2056
 úter, 2057

V

vaca, 2058

vaca alletant, 2059
 vaca de llet, 2060
 vaca lletera, 2061
 vaca seca, 2062
 vacada, 2063
 vaccí, 2064
 vaccí-ina, 2065
 vaccinació, 2066
 vaccinar, 2067
 vacuum, 2068
 vacuna, 2069
 vacunació, 2070
 vacunar, 2071
 vagina artificial, 2072
 valor millorant, 2073
 valor nutritiu, 2074
 vaquer -a, 2075
 vaqueria, 2076
 vaquerís -issa, 2077
 vaqu  -ina, 2078
 variabilitat, 2079
 varietat, 2080
 varroosi, 2081
 ve a, 2082
 vedell -a, 2083
 vedellada, 2084
 vedellar, 2085
 veixiga, 2086
 vell, 2087
 velló, 2088
 vencill , 2089
 entrada, 2090
 entrada de porcells, 2091
 ventregada, 2092
 verm, 2093
 vermell -a, 2094
 vermífug, 2095
 verminosi, 2096
 verola, 2097
 verola aviària, 2098
 verola caprina, 2099
 verola del camell, 2100

verola equina, 2101
 verola ovina, 2102
 verra, 2103
 verratell, 2104
 verro, 2105
 veterinari -ària, 2106
 veterinari -ària col legiat -ada,
 2107
 veterinari -ària habilitat -ada,
 2108
 veterinari -ària oficial, 2109
 veterinària, 2110
 via d'administració, 2111
 vici, 2112
 vigor híbrid, 2113
 vinagrella, 2114
 virat -ada, 2115
 virosi, 2116
 virus, 2117
 vitamina, 2118
 volateria, 2119

X

xacra, 2120
 xai -a, 2121
 xaiar, 2122
 xai r -a, 2123
 xapa, 2124
 xerigot, 2125
 xeringa, 2126
 ximple, 2127
 x txero, 2128
 xo, 2129
 xot, 2130
 xot, 2131
 xot -a, 2132
 xot de cordeta, 2133
 xot de llavor, 2134
 xot passador, 2135

xotet de cordeta, 2136
xotinar, 2137
xulla, 2138
xulla, 3139
xulla blanca, 2140
xulla vermella, 2141

Z

zebrat -ada, 2142
zel, 2143
zigot, 2144
zoometria, 2145
zoonosi, 2146
zootècnia, 2147
zootècnic -a, 2148

Índex de termes castellans

A

- abeja, 3
 abeja maesa, 1808
 abeja maestra, 1808
 abeja neutra, 1464
 abeja obrera, 1464
 abeja reina, 1808
 abejar, 8
 abomaso, 1742
 abortar, 193
 abortar [la somera], 763
 abortar [la truja], 765
 aborto, 191
 aborto enzoótico de las ovejas, 192
 abortón, 194
 abrebocas, 1463
 abrevadero, 13
 abrevadero automático, 14
 abrevar, 16
 abrigadero, 1793
 abrigo, 1793
 acarapisosis de las abejas, 22
 acaricida, 23
 acariosis, 24
 acariosis de las abejas, 22
 ácaro, 21
 acarrarse, 163
 acedera, 2114
 aceite, 1472
 achaque, 2120
 ácido acético, 26
 ácido desoxirribonucleico, 27
 acoplamiento, 28
 acoplar, 29
 acoplarse, 30
 acornar, 1396
 acornear, 1396
 acorralar, 685
 acorralar, 692
 actinobacilosis, 33
 actinomicosis, 34
 acubilar, 35
 aculeado -da, 36
 adenomatosis pulmonar ovina, 37
 aderezo del caballo, 41
 adiestrador -ra, 713
 adiestramiento, 714
 adiestrar, 715
 adivas, 38
 ADN, 27
 adopción, 40
 ADS, 51
 agalaxia contagiosa, 43
 agostadero, 48
 agostar, 49
 Agrupación de Defensa Sanitaria, 51
 aguaza, 53
 aguijón eléctrico, 52
 ahuecarse [les plomes], 819
 ahumado -da, 918
 ahumador, 916
 ahumar, 917
 ahuyentar, 166
 alazán -ana, 57
 alazano -na, 57
 albarda, 58
 albardero -ra, 224
 albino -na, 59
 alelo, 73
 aletear, 62
 alfalfa, 63
 alforjas, 228
 algarroba, 968
 algarroba, 2082
 alicortar, 637
 alifafe, 64
 alimentador, 69
 alimentar, 1564

- alimentario -ria, 70
alimenticio -cia, 71
alimento, 65
alimento concentrado, 66
alimento no concentrado, 67
alimentoso -sa, 71
almidón, 1358
almohadilla, 683
almohaza, 814
almohazado, 815
almohazar, 816
alteración de la inteligencia, 81
alveolo, 417
alvéolo, 417
alza, 60
amaestrar, 715
amamantadora, 74
amamantamiento, 76
amamantar, 78
amarillo -lla, 1035
amblar, 86
ameba, 87
amebiasis de las abejas, 88
amebiosis de las abejas, 88
amorcar [el brau], 1396
amorecer, 85
amurcar [el brau], 1396
anaplasmosis, 91
anátidos, 92
andadura, 90
anemia, 102
anemia de los lechones, 104
anemia infecciosa equina, 105
aneurisma, 106
aneurisma verminoso, 107
angina, 108
anidar, 1445
anilla, 97
anillado, 101
anillar, 100
anillo, 98
animal de abasto, 109
animal de carga, 111
animal de engorde, 110
animal de lana, 112
animal de leche, 113
animal de pasto, 115
animal de pelo, 116
animal de pezuña hendida, 117
animal de pluma, 119
animal de silla, 121
animal de tiro, 123
animal desmedrado, 1894
animal rumiante, 120
animal solípedo, 118
animal trasandusco -ca, 1974
ansarero -ra, 1469
anteojeras, 442
antibiótico, 129
antifúngico, 130
antihelmíntico, 131
antimicótico, 130
antiparasitario, 133
antirrábico, 134
antivírico, 135
ántrax, 386
añojo, 126
aparear, 141
aparejar, 1049
apeadero, 564
apiario, 142
apicultor -ra, 143
apicultura, 144
ápidos, 145
apífugo, 146
aplomo, 147
aprisco, 148
arañar, 1784
arnés, 157
arreos, 164
arreos, 709
arteritis viral equina, 167
artritis/encefalitis caprina, 168
arveja, 2082

asadura, 912
 ascariasis, 169
 ascendiente, 170
 ascosferosis, 512
 aseladero, 1153
 aselador, 1153
 asinino -na, 175
 asma, 176
 asna, 1945
 asnino -na, 175
 asno, 172
 ataharre, 1832
 ataque, 177
 atar, 885
 atigrado -da, 1983
 aturdimiento, 178
 aullar, 2041
 aullido, 2039
 autóctono -na, 181
 ave, 1470
 avería, 189
 averío, 189
 aviar, 185
 aviario -ria, 185
 avícola, 186
 avicultor -ra, 187
 avicultura, 188
 avitaminosis, 190

B

babesiosis, 196
 bacteria, 204
 bactericida, 205
 bagazo, 208
 balido, 229
 balido, 734
 balsa de purines, 222
 bandullo, 1367
 barba, 215

barbada, 211
 barrado -da, 219
 barrado -da, 220
 barzón, 2007
 basquilla [en ovejas y cabras], 721
 baste, 223
 bastidor, 1738
 batería de jaulas, 226
 baticola, 1036
 bebedero, 12
 becerro -rra, 1155
 bellota, 45
 bellotear, 46
 berrear [vedell], 291
 berrido [vedell], 290
 bestia, 233
 BIA, 310
 biberón, 245
 bienestar animal, 230
 bioclimatología, 246
 biotipo, 247
 blanco -ca, 253
 bocado, 306
 bocado, 1389
 bocio, 1008
 bolo, 258
 bolo ruminal, 259
 bolo ruminal, 260
 boñiga, 318
 boquera, 151
 boquera, 256
 borrego -ga, 265
 borreguero -ra, 266
 borujo, 1609
 bostezo, 207
 bovicultor -ra, 281
 bovicultura, 282
 bóvidos, 283
 bovino -na, 279
 bovino -na, 280
 bovinos, 284
 boyada, 272

boyera, 273
 boyeriza, 273
 boyerizo -za, 274
 boyero -ra, 274
 boyuno -na, 280
 bozal, 1385
 bragada, 286
 bragado -da, 287
 bramido, 290
 brebaje, 15
 bresca, 295
 brescar, 299
 brevilíneo -nea, 300
 brida, 304
 bronquitis, 309
 bronquitis infecciosa aviar, 310
 bronquitis verminosa, 311
 brucelosis, 313
 buey, 271
 burdégano, 1401
 burra, 1945
 burreño, 1401
 burrero -ra, 1946
 burro, 172
 burro yegüero, 632
 bursitis infecciosa aviar, 320

C

cabalgar, 405
 cabalgar, 406
 caballada, 413
 caballar, 416
 caballeriza, 415
 caballerizo -za, 414
 caballo, 407
 caballo de tiro, 409
 caballo limonero, 1232
 caballo padre, 408
 caballo semental, 408

cabaña, 323
 cabestrear, 329
 cabestro, 328
 cabestro, 769
 cabeza de ganado, 367
 cabezada, 324
 cabra, 331
 cabrada, 333
 cabrería, 335
 cabreriza, 341
 cabrerizo -za, 334
 cabrero -ra, 334
 cabrío, 333
 cabrío -ía, 344
 cabriola, 339
 cabriolar, 340
 cabriolar, 883
 cabriolear, 340
 cabriolear, 883
 cabrito -ta, 342
 cabrón, 254
 cabruno -na, 378
 cachorro, 345
 caliente, 1369
 calificación sanitaria de una
 ganadería, 1740
 callo, 1831
 calostro, 351
 calostro [de las vacas], 285
 calzado -da, 349
 camada, 2090
 camada de cabritos, 336
 camada de conejos, 466
 camada de gatos, 1374
 camada de perros, 346
 camella, 1157
 camino de herradura, 354
 campanilla, 397
 campilobacteriosis genital bovina,
 355
 can, 321
 canal, 356

- canal, 357
canal, 358
cáncer, 359
canicultura, 361
canino, 435
canino -na, 360
canto, 363
cañada, 392
cañeta, 365
capa, 1565
capador -ra, 373
capador -ra, 402
capar, 374
capar, 403
capón, 371
capón, 959
caponera, 377
capricultor -ra, 379
capricultura, 380
caprino -na, 378
caprinos, 382
caprinotecnia, 380
caquexia, 383
caracol, 385
carácter, 384
carbunco bacteridiano, 386
carbunco sintomático, 387
carencia, 388
carga ganadera, 391
carilla, 389
carnero, 364
carnero, 1301
carnero llano, 1380
carrizo, 365
cascabel, 397
castaño -ña, 400
castración, 401
castradera, 296
castrador -ra, 373
castrador -ra, 402
castrar, 299
castrar, 403
castrón, 506
cayado, 927
cebadera, 1480
cebadero, 696
cebadero, 699
cebado, 672
cebador -ra, 700
cebar, 673
cebar, 674
cebar, 697
cebar [con granos], 50
cebo, 671
cebo, 695
cebrado -da, 2142
cejadero, 1800
celda, 417
celdilla, 417
celo, 810
cencerrillo, 397
cencerro, 768
cera, 418
cera alada, 423
cera estampada, 419
cerca eléctrica, 1966
cerca electrificada, 1966
cercado, 1618
cerda, 421
cerda, 522
cerda, 2033
cerda joven, 1188
cerdo, 1649
cerificador, 420
cerón, 424
cerrado -da, 440
certificado veterinario, 422
cervuno -na, 845
chamuscarse el cerdo, 1938
chapa, 2124
chicharrón, 1768
chiquero, 335
chivo -va, 1896
chota, 338

- ciclán, 526
cigoto, 2144
cincha, 425
cisticercosis bovina, 426
cisticercosis porcina, 427
clamidiosis, 428
clamidiosis aviar, 429
clamidiosis ovina, 192
clavadura, 681
clavera, 437
clavo, 432
clavo, 433
cloquear, 439
cloqueo, 438
cloquera, 502
clueca, 1236
coceador -ra, 1055
cocear, 1807
cochina, 2033
cochinillo, 1662
cochino, 1649
codorniz, 1050
codorniz macho, 1051
colear, 447
cólera aviar, 449
cólico, 450
cólico de arena, 451
collar, 453
collar del yugo, 128
collera, 454
colmena, 1858
colmena fijista, 1859
colmena horizontal, 1860
colmena movilista, 1861
colmena vertical, 1862
colmenar, 8
colmenero -ra, 1863
colmillo, 435
colombicultura, 456
colonia, 455
comedero, 1339
comportamiento animal, 461
condicionalidad, 460
conducta animal, 461
coneja, 465
conejear, 471
conejear, 473
conejera, 471
conejera, 473
conejero -ra, 467
conejero -ra, 472
conejo, 462
conejos, 468
consanguinidad, 475
contagio, 476
control ganadero, 477
cópula, 28
copulación, 28
copular, 29
copular, 30
cordero, 2131
cordero -ra, 137
cordero lechal, 138
corma, 485
cornadizo, 486
cornear, 1396
corral, 487
corral, 494
corral al descubierto, 488
correa, 491
cortacolas, 1962
cortadera, 296
cortapicos, 1961
corte, 493
corte, 895
coturnicultura, 495
cowdriosis, 503
coyunda, 54
coyunda, 1159
coz, 446
cría, 508
cría, 509
cría, 510
cría, 511

cría, 1421
 cría, 1422
 cría de yeso, 512
 cría encalada, 512
 cría enyesada, 512
 cría extensiva, 514
 cría intensiva, 515
 cría sacciforme, 513
 criador -ra, 518
 crianza, 508
 criar, 44
 criar, 520
 crin, 326
 criptórquido, 526
 criterio de selección, 527
 crónico -ca, 528
 crótalo, 529
 cruce, 686
 cruz, 1007
 cruzamiento, 686
 cuadrúpedo -da, 1739
 cuajada, 1743
 cuajar, 1742
 cuajo, 1741
 cuarentena, 1744
 cuarteamiento, 766
 cuartear, 767
 cuartilla, 2012
 cuarto, 1745
 cuarto de canal, 1745
 cubículo, 530
 cubrir, 405
 cubrir [el cabrón], 262
 cubrir [el cerdo], 182
 cuchillo despalmador, 1847
 cuenco, 257
 cunicultor -ra, 535
 cunicultura, 536
 cuota lechera, 1758
 curar, 539

D

danza de las abejas, 543
 dar paja [a los animales], 140
 de quijada ancha, 216
 decomiso, 544
 defecto, 545
 degolladero, 546
 degolladero, 743
 degollar, 549
 dehesa, 597
 dentadura, 217
 dentellada, 551
 dermatitis pustulosa ovina, 623
 dermatofilosis, 558
 dermatosis nodular contagiosa,
 559
 desabejar, 560
 desacorralar, 574
 desbecerrar [un vedell], 582
 desbocado -da, 562
 desbocarse, 561
 desbravar, 150
 descabritar [un cabrit], 582
 descendencia, 565
 descinchar, 566
 descolar, 740
 descornadora, 741
 descornar, 742
 descremar, 570
 descrestar, 571
 descuartizamiento, 766
 descuartizar, 767
 desembridar, 572
 deshidratación, 575
 desinfección, 576
 desinfectante, 577
 desinfectar, 578
 desinsectación, 579
 desinsectar, 580
 desmamar, 582
 desnatadora, 586

desnatar, 570
 desnutrición, 590
 desolladura, 745
 desollar, 746
 desoperculador, 296
 desopercular, 299
 desorejar, 651
 desorejar, 652
 desparasitar, 593
 despellejadura, 745
 despellejar, 746
 despiece, 751
 despiezar, 752
 desponerse, 594
 desrabar, 740
 desrabortar, 740
 desratización, 595
 desratizar, 596
 destetadera, 583
 destetar, 582
 destete, 581
 destripar, 820
 diagnóstico, 598
 diarrea neonatal, 600
 diarrea viral bovina, 601
 DIB, 611
 dieta, 604
 digestibilidad, 605
 disnea, 606
 distocia, 607
 distribuidora, 608
 DNA, 27
 dócil, 610
 documento de identificación para
 bovinos, 611
 dogal, 612
 domar, 150
 domar, 613
 domesticación, 615
 domesticar, 616
 doméstico -ca, 614
 dornajo, 457

dosificador de forraje, 1766
 dosis, 617
 dragón, 618
 dula, 619
 dulero -ra, 620
 durina, 621

E

echar dientes, 554
 eclosión, 567
 eclosionar, 568
 ectima contagioso, 623
 ectoparásito, 624
 edema maligno, 625
 EDO, 1260
 EEB, 680
 EEE, 677
 EEO, 678
 emaciación, 383
 emasculador, 661
 emplumamiento, 665
 emplumar, 1620
 emplumecer, 1620
 empolladura, 1114
 empollar, 1118
 empreñar, 1687
 en batería, 667
 encabestrar, 327
 encabestrar, 668
 encabritarse, 669
 encefalitis japonesa, 675
 encefalitis por virus Nipah, 676
 encefalomiелitis equina del Este, 677
 encefalomiелitis equina del Oeste,
 678
 encefalomiелitis equina venezolana,
 679
 encefalopatía esponjiforme
 bovina, 680

- enclocar, 79
encloquecer, 79
encorrallar, 662
encorrallar, 685
endemia, 687
endoparásito, 688
energética, 689
energía, 690
enfermedad, 1257
enfermedad contagiosa, 1268
enfermedad de Ausjeszky, 1259
enfermedad de declaración
obligatoria, 1260
enfermedad de Gumboro, 320
enfermedad de las vacas locas, 680
enfermedad de Marek, 1263
enfermedad de Nairobi, 1264
enfermedad de Newcastle, 1265
enfermedad hemorrágica del
conejo, 1266
enfermedad hereditaria, 1267
enfermedad infecciosa, 1268
enfermedad parasitaria, 1269
enfermedad vesicular porcina,
1270
enfermedad vírica, 1271
enflaquecer, 83
enflaquecimiento, 82
enganchar, 693
engorde, 698
engrasadora, 701
engrasar, 703
engrase, 702
enjambradero, 639
enjambrar, 643
enjambrarse, 644
enjambrazón, 642
enjambre, 638
enlazar, 705
ensilado, 716
ensilado, 718
ensilaje, 716
ensilaje, 718
ensilar, 717
ensillado -da, 712
ensilladura, 707
ensillar, 710
ensillar, 711
enteritis, 719
enteritis viral del pato, 720
enterotoxemia, 721
entrenar, 663
envenenamiento, 664
enyugar, 1160
enzootia, 687
epidemiología, 725
epididimitis ovina, 726
epizootia, 724
équidos, 730
equino -na, 729
equinococosis, 731
equinos, 732
erisipela porcina, 1256
erizarse [el pèl], 819
erradicación, 733
escarbar, 1025
escofina para pezuñas, 1785
escrapie, 1727
esparaván, 749
espavarán, 370
especie, 753
esperma, 755
espermatozoide, 756
espermatozoo, 756
espiga, 761
espolear, 760
espolón, 759
espuela, 758
esquila, 768
esquila, 1594
esquilador -ra, 1991
esquiladora, 1992
esquilar, 1990
esquileo, 2000

esquileta, 774
 esquilón, 267
 establero -ra, 782
 establo, 493
 estabulación, 783
 estabulación en cubículos, 784
 estabulación libre, 785
 estabulación permanente, 786
 estabular, 787
 estabulario, 788
 estacar, 789
 estampida, 915
 estándar racial, 790
 estercolero, 874
 estéril, 793
 esterilidad, 794
 esterilización, 795
 esterilización, 796
 esterilizar, 797
 esterilizar, 798
 estiércol, 875
 estirpe, 800
 estómago, 807
 estomatitis vesicular, 808
 estrapada, 809
 estrella, 811
 estrés, 813
 estribo, 812
 estro, 810
 estrosis, 818
 etinosis, 823
 etiología, 824
 etnología, 825
 etología, 826
 eumétrico -ca, 832
 eutocia, 833
 explotación, 834
 explotación indemne, 835
 explotación oficialmente indemne,
 836
 extensivo -va, 837
 exterior, 1383

extinción, 839
 extractor, 840
 eyaculación, 658
 eyaculado, 658

F

fabricante de esquilas, 770
 faenado, 1689
 faisán, 841
 faisana, 842
 faisanería, 843
 fajado, 844
 fase larvaria, 853
 fecundación, 868
 fecundidad, 869
 félicos, 872
 felino -na, 871
 fenotipo, 880
 feria ganadera, 901
 fermentación, 886
 fermentar, 887
 fertilidad, 894
 feto, 897
 fibra alimentaria, 899
 fiebre, 857
 fiebre aftosa, 858
 fiebre catarral maligna, 859
 fiebre catarral ovina, 1193
 fiebre de la leche, 861
 fiebre del Nilo occidental, 863
 fiebre del Valle del Rift, 862
 fiebre hemorrágica de Crimea, 864
 fiebre Q, 865
 fiebre vitularia, 861
 filiación, 900
 flushing, 68
 forraje, 851
 forrajera, 1786
 forrajero -ra, 852

fosa de purín, 910
fósforo, 908
foso de ordeño, 909
freemartin, 332
freno, 911
full fat soya, 1943
fumigante, 919
fumigar, 920
fungicida, 130

G

gabazo, 208
galináceo -cea, 941
gallero -ra, 934
gallina, 937
gallina ponedora, 939
gallina reproductora, 940
galináceo -cea, 941
gallinaza, 945
gallinería, 944
gallinero, 946
gallinero -ra, 943
gallipavo, 1124
gallito, 935
gallo, 929
gallo de pelea, 930
galopar, 948
galope, 947
gamarra, 1310
gamella, 353
gamella, 457
gamella, 1157
gameto, 954
ganadería, 1773
ganadería, 1774
ganadería agrícola, 1775
ganadería en estabulación, 1780
ganadería extensiva, 1778
ganadería industrial, 1779

ganadería intensiva, 1780
ganadería trashumante, 1781
ganadero -ra, 1771
ganadero -ra, 1772
ganado, 234
ganado [de un establo], 780
ganado caballar, 236
ganado de labor, 238
ganado de renta, 237
ganado equino, 239
ganado mayor, 240
ganado menor, 241
ganado ovino, 242
ganado vacuno, 235
gangrena enfisematosa, 387
gangrena gaseosa, 625
gansa, 1468
ganso, 1467
gañir, 998
garañón, 632
garañón, 1044
gargantillo, 452
gárgol, 1444
garra, 1024
garrapata, 1516
gasterofilosis, 971
gastroenteritis, 969
gastroenteritis transmisible, 970
gastrofilosis, 971
gata, 1371
gatera, 974
gatito -ta, 1373
gato, 1370
gatuno -na, 1372
gazapo, 474
gen, 983
genealogía, 984
generación, 985
genética, 986
genitales, 988
genitor -ra, 989
genoma, 990

genotipo, 991
 gestación, 993
 gestante, 994
 gestante, 1027
 GET, 970
 giardiosis, 997
 glosopeda, 858
 glucosa, 1003
 gluten feed, 1898
 gluten meal, 848
 gramíneas, 1014
 granja, 1017
 granja de engorde, 1018
 granja de multiplicación, 1019
 granja de producción, 1021
 granja de puesta, 1020
 granja de recría, 1022
 granja de selección, 1023
 granjero -ra, 1016
 grano, 1013
 grávido -da, 1027
 gripe aviar, 1131
 gripe equina, 1132
 gripe porcina, 1133
 gris, 1033
 grit, 1034
 gruñido, 961
 gruñido, 1039
 gruñido, 1042
 gruñir, 963
 gruñir, 1040
 gruñir, 1041
 gruperá, 1036
 gualdrapa, 1043
 guarnicionero -ra, 1047
 guarnicionero -ra, 1386
 guarniciones, 1048
 guía de origen y sanidad pecuaria,
 1054
 guisante, 1576
 gusano, 1066

H

haba, 855
 haba, 856
 habana, 1061
 haberío, 111
 hábitat, 1057
 habón, 854
 habronemosis, 1058
 haca, 1059
 hacanea, 1060
 harina, 846
 harina de gluten, 848
 harina de huesos, 847
 harina de pescado, 849
 ható, 1045
 helíciculator -ra, 1064
 helícicultura, 1065
 helminto, 1066
 helmintosis, 1067
 hembra, 873
 hemorragia, 1068
 hemostasia, 1069
 henaje, 877
 henificadora, 878
 henificar, 879
 heno, 876
 hepatitis viral del pato, 1070
 herbajar, 1074
 herbaje, 1073
 herbajear, 1074
 herbazal, 1071
 herida, 884
 hermafroditismo, 1075
 hernia, 1076
 herrado -da, 891
 herrador -ra, 888
 herradura, 889
 herrar, 890
 heterocigosis, 1078
 heterocigoto -ta, 1079
 heterosis, 1077

hibridación, 1081
 híbrido -da, 1080
 hidatidosis, 1082
 hidrartrosis, 1084
 hierro, 892
 hierro, 893
 higiene alimentaria, 1085
 hinchamiento, 1347
 hipermétrico -ca, 1086
 hipersensibilidad, 1087
 hipertermia, 1088
 hipertrofia, 1089
 hipervitaminosis, 1090
 hipismo, 1091
 hipobiosis, 1092
 hipodermosis, 1093
 hipométrico -ca, 1094
 hipotecnia, 1095
 hipotermia, 1096
 hipovitaminosis, 190
 hocicar, 922
 homeopatía, 1098
 homocigosis, 1100
 homocigoto -ta, 1101
 homogeneizar, 1099
 hongo, 905
 horcajo, 906
 hormona, 1102
 horra, 198
 horro -rra, 793
 hospedador, 1103
 hozar, 922
 huero -ra, 1444
 huésped, 1103
 huevo, 1488
 huevo, 2144

I

identificación animal, 1104
 identificación electrónica, 1105

identificación social, 1106
 iluminar, 1107
 imán ruminal, 1108
 implante, 1111
 impotencia, 1112
 incompatibilidad, 1113
 incubación, 1114
 incubación, 1115
 incubación artificial, 1116
 incubadora, 1117
 incubar, 1118
 indemne, 1119
 indicación, 1122
 índice de consumo, 1121
 índice de selección, 1120
 indigestión, 1123
 infección, 1126
 infertilidad, 1127
 infestación, 1128
 inflamación, 1129
 influenza aviar, 1131
 influenza equina, 1132
 influenza porcina, 1133
 infosura, 1166
 ingesta, 1134
 ingestión, 1135
 inhibición larvaria, 1092
 inmunidad, 1109
 inmunoglobulina, 1110
 inseminación, 1138
 inseminación artificial, 1139
 inspección, 1140
 instalación de ordeño, 1141
 intensidad de selección, 1142
 intensivo -va, 1143
 intervalo entre generaciones, 1144
 intervalo generacional, 1144
 intoxicación, 1145
 intramuscular, 1146
 intravenoso -sa, 1147
 invernada, 647
 invernar, 648

involución uterina, 1148
inyección, 1137
isabelo -la, 1149

J

jabalí, 1654
jaca, 1059
jadear, 1514
jadeo, 1513
jalea real, 982
jaula, 923
jaulero -ra, 924
jerarquía, 1152
jeringa, 2126
jeta, 1037
jifero, 547
jifero, 744
jifero -ra, 548

L

lactación, 1162
lactancia, 75
lactancia, 76
lactancia artificial, 77
lactar, 78
ladrar, 1181
ladrido, 1182
lamer, 1196
laminitis, 1166
lana, 1183
lana suarda, 1184
lanífero -ra, 1167
lanza, 1186
laringotraqueítis infecciosa aviar,
1168
larva, 853
latigazo, 914
látigo, 913

lavado -da, 1822
lazareto, 1187
LBE, 1174
lebre, 1190
lechal, 1227
lechal, 1228
leche, 1198
leche completa, 1206
leche concentrada, 1201
leche cruda, 1215
leche descremada, 1204
leche deshidratada, 1205
leche desnatada, 1204
leche en polvo, 1205
leche entera, 1206
leche esterilizada, 1208
leche evaporada, 1201
leche fermentada, 1209
leche homogeneizada, 1211
leche maternizada, 1212
leche semidescremada, 1220
leche semidesnatada, 1220
leche UHT, 1222
leche uperizada, 1222
lehecillas, 1226
lechero -ra, 1224
lechero -ra, 1225
lechigada, 2090
lechigada [de cochinillos], 1663
lecho, 1150
lechón, 1662
lector de microchips, 1171
legra, 1847
leishmaniosis, 1172
lengua azul, 1193
leonado -da, 1195
leptospirosis, 1173
lerda, 434
lerdón, 434
leucosis bovina enzoótica, 1174
libro de explotación ganadera,
1229

libro de medicamentos, 1230
 liebre macho, 1192
 lignina, 1175
 lila, 1176
 limonero -ra, 738
 línea, 1179
 linfadenitis caseosa ovina, 1177
 linfangitis epizoótica, 1178
 listeriosis, 1180
 llaga, 2042
 llena, 1686
 llevar, 1338
 lobanillo, 1248
 lobero -ra, 1244
 longaniza, 1242
 longilíneo -nea, 1249
 loque americana, 516
 loque europea, 517
 lucero, 792
 lupia, 1248

M

macho, 1311
 macho cabrío, 254
 macho marcador, 1312
 macho romo, 1401
 macón, 297
 macromineral, 1250
 madre, 1303
 madrina, 443
 maedi-visna, 1251
 maesa, 646
 maestra, 646
 magnesio, 1252
 maído, 1349
 majadear, 55
 mal del coito, 621
 mal rojo, 1256
 mallar, 1350

mama, 1277
 mamada, 1275
 mamar, 1276
 mamella, 957
 mamífero, 1280
 mamporrero -ra, 149
 manada, 153
 manada, 1282
 manada de pollinos, 1638
 manada de terneros, 2084
 manadero -ra, 154
 mancha, 1958
 manchado -da, 1959
 manejar, 1338
 manejo, 1284
 manga de manejo, 1283
 manso, 769
 manteca, 1290
 manteca, 1870
 mantequilla, 1290
 máquina de amamantar, 74
 marca, 1291
 marca, 1292
 mercado, 1294
 mercado al fuego, 1298
 mercado colectivo, 1295
 mercado en frío, 1299
 mercado individual, 1297
 mercado por frío, 1299
 mercado por fuego, 1298
 mercado por incisiones, 1300
 mercado por muescas, 1300
 marcador, 1293
 marco, 1738
 marrana, 2033
 marrano, 1649
 marrón, 1309
 máscara, 389
 mastitis, 1313
 matadero, 743
 matadura, 1315
 matancero, 1317

matanza, 1316
matarife, 744
matarife, 1317
materia orgánica, 1319
materia seca, 1320
matriz, 2056
maullar, 1350
maullido, 1349
mayoral -la, 1253
mazorca, 1511
meconio, 1326
medalla, 1327
medicación, 1328
medicación, 1329
medicamento, 1330
medidor de leche, 1346
mediolíneo -nea, 1331
medrar, 1955
melado -da, 1334
melatonina, 1335
melaza, 1333
melero -ra, 1336
melificar, 1337
mentón, 1342
mestizaje, 1345
mestizo -za, 1344
meteorismo, 1347
metritis contagiosa equina, 1348
miasis, 1351
miau, 1349
micoplasmosis aviar, 1352
micosis, 1353
micotoxiosis, 1354
micotoxina, 1355
microchip, 1357
micromineral, 1356
miel, 1332
mineral, 1359
mixomatosis, 1365
mixto -ta, 1366
mocho -cha, 1953
modorra, 1368
molienda, 1378
molino, 1375
molino de sangre, 1376
mondongo, 315
mondongo, 1367
montar, 405
montar, 406
montura, 709
montura, 1484
moquillo canino, 308
morder, 1392
morfología, 1383
morral, 1384
morueco, 1301
mosquitero, 1391
mota, 1596
moteado -da, 1600
muda, 1394
mudar, 1395
muermo, 264
muermo, 928
muesca, 895
muesca, 1486
mugido, 290
mugir, 291
mula, 1402
mula mohína, 1404
mula yeguar, 1403
mular, 1405
mulatero, 1407
mulero -ra, 1407
muleto, 1406
mulo, 1399
mulo castellano, 1400
múltiparo -ra, 1411
multitud de conejos, 468
muserola, 1419
mutación, 1420

N

nagana, 1424
 nave, 1429
 necesidades nutritivas, 1430
 necesidades nutritivas de
 mantenimiento, 1431
 necesidades nutritivas de
 producción, 1432
 necropsia, 1433
 néctar, 1434
 nectario, 1435
 negro -gra, 1436
 negruzco -ca, 1382
 nematodo, 1437
 nematodosis, 1438
 neosporosis, 1439
 neumonía, 1621
 neumonía progresiva ovina, 1251
 nevado -da, 1440
 nidada, 1237
 nidal, 497
 nidal, 500
 nidal, 1646
 nidificar, 1445
 nido, 1449
 ninfomanía, 1448
 nodriza, 603
 nonato, 1452
 nosemosis de las abejas, 1453
 novilla, 294
 novillo -lla, 293
 núcleo de selección, 1455
 nulípara, 1456
 número de identificación, 1457
 nutrición, 1458
 nutriente, 1459

O

objetivo de selección, 1461
 obstetricia, 1465
 obstrucción, 1466
 oca [hembra], 1468
 oca [macho], 1467
 oestrosis, 818
 OIE, 1483
 ojalada [ovelles], 2045
 ojo de perdiz, 2044
 oligoelemento, 1356
 ombligo, 1241
 oocito, 1499
 optimizar, 1478
 ordeñadero, 1416
 ordeñadora, 1417
 ordeñar, 1418
 orejear, 1482
 Organización Mundial de la
 Sanidad Animal, 1483
 orujo, 1609
 ovado -da, 1490
 oveja, 1491
 oveja fecundada, 870
 ovejero -ra, 1493
 overo -ra, 1563
 ovicultura, 1495
 ovino -na, 1494
 ovinos, 1497
 ovinotecnia, 1495
 ovocito, 1499
 ovulación, 1500
 óvulo, 1499
 oxear, 166
 oxitocina, 1501

P

paca, 209
 pacer, 1547

- padre, 1526
paja, 1503
paja, 1504
pajar, 1507
pajar, 1947
pajarera, 925
pajuela, 1505
panadizo, 1508
panal, 295
pandemia, 1509
pandiculación, 1510
panocha, 1511
panoja, 1511
papera equina, 949
papiloma, 1517
papilomatosis, 1518
parálisis, 1519
parasitación, 1521
parasitícida, 1522
parasitismo, 1521
parásito, 1520
parasitosis, 1269
paratuberculosis, 1525
parentesco, 1530
paresia, 1531
paridera, 728
paridera, 1532
parir, 1533
parir [la burra o la yegua], 1639
parir [la cabra], 337
parir [la cerda], 1664
parir [la coneja], 470
parir [la gata], 976
parir [la oveja], 139
parir [la perra], 348
parir [la vaca], 2085
particularidad, 1535
parto, 1534
parvovirus canina, 1536
parvovirus porcina, 1537
pasa, 1512
pasitrote, 550
paso, 1538
pasta de salvado y agua, 706
pastar, 1547
pastizal, 155
pasto, 1541
pasto, 1545
pastor -ra, 1542
pastor -ra de ovejas, 1493
pastoreo, 1549
pastoreo continuo, 1550
pastoreo diferido, 1551
pastoreo rotacional, 1552
pastura, 1541
pasturaje, 1545
pata, 125
pato, 124
patógeno -na, 1553
patología, 1554
pava, 1125
pavo, 1124
pavo real, 1515
peca, 1596
pécora, 1491
pecuario -ria, 1557
pedero, 1508
pediculosis, 1558
pedigrí, 984
peguera, 1562
pegujalero, 458
pelagra, 1568
pelaje, 1565
peón, 1858
perdigón, 1569
perdiz, 1570
perineumonía contagiosa bovina,
1573
período de incubación, 1572
perra, 541
perrillo, 1917
perro, 321
pesebre móvil, 1341
peste, 1509

- peste aviar, 1131
peste bovina, 1579
peste de los pequeños rumiantes, 1581
peste del pato, 720
peste equina africana, 1582
peste porcina africana, 1583
peste porcina clásica, 1584
pez, 1561
pezuña, 1678
PG, 1721
piafar, 1589
piara, 1656
piara de cerdas, 2034
pica, 1590
picar, 1593
picotear, 1593
piedra azul, 1952
pienso, 1015
pienso, 1603
pienso complementario, 1604
pienso completo, 1605
pienso compuesto, 1606
pienso medicado, 1608
pieza, 1555
pinza de oreja, 529
pinza nasal, 1602
pío, 1613
pío -a, 431
piojo, 1625
pipeta de inseminación, 1610
piquera, 2017
piroplasmosis, 196
pisar, 375
placenta, 1615
pleuroneumonía contagiosa caprina, 1619
población, 1623
pocilga, 1944
poco comedor -ra, 218
podenco ibicenco, 322
polen, 1634
polla, 1626
pollada, 1237
pollera, 1635
pollero -ra, 1628
pollero -ra, 1632
pollino, 1637
pollino -na, 1854
pollito, 1624
pollo, 1629
polluelo, 1624
ponedero, 497
ponedero, 1646
ponedor -ra, 1648
poner, 1645
poner las riendas, 161
porcicultor -ra, 1666
porcicultura, 1667
porcino -na, 1665
porqueriza, 2032
porquerizo -za, 1671
porquero -ra, 1671
posparto, 1676
postparto, 1676
postura, 1673
postura, 1675
potrada, 1641
potranco -ca, 1642
potrero -ra, 1643
potro -tra, 1642
pradera, 1679
prado, 1680
precoz, 1681
prematuro -ra, 1682
preñada, 1686
preñar, 1687
preordeñar, 1683
prevención, 1710
primípara, 1696
príncipe, 1697
prión, 1698
probiótico, 1699
producción animal, 2147

producción avícola, 188
 producción caprina, 380
 producción equina, 1095
 producción ovina, 1495
 producción porcina, 1667
 productividad ganadera, 1709
 producto zoosanitario, 1708
 profilaxis, 1710
 progenitor -ra, 170
 progenitura, 1712
 progestágeno, 1713
 progesterona, 1714
 prognatismo, 1715
 prolactina, 1716
 prolapso, 1717
 prolificidad, 1718
 promotor del crecimiento, 1719
 pronóstico, 1720
 prostaglandina, 1721
 proteína, 1722
 proteína bruta, 1723
 prototipo, 1986
 protozoo, 1724
 prueba de descendencia, 1725
 prurigo lumbar, 1727
 prurito, 1726
 puchada, 850
 puerca, 2033
 puerco, 1649
 puerperio, 1676
 puesta, 1674
 puesta, 1675
 pulga, 1924
 pulicosis, 1925
 pulorosis, 1732
 pulpa, 1640
 punto de calzado, 1733
 purín, 1735
 puro -ra, 898

Q

quebradura, 1076
 quejido, 1616
 quiste hidatídico, 1757

R

rabear, 447
 rabia, 1760
 rabotear, 740
 ración, 1764
 ración de volumen, 1765
 racionamiento, 1767
 ramal, 1782
 ramón, 1769
 raquíptico -ca, 1821
 rascadera, 814
 rascar, 1026
 rastrojear, 1851
 rastrojo, 1850
 ratonero -ra, 1033
 raya, 1787
 raya de mulo, 1788
 rayado -da, 1789
 raza, 1761
 raza autóctona, 1762
 raza sintética, 1763
 rebaño, 1045
 rebaño, 1770
 rebaño de ganado horro, 197
 rebuznar, 289
 rebuzno, 288
 recela, 1835
 recelador, 1835
 recelar, 1836
 recental, 1791
 recental, 1973
 recesivo -va, 1794
 receta, 1792

recogerse, 56
 recovo -ra, 160
 recovo -ra, 302
 recría, 1797
 recría, 1798
 recriar, 882
 recriar, 1799
 reflejo de Flehmen, 165
 reflejo del labio curvo, 165
 refugio, 1803
 reina, 1808
 relinchar, 636
 relinchido, 635
 relincho, 72
 relincho, 635
 remedio, 1809
 remolino, 1804
 remolque de ganado, 1810
 remolque mezclador de pienso, 1812
 remolque-pesebre de forraje, 1811
 remugar, 1815
 rendimiento, 1817
 rendimiento de la canal, 1818
 repelente, 1823
 reposición, 1824
 reproducción, 1825
 reproducción sexual, 1826
 reproductor -ra, 1189
 res, 367
 reseña, 1829
 restañar, 817
 reunir, 162
 reunir en rebaño, 159
 revolcadero, 1790
 rezagado -da, 1828
 rienda, 1805
 rinitis atrofica del cerdo, 1837
 rinitis atrofica porcina, 1837
 rinoneumonitis equina, 1839
 rinotraqueítis del pavo, 1840
 rinotraqueítis infecciosa bovina,
 1841

robot de ordeño, 1842
 rocín, 1849
 rodado -da, 1843
 rojo -ja, 1844
 rojo y blanco, 1273
 ronزال, 1782
 roña, 1890
 ruano -na, 1852
 rubio -bia, 1848
 rumia, 1816
 rumiación, 1856
 rumiante, 120
 rumiar, 1815
 rusticidad, 1866
 rústico -ca, 1865

S

sacar del nido [los polluelos], 588
 sacrificar, 1867
 sacrificio, 1868
 sáinar, 673
 sal, 1871
 sala de despiece, 1873
 sala de ordeño, 1874
 salar, 1875
 salera, 1876
 salmonelosis, 1877
 salmuerarse, 1878
 saltar, 405
 salvado, 1897
 saneamiento ganadero, 1883
 sanguijuela, 1885
 sanidad animal, 1886
 sarda, 1889
 sardo -da, 1888
 sarmentera, 960
 sarna, 1890
 seca, 657
 secado, 654

secar, 655
 secarse, 656
 seco -ca, 1893
 secón, 297
 secundinas, 1895
 segador -ra de carrizo, 394
 selección artificial, 1900
 selenio, 1901
 semen, 755
 semental, 1189
 semental, 1908
 semiintensivo -va, 1910
 señal, 1914
 separar de los machos cabríos,
 200
 serón, 1891
 sesteadero, 1918
 sestear, 1919
 seudotuberculosis ovina, 1177
 sexado, 1923
 sexaje, 1923
 sexar, 1922
 sifonáptero, 1924
 sifonapterosis, 1925
 silla, 1902
 sillín, 225
 silo, 1930
 sincronización de celos, 1927
 síndrome, 1928
 síntoma, 1926
 sistema de identificación, 1929
 so, 2129
 sobrasada, 1931
 sobrealimentación, 1932
 sobrecaña, 1933
 sobremano, 1934
 sobrepastado, 1935
 sobrepié, 1936
 sobrepoblación, 1937
 sofrenada, 1941
 sofrenar, 1942
 soltar, 89

suarda, 1948
 subclínico -ca, 1949
 subcutáneo -nea, 1950
 suero, 1915
 sufra, 1940
 sulfato de cobre, 1952
 superpoblación, 1937
 surra, 1956

T

talabartero -ra, 1386
 talonear, 1963
 tanque de purín, 1964
 tanque refrigerante de la leche,
 1965
 tara, 1967
 tatuaje, 1969
 tempanar, 904
 témpano, 903
 temperamento, 1970
 ternero -ra, 2083
 territorialidad, 1975
 testera, 1977
 tétanos, 1979
 tetilla, 1980
 tetina, 1980
 theileriosis, 1981
 tiempo de ordeño, 1971
 tifosis aviar, 1982
 timón, 762
 timpanismo, 1984
 tinaja, 1476
 tiña, 1985
 tipo racial, 1986
 tirante, 1987
 tocino, 2138
 tolva, 2015
 tordo -da, 1994
 toro, 270

torta, 1998
 tos, 1999
 toxemia de gestación de la oveja, 2002
 toxicosis, 1145
 traba, 2011
 trabadero, 2012
 traílla, 444
 trajinar, 2006
 transferencia embrionaria, 2008
 transgénico -ca, 2009
 trasca, 2007
 trashumancia, 2010
 tratamiento, 2004
 tratante de ganado, 1343
 trébol, 2022
 trenca, 307
 tría, 2018
 triar, 2019
 tricolor, 2024
 tricomonosis bovina, 2025
 tripanosomosis, 2026
 tripas, 315
 triquinelosis, 2027
 triquinosi, 2027
 trituradora, 372
 tropilaelapsosis, 2029
 trotador, 412
 trote, 2030
 trotón, 412
 tuberculosis aviar, 2035
 tuberculosis bovina, 2036
 tularemia, 2037

U

UGM, 2051
 úlcera, 2042
 ulceración, 2042
 uncir, 1160

ungüento, 2047
 unidad alimenticia, 2050
 unidad de ganado mayor, 2051
 unidad forrajera, 2050
 unidad ganadera, 2051
 uperisar, 2052
 uperizar, 2052
 urea, 2054
 urolitiasis, 2055
 útero, 2056
 útero, 2057

V

vaca, 2058
 vaca lactante, 2059
 vaca lechera, 2061
 vaca nodriza, 2059
 vaca seca, 2062
 vacada, 2063
 vacía, 198
 vaciero -ra, 202
 vacuna, 2069
 vacunación, 2070
 vacunar, 2071
 vacuno -na, 280
 vagina artificial, 2072
 valor mejorante, 2073
 valor nutritivo, 2074
 vaquería, 2076
 vaquerizo -za, 2075
 vaquero -ra, 2075
 variabilidad, 2079
 variedad, 2080
 varroosis, 2081
 vejiga, 2086
 vellón, 2087
 ventana de la nariz, 1426
 ventregada, 2090
 veranear, 805

veraneo, 804
verme, 1066
vermífugo, 131
verminosis, 1067
verraco, 2105
verruga, 1517
veterinaria, 2110
veterinario -ría, 2106
veterinario -ría colegiado -da,
2107
veterinario -ría habilitado -da,
2108
veterinario -ría oficial, 2109
veza, 2082
vía de administración, 2111
vicio, 2112
vigor híbrido, 1077
vinagrera, 2114
virosis, 1271
viruela, 2097
viruela aviar, 2098
viruela caprina, 2099
viruela del camello, 2100
viruela equina, 2101
viruela ovina, 2102
virus, 2117
vitamina, 2118
volatería, 2119

Y

yacija, 1150
yegua, 629
yeguada, 630
yegüerizo -za, 633
yegüero -ra, 633
yugo, 1156
yunta, 1158
yuntero, 1529

Z

zángano, 11
zofra, 1940
zoometría, 2145
zoonosis, 2146
zootecnia, 2147
zootécnico -ca, 2148
zumbar, 314
zurrón, 1892

Índex de noms científics

A

Acarapis woodi, 22
Actinobacillus lignieresii, 33
Actinomyces bovis, 34
Aedes, 675
Aedes, 862
Aedes, 1365
Aedes, 1582
Aedes, 2098
Aethina tumida, 823
Alectoris rufa, 1570
Alphaherpesvirinae, 720
Alphaherpesvirinae, 1168
Alphaherpesvirinae, 1839
Alphaherpesvirinae, 1841
Alphavirus, 677
Alphavirus, 678
Alphavirus, 679
Amblyomma, 503
Amblyomma, 1981
Ampelodesmos mauritanica, 393
Anaplasma, 91
Anaplasma marginale, 91
Anopheles, 675
Anopheles, 1365
Anopheles, 1582
Anser anser ssp. domesticus, 1468
Aphthovirus, 858
Arteriviridae, 167
Arterivirus, 167
Ascospaera apis, 512
Avibirnavirus, 320
Avipoxvirus, 2098

B

Babesia, 196
Bacillus anthracis, 386
Birnaviridae, 320
Bordetella bronchiseptica, 1837
Brucella, 313
Brucella abortus, 313
Brucella canis, 313
Brucella melitensis, 313
Brucella ovis, 726
Brucella suis, 313
Bunyaviridae, 862
Bunyaviridae, 864
Bunyaviridae, 1264

C

Calicivirus, 1266
Calliphoridae, 1351
Campylobacter fetus ssp. venerealis, 355
Canis familiaris, 321
Capripoxvirus, 559
Capripoxvirus, 2099
Capripoxvirus, 2102
Cediopsylla simplex, 1365
Chlamydophila, 428
Chlamydophila abortus, 192
Chlamydophila psittaci, 429
Choriptes, 1890
Chrysomya bezziana, 1351
Chrysops, 105
Clostridium, 625
Clostridium, 721
Clostridium chauvoei, 387
Clostridium perfringens, 625
Clostridium septicum, 625
Clostridium tetani, 1979
Cochliomyia hominivorax, 1351
Coronaviridae, 310

Coronaviridae, 970
Coronavirus, 310
Coronavirus, 970
Corynebacterium pseudotuberculosis, 1177
Coturnix coturnix, 1050
Cowdria ruminantium, 503
Coxiella burnetii, 865
Culex, 675
Culex, 863
Culex, 1365
Culex, 1582
Culex, 2098
Culicoides, 1193
Culicoides, 1582
Cysticercus cellulosae, 427

D

Dermatophilus congolensis, 558
Dichelobacter nodosus, 1508
Draschia megastoma, 1058

E

Echinococcus, 731
Echinococcus, 1082
Echinococcus, 1757
Echinococcus granulosus, 731
Echinococcus granulosus, 1082
Echinococcus multilocularis, 731
Echinococcus multilocularis, 1082
Enterovirus, 1070
Enterovirus, 1270
Equus asinus, 172
Equus caballus, 407

F

Felis catus, 1370
Flaviviridae, 601
Flaviviridae, 863
Flavivirus, 675
Flavivirus, 863
Francisella tularensis, 2037
Fusobacterium necrophorum, 1508

G

Gallus domesticus, 929
Gallus domesticus, 937
Gammaherpesvirinae, 859
Gasterophilidae, 1351
Gasterophilus, 971
Gasterophilus haemorrhoidalis, 971
Gasterophilus intestinalis, 971
Gasterophilus nasalis, 971
Glossina, 2026

H

Habronema majus, 1058
Habronema muscae, 1058
Herpesviridae, 720
Herpesviridae, 859
Herpesviridae, 1168
Herpesviridae, 1259
Herpesviridae, 1263
Herpesviridae, 1839
Herpesviridae, 1841
Histoplasma capsulatum, var.
farciminosum, 1178
Hyalomma, 1981
Hyalomma marginatum, 864
Hypoderma, 1093

Hypoderma bovis, 1093
Hypoderma lineatum, 1093
Hypodermatidae, 1351

I

Influenzavirus, tipus A, 1131
Influenzavirus, tipus A, 1132
Influenzavirus, tipus A, 1133

L

Leishmania, 1172
Lentivirus, 105
Lentivirus, 168
Lentivirus, 1251
Leporipoxvirus, 1365
Leptospira, 1173
Leptospiraceae, 1173
Lyssavirus, 1760
Lysteria monocytogenes, 1180

M

Malpighamoeba mellificae, 88
Medicago, 2022
Medicago sativa, 63
Meleagris gallopavo, 1124
Melilotus, 2022
Melissococcus pluton, 517
Morbillivirus, 308
Morbillivirus, 1579
Morbillivirus, 1581
Mycobacterium avium, 2035
Mycobacterium avium ssp.
paratuberculosis, 1525

Mycobacterium bovis, 2036
Mycoplasma agalactiae, 43
Mycoplasma capricolum ssp.
capricolum, 43
Mycoplasma capricolum ssp.
capripneumoniae, 1619
Mycoplasma gallisepticum, 1352
Mycoplasma mycoides ssp. *mycoides*,
43
Mycoplasma mycoides ssp. *mycoides*,
1573
Mycoplasma putrefaciens, 43
Mycoplasma synoviae, 1352

N

Nairovirus, 864
Nairovirus, 1264
Nematoda, 1437
Nitidulidae, 823
Nosema apis, 1453

O

Odontopsyllus multispinosus, 1365
Oestridae, 1351
Oestrus ovis, 818
Orbivirus, 1193
Orbivirus, 1582
Orthomyxoviridae, 1131
Orthomyxoviridae, 1132
Orthopoxvirus, 2100
Orthopoxvirus, 2101
Oryctolagus cuniculus, 462
Ovis aries, 1491
Oxalis, 2114

P

Paenibacillus larvae ssp. *larvae*, 516
Paramyxoviridae, 676
Paramyxoviridae, 1265
Paramyxoviridae, 1579
Paramyxoviridae, 1581
Paramyxoviridae, 1840
Parapoxvirus, 623
Parvovirus, 1536
Parvovirus, 1537
Pasteurella multocida, 449
Pasteurella multocida, 1837
Pavo cristatus, 1515
Pestivirus, 601
Pestivirus, 1584
Phasianus colchicus, 841
Phlebovirus, 862
Phragmites, 365
Phthiraptera, 1625
Picornaviridae, 858
Picornaviridae, 1270
Pneumovirus, 1840
Poxviridae, 559
Poxviridae, 1365
Poxviridae, 2098
Poxviridae, 2099
Poxviridae, 2102
Prevotella melaninogenica, 1508
Protozoa, 1724
Pseudomonas mallei, 264
Psoroptes, 1890
Pteropus, 676

Q

Quercus, 45

R

Reoviridae, 1193
Reoviridae, 1582
Retroviridae, 37
Retroviridae, 105
Retroviridae, 168
Retroviridae, 1174
Retroviridae, 1251
Rhabdoviridae, 808
Rhabdoviridae, 1760
Rhipicephalus appendiculatus, 1264
Rubulavirus, 1265
Rumex, 2114

S

Salmonella, 1877
Salmonella abortusovis, 1877
Salmonella gallinarum, 1982
Salmonella pullorum, 1732
Sarcophagidae, 1351
Sarcoptes, 1890
Simulium, 808
Siphonaptera, 1925
Spilopsyllus cuniculi, 1365
Stomoxys, 105
Streptococcus equi ssp. *equi*, 949
Sus scrofa, 1654
Sus scrofa ssp. *domestica*, 1649

T

Tabanus, 105
Taenia saginata, 426
Taenia solium, 427
Taylorella equigenitalis, 1348
Theileria, 1981

Togaviridae, 675
Togaviridae, 677
Togaviridae, 678
Togaviridae, 679
Trichinella spirales, 2027
Trifolium, 2022
Tritrichomonas foetus, 2025
Tropilaelaps, 2029
Trypanosoma, 2026
Trypanosoma brucei, 1424
Trypanosoma equiperdum, 621
Trypanosoma evansi, 1956
Trypanosomatidae, 1172

V

Varroa jacobsoni, 2081
Vesiculovirus, 808
Vicia faba, 856
Vicia sativa, 2082

Bibliografia

Disposicions legals

«Ordre ARM/831/2009, de 27 de març, per la qual es modifiquen els annexos I i II del Reial decret 617/2007, de 16 de maig, pel qual s'estableix la llista de les malalties dels animals de declaració obligatòria i se'n regula la notificació». BOE (4 d'abril de 2009), núm. 82. p. 1-6.

<http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2009/04/04/pdfs/BOE-A-2009-5619-C.pdf> [Consulta: juny de 2010]

«Orden ARM/831/2009, de 27 de marzo, por la que se modifican los anexos I y II del Real Decreto 617/2007, de 16 de mayo, por el que se establece la lista de las enfermedades de los animales de declaración obligatoria y se regula su notificación». BOE (4 de abril de 2009), núm. 82, p. 31990-31995.

<<http://www.boe.es/boe/dias/2009/04/04/pdfs/BOE-A-2009-5619.pdf>> [Consulta: juny de 2010]

Obres especialitzades

CERDÀ, M.; MARTORELL, A.; VILANOVA, J. *Vida i costums a la possessió mallorquina*. Palma: El Gall Editor, 2001.
ISBN 978-84-95232-13-7

LLABRÉS, J.; VALLESPÍR, J. *Els nostres arts i oficis d'antany IV*. Ciutat de Mallorca: Els autors, 1983. (Estudis Monogràfics del Museu Arqueològic La Porciúncula; 9)
ISBN 84-300-8657-9

MAYOL, J. *Els aucells de les Balears*. 3a ed. Palma: Moll, 1988. (Manuals d'Introducció a la Naturalesa; 2)
ISBN 84-273-0241-X

NICOLAU, M. *Escrips d'un pagès*. Palma: Documenta Balear, 2002.
ISBN 978-84-95694-25-6

NICOLAU, M. *Nous escrips d'un pagès*. Palma: Documenta Balear, 2004.
ISBN 978-84-96376-15-1

Organización Mundial de Sanidad Animal

Enfermedades animales

<<http://www.oie.int/esp/maladies/>> [Consulta: juny de 2010]

Patronat de les Races Autòctones de les Illes Balears

<<http://www.racesautoctones.com>> [Consulta: juny de 2010]

Obres terminològiques

Diccionari enciclopèdic de medicina. 2a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2000. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Diccionaris Temàtics)

ISBN 84-412-0474-8

<<http://www.medic.cat>> [Consulta: juny de 2010]

GRATACÓS i MASANELLA, J.; GRATACÓS i PRAT, M.; GRATACÓS i PRAT, J. *Diccionari d'exterior del cavall*. Girona: Col·legi Oficial de Veterinaris de Girona, 1994.

ISBN 84-6009018-3

TERMCAT, Centre de Terminologia. Cercaterm [En línia]. [Barcelona]: TERMCAT, Centre de Terminologia, 1999-2010.

<<http://www.termcat.cat/cercaterm/>> [Consulta: juny de 2010]

TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de veterinària i ramaderia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2002. XXXIII, 698 p. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Diccionaris Terminològics)

ISBN 84-412-0903-0; 84-393-5857-1

TERMCAT, Centre de Terminologia. *Diccionari de veterinària i ramaderia* [En línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Salut, [2006]. (Diccionaris de l'Enciclopèdia. Diccionaris Terminològics)

<<http://www.gencat.net/salut/servling/servling/html/ca/dir1431/dn1431/dicciveterama.pdf>> [Consulta: juny de 2010]

TERMCAT, Centre de Terminologia. *Neoloteca* [En línia]. [Barcelona]: Centre de Terminologia, 1999-2009.

<<http://www.termcat.cat/neoloteca/>> [Consulta: juny de 2010]

Obres lexicogràfiques

ALCOVER, A. M.; MOLL, F. de B. *Diccionari català-valencià-balear*. Palma: Moll, 1985. 10 v.

ISBN 84-273-0025-5

<<http://dcvb.iecat.net>> [Consulta: juny de 2010]

COROMINES, J. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial: La Caixa, 1983. 9 v.

ISBN 84-7256-173-9

COROMINES, J.; PASCUAL, J. A. *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*. Madrid: Gredos, 1987.

ISBN 84-249-1362-0

Diccionari castellà-català. 4a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2005.

ISBN 84-412-1392-5

Diccionari català-castellà. 3a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003.

ISBN 84-412-0738-0

Gran diccionari de la llengua catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. (Diccionaris de l'Enciclopèdia)

ISBN 84-412-2790-X

Gran enciclopèdia catalana. 2a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986-1998. 28 v.

ISBN 84-85194-81-0

Gran enciclopèdia de Mallorca. Palma: Promomallorca, 1989-1991. 18 v.

ISBN 84-86617-02-2

Gran enciclopedia Larousse. Barcelona: Planeta, 1987. 12 v.

ISBN 84-320-7400-4

Gran Larousse català. Barcelona: Edicions 62, 1990-1993. 10 v.

ISBN 84-297-3088-5

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona-Palma-València: Edicions 3 i 4, Edicions 62, Moll, Enciclopèdia Catalana, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2007.
ISBN 84-412-2477-3; 84-297-3981-5
<<http://dlc.iec.cat>> [Consulta: juny de 2010]

L'Enciclopèdia [En línia]. Barcelona: *Enciclopèdia Catalana*, 2010.
<<http://www.enciclopedia.cat>> [Consulta: juny de 2010]

MOLINER, M. *Diccionario del uso del español*. 3a ed. Madrid: Gredos, 2007. 2 v.
ISBN 978-84-249-2886-5

MOLL, F. de B. *Diccionari català-castellà castellà-català*. Palma: Moll, 1989.
ISBN 84-273-0257-6

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Diccionario de la lengua española*. 22 ed. Madrid: Real Academia Española, 2001. 2 v.
ISBN 84-239-6814-6
<<http://www.rae.es/rae.html>> [Consulta: juny de 2010]

Viquipèdia: L'enciclopèdia lliure [En línia]. St. Petersburg, Fl.: Wikimedia Foundation, 2010.
<<http://ca.wikipedia.org>> [Consulta: juny de 2010]

Wikipedia: La enciclopedia libre [En línia]. St. Petersburg, Fl.: Wikimedia Foundation, 2010.
<<http://es.wikipedia.org>> [Consulta: juny de 2010]

